KRITISK ORDBOK

ÖFVER

SVENSKA VÄXTNAMNEN

AF

ELIAS FRIES

------------ UTGIFVEN AF**SVENSKA AKADEMIEN.**

STOCKHOLM, 1880. KONGL. BOKTRYCKERIET P. A. NORSTEDT & SÖNER.

Förord till den elektroniska utgåvan

Boken, som tillhör New York Botanical Gardens, har hämtats från Internet Archive. Den anpassades för Projekt Runeberg i april 2013 av Bert H.

Utgifvarens förord.

Förevarande arbete, fullbordadt på 1860-talet, var af författaren ämnadt att tjena till ledning vid växtnamnens behandling i den ordbok öfver modersmålet, hvilken Svenska Akademien då hade för afsigt att utarbeta. De omständigheter, som sedermera föranledt Akademien att inskränka sin verksamhet i sådant syfte, äro angifna i hennes underdåniga utlåtande den 19 november 1872 (tryckt i 48:e delen af Akademiens Handlingar), hvarigenom hon afsade sig det statsanslag, som utgått till befordran af hennes ordboksarbete. Akademien uttalade dervid sin förhoppning »att kunna fortfarande i någon mån medverka till ordboken genom förarbeten, hvilka hon önskade att, så vidt möjligt vore, efter hand göra för allmänheten genom tryck tillgängliga, för att sålunda efter förmåga fullgöra det uppdrag, som blifvit Akademien af hennes höge stiftare lemnadt». Som ett sådant förarbete allmängöres nu denna Ordbok öfver de Svenska växtnamnen. Akademien har härvid ansett sig böra erinra, att författaren, ehuru han öfverlåtit sitt verk till Akademiens fria förfogande, likväl ej åsyftat dess utgifning såsom ett särskildt arbete; han skulle annars otvifvelaktigt hafva egnat det en större omsorg i stilistiskt afseende. Men livad i sådan måtto kan finnas att anmärka, har syntsAkademien vara af så föga väsentlig vigt, helst vid ett arbete af denna art, att det ej bort utgöra hinder för dess offentliggörande. Hvad angår de från våra skalder hemtade språkprofven, hvilka, enligt författarens medgifvande (se hans inledning), kunde efter godtfinnande upptagas eller uteslutas i Akademiens tillämnade ordbok, skulle författaren, om han sjelf besörjt sitt arbetes särskilda utgifning, sannolikt hafva utelemnat dem; Akademien har dock ej ansett sig böra vidtaga en sådan åtgärd. Deremot har hon funnit några tillägg erforderliga för att göra arbetet mera begagneligt; dessa äro: de flesta uppgifterna om citatställen ur anförde författare, förteckningen på desse författare, och registret öfver de Latinska växtnamnen med hänvisning till deras Svenska benämningar.INLEDNING.

Växternas namn förete otvifvelaktigt den mest obestämda del af Svenska språket. Utom trädslagen och några få örter, hafva våra fleste växter olika namn i olika landskap (och ofta flera i samma landskap); ja, hvad än värre är, samma benämningar föras till helt olika växtereller ock äro namnen så i uttalet förbråkade, att man svårligen

igenkänner dem. För att utreda, hvilket uttal af ett namn är det rätta eller hvilken växt namnet rätteligen tillkommer, måste man följa dessa ords utbildning från äldsta tider, söka utforska deras härledning och det begrepp, folket fäster vid dem, och tillika deras användande i de öfriga

Germaniska språken. I senare fallet finner man ofta en för-

/

vånande öfverensstämmelse, icke blott i de gamla gemensamma stamorden, utan äfven i en del yngre, skenbart tillfälliga benämningar. Växtnamnen blifva derigenom af stort interesse i lingvistiskt hänseende, och bland våra Svenska finna vi bevarade många fornnordiska ord, som i nuvarande språket utgått. Dessa

* Bland otaliga exempel härpå må nämnas, att, enligt Linnés Skånska resa, s. 238, i en trakt af Skåne Spircea Filipendula kallades Konvalje för luktens skull, ehuru dessa båda växter ej ega minsta likhet, — och i Upland öfverföres namnet Konvalje till Pyrola rotundifolia.böra, i min tanke, bevaras som dyrbara antiqviteter. Amnärknings-värdt är, att A. F. Dalin och andre ordboksförfattare, som eljest upptaga de obetydligaste växtnamn, förkasta just de fornåldriga namnen, emedan dessa genom nuvarande språkbruk ej kunna tydas °.

Vi ega betydliga samlingar af Svenska växtnamn redan före Linné, nemligen genom Franckenius (1638), Tillandz (1683), Bromelius (1694) och Linder (1716). Men de af dem anförda namnen äro till stor del antingen öfversättningar från de Grekiska och Latinska, som utgå från en helt annan naturåskådning, eller ock lånade ur främmande tungomål, hvilka namn, då de icke ingått i allmänna språkbruket, ej förtjena upptagas i en Svensk ordbokDet samma gäller om en del genom Tyska kräuterbiicher införda namn, som väl af åtskillige kompilatorer blifvit brukade, men icke ingått i folkspråket och nu synas vara utdöda, t. ex. Affodii, Andorn, G amander, Gundelref, Poleja, Sempertin, Tusengyllenkrut, Tusendygdegräs m. fl. Samma öde förtjena vissa andra från Tyskan införda, men löjligt förbråkade namn, såsom Leffelkrut af LÖffelkraut, Fidborn af Faulbaum, Spelbom af Spillbaum. Det är i synnerhet på Gotland som dessa träffas.

Under sina resor upptecknade Linné noggrant växternas namn i folkspråket, och han erhöll af sina lärjungar rikliga uppgifter från alla landskap. Rikaste och pålitligaste källan för dessa

* Undantag från ett sådant förfarande gör Rietz i sin Ordbok öfver Svenska allmogespråket.

** De bland dessa, som af Wahlenberg blifvit återupptagna, kunna dock icke förbigås.namn är derföre Linnés Flora Svecica. Åtskilliga bidrag liafva visserligen sedermera lemnats af Betzius m. fl., men i allmänhet mindre vigtiga. Det är en verklig förlust, att Linné ej fast-stälde Svenska namn på samtliga våra högre växter, såsom han gjorde i afseende på gräsen. Liljeblad sökte fylla denna brist, men upptog, i stället för att använda det i folkspråket bevarade rika ordförråd, vanligen de Latinska namnen, dock i flera fall så förbråkade, att man svårligen kan igenkänna dem, t. ex. Byll af Bupleurum, Kara af Chara, Lysing af Lysimachia, Lyst af Lychnis, Näfta af Nepeta, Ofris af Ophrys, Orbe af Orobus, Osmund af Osmunda, Rym af Erysimum, Sirse af Circ^a, Sist af Cistus, jemte inånga flera af likartadt slag. Billberg i Svensk Botanik dref denna rigtning till karrikatur. Han ville förkasta alla Svenska namn och införa de Latinska med stympadt uttal; så kallar han t. ex. Hafre för Avén, Smultron för Fragar, Säf för Scirp.

Att erhålla allmänt antagna och fastställda Svenska växtnamn är i närvarande tid ett nödvändigt behof. Man har hittills hjelpt sig med de Latinska, men sedan nu speciell botanik läres i real-, lanåtbruks-, ja folkskolor, äro Svenska namn oundgängliga. För dessas erhållande har det varit af största vigt att egna synnerlig uppmärksamhet åt folkspråket. Utom det att jag sjelf insamlat 'och genom vänner bekommit talrika bidrag, har jag noga jemfört det ymniga förråd, som förut i tryck meddelats. Men dessa växtnamn fordra en noggrann kritisk granskning. Många bland dem bero på ett misstag dels af namngifvaren, dels af upptecknaren. Flera äro så obetydliga, tillfälliga, ja blott skämtvis gifna (t. ex. Pelle på strand, Lasse på tomten), att de ingen uppmärksamhet

/förtjena, hvarpå Kröningssvärds förteckning öfver växtnamnen i Dalarne lemnar talrika exempel. Upptecknandet af folkspråkets namn är icke en så lätt sak som man skulle förmoda. 1 allmänhet tycker jag mig finna hos ordboksförfattare en hunger efter många namn ; mig synas färre och godkända eg a företräde. 1 en ordbok öfver

landskapsmålen måste man söka uppsamla alla vex-lingar i uttal; men i en ordbok öfver riksspråket bör man väl bemöda sig att återföra dessa till riksspråkets uttal.

Så länge likväl de fleste vilja framhålla sin hembygds benämningar eller, hvad ännu sämre är, af subjektift estetiskt tycke föredraga mera klingande namn och förkasta dem man ej förstår,, är ingen enhet att hoppas. Man måste ock fastställa bestämda grundsatser om namnens formella beskaffenhet. I Botaniska TJt-flygter, 2 bandet, har jag uppgifvit de grundsatser jag följer. Sådana namn som Kattklor, Käringtand, Räfrumpa, jemte otaliga likartade, hvilka beteckna helt andra bestämda föremål, kunna svårligen användas i skriftspråket. I denna ordbok har jag likväl upptagit dem, dels för att lemna anvisning till de sålunda benämnda växternas verkliga namn i riksspråket, dels för att visa huru sväfvande benämningarna äro, vanligen tillagda de mest olikartade växter. För att kunna urskilja dessa blef det nödvändigt att vid alla icke allmänt kända växter, hvilkas namn jag anser tillhöra riksspråket, tillägga några yttre, lätt i ögonen fallande kännetecken, utan att vilja lemna någon vetenskaplig be-skrifning. Afven har jag bifogat några språkprof, synnerligast ur Linnés och våra poeters skrifter, men hvilka gerna må ute-lemnas, om de befinnas mindre lämpliga. 1 motsats till de Engelske skalderna, synas de Svenske hafva besjungit, utomSippor och Hvifvor, mest utländska växter under deras främmande namn.

Vid namnens anförande har jag följt den alfabetiska ordningen och upptagit de sammansatta under deras begynnelse-bokstaf, då de äro så fast förenade, att de icke kunna upplösas utan att förlora sin betydelse. Sådant är förhållandet med alla slägtnamnen. Men helt annorlunda förhåller det sig med artnamnen, hvilka blott äro ett närmare bestämmande af slägt-namnet. De äro vanligen så löst förenade, att man lika gerna kan säga t. ex. Hvit Sippa, Svart Poppel, Grön Pil m. m., som Hvitsippa, Svartpoppel o. s. v. I många fall låta de icke sammanfoga sig med slägtnamnet, t. ex. Äkta, Allmän m. fl. För deras rigtiga uppfattning och urskiljande är det äfven af största vigt att hafva dem samlade under slägtnamnen, hvilka ofta först genom dem erhålla full klarhet och bestämdhet.

I sammanhang härmed bör jag fästa uppmärksamheten på ett eget förhållande, hvars iakttagande är af synnerlig vigt. Då artnamn tillsättas de sammansatta slägtnamnen, bortfaller vanligen subjektet i dessa och endast predikatet qvarstår, som slägt-namm Så t. ex. blir af Kajlegräs, Kampegräs, Slokgräs vid sammansättning Angkafle, Angskampc, Bergslok. På samma sätt af Kronlilja, Klocklilja, Krageblomma, Bulleblomster blir Kejsarkrona, Kungskrona, Snöklocka, Prestkrage, Angbulle. En stor del, kanske de flesta, af de enkla namnen hafva på detta sätt uppkommit, hvilket låter historiskt bevisa sig. Så har Starr uppkommit af Starrgräs, Monke af Munkbatt, Vass af Hvassrör

o. s. v. (I Bot. Utjlygter har jag visat samma förhållande vara äfven med de Grekiska namnen.) Men icke alla ord kunna pånämnda sätt bortkastas; icke de som afse en viss del af växten, såsom rot, blad o. s. v., utan blott då subjektet afser hela växtens utseende, såsom träd, grcis, lilja, ört. Språket vinner derigenom i välljud, ty eljest skulle en dubbel sammansättning uppkomma. I slägten med sammansatta namn kunna artnamnen vanligen icke med dem sammanbindas.

Vid fastställande af växtnamn uppstår en strid mellan folkspråket och det systematiska interesset. Ehuru både slägt- och artbegreppet äro gemensamma för båda, uppfattas de i flera fall olika. Många växter, som botanisterna efter minutiösa, icke i ögonen fallande skiljaktigheter upptagit såsom särskilda slägten, äro så lika till det yttre utseendet, att de af folket betraktas som ett, t. ex. Garduns och Girsium, Schoberia och Kochia. Vid andra tillfällen skiljas i folkspråket växter, som botanisterna förena, t. ex. Hägg och Körs, Oxel och Rönn. Det liar efter min öfvertygelse varit ett misstag, att man velat tvinga folkspråket in i de systematiska lagarne. Dessa fordra ett gemensamt slägtnamn för alla arter; men då folkspråket har sjelf-ständiga namn för underafdelningarna, måste de bibehållas: t. ex. under slägtena Polygonum samt Ribes och Vaccinium bör hvarje art behålla sitt sjelfständiga namn, och detta så mycket hellre som dessa namn förblifva oförändrade, då deremot de systematiska åsigterna alltjemt vexla. *

Den svåraste frågan vid sammanskrifvandet af denna ordbok har varit, hvilka växtnamn borde upptagas. Jag har icke kunnat lösa den på annat sätt än att jag, med få undantag, upptagit alla. som jag hos botaniske och hos andre,

godkände författare funnit anförda, och särskildt alla af Dalin i hans ordbok upp-tagna; ingalunda i den mening, att de borde i en ordbok öfver Svenska språket införas, utan för att kritiskt granska dem och uppgifva skälen för en stor mängds uteslutande. Härigenom blir ordboksförfattaren i tillfälle att välja, hvilka namn enligt det helas plan finnas lämpliga att bibehålla. Om jåg icke upptagit äfven de i min tanke förkastliga, skulle man lätteligen kunnat tro, att dessa blifvit af mig öfverhoppade eller varit mig okända. De, hvilkas rätt att anses tillhöra riksspråket jag betviflar, har jag utmärkt med f. — Hvad de Svenska växterna beträffar, har jag ansett alla högre (fanerogama) slägten böra upptagas; men att angifva alla artnamn skulle i ett arbete af detta slag liafva ledt till en intet gagnande vidlyftighet. Jag har derföre upptagit endast sådana växters artnamn, som af folket urskiljas; de öfriga höra till specielt botaniska arbeten. Af hundrade inhemska Starrarter kunna på sin höjd tio komma att skiljas af allmänheten.

Hvad de utländska växterna angår, är fältet ändlöst; för min del skulle jag anse, att endast sådana böra upptagas, som allmännare odlas inom landet eller ock tillföras oss såsom handelsartiklar eller som äro i mytologiskt eller kulturhistoriskt afseende märkvärdiga. Åfven bland dessa främmande växter har jag upp -tagit alla af Dalin anförda, och jag anser mig böra erkänna, att

artiklarne om dem i allmänhet äro af honom med omsorg utarbetade. Jag har dock tillagt åtskilliga, som synts mig med

mera skäl böra upptagas, åtminstone i ett Supplement. De bland

ifrågavarande växter, som icke ega Svenska namn, anser jag böra bibehålla sina systematiska eller de i deras hemland brukliga. Detta gäller företrädesvis om orangeriväxter och om den mängd, som för rabatter årligen införskrifves från Tyskland. Liksom iäldre tider de T}*ska kräuterbucherna voro våra inhemska växtnamns värsta fiender, så äro det nu för tiden de Tyska handels-gärtnernas frökataloger ined sina prunkande benämningar, hvilka månge anse böra föredragas våra gamla ärliga Svenska namn. Också har det sårat min fosterlandskänsla, då jag t. ex. fått läsa i tidningar, att »redan blomma Primuler, Anemouer och Gager». Icke förstår Svenska folket hvad dermed menas.

Annu mindre synes man mig böra i en Svensk ordbok upptaga de odlade växternas ändlösa förändringar. Jag vill här icke tala om de hundratals namn man har på olika sorter af Roser, Dahlier m. fl., hvilka uteslutande tillhöra gärtner, som årligen påhitta nya; men det samma gäller äfven om de fleste af våra kulturväxter, såsom Potates och Kålsorter, samt om våra fruktträd. Äfven på dessa senare tillkomma årligen nya, men snart försvinnande namn, och de hafva sin plats i pomologiska arbeten. — Hvad jag nu yttrat var redan Virgilii åsigt {Georg. 74):

Men på förändrade slag och de skilda namn, som de bära.

Finnes ej tal; och hvad båtar i tal att fatta dem alla?

Den som begär dem veta, han räkne i Lvbiens öknar Sandens yrande korn, som Zephyrus sprider i rymden,

Eller, när Eurus rigtar sitt våld mot seglande kölar,

Vågornas mängd på Ioniens haf, som brytas mot stranden.Anförde författare.

Adlerbeth, G. G. Virgilii Bucolica och Georgica, 2 uppl. Stockh. 1814. Arnell, L. Sjöfröken af W. Scott, öfvers. Stockh. 1828.

Atterbom, P. D. A. Lyriska Dikter, 1—3. Örebro 1863.

Bellman, C. M. Valda Skrifter, utg. af P. A. Sondén, 1—6. Stockh. 1835, 36. Beskow, B. von Vitterhetsförsök I, 3 uppl. Stockh. 1862.

Bromelius, O. Chloris Gothica. Göteb. 1694.

Bottiger, C. W. Samlade Skrifter, 1—4. Stockh. och Örebro 1856-69. Creutz, G. Ph. Vitterhetsarbeten. Stockh. 1795.

Dahlgren, C. F. Samlade Skrifter, 1—3. Stockh. 1873—75.

Dalin, 0. von Vitterhetsarbeten, 1—6. Stockh. 1767.

Franckenius, J. Speculum botanicum renovatum, Ups. 1659.

Franzén, F. M. Skaldestycken, 1—7. Örebro 1824—61.

Fries, E. Botaniska Utflygter, 1—3. Ups. och Stockh. 1843-64.

Geijer, E. G. Skaldestycken (Samlade Skrifter I. 3), Stockh. 1851. Grafström, A. A. Samlade Skaldestycken, 1, 2. Stockh. 1864.

Gyllenborg, G. F. Vitterhetsarbeten, 1-4. Stockh. 1795—1800.

Kellgren, J. H. Samlade Skrifter, 1—3, 4 uppl. Örebro 1860.

Knös, TV Dikter, 1, 2. Ups. 1852, 53.

Leopold, C. G. af Samlade Skrifter, 1—6. Stockh. 1814—33.

Liljeblad, S. Svensk Flora, 2 uppl. Ups. 1798, 3 uppl. ib. 1816.

Linder, J. Flora Wiksbergensis. Stockh. 1716.

Ling, P. H. Samlade Arbeten, 1—3. Stockh. 1859—66.

Linné, C. von Hans Öländska och Gotländska resa, Stockh. 1745. — Vest-göta resa, ib. 1747. — Skånska resa, ib. 1751. — Flora Svecica, 2 uppl. ib. 1755. — Flora Lapponica, 2 uppl. Lond. 1792. — Deliciie Natune, 2 uppl. Stockh. 1816.

Malmström, B. E. Dikter, Stockh. 1876.

Nicander, K. A. Samlade Arbeten, 1—3, 3 uppl. Stockh. 1862. Nordenflycht, H. C. Samlade Skrifter, Ups. 1852.

Nyblom, C. R. Dikter, Ups. 1860.Oxenstjerna, J. G. Arbeten, 1—5. Stockh. 1805—26.

Palmberg, J. Serta Florea Svecana, Streng. 1684.

Retzius, A. J. Flora Oeconomica Svecice, 1, 2. Lund 1806.

Rietz, J. E. Ordbok öfver Svenska allmogespråket. Lund 1867. Runeberg, J. L. Samlade Skrifter, 1—5. Örebro 1851—64. Sehlstedt, E. Samlade Sånger och Visor, 1, 2. Stockh. 1862, 63. Stagnklius, E. J. Samlade Skrifter, 1, 2. Stockh. 1868.

Svensk Botanik, Stockh. 1779 o. följ.

Tegnér, E. Samlade Skrifter, 1—7. Stockh. 1847—51.

Tillandz, E. Catalogus Plantarum. Abo 1683. '

Wahlenberg, G. Flora Svecica, 2 uppl. Ups. 1833.. A.

Abbornate, se Nate. — Abborr-gräs (Helsingland) är ett obestämdt namn, uppkommet genom vårdslöst uttal i stället för Abborrnate.

f Abramsrot, f. = Skogsnäfva.

Anm. Namnet finnes blott en gång antecknadt, nemligen i Linnés Yestg. resa, s. 235, der det uppgifves vara brukligt på Dal och skrifves Abrahamsrot: i hans Flora Svec., n. 617, är det ändradt till Abramsrot. Detta namn, som säkerligen blott tillfälligtvis gifvits, är numera obrukligt; det bör derföre och såsom tillika olämpligt ej medsläpas i ordböcker öfver Svenska språket.

Aforodd (äfven Åbrodd och förvri-, det Alllbrett), m., en för sin vällukt odlad art af slägtet Gråbo: Artemisia Abrotanum l. Abrodden hinner under våra korta somrar icke till blomning.

t Abull, m., är endast ett Skånskt bond-uttal af det Danska Abild (på Svenskare/). Se Linnés Sk. resa 392.

f Acacia, f., ett talrikt slägte, syn-uerligast på Nya Holland, och hvaraf flera arter odlas i oraugerier.—Namnet, såsom varande Latinskt,bör icke upptagas i Svensk ordbok, om ej i ett bihang.

Ackefeja, f., en så väl vild som odlad prydnadsväxt af Ranunkulaceernas familj, utmärkt genom sina femklolikt böjda sporrar: Aquilegin vulgaris L. Skrifvesoäfven Akleja och af äldre författare Akerleja. Af ackelejans blommor beredes blå färg.

Adonis, m., ett örtslägte af Ra-nunkulaceernas familj, med findelade blad, sköna blommor och talrika småfrukter: Adonis L. Arter deraf äro: Höst-adonis, ettårig, med mindre, röda blommor: A. autumnalis L. Od-Fries, Svenska växtnamnen.

las som prydnadsväxt under namn af Bloddroppar, Gossen i det gröna.

Vår-adonis, mångårig, med stora, gula blommor: A. vernalis L. Vår-adonisen, som hos oss växer endast på Gotland och Öland, är en af Svenska florans skönaste smycken.

Anm. Namnet Adonis är fullkomligen Latinskt, men jag har ansett det böra upptagas i Svenska språket, då de på Öland efter västställen gifna namnen (Aronsros, Arontorpsros, Kastlöser) icke kunna tillämpas på hela slägtet.

f Affodil, m., egentligen ett föx-bråkadt uttal af det Latinska Asphodelus l., ett Liljeslägte, som bos oss hvarken växer vildt eller odlas. På hvad grund namnet af Wablenberg föres till Sedum Telephium l., inser jag icke.

Aftonstjerna, se Stjernlök.

A g, m., ett groft, sträft vattengräs, tillhörande Halfgräsen, med gyttrade bruna småax: Cladium Mariscus R. Bb. — Ingen man gifve annan man lof att hugga i oskift skog eller slå ag i oskift myr. Gotl.lagen 25: 3. (Schlyters öfvers.)

f Agave, f., vetenskapliga namnet på den växt, som är känd under benämningen Hundraårig Aloe. Bör, såsom .fullkomligen obekant i allmänna språkbruket, knappt upptagas ens i ett bihang till Svensk ordbok.

f Agersilke, en SkånskQdanicism ; kallas i det öfriga Sverige Akersilke.

f Ajamej, i Verml. Elfdalen = Ögontröst.

•h Akasieträd, se under Ärtbuske.

Al (äfven Alder, Ål, Ålder), f.,

ett allmänt, på fuktiga ställen före-kommande, Hängeväxterna tillhörande träd, med blomning på bar qvist och klibbiga blad: Alnus glutinosa Willd. Kallas äfven Grönal. Alen förökar sig med ovanlig lätthet. Alarna äro de träd, som tidigast blomma och sist fälla sina löf.

Pilar trifvaa på flodernas brädd, och alar i träsken.

ADLERBETH 74.

Vid bäcken aspen sina qval

Förtäljde för den kalla al. arnell 12.

Alen är en bild af idoghet,

Och af höjdens stormar hon ej vet.

Grå-al, se Arre.

Alant, m., en prydlig växt af Hålk-blomstriges familj, med stora gula blomhufvud: Inula Helenium L. Hos äldre förf. äfven Alunarot. Alanten är en af de väldigaste inhemska örter, och roten användes i medicin.

Anm. Namnet Alant är redan i sjunde seklet antecknadt bland Yestgötarne i Spanien (jfr Bot. utfl. 1:143), och ännu bibehållet i Tyska, Danska och sydsvenska folkspråket. Numera i rikesspråket 0förvändt till det mycket

missledande Ålandsrot och af en del skriftställare till Elinsrot, Helenerot, under förmodan att namnet kommer af Helenium, som dock härleder sig från Grek. fAog» kärr.

Al g, f., en talrik klass bland Grodd-trådsväxterna, hvars slägten växa i vatten; det Latinska Alga. Hit höra Tång, Slake, Söl m. fl.

Ringare än på hafvets strand uppkastade algen.

(»projecta vilior alga», virg. Ecl. 7:42.)

t Algräs, Rosl., Alskogsgräs, Österb. = Mjödört.

f Alkanna, f., färgstoft, som er-hålles från Orienten af Alkanna Unctoria Tausch (af Linné förd till slägtet Anchusa). f Alllbotsrot, Nerike = Äng-anis.

Alm, f., ett allmänt löfträd, blommande på bar qvist, med hela, vanligen sträfva blad: Ulmus h. Almarnas vingade frukt kringföres vida af yinden.

De täta almars skjul en fåfäng tillflykt ger. creutz 15.

Flera förändrade slag man finner af härdiga almar.

ADLERBETH 74.

Almar i ståtlig växt sig sprida för himmelens vindar. DAHLGREN 1: 141.

Allmän Alm (U. montana Sm.) finnes öfver hela landet, upp till Vester-botten.

Kork-alm (Z7. campestris Sm.) förekommer på Öland och Gotland; har mindre löf än den föregående och korkartad bark.

Vres-alm (U. effusa Willd.) finnes äfven på Öland; är skild från Kork-almen genom långt skaftade blommor.

Almecke, Medejp., Almocke, Ye-sterb., Almycke, Angerm. = Kropp. — Detta namn (lånadt från Lapskan?) är så allmänt, ehuru olika uttaladt, i de Norrländska landskapen, att jag ansett det förtjena upptagas.

Aloe, m. 1) Ett artrikt örtslägte bland Liljeväxterna, på Cap, med köttiga, saftfulla blad, hvilkas saft användes i medicin: Aloé l.

2) Amerikansk eller vanligen s. k. Hundraårig Aloe, hvilken tillhör ett annat slägte: Agave americana l.

3) Indisk Aloe, bekant för sin egenskap att motstå förruttnelse: Aloéxy-lon Agallochum Loub. Denna är den under namn af Aloe i vår bibel omtalade växten.

4) Svensk Aloe benämnes af Til-landz m. fl. slägtet Dyborrc.

AlprOS, f., en skön buskväxt af Ljungfamiljen, tillhörande södra Europas fjell, och i största prakt uppträdande på Himalaya: Rhododendron l. En liten förkrympt buske af detta slägte finnes äfven på våra fjell: Lapska Alprosen, R. lapponicum \vG.

Hvar morgon en alpros jag fäster i hatten

Och börjar min vandring med stafven i hand. BÖTTIGER 1: 283.

f Alrot, Gestrikl. = Hönsbär.i Alruna, f., ett mycket gammalt Tyskt namn på en i Norden icke förekommande växt af Bolmväxternas familj : Atropa Mandragora l. Växten har användts vid besvärjningar och varit föremål för mångfaldigt skrock, hvarigenom namnet kommit till oss. I roten har man trott sig finna bilden af ett foster. Till Svenska språket hör namnet icke.

Alsikeklöfver, se Klöfver.

f Alster, ett rent af diktadt namn, som, af missförstånd inkommet i våra ordböcker och floror, måste alldeles ut-strykas. Benämningen är, efter Wah-lenbergs förmodan, uppkommen af Halster, enligt Roslagska uttalet, och har för den växtens likhet med Benveden blifvit af missförstånd öfverförd till denna senare. Namnet förekommer

ingenstädes i vårt folkspråk och ej heller i något? af de beslägtade språken, såsom deremot alla andra buskars och träds namn göra.

Altea, Altliea, f., en mångårig ört af Kattostfamiljen, odlad för sin i medicin använda rot, Althérot: Althcea officinalis L. Althéroten innehåller renaste växtslem.

Alvarlök, se Gräslök.

Amarant, m., ett med Mollaväxter-na närförvandt örtslägte, hvaraf flera arter odlas på fritt land som prydnadsväxter, synnerligen Amarantus cauda-tus l., vanligen kallad Kalkonsnabel. En hit förd inhemsk art (^4. Blitum L.) föres numera till egetslägte: Euxolus Rafin. Jfr Bläsa.

Avm. Namnet är visserligen utländskt, men fullkomligt nationaliseradt.

•J* Amaryllis, f., en utländsk praktlilja, endast odlad i varmhus: Amaryllis formosissivza L. — Vill man upptaga den i Svensk ordbok, borde man med lika skäl der upptaga flera hundrade andra orangeriväxter.

Amiil*, m., är enligt alla äldre författare ört3lägtetMeZ?7o<Ms(L.),ett med

Klöfver förvandt slägte,men lätt skildt genom utdragna blomklasar; hosKlöf-vern äro blommorna samlade i ett huf-vud. (Detta gamla goda namn har man i senare tider utbytt mot det Grekiska Melilot eller dess öfversättning Ho-nungsklöfver.) — Amuren torkad har en söt, behaglig lukt.

Ainurgräs, n., är ett namn, som tillägges flera gräs, hvilka torkade haf-va samma vällukt som Amuren, nem-ligen Vårbrodd, Hässlebrodd, Myske-gräs.

Amört, f. = 1) Äng-anis, hvilken anses öka mjölken hos ammor; 2) Lundkovall, Bleking, af okänd anledning.

Ananas, m., en i varmhus odlad tropisk växt: Ananassa sativa Lindl. Denna som en synnerlig läckerhet högt värderade växt, införd till Sverige 1726, är så allmänt bekant, äfven af poeter (bland andre Oxenstjerna) besjungen, att den måst upptagas.

Andgräs, Vesterg. = Braxengräs. Andhafre, Vesterg. = Andmat.

Andmat, m., mycket små, på vattnet flytande bladlika stjelkar; örtsläg-tet Lemna l. Andmaten betäcker ofta stillastående vatten med en grön matta.

Andorn benämnas efter Tyskan åtskilliga Sugeväxter, såsom Hvit-andorn = Kransborre, Svart-andorn — Bonässla, Vatten-andorn — Strandklo. Enligt Tyskan är namnet m., men i Svenskt uttal n. Ehuru främmande och öfverflödigt, förekommer detta namn så ofta hos äldre skriftställare, att det måst upptagas.

Andromeda, f. Så benämnes Roslingen i poesi, t. ex. af Atterbom (1:20) och Franzén. Linné lemnar öfver den sainmai^n poetisk beskrifning i Fl. Lap-ponica, p. 126.

Ingen i behag Linnea öfverträfiEar,

Dock sjelfve mästarns röst af Andromeda vans,

Då han åt Flora knöt från fjellama en krans. pranzén 4: 61.Andvide, n., en med Hoslingen närförvandt liten buske i norra \ ester-botten och Finland: Cassandra caly-culata Dox.

Aneznon, f., benämning på de syd-, europeiska, som prydnadsväxter stundom odlade arterna af slägtet Sippa: Anemone hortensis L. Brukas blott i poesi.

Solen har tecknat med kärlekens drag sitt barn Anemonen.

GRAF3TRÖM 2: 250.

Angelika, f. = Qvanne. Namnet är brukligt endast i medicin.

f Anglistlirafoark, m., en medicinsk drogne, som erhålles af den i Co-lumbien växande Galipea officinalisi

Hancock. *

Anis, m., en odlad, éttårig växt af Tmbellaternas familj: Pimpinella Anisum L. Anisfrön hafva en behaglig krydd-smak.

Äng-anis, en vild, mångårig art af samma slägte: P. Saxifraga L. i Anisbloinster, Nerike=Linnés-ört. Namnet afser blommornas lukt.

t Anisros, Upl. = Knylbräcka. Namnets anledning inses svårligen.

Annbok, f., ett vackert,o i södra Sverige växande löfträd af Allonträ-dens familj: Carpinus Betulus L. Benämnes äfven Hvitbok. Jfr Avenbok. Annboken lemnar ypperligt slöjdvirke. Annbokskogarne utmärka sig genom synnerlig täckhet och liflig grönska.

f Apebrödsträd, n., ett genom sitt utomordentliga omfång, men sin lösa ved, utmärkt träd i Afrika: Adan-sonia digitata L.

Apel, f., ett så väl vildt (Skogs-apel) som odladt kärnfruktträd: Pyrus Malus i,. Frukten kallas Apple och därefter trädet äfven Äppleträd. Af den vilda Apeln har man två bestämda artförändringar, skilda genom fruktens smak: Sur-apel och Besk-apel. Af den odlade finnas talrika sorter med

egna namn, men dessa äro mycket vex-lande, och nya sorter uppdragas årligen, hvarföre de*icke förtjena upptagas i en ordbok, utan tillhöra speciella po-mologiska arheten. (Jfr Eneroths Po-mologi.) — Af den ur Sur-apelns frukt utpressade saften beredes en dryck, kallad C iden.

Af apelns vilda växt bereder konstens * hand

En dryck, ännn begärd i sjelfva druf-*' vans land.

OXENSTJERXA 2:3 52.

På aplarna blomstren befruktade blifvit

Af sprittandé solstrålars eldiga brand.

DAHLGREN 1: 378.

Snöblommor yra från aplarnas topp.

^ Dens. 1:419.

Apelsin, m., den guldgula frukten ^f Orangeträdet (se Orange): Citrus Aurantium L.

Aprikos, f., benämning så väl på frukten af ett träd, tillhörande^ slägtet Slån, som på sjelfva trädet: Pruvus Armeniaca L. Aprikosen trifves i Sverige under bar himmel endast i sydligaste delen.

Aprikosers växt, dem sommaren förgylt

Och svarfvat deras klot och dem med sötma fylt. oxexstjerxa 2: 124.

Al*d, se Arre.

f Areka-palm, f., en palmart i Ostindien, Areca Catechu L., af hvilken erhålles Areka-nöten, terra Catechu.

t Aronsros, Arontorpsros, Öland =A Vår-adonis.

Arre, n., en art af Alslägtet, med gråludna, icke klibbiga blad: Alnus incana -svilld. Kallas rättare Grå-al, af äldre förf. Hvit-al.

f Arrora^t, f., hvaraf beredes det i handel %'éK>mmande närande Arrow-mjölet, erhålles af Mar anta arundinacea L., som tillhör Scitamineernas ta-milj.

Artskock, Artskocka, f., benämnas tvenne vidt skilda växter, båda dock tillhörande Blomhålksväxterna:1) Jord-artskock, den ätliga, söta stamknölen af en art Solros: Helian-thu.i tuberosus L., hvilken väl uthärdar vårt klimat, men icke hinner till blomning.

2) Kron-artskock, en tistelväxt, hvars nedtill något köttiga hålkfjäll ätas som en läckerhet: Cynara Sco-lymus L.

Anm. Uttalas och skrifves origtigt Ärtskock, Årtskocka. Namnet är det Fr. arti-chant, T. artischocke; med Art har växten ej den ringaste förrän dtskap.

Arun, m., örtslägtet Erythraea Rich., utmärkt af sina röda blommor och sin beska smak., närbeslägtadt med Stålörten. Arun är ett godt, magstärkande medel.

Anm. Detta särdeles gamla och märkvärdiga namn är ännu brukligt i Tyskland, Danmark och Skåne (se Linnés Sk. resa 277). Mycket origtigt är det förbigånget i Dalins ordbok, liksom de flesta namn, hvilka ej hafva sin tydning i nuvarande språket. Men just dessa äro de för språkforskaren dyrbaraste.

Arv, m. (Isl. arji.) Gemensam benämning på flere småväxter, som finnas mest på odlade ställen, och motsvarande T. Miere, E. Chickweed. Nyttjas endast i sammansättning och ingår i en mängd växters namn.

f Asblomma, f. Detta namn, som det sydafrikanska örtslägtet Stapelia L., hvilket stundom odlas i orangerier, erhållit för sina stinkande blommors skull, synes mig onödigt, då det aldrig kan komma att ingå i allmänna språkbruket. För växter af denna art är det oförändrade Lat. namnet att föredraga.

Ask, f., ett prydligt inhemskt löf-träd af Ligusterns familj, men utan både blomfoder och blomkrona: Fraxinum excelsior L. Asken var fordom, och är ännu bland allmogen, ett heligt träd. Asken Yggdrasil. — Askarna äro skoge?is förnäma; de slå sist ut sina löf och fälla dem först.

Jag askens ädla växt, jag almens krona vördar. oxenstjerna 2: 93.

På kullar stodo ask och ek,

Som kämpar uti bardalek. arnell 12.

i Askört, f., ett synnerligen för-olyckadt namn, bildadt efter Lat. Cine-raria; men det befinnes, att de växter, hvilka man tillagt det, alldeles icke tillhöra nämnda slägte.

Asp, f., ett allmänt Hängeträd, utmärkt af sina darrande löf och honträdens ymniga fröfjun; tillhör Poppel-slägtet: Populus tremula L. Aspen utgör gemenligen små lundar, .. . sällan träffar man den blandad med andra trädslag i skogar, retzius 2: 548.

De höga aspar fläta sina grenar Utöfver grafven. geijer I. 3: 300.

Susen er grafsång, susen af sorg, I darrande aspar! MALMSTRÖM 7.

Aster, m., ett talrikt slägte, tillhörande Blomhålksväxterna, med stjern-likt ordnade strålblommor: Aster l. Flera arter odlas som prydnadsväxter. Jfr Stjernros.

Astrakan, m., en odlad, mör och söt ädlare äpplesort.

En astrakan, der dagen genomsken,

Som en kristall, så klar och ren.

FRANZÉN 1: 356.

Aurikel, m., en odlad, i många färger skiftande art af slägtet Hvifva: Primula Auricida L.

Aurikelns mångfärghet, som sig i låghet gömmer.

OXENSTJEHNA 2: 121.

Ayenbok, ett namn bildadt efter D. avnböy; enligt rent Svenskt uttal heter trädet Annbok.

Axingr, se Äxing.

Axlosta, f., ett från Losta skildt slägte, med enkelt ax; endast de lägsta småaxen äro skaftade: Brackypodium

P. Beauv.

+ Axsvingel, se Svingel.

Ax-ärenpris, se Ärenpris.Backbränna, f., arterna af slägtet Arabis L., örter med små hvita blommor oeh långa, smala skidor; egentligast .4. Tha.lia.na L.

i Backbär, n. = Backsmultron.

Backhumle, ‘Dal., Hels. = Röl-lika. Back-klöfver, se Klöfver. Backrinka, se under Binka. Backsippa, se Vippa. Backstarr, se Starr.

Backsöta, f., en art af slägtet Astragalus L. utaf Ärtväxternas familj, med tvårummig, krökt, nästan trekantig fröbalja: A. glycyphyllus L. — Roten har sötaktig smak, likt Lakrits, hvårföre den af äldre förf. (Franeke-nius, Tillandz) förvexlades med La-kritsroten.

Backtimjan, se Timjan. Backvippa, se Vippa.

Backväpling = Back-klöfver.

f Baggpungar, m. pl. = Tarald.

BaggSÖta, f., en art af slägtet Stålört, med stora purpurröda blommor: Gentiana purpurea L. Förekommer endast på vestliga Norges fjell oeh benämnes der Söte, ehuru i hög grad besk (således ett skämtnamn).

Anm. Redan i äldre tider har (enligt Rudbeck) denna ört, för siua utmärkta medicinska egenskaper, blifvit såsom handelsartikel införd från Norge (öfver Dalarne) och deraf här i riket fått namnet Bagysöta, d. v. s. Norsk söta. Linné, som ej sett den blommande växten, hänförde honom till en närbeslägtad, gul-blommig art från Schweiziska alperna: Gent. lutea, hvarföre han ännu i våra ordböcker origtigt föres till denna.

f Baisk-lök, Gotl. = Gräslök.

Baldersbrå, f., en ört snarlik Ka-millblomster och Surkulla, med fln-delade blad oeh sköna hvita strålblom-

mor, men utan märkbar lukt, samt trekantiga frukter: Chamcemelum inodorum Vis. (Tripleurospermum Schultz.) I vårt allmogespråk är numera detta namn förvändt till Ballerbro, Ralse-bro, Barbro, oeh hänfördt till slägtet Kullor, men det har bibehållit sig oförändradt på Färöarna oeh Island (Baldrsbrd, Balders ögonbryn), der det äfven rigtigt tillägges förstnämnda ört.

Anm. Den stora likheten mellan arterna af slägtena Matncaria och Anthemis föi'klarar lätt, hvarföre dessa förvexlas och namnet Baldersbrå öfverförts till sistnämnda slägte; men att det rätteligen tillkommer endast Matr. inodora L., lider intet tvifvel, ty på Islaud och i de nordliga länderna finues icke den stinkande, otäcka Surkullan, till hvilken man velat hänföra det.

Balsamin, f., en för sina prydliga röda blommor allmänt, äfven i torpstugor, odlad krukväxt, hörande till slägtet Springkorn: Impatiens Balsamina L. Balsaminens fädernesland är Ostindien.

Balsampoppel, se Poppel.

Balsamträd, n., en gemensam benämning på flera trädslag i de varmare länderna, af hvilka balsamen erhål-les, såsom Perubalsam af Myrosper-mum perujferum Deo., Tolubalsam af Myrosp. toluferum Rich., in. fl.]\Iest bekant är Meccabalsam, af Balsamo-dendron gileadense Kunth, hvilken användes i mediein oeh är den i bibeln omtalade balsam.

i Balsamäpple, n. Under detta namn anföres i Dalins ordbok Momor-dica Balsamina L., hvilken lämpligare kallas Balsamgurka; men ingendera förtjenar upptagas i Svenska språket.

Bambu, m., Bamburör, n., ett

i de tropiska länderna växande träd-artadt gräs (Bambusa Sohrkb.), som hinner flere hundra fots längd, med ben-hårdt, men — såsom hos öfriga pipigt rör, hvaraf man i nämn der bygger hus m. m.

Banan, Bananas, m., en ståtlig, mångårig trädartad växt, tillhörande Etthjertbladsväxterna: Musa Sapien-tum i..

Bananernas frukt är söt, välsmakande och i de tropiska länderna högt värderad.

Bandpil, f., en afdelning af Pil-slägtet (Salix l.), buskar med långa, smala, sega skott och blad: Vetrix Fb. De lemna det yppersta material till tunnband, korgar, vidjor m. m., hvar-före de ofta odlas i stort. De mest bekanta arterna äro:

Gul Eandpil, med gröna, i kanten sågade, vågiga blad: Salix undulata Ehbh. Upland, Öland.

Holländsk Bandpil, med på undra sidan gråludna, helbräddade blad: S. lanceolata Fr. Skåne, Halland.

Tysk Bandpil, se Korgpil.

I allmogespråket räknas äfven Mandelpilen till Bandpilarna, ehuru från dem vida skild.

Bandtång = Bändling. Bandyide, se Vide.

Barken-, Barkena-rot, f., benämnes i Skåne och Halland den vilda Morroten.

Anm. I lingvistiskt hänseende är detta namn märkvärdigt, emedan Morrotens benämning i älla Finska språk dermed sammanhänger, t. ex. Porkkana i Finland, Porkan i Estniskan, Borkkana i Wo-tiskan.

Barrlind (Lind med barr), f., kallas Idgranen i Göta rike. Namnets anledning är, att sistnämnda ti$d lem-nar bast liksom Linden. De s. k. Bar-linds-öarna i Göteborgs skärgård hafva sitt namn af detta träd.

Barrträd, n., träd med barr, i motsats till löfträd, utgörande en mycket egendomlig växtfamilj: Conifera} L. Vi ega i Sverige fyra arter inhemska

barrträd: Eur, Gran, Idgran och En, samt åtskilliga planterade: Lärkträd, Silfvergran, Cypress m. fl.

Basilik, f., en mera sällan (i drif-bänk) odlad kryddväxt af Sugeväxter-nas familj: Ocymum Basilicum, L.

f Bastträd, Finland m. fl. ställen = Lind.

Batatas, m., en i de tropiska länderna odlad jordfrukt af slägtet Vinda: Convolvulus Batatas h. Rotknölarne af Batatas hafva mycken likhet med Potates, ehuru dessa båda växter icke äro förvandta, och namnet Potates är egentligen en förvridning af Batatas.

Battram, m., hos alla äldre förf. rigtigare Berthram, efter det Grekiska Parthenium, en med Kamillblomster närförvandt ört, men mångårig och med äggrunda bladflikar: Pyrethrum Parthenium Sm. (Matricaria Parthenium l.) Jfr Mattram.

Beckblomster '(allmänt), Bek-risper (Smål.), se Tjärblomster.

Belladonna, f., en mycket giftig, men i medicin använd växt: Atropa Belladonna L. Hör till familjen Bolm-växter.

Benved, m., en i södra Sverige växande buske, skild från alla andra genom femkantiga, femrummiga, rosenröda frukter (ej bär): Enonymus europceus L.

Anm. Namnet Benved tillkommer otvifvelaktigt rätteligen denna växt, enligt så väl vårt folkspråk (se Linnés Sk. resa 265, 392) som de närbeslägtade språken. Namnet Alster har aldrig funnits, utom i böcker. Benämningen Käringtand (på Öland) är i alla hänseenden förkastlig. — Genom förvexling har namnet Benved blifvit fördt till så väl Kornell som Try.

i Benvälla, f. = Vallört, f Benvärksgräs, Österb. = Lin-nésört.

Benzoe, m., ett på Moluckerna inhemskt träd: Styrax Benzoin Dbtand.,

fraf h vilket erhålles det i handel förekommande Benzoeharts, hvaraf fås Benzoesyra.

Berberis, m. = Surtorn. Det förra namnet är likväl mest brukligt i skriftspråket.

Berberisrost, se Rost.

9 Bergamot (uttalas oftast Perga-mott), m., en sorts runda, mycket saftiga Päron.

Bergamotolja, f., en eterisk olja af pomeransskal.

Bergbräcka, se Bräcka.

Bergdusk, m., en prydlig fjellväxt af slägtet Bräcka, med vfvig blomruska, hvita blommor: Saxifraga Cotyledon L.

Berggröe, se Gröe.

Berggyllen, se Gyllen. ,

Bergklöfver, se Klöfver.

f Bergknopp, Linné, en art Fetknopp (Sedum rupestre L.).

+ Bergmynta = Harmynta. Bergrör, se Rör.

Berg-skrabba, f., en mångårig ört, växande på Öland och Gotland, med talrika blå, i ett hufvud samlade blommor, fyra fria ståndare: Globularia vulgaris L. Benämnes i trädgårdsspråket vanligen Blåboll.

i Berg-skälla, f., Liljeblad = Svarthö. Bergslok, se Slokgräs.

Bergspring, n., smärre Bräken-arter, tillhörande slägtet A splenium L., växande i bergspringor. Sjelfva hällarna grönska om vintern af Bergspring.

Bergsyra, se Syra. + Bergsöta — Stensöta. Berthram, se Battram. Beskapel, se Apel.

Besksöta, f., en klängande buske af Bolmväxternas familj, med knippevis sittande blå blommor och röda bär:

Solanuvi Dulcamara L. Bären kallas Hållbår Smål., Ormbär Österg., Trollbär Söderm., Villbär Verml.

Beta, f., ett för bordet, för sockerberedning och till foder allmänt odladt örtslägte: Beta l. Man skiljer deraf flera arter: Rödbeta,Hvitbeta,Foderbeta.

Betel, m., som i Orienten allmänt tuggas såsom tobak, beredts af bladen utaf Piper Betle l. och af irukterna utaf ^Ireca Catechu L.

Bibinell, förderfvadt uttal af Pim-pinell.^

f Bigarrå, m., en artförändring af Körsbär.

Binda, f. Detta namn tillkommer rätteligen afdelningen Helxine af slägtet Polygonum eller Slideknä, hvars arter slingra sig omkring andra växter, såsom Akerbinda (Polyg. Convolvulus L.) och Löfbinda {P. dumetorum I,.), den förra växande på åkrar, den senare bland buskar.o Oegentligen är namnet tillagdt dels Åkervindan, emedan denna likaledes omslingrar andra växter, t. ex. benämningarna Drabinda, Snarbinda (snärjbinda), och dels Snarref-van, t. ex. Hummelbinda (Dalarne)* Linbinda, Bindsleskorf (se Skorf).

Bingel, m., en mångårig ört med små, gröna, enkönade blommor, utan kronblad, och med tvåknölig frukt: Mercurialis perennis L. Torkad blir Bingelen svartblå,' hvilket i förening med det Latinska namnet förvärfvat honom rop för magiska egenskaper. Bingelen »är en skadelig växt för fåren, så väl som för menniskan». Linnés Öl. resa 146.

Binka, f., örtslägtet Erigeron L., skildt från öfriga Boväxter genom sina smala, nästan trådlika strålblonlmor. Rödbinka (E. acris l.) är allmän.

Anm. Hos äldre förf. föres denna växt till slägtet Gråbo och benämnes af Franckenius och Tillandz Rödbo. Namnet Binka är en flexion af Bo, liksom Böna, Bynke. Namnet Rinka — i Back-rinka, Dal. — är troligen samma namn, men föres till Achillea.. 1

f Bisam, m., utgår.alldeles.

f Biskopsört, efter Liljeblad —-Fingerhatt.

Bitterblad, n., en art af Pilört, utmärkt genom brännande smak: Polygonum Hydropiper L.

Bitterkrasse, se Krasse.

Bitterilljölke, n., ett örtslägte snarlikt Hökfibla, men skildt derifrån genom på tvären strimmiga frukter och genom fruktfjun på stift. Picris hieracioides l., med mycket sträfva blad och bitter mjölksaft.

Bitter näfva, f., ett af de mest förolyckade namn, gifvet i systematiskt intresse åt ofvan anförda Bitterblad. Huru man för Polygonum fått det orimliga slägtnamnet Näfva, hvilket så väl passar till Gerauium, se under Näfva.

Bittersalsa, f., se Krasse. Bittersöta — Besksöta.

Bitterväxter, raturliga familjen Gentianeas Juss., Tvuhjertbladsväxter med sambladig, regelbunden krona; frukten fji, tvåskalig, med frön fästa vid skalens kanter. Hit höra Stålört, Arun och Bläcken.

f Bitterört, f. Ett sådant namn finnes icke; Alyssum heter Sandhvita.

Bjugg, n., den forusvenska benämningen på «äéesslaget Hordeum L. I vårt folkspråk är det vanligaste namnet Bygg, liksom i Isländskan (Danskan har Byg, Engelskan Big); men i skriftspråket brukas nästan uteslutande benämningen Korn, i bibeln både Bjugg och Korn. — Man har deraf flera arter med egna namn. Jfr Korn.

*hBjälla,f., benämnes i vissa landsorter Lilla Blåklockan, t. ex. i Småland Dombjälla, i Dalsland Märrbjälla. — Jfr Skälla.

Björk, f. , ett allmänt bekant slägte, tillhörande Kummerträden (Betulinece

Eich.). Björken är ett äkta nordiskt träd, som äfven på fjellen närmar sig snögränsen.

Björkens runda, hvita stam Sken lik en pelare af silfver fram.

franzén 3: 180. Som skalden till sin himmel, har jag trängtat

Till. björkarna omkring min moders hus. TEGNÉR 2: 48. Jag minnes dig i aftonskuggans sus-• ning

Af höga björkar vid den stilla sjö.

geijer I. 3: 323. Björkarna gro kring den älskades graf Och fläta sitt skugghvalf deröfver. t SEHLSTEDT 1: 4.

Dvergbjörk, en förkrympt buske, med små, runda löf, växande i fjell-och bergstrakter: Betula nana L. Denna har mångfaldiga namn i allmogespråket, såsom Fredagsbjörh (Långfredag sbjörk, se detta ord), Horbjörk, Källingbjörk, Myrbjörkm. fl. Ofta säges ris i stället för björk.

Fjellbjörk, en medelstor buske, mest lik Dvergbjörken, men högre, upprätt växande: B. alpestris Fr.

Glas- eller Svallbjörk, träd, med lösare ved, klibbiga årsskott och knoppar: B. odorata Bechst.

Häng- eller Slokbjörk, gammal Masurbjörk, med hängande grenar.

Så viftar ock hlingbjörkens midsom-marsdrägt

Kring snöhvita stammen för vind-alfers flägt. ling 1: 140.

Kartbjörk, gammal björk, synnerligast Svallbjörk, af hvilken näfvern blifvit flådd, hvarefter barken blir skroflig, lik kart på ett sår.

Marbjörk, högväxt buske, med finludna qvistar och löf: B. pubescens

Ehbh.

Masurbjörk, högstammigt träd, med triangulära, långspetsade blad, liksom qvistarne kådprickiga: B. verrucosa Ehbh. Har den hårdaste ved.

En gammal, knotig björk med masur inne. RUNEBERG 5: 49.Björkticka, se Ticka.

Björnbrodd, m., en liten, med Liljorna närbeslägtad ört i fjelltrakter: Tofieldia borealis wG. En större art af

samma slägte finnes på Gotland.

Björnbärsbuske, m., ett gemensamt namn på flera buskarter af slägtet Rubus eller Hallon, med svarta bär

— Björnbär eller rättare Björnhallon

— hvilka arter af Linné innefattades under namnet Rubus fruticosus. Jfr anm. vid Käringbär.

Anm. Anledningen till namnet Björnbär är svårförklarlig, då björnen aldrig vistas i de trakter, der Björnbärsbusken växer. I äldre tid kallades denna buske Brumbär, och så ännu vid vestra kusten; må hända härleder sig detta namn från det fornnordiska brum, löf, emedan bären sitta bland löfven, hvilket för de busk-artade Rubi är högst karakteristiskt. Sedan det gamla ordet utdött ur språket synes man hafva förändrat brumbär till björnbär, dertill kanske föranledd af idéförbindelsen mellan björn och brumma.

Björnfloka, se Björnloka. f Björnkam, m. — Kambräken.

Björnklo, f. Dermed öfversättes i ordböcker Grek. Acanthus L., som ej finnes i Norden, en i mytologiskt hänseende märkvärdig växt, hvars prydliga blad utgöra siraterna på Kofinthi-ska pelare. Man har velat finna likhet mellan dessa blad och Björnlokans, hvilken derföre af äldre förf. kallas Björnram.

Bj örnloka, f. (äfven Bj örnfloka, Björnram, Björnstut), en mycket storväxt Umbellat, med parbladigt sammansatta, sträfva blad och platta frukter: Heracleum. Sphondylium L.

Björnmossa, f., en högväxt mossa, som användes till qvastar, viskor o.s. v. Polytrichum commune L. Dess utskjutande frukt kallas Dnfråg, Gökråg, Kråkbjngg, Kråkhvete m. fl.

Björnram, Björnstut, se Björn-loka.

Blacka, f., de större arterna af slägtet Ulva l. Bohuslän.

Bladgrus, n., Bladludd, m.,

svamplika utväxter på åtskilliga träds löf: Erineum Pkrs. och Phyllerium Fu. Bildas af insekter.

Bladmossor eller Löfmossor,

en talrik familj bland Groddtrådsväx-terna, utgörande hufvudgruppen i Mossornas klass, med fria blad och med fröhus, täckta af ett lock: Bryacece Baktl. Samtliga arter benämnas Mossa, och de mera framstående, af allmänheten skilda, upptagas under Mossa.

Blek- tillsättes åtskilliga växter såsom artnamn, t. ex. Blek-kattost (= Rosenkattost), Blekstarr (Carex pallescens l.), Blekväpling (= Alsike-klöfver) m. fl.

Blidnässla, f., en till Nässlefamil-jen hörande, polygamisk ört med små hvitgröna blommor: Parietaria offici-nalis L. Förekommer hos oss endast förvildad.

f Blindmjöl, n. = Röksvamp.

Blindnässla, f., ett namn, som tillägges flere Sugeväxter af slägtena Dån och Plister, i synnerhet Hvit-plistern: Lamium album L.

f Blindsvamp = Röksvamp.

Blink, Vattenblink, m., vattenväxt af Hvifveväxternas familj, med findelade blad, hvita, något rödletta, hastigt affallande blommor: Hottonia palustris L.

Bloddroppar, se Adonis.

f Blodgräs, Hels., enligt uppgift = Boört. Namnet är troligen en felaktig uppteckning i stället för Bogräs.

Blodliirs, se Hirs.

f Blodknopp, m. = Johannes-knopp. Jfr Mansblod.

Blodnäfva, se Näfva. Blodplätti af, se Laf.Blodrot, f., en liten art af Finger-örtslägtet, med fyra kronblad: Poten-iilla Tormentilla Neok. Roten har mycket adstringerande egenskaper och är ett af de verksammaste medel mot rödsot, diarrhé o. s. v.

Blodstilla, f., Blodtopp, m., en

mångårig ört af Brumväxternas familj, utmärkt genom sina axlika, blodröda blomhufvud i toppen af den bara stjel-ken: Sanguisorba officinalis L.

Blomliålksyäxter eller Hålk-blomstrige benämnas Synantherece Rich., den största och artrikaste familjen bland Tvåhjertbladsväxterna, med talrika blommor inom en gemensam hålk på ett gemensamt fäste, fem sammanväxta ståndarknappar, och en frukt under hvar blomma. Fördelas i tre underfamiljer: Boväxter, Tistelväxter och Fibleväxter, hvilka särskildt upptagas.

Blomkål, se Kål. Blomtistel = Stjerntistel.

BlomyaSS, m., en prydlig, säflik vattenväxt bland Etthjertbladsväxter-na; de talrika, liffärgade blommorna sitta i blomflock: Butomus umbella-tus L.

f Blundblomma, Dal. = Höst-fibla. Namnet afser de tidigt sig slutande blommorna.

Blåboll = Bergskrabba.

f Blåbuk, m., en i Göta rike allmän benämning på Odon.

Blåbärsris, n., en liten buske af Ljungväxternas familj, med årligen af-fallande löf och mörkblå bär: Vaccinium Myrtillus l. Bären äro ätliga.

Blåeld, m., en mycket sträfhårig växt af de Skrufblomstriges familj, med rik blomruska, sköna, oregelbundna blomkronor: Echium vulgare L. Om denna växt yttrar Linné, Sk. res. 206, att den i Skåne, under namn af

Klåkuntor, »växte på de sluttande fälten i den myckenhet, att jag aldrig sett dess like, hvaraf ock skedde, att dessa fält på långt håll lyste med en så präktig och högblå färg, att jag aldrig sett något fält, som i fägring häremot kunnat förliknas».

Blågrull, n., se Blåljus.

Blåhallon, n. , en buskväxt af slägtet Rubus, med svartblå bär: K. ccesius l. Blåklett, se Elett.

Blåklint, m., en allmänt bekant växt bland vintersäden, med blå blommor i ett hufvud, strålblomstren trattlika: Centaurea Cyanus L. Har talrika benämningar, såsom Blågubbar, Blåhattar, Blåkorn eller Blå Kornblomma, Blålilja (Halland), .Blå Ringblomma, Blåtoppar, Blåört, att för-tjga de obestämda, appellativa, t. ex. Åkerros och Kornros, samt de oefterrättliga Dalska, hvilka synas vexla i hvar socken. Några andra, mera sjelf-ständiga, anföras särskildt. — Växtens rigtigaste namn torde vara Blåklett.

Ceres, blidkad sjelf, den blåklint tåligt ser,

Hvars ogräs åt dess drägt likväl en prydnad ger. oxenstjerxa 2: 123.

Blåklocka, f., ett artrikt örtslägte, med blå, klocklika blommor och hvit, mild mjölksaft: Campanula l.

Somliga (elfvor) klämta sitt bingelibing

Uppå blåklockor, som fuktiga drypa.

dahlgren *1: 80.

De af allmänheten skildä'%rterna äro:

Allmän eller Liten Blåklocka: C. \y rotundifolia L., med runda rotblad, smala stjelkblad.

Stor Blåklocka: C. persicifolia l., \y med alla bladen smala, mycket stora blommor.

Hässleklocka: C. latifolia l., stor, , * med äggrundt lancettlika blad. Kallas äfven Hässlekål.

Knylklocka: C. rapunculoides l., med rotknölar; ett högst elakt ogräs i trädgårdar. Jfr Rapunzel.

/Nässleklocka: C. Trachelium l., med triangelformigt hjertlika bi>d.

Rofklocka = Rapunzel.

Toppklocka, särskildt upptagen.

f Blåknappar = 1) Knappvädd; 3) Monke.

f Blåkimta, plur. -or, f. Denna benämning för Echium vulgare lemnar ett märkligt exempel på den vårdslöshet, hvarmed man behandlat växtnamnen. I källorna för namnet — Linnés Sk. resa, s. 177, 206; Flora Svec., n. 168 — och såsom jag sjelf hört af allmogen i Skåne, lyder det Klåkunta; men emedan man ej känt dess betydelse (kunta, cunnus), har man godtyckligt ändrat det till Blåkunta, hvil-ket är någonting helt annat. Jfr Blåeld.

Blåkål, se Kål. ,

BlåljllS, n., en i Jemtland vild, men' eljest såsom prydnadsväxt allmänt planterad ört, med parbladiga blad, hjnlformiga, blå blommor och trerummigt fröhus: Polemonium coeruleum l. Kallas i trädgårdsspråket Blå riddare och Blåljus.

Anm. Namnet uppgifves olika; af Linné Kosjuss, hvilket lär vara sammandraget af Kongsfjus. Då denna benämning icke är användbar, har jag ändrat den efter trädgårdsspråket. Wahlenberg åter benämner växten Blågull.

Blålåcka, se Låck. Blåmonke = Monke. Blåmnnk, m., se Munkskalle.

i Blåserammkel, enligt Lilje-blad Ranunculus sceleratus L.

Blå sestarr, se Starr.

i Blåsgom, m. = Drakblomma. Detta af Liljeblad bildade namn är ieke antaget och bör utgå.

Blåsippa, se Sippa. Blåslaf, se Laf.

t Blåslok och Blåtåtel = Blått Senegräs. Dessa båda i systematiskt

intresse bildade namn hafva icke ingått i allmänna språkbruket, och då växten Senegräs nu befunnits vida skild både från Slok och Tåtel, måste de utgå.

Blåsmäre, se Smäre. Blåstarr, se Starr.

Blåstjerna, f., ett slägte bland Liljeväxterna, med blå, till basen delade, stjernlika blommor: Scilla L. En hos oss naturaliserad art är S. italica L. Blås-tång = Knapptång.

Blåsuga, f., örtslägtet Åjuga L., tillhörande Sugeväxternas familj, men skildt från öfriga genom saknaden af blomkronans öfre läpp och genom blå blommor. Om dess vanligare namn Kärinkruka och Krukört, se Krukört.

Blåsärt, f. Så benämnes i Dalin» ordbok en utländsk buske af Ärtväxternas familj, med mycket uppblåsta baljor, hvilken hos oss sällan odlas: Colutea arborescens L. Jag tvekar, om detta föga bekanta namn förtjenar upptagas.

i Blåtistel = Blåeld. Blåtry, se Try. t Blåtåtel, se Blåslok.

Bläcken, n., en på våta ställen växande ört, närmast förvandt med Bitterväxterna, men lätt skild genom sina tredelade blad och inuti håriga, rödletta blommor: Menyanthes trifo-liata l. Uppgifves af Linné i Fl. Svec., n. 173, vara benämnd Korsbläcker i • Dalsland, men på det af honom der citerade stället från Vestg. res., s. 234, kallas den Saltbläcker; ovisst derföre, hvilketdera namnet är det rätta. Linné anser denna växt rätteligen böra benämnas Klöfver, men detta namn föres nu allmänt till Trifolium. För öfrigt har Bläcken i nästan hvarje landskap olika benämningar, af hvilka Bockblad i de södra och Getklöfver i de norra landskapen äro de vanligaste.

i fas qJajuO- 'hv^<Lci .Bläcksvamp, m., ett slägte bland Skifsvamparne, hvars samtliga arter hastigt upplösa sig i

en svart, bläcklik vätska: Coprinus Fb.

Bläddrerot, f., slägtet Utricularia

l., vattenväxter med hårfint delade, biåsbärande blad, hvilka hålla örten flytande i vattenytan under blomningen. Blommorna äro tvåläppiga och försedda med endast två ståndare.

f Bl äror, f. pl. = Tarald.

Bläsa, f., en ettårig, med Molla vanligen förvexlad ört, men närmare beslägtad med Amarant genom sitt fröhus, och lätt känd af sina hvitfläckiga blad. Amarantus Blitum L., nu förd till slägtet Euxolus Rafin. Jfr Bot. utfl. 2: 113.

Bo ingår i namnen på en mängd växter af Hålkblomstriges familj, såsom Gråbo, Gullbo, Rödbo (nu Binka), Boört. Då alla dessa hafva många små blommor inom gemensam hålk, torde ordet bo här hafva betydelsen »nidus».

i BockMad, n., ett vanligt växtnamn, men tillagdt de mest skilda växter, t. ex. Bläcken (Skåne), bladen af Konvaljen (Smål.), slägtet Rams (Po-lygonatum) ochKärleksörten(»Bocke-bläcke»).

Bockliorn, se Brandkorn.

Bockrams^ se Rams. Bockrot, Norrl. = Äng-anis.

Bockskägg, n. 1) De greniga arterna af svampslägtet Clavaria L. 2) Ofversättuing af det Grekiska Trago-pogon; detta namn har dock aldrig ingått i allmänna språkbruket, utan den odlade arten af slägtet Tragopogon l. kallas Hafrerot.

f Bocksvärd, n., Gotl. = Svärdslilja.

BofiS (Tysk. Bofist), m., svampslägtet Bovista (l.), föga skildt från de egentliga Röksvamparne.

Bolion Upas, ett för sina giftiga egenskaper namnkunnigt träd på Java: Antiaris toxicaria Leschex.

Bolivete, n., rätteligen Bokhvete, ett bekant sädesslag, som har sitt namn af frukternas likhet med bok-ållon: Fagopyrum esculentum Moench. »Bohvetet gifver bina mera honung än någon annor ört». Linnés Sk. resa 97.

Bok, f., det vackraste afovåra inhemska löfträd, tillhörande Allonträ-den: Fagus silvatica l. Bildar stora skogar i södra Sverige. Kallas äfven Rödbok, till skilnad från Annboken. Bokens fruktskåjar kallas Gjortar, sjelfva frukterna Ållon. — i bokens skugga kunna spädare plantor ej uppväxa.

i skygd af den -lummiga boken

du hvilar.

ADLERBETH 9.

Anm. Med det i bibeln omnämnda bokträdet kan omöjligen förstås vår Bok, hvilken ej växer i Orienten, utan snarare en art Ek, liksom det Grek. qjriyoq är en art af detta träd.

Bolltistel, m., en tistelväxt med i klotform samlade blommor, omgifna af eget blomfoder: Echinops sphcero-cephalus l. Kallas äfven Tistelboll. Bolmrot, f.,Vesterg. = Sprängört.

Bolmväxter, en talrik familj bland Tvåhjertbladsväxterna, med fem ståndare, fästa på den sambladiga, regelbundna kronan, och tvårummig frukt, dels fröhus, dels bär: Solanacece Jtjss. De flesta af hithörande växter äro narkotiska och giftiga, såsom Bolmört, Tobak, Spikklubba, Dvalbär (.4-tropa).

Bolmört, f., en allmän, giftig, stinkande, klibbig ört med smutsgula, inuti mörkådriga blommor: Hyoscyamus niger l. Rötterna likna Palster-nackors, hvaraf örten äfven benämnes Vild Palsternacka. Som Bolmörtens rötter äro mycket giftiga, måste de noga skiljas från Palsternackans.

Bomull (Tysk. Baumwolle), f., en hvit, mjuk, trådig ludd, som omgifver

/fröna hos arterna af Bomullsslägtet: Gossypium l. Af detta slägte finnas flera arter med dels trädstam och dels örtstam.

fBomullstistel, Nerike=Tistel-borre.

Bondtobak, se Tobak.

Bonässla, f., en kring hus och byar växande ört af Sugeväxternas familj, vanligen förd till Leonurus L., men enligt folkspråket rättare tillhörande Bal-lota l., hvilken skiljes från den förra genom hjertlika, endast sågade blad. Bollota ruderalis Sw.

t Borstj m. Så benämnas i allmogespråket flera gräs med borstlika blad, t. ex. Stagg (Finnborst, Ängborst), Sandborst (Borstgräs, Borst-tåtel) m. fl.

Borste, m., en i Dalsland och flera andra landskap bruklig benämning på Borst-tisteln; men vanligen tillägges ett epitet, såsom Brudborste (Smål.), Gullborste (Jemtl.). Ordet borste ingår tillika i både slägtnamn, t. ex. Gullborste (Linosyns vulgaris Deo.), Ringbor-ste, och artnamn, t. ex. Borstnäglika.

Borstgräs, n., ett grässlägte med mycket långa agnborster: Stipa L. Vår inhemska art, S. pennata l., se Fjäderborstgräs.

Borstnate, se Nate. Borstnäglika, se Näglika. Borst-tistel, se Tistel. Borst-tåg, se Tåg. i Bosört, Blek. = Besksöta.

Boväxter, Blomhålksväxter med talrika pipiga, femdelade blommor i disken och vanligen utdragna, tunglika blommor i kanten, samt med mjuka hålMjjäll: Corymbiferce Jvsb.

Jfjört, f., ett i Helsingland brukligt namn på Korsörten (Senecio vulgaris L.), hvilket antagits som slägtnamn för Senecio. Jfr Korsört, Stånds.

Brake, Brakved, äfven Bråke och Bråkbuske, m., en på fuktiga ställen växande buske, snarlik Al, men med fullständiga blommor och svarta bär (af äldre förf. kallad Svart-al): Rhamnus Frangula L. Frukten benämnes Brågon. — Brakved torde vara öfversättning af Frangula. — Namnet är brukligt endast i Svea rike; i Göta rike kallas växten allmänt och lämpligare Tröske. f Brake, m., Gotl. = Mjödört.

Anm. Detta namn (liksom flera andra på Gotland nationaliserade) är synnerligen märkvärdigt, emedan derigenom ty-des det hos abbedissan Hildegard förekommande Brachwurz, hvilket Tyske språkforskare ej kunnat bestämma.

Brambär, se Bringbär.

Brand, m., ett svart, kimröfflt doft, tillhörande svampslägtetCfc^a^o Batjh. ; utbildas hos vissa växter, företrädesvis i fröredningsorganerna, hvilka den förstör, t. ex. Fiblebranden på Kornfiblan, Hafreroten m. fl. Skadligast är

Brand i säd, hvaraf man har två skilda arter: 1) Sotbrand, äfven Sot> Sotax kallad {[Ist. Segetum Fb.), hvilken angriper sädesslagens (utom Rågens) frön, äfvensom flera vilda gräsarters, och, sedan den tunna omgif-vande hinnan brustit, utbreder sig som ett sotlikt doft. 2) Kolbrand (Ust. Caries Deo.), hvilken hemsöker Hvetearterna och uppfyller det missbildade kornet med en i början svart-brun, fetaktig massa, men sedan öf-vergår till ett fint, torrt, stinkande pulver, utan att fröet sönderspränges.

Brandkorn, n., ett missbildadt sädeskorn, vanligast på Rågen, men äfven förekommande på vilda gräs; utväxer till en svart, hornlik massa, allmänt känd und«r namn af Mjöl-dryga, Mjölöka, Bockhorn, Hungerkorn eller Korntagg m. fl., och hvilken är ganska giftig: Spermoedia Cla-vus Fe. 1 bibeln räknas den till landsplågor: Amos 4: 9; ffaggai 2: 18. Brandrost, se Rost. Braxenblomster, se Bräsma. Braxengräs, n., en under vatten växande Groddtrådsväxt, med syl-lika blad, närmast förvandt med Bräken-växterna: Isoétes lacustris L. — Brax-nen anses under lektiden från sjöbottnen upprota Braxengräset, som då flyter upp på vattnet. Se Linnés Fl. Svec. n. 951.

i Bredkrasse, m.=Bitterkrasse. Namnet är en mindre passande öfver-sättning af Lepidium latifolium L.

Bremle, Skåne = Lingonris. Bresilja, f., ett färgstoft, som er-hålles af flera Amerikanska trädslag: Röd Bresilja, äfven Fembock kallad, fås af C(Bsalpinia echinata Lam., m. fl.; Blå Bresilja, äfven kallad Kampesch, bekommes af Hcematoxylon campechi-anum l.; Gul Bresilja, se Gelbholz. Af Bresiljan säges Brasilien erhållit sitt namn. a

Bresil! och du, Kampesch! kring edra vikar sträckt, Den färgträdsskog, som än på silkets väfda drägt Med sina spånors saft dess ritningar bestrålar

Och än palatsens golf i mosaiker målar.

~ OXENSTJERNA 2: 132. Anm. Ofvan -anförda, såsom färgstoft allmänt kända benämningar har jag ansett nödigt att upptaga; men deremot har jag icke funnit lämpligt att antaga Svenska namn på de trädslag, af hvilka de förmodas vara erhållna, emedan dessa icke kunna växa i Sverige.

Bringbär, n., Vesterg. och flerstädes = Hallon.

Anm. Namnets hänsyftning är omtvistad ; Wahlenberg anser det rätteligen vara BHnkbär. Snarare bör det (såsom i Yermland) vara BrinnMr, i likhet med det Jemtländska Brännbär, emedan Hallon bäst frodas på svedjeland; men snarast skulle jag vilja antaga, att det är förvandt med Brambär, Brombär, Brumbär. Ett orätt uttal eller en felaktig uppteckning är Hingbär.

Britse lök, se Sankt Britae lök.

Brombär, se Bringbär.

Brosklaf, se Laf. f Brud och Brudgum = Får-kummer. Brudborste,Smål.=Borst-tistel.

Brudbröd, n., en art af slägtet Spirea, med mycket sammansatta, fin-delade blad, hvita blömvippor, söta, ätliga rotknölar: Spircea Filipendula L. Kallas äfven Svinbröd, Svinkrässla, Galteknapp, Somilla m. fl.

Anm. I Linnés Sk. resa, s. 238, anföres ett märkligt exempel på växtnamnens förvexling i folkspråket. I en trakt af Skåne, der Konvaljen ej växte, hade man öfverfört detta namn till Brudbrödet, ehuru ej den aflägsnaste likhet finnes mellan dessa växter.

f Brudgran = Brudsporre, f Brudgum-pors, Blek. = Loppört.

0 f Brudgumsknappar, Smål. = Akervädd.

f Brudljus, Blck. = Flugsporre-blomma.

Brudsporre, m., i allmogespråket Brudgran, prydliga växter af Nosse-växternas familj, med röda blommor, som hafva långa sporrar i ett ax: Gym-nadenia R. Be.

f Brudtvål, m. = Brännande Pilört. Brumbär, se Bringbär.

Brumväxter, Tvåhjertbladsväx-ter med fem kronblad, talrika på fodret fästa ståndare, och småfrukter: familjen Senticosce l. Hit,.höra Hallon, Nypon, Smultron m. fl. Namnet här-ledes af det fornnordiska ordet brum (blad, löf), emedan frukterna vanligen sitta bland bladen.

Brunliven, se Hven.

Brunkulla, f., en mest i Jemtland växande art af Nossefamiljen, skild från alla öfriga arter genom sina svartbruna blomax: Nigritella angustifoliaRioh. — Enligt Wahlenberg benämnes den äfven Brunstolar.

f Brunrot, ett i tredje uppl. af Liljeblads Flora genom tryckfel tillkommet, sedermera af Dalin upptaget namn, i stället för Bunrot.

Brilliskära,f., ett slägte bland Boväxterna, från alla skildt genom 2—4 sträfva borster å fruktens spets: Bidens l. Arterna af Brunskära växa på våta ställen och äro bekanta färgväxter.

Brunört, f., äfven Bruntuppor, f. pl., en lågväxt ört med bruna ax, tillhörande Sugeväxterna: Prunella vulgaris l. I Dalarue lär det senare namnet tilläggas Geranium silvaticum L.; säkerligen af misstag, då ingen anledning dertill finnes hos detta slägte.

i Brygger, Brygdtuppor, f. pl.

(Dalarne.) Detta namn tyckes vid första påseendet afse växtens användande som Humle, helst den i nämnda landskap tillika kallas Backhumle; men emedan namnet är allmännare brukligt på Jutland och der förekommer äfven i sammansättningar, t. ex. Gedebryg-ger, Smörbrygger, torde för det samma hafva funnits ett gammalt, nu förloradt stamord.

t Brågon, Bråke, Bråkbuske, se Brake.

f Bråssor, Briissor, f. pl., Dalsland = Röllika. Namnet är, enligt uppgift, härledt af det fornnordiska bregda, skifta färg, och skulle således motsvara — rödleka.

Bräcka, f., ett artrikt örtslägte, med fem kronblad, tio ståndare och två nedtill sammanväxta, i spetsen skilda fröhus: Saxifraga L. De flesta arterna äro små fjellväxter, hvarföre endast få erhållit namn i allmänna språkbruket, nemligen:

Bergbräcka, fjellväxt,vanligen kallad Bergdusk. Se detta ord.

Knylbräcka, en allmän art, med hvita blommor och under jorden bildade groddknoppar, i folkspråket benämnd Lärftsblomma: S.granulata l. j/" Myrbräcka, en i djupa kärr växande art, med gula blommor: S. Hirculus L.

Stenbräcka, en refvigt. växande art, med enblommiga skaft och vackra1^ rödblå blommor: S. oppositifolia L.

f Brädspelslilja, se Kronlilja.

Bräken, n., gemensamma namnet på hela familjen Bräkenväxter, Filices

l., Groddtrådsväxter försedda med kärl. Ordet ingår derföre som subjekt i de flesta slägtnamnen. Bräken i sin egentligaste mening är Pteris aquilina l. eller Örnbräken, hvilket så mycket mindre kan kallas Ormbunke som det aldrig växer i bunkar (bunkvis), utan alltid enstaka och just derföre äfven kallas Enstapel efter dess Isländska namn einstapi.

f Bränna, f., Smål. = Brännande Pilört. f Brännbär, Jemtl. = Hallon.

Jfr Bringbär.

Brännässla, se Nässla.

f Brännört, en i Dalins ordbok upptagen felaktig öfversättning af Clematis Jlammula l., hvilken har sin benämning af den rika, liksom lågande vippan. Växten finnes icke i Sverige och är så föga märkvärdig, att den ej förtjenar eget Svenskt namn. Af slägtet Clematis finnas flera andra, odlade arter, hvilka bäst bibehålla sina Latinska namn.

Bräsma, f., en i Göta rike bruklig benämning på Ängkrasse och så allmänt bekant, att den förtjenar upptagas. — Blommar vid braxnens lektid och kallas derföre äfven Braxenblom-ster. (Bräsma kommer väl af brasm, såsom braxen kallas i åtskilliga landskapsmål.)f Brässor, se Bråssor.

Brödkorgsvamp, m., ett svamp-slägte med bägarlikt frukthus, i hvars iure ligga talrika rundade platta frukter, likt skorpor i en korg: Cyathus Hall.

Brödträd, n., ett på Söderhafvets öar växande, med Mulbärsträdet be-slägtadt träd, af hvars frukter bröd bakas : Artocarpus incisa L. fil.

Anm. Ehuru för oss främmande, är detta träd i resebeskrifningar och eljest så ofta omtaladt, att det måste upptagas.

f Bromsar, m. pl. = Brunskära.

f Bröstbär, bär som erhålles af en i Medelhafsländerna växande buske, Zizyphus vulgaris Lam.

t Bröstört, Upl. = Hästhofsört.

Brötling, m., en afdelning af Mjölkskiflingarnes slägte, arterna vanligen milda och ätliga: Lactarius volemus Fr., m. fl.

Buksvampar kallas sådana, som hafva föredningen innesluten i sjelfva svampen: Gasteromycetes Fr.

Buletång', se Knöltång.

Bulleblomster, n., en allmän ört af Ranunkelfamiljen, med stora, mång-bladiga, boll-lika, gula blommor: Trollius L. — Blomster bortfaller i sammansättningar.

Gullbulle, m., en odlad prydnadsväxt, med brandgula blommor: T. asiaticus L.

Ängbulle, en vild art, med svafvel-gula blommor: T. europceus L. Bull-laf, se Laf.

Bullmossa, se Mossa.

Bunarot, f., äldre benämning på Sprängört (Cicuta l.), hvilket senare namn nu är antaget i riksspråket.

Bunias, m., af allmogen kallad Bunaris, en mångårig, under förra århundradet i vårt land inkommen Kål-växt, med gula blommor och enfröiga, icke uppspringande skidor: Bunias Fries, Svenska växtnamnen.

orientalis L. Är numera det förderfliga-ste ogräs i mellersta Sveriges östra del.

Anm. Röd Bunias, efter Liljeblad anförd i Dalins ordbok, hör ej till detta slägte, utan dermed menas Cakile maritima, se Marfiol.

i Bunjeört, ,ett i Dalins ordbok upptaget namn för slägtet Bunium L., men då detta växer hvarken vildt eller odladt i Sverige, ej heller kommer hit såsom handelsartikel, måste namnet utgå. Den växt, som hos Dalin afses, tillhör numera ej nämnda slägte, hvar-före benämningen tillika är origtig.

Bunke, m., benämning för växter som växa i tufvor, helst på fuktiga ställen, t. ex. Qrmbuuke, Tuftåda, större Starrarter (Gotl.) m. fl.

f Bunkie, m., mindre sötvattens-alger (Skåne): Ulva l.

f Bunrot, Vesterg. = Bönrot, f Buris, Dalarne = Gråbo, i Burmänner, i stället för Brud-männer, Bohusl. = Hästfibla.

f Buskmolla, ett i Dalins ordbok upptaget namn, bör utgå. Den ifrågavarande växten (Atriplex portulacoides l.) finnes ej i Sverige.

f Busknäglika, hos Dalin, orig-tigt namn för Borstnäglika. Buskviol = Marsviol.

Buxbom, m., en ständigt grönskande buske (Buxus sempervirens L.), som odlas till infattning af rabatter; är vanligen lågväxt, men uppnår i Skåne flera alnars höjd (se Linnés Sk.resa, s. 313 m. fl. ställen). — Hos profeten Esaias tages Buxbom som en symbol af trofasthet.

Jag är en frodig buxbomshäck,

Som felar ej att vara täck.

v. DALIN 5: 356. Inom en list af buxbom och grönt Ritade namn i hundra fasoner.

BELLMAN 3: 123.

t Buxbomsmossa, f. Namnet Buxbaumia l. är gifvet efter en Tysk botanist Buxbaum; det må således ickeändras till Buxbomsmossa, livilket blir absurdt. För öfrigt bör denn^i högst sällsynta och nästan osynliga mossa ej upptagas i en ordbok öfver Svenska språket.

+ Byll, en förolyckad rådbråkning af det Latinska Bupleurum L., hvilken hvarken botanister eller allmänheten vidkännes.

Byinell, se Mell. t Bynke, n., se Gråbo, f Byttbär = Vikon. t Byttegräs = Mjödört. Byttelet, m., ett färgämne, som beredes af lafven Lecanqra tnrtarea. Se Örnlaf.

i Båtsmanshatt, Båtsmans-mössa = Blåklett (Blåklint), i Båtsmän = Knappvädd. i Bäckblomma, Bäckros = l) Neckros, Blek. 2) Kabbelök, Dalarne.

Bäckböna (äfven Bäckgröna), f. Detta namn har inkommit i skriftspråket efter Beccabunga; men bunga kommer af ett gammalt Tyskt ord bungo (knöl, lök) och har intet att göra med böna. Jfr Punga. — Ifrågavarande växt benämnes rätteligen Bäck-ärenpris.

Bäck-krasse, m.,Cardamine amara l. Se Ängkrasse, i Bäcklilja, f. = Svärdslilja, f Bäcksvärla, Hall. = Svärdslilja. Svärla är sammandragning af Svärdslilja.

Bäck-ärenpris, se Ärenpris.

t Bäfvegräs = Darrgräs. Bäfverbär, n., en med Stenhallon närförvandt art af slägtet Rubus: R. castorrus Lxst. Genom sina röda blommor närma sig Bäfverbären äfven Vikon.

Bägarlaf, se Laf. . Bälarefvor, f. plur., Vesterg. = Backsöta. Troligen rättare Bälg-ref-vor, som vore ett karakteristiskt namn i anseende till den refviga stjelken och de stora ärtbaljorna.

h Bäljon, Böljon, n., Skåne = Odon. ,

Bändling, m., sammandr. af Bandtång, en gräslik växt i hafvet: Zostera l. Benämnes ofta Tång, Grästång.

Böna, f., gemensam benämning för åtskilliga Artväxter med större, ätliga frön. 1) Bondböna, en art af stora Vic-kor: Vicia Fnba l., hvaraf Hästböna är en mindre förändring. 2) Turkisk Böna eller Sabelböna (slägtet Phaseolus l.), vanligen med slingrande stjelkar, men en afart är mycket lågväxt, Krypböna: Ph. nanus L. — Så väl växten som dess frön benämnas bönor. För öfrigt kallas så flere utländska växter, såsom Kakaobönor, Tonkabönor.

Bönrot, f., en i Göta rikes allmogespråk vanlig benämning på roten af Gråbo, Gråböna.

i Bönträd, så benämnes hos Dalin en i södra Sverige under namn af Gull-regn allmänt såsom prydnadsväxt odlad buske. — Benämningen är både olämplig och öfverflödig.

O.

Under denna bokstaf finnes intet serade och numera tillhörande Svenska

Svenskt namn. Alla ur främmande språk språket, upptagas under K, då hård vo-

lånade, med C begynnande växtnamn, kal eller ock konsonant följer på begyn-

hvilka kunna betraktas såsom naturali- nelsebokstafven, hvaremot sådana, somicke kunna anses hafva ingått i vårt språk, synas böra bibehållas under C, likasom namnen på Ch, t. ex. Champignon, China, och de på C med efterföljande len vokal, t. ex. Cedev, Citron, Cypress. — De flesta bland här anförda namn böra väl intagas endast i ett Supplement.

CactllS, m., Cacteer, pl., en talrik, i länderna kring Mexikanska viken förekommande växtfamilj, hvars samtliga slägten utgöras af köttiga, saftfulla, bladlösa växtformer, liknande bollar eller stänger. Flera hafva Svenska namn.

f Cajeputolja, f., som erhålles af trädet Melaleuca Leucadendrum L., tinnes väl upptagen i Svenska Farma-kopén, men är så föga bruklig,<^tt den ingalunda förtjenar anföras i en Svensk ordbok, möjligen blott i ett Real-lexikon.

t Calaba-balsam, m., som fås af

trädet Ccilophyllum Calnba L., är änhu mindre känd än föregående olja och icke ens upptagen i Svenska Farma-kopén.

Calabar, extrakt af frön utaf Phy-sostigma venenosum Balfour, märkvärdigt för dess egenskap att sammandraga ögonpupillen.

Cainellia, f., en för sina sköna blommor allmänt i orangerier odlad buske från Japan. Närmast beslägtad med Thebnsken.

Caprifolium, m., slingrande busk-växt af slägtet Try, en i trädgårdar vanlig prydnadsväxt från södra. Europa: Lonicera Caprifolium L. Äfven den inhemska, snarlika Lonicera Periclymenum l. odlas under benämning af Svensk Caprifolium, ehuru den har flera inhemska namn. Om aftnarne doftar Caprifolien af vällukt.

— bersån, af blommiga syrener

Och välluktrika caprifolier byggd.

stagxelius 1: 404.

Anm. Detta namn, som är rent Latin, synes mig ej böra anföras under bok-stafven K.

t Caranna-gummi utgår alldeles.

Cardbeuedikt (= Carduus bem-dichts), m., en tistelväxt, använd i medicin och så allmänt omnämnd, särdeles i äldre läkareböcker, att den torde förtjena upptagas. Nu Cnicus benedictus G^ertn.

Cascarill, f., barken af flera arter utaf slägtet Croton l., synnerligast af C. Eluteria Sw. från Jamaica, högt värderad i medicin.

Cayennpeppar, se Peppar.

C eder, m., ett ädelt och resligt barrträd i Orienten oGjfcb pÄ^A-tlas-bergen, närmast beslägtadt med vår Tall: Cedrus Libani Loud., Pinus Cedrus L. Kallas i bibeln både Cedev och Ceder-träd. — Cedern lemnar ett ypperligt, välluktande timmer.

Cedern lyftade en hjessa,

Och blomman öppnade en barm.

KELLGREN 2: 158. Redan hann sin purpurslöja Öfver cederskogen höja Tidens sjette dag. franzén 1: 6. Anm. Alla öfriga sammansättningar af Ceder synas mig öfverflödiga, såsom afseende för oss Svenskar obekanta föremål.

•j- Cedrat-citrOll utgår, såsom varande ett nära obrukligt namn.

Cedro-olja, ,f., en flygtig olja, som pressas ur citronskal.

f Celaster, m., en buske, som hos oss hvarken växer, planteras eller i handel förekommer, bör väl icke upptagas, helst namnet är oförändradt det Latinska.

f Centunkel utgår alldeles. Heter på Svenska Knut-arv: Centunculus minimus L.

Clialottenlök, se Lök. Champignon, m., en mycket läcker och allmänt värderad art af Skif-svamparne, känd genom sina såsom äldre svartbruna skifvor på hattens undre sida: Agaricus campestris L., m. fl. — Ordet är Franskt och betyder svamp i allmänhet.f Cliarme, m., är Franska namnet på Annboken, nu obrukligt, men förekommande hos Linné och äldre skriftställare, dock tillagdt endast den i trädgårdar odlade.

Cllina, f., ett dyrbart, feberfördrif-vande medel, som erhålles af flera arter utaf Chinaträdet (Cinchonn l.) från Andernas sluttningar i Peru.

Anm. De mångfaldiga olika slag af Chinabarken, som förekomma på apoteken, kunna icke här upptagas, såsom utesljitande tillhörande farmacevtiska arbeten.

Chinarot, f., en medicinsk drogue, [som fås af trädet Smilax China L. från Orienten.

Cikoria, f., en odlad afart af den vilda Vägvårdan, hvars rot begagnas som kaffe-surrogat. Cikoria-kaffe.

Citron, m., frukten af Citronträdet,

inhemskt i Orienten, nu allmänt odladt i Medelhafsländerna: Citrus Medica L.

Medien skänker den frukt, hvars sunda och syrliga safter

Häfta på tungan sin smak.

ADLERBJ2TH ,J5.

Hvad är citronens varma lund i..

Emot den bygd, der klippans grund

Gör anden kysk och stark?

ATTERBOM 1: 162.

Citrouilieliss, m., en i södra Europa vild, hos oss för sin vällukt odlad art af Sngeväxternas familj: Melissa officinalis L.

Coccionell-lafvar, se Laf.

f Crocus = Saffran. Det ar ett rent okynne att begagna Latinska namnet; man kan då lika gerna säga Fagus, Quercus för Bok, Ek.

f Crotonolja, f., pressas af en art utaf slägtet Croton (C. Tiglium L.), hvil-ken-användes i medicin.

f Crucifixört, Dalsland = Korsört.

f Curare, ett häftigt verkande gift från södra Amerika, hvilket anses erhållas af en art Strychnos l.

f Cymbel, enligt Dalins ordbok Antirrhinum Cymbalaria L., men svårligen skulle någon botanist ana, hvilken växt dermed menas.

Cypergräs, ett vackert och artrikt Halfgrässlägte, med tvåradigt sittande agnskal. En art, Cyperus fuscus L., är inhemsk,

CypreSS, m., ett artrikt slägte bland Barrträden, af hvilket i synnerhet en art, såsom en sorgens sinnebild, hos oss odlas: Cupressus sempervirens L. Ur buskarnes hop cypressen höjer sin spira.

ADLERBETH 10. När jag bärs ur mitt hus Och min begrafning firas,

Skall med cypresser siras

Min flaska och mitt krus. c. A. roth.

f Cytis, m., buske af Artfamiljen, ofta planterad till prydnad: Cytisus L. Dansaude söker ock geten sig väg till Cytisi blomma.

ADLERBETH 15.

D.

Dadelpalm, f., en palmart från f Dalhår, Daggros, Dagg-ört

norra Afrika, med välsmakande fruk- = Sileshår.

dadlar anser man hafva varit Pistacier. , Daggpil, se Pil.Daggskål, f., en allmän ört med breda, veckade blad, i hvilka daggdroppar uppsamlas: Alchemilla vulgaris L. Benämnes ofta Daggkåpa, Jungfrn .Marie Kåpa, hvaraf bildats det olämpliga namnet Kåpört.

Dagslilja, f. så kallar Atterbom Convolvulus tricolor L., en art af slägtet Vinda, odlad som prydnadsväxt. Jfr Purpurvinda.

Hvarför klaga, att så kort jag varar,

Att jag blommar blott en enda dag?

ATTERBOM 1: 43.

Dalllsros, f., en allmänt odlad prydnadsväxt af Hålkblomstriges familj, med ätliga rotknölar: Dahlia variabilis

Desf. Kallas vanligen Dahlia och är benämnd efter en Svensk botanist Dahl. Man eger deraf väl hundra förändringar med egna, flygtiga namn.

Damascener-ros, se Törnros.

f DamniOSSa, enligt Dalins ordbok »ett slags alg, Byssus». Namnet är rent af olämpligt, och slägtet Bysstis Mich. har helt och hållet försvunnit.

f Damspelslilja, se Kronlilja. Danskablod, se Mannablod.

i Dansklöfver, m., ett mindre lämpligt namn på Hedysarum gyrans

l., en vid Ganges mynningar växande Ärtväxt (dock vida skild från Klöfver), hvars biblad befinna sig i ständig svängning. Växten kan visserligen odlas hos oss i hetaste drifbänkar, men man är bäst betjenad med dess Latinska namn.

DaiTgräs, n., ett mångårigt gräs med hjertlika, dallrande småax: Briza media L. Kallas på Franska Amourette, deraf stundom i trädgårdsspråket Kär-leksgräs.

f Deg^är, Nyland = Måbär. Desma, Desmeros, f., en art af slägtet Kattost, med sköna blommor och stark lukt af desma: Malva mo-schata L. '

Desmansknopp, Desmeknopp,

m., en liten af desma luktande vårväxt, med gyttrade gröna blommor: Adoxa Moschatellina L. (På Gotland föres detta namn till Honungsblomman.)

f Desmans-Ofris, ett förolyckadt namn, af Liljeblad bildadt i systematiskt intresse,men växten (Ophrys Mon-orchis l.) är vida skild från Ophrys, och benämningen har aldrig varit antagen.

iDesinegräs=Myskegräs. Namnet tillägges stundom äfven andra starkt luktande växter, t. ex. i Österg. Renfanan, hvars benämning der blifvit öf-verförd till Köllikan.

Bill, m., en allmänt odlad kryddväxt af Umbellaternas familj: Anethum graveolens L. Användes som krydda och omtalas redan i bibeln, Matth. 23: 23.

f Diptamn, Diptan, ett namn bildadt af det Latinska Dictamnus. Se Nattfackla.

Disksvampar, en stor familj bland Svamparne, med fröredning på öfre sidan, sporerna inom egna hylsor: Di-scomycetes Fr.

f Distron, i Finland, Upland m. fl. ställen Tistron = Svarta Vinbär.

i Djefvnlens hand, se Herrans hand.

f Djefvulsbett, n. (Lat. Morsus diaboli), ett i äldre tider brukadt namn på Knappvädd, men nu föråldradt och obrukligt.

f Djefvulsblod, n., en giftigt brännande nässleart på ön Timor, med hvilken vi Svenskar ingen bekantskap hafva.

Dodra, f. (mångfaldigt vexlande i uttal: Dodder, Dotter, Dåbast, Dåda, Dåde, Dåre, Döra, Döre), ett örtslägte af de Korsblomstriges familj: Camelina Craxtz. — En tvåårig, mycket hårig art, Vild-dodra (C. silvestris Wallr.),växer ofta0 på ouppodlade ställeu. — En annan, Akerdodra (C. sativa Fr.), växer bland säden oeh odlas för sina fröns användande i oljeslagerierna. — Bekantast är Lindodra {C. foetida Fr.), med uppblåsta skidor, hvilken växer bland linet oeh deraf i folkspråket fått namnet Lindotter.

Dosta, f., äfven Ringdosta, ett slägte bland Sugeväxterna, med blommorna sammandragna i ett hufvud: Clinopodium vulgare L. — Namnet här-ledes af fornnord. pustr, qvast, viska; tusta, sammandragen i en knippa, [isl. pustr förekommer i den uppgifna betydelsen hos Björn Haldorson, men icke hos senare ordboksförfattare, såsom Fritz-ner och Cleasby-Vigfusson. Norska folkspråket har Tust, liten vippa, tofs; Tusta, knippa (af halm o. d.); tusta, samman-veckla, hoptrassla. Utg.anm.] Jfr Konig.

i Drabinda, f., en i Skån^ oeh flerstädes bruklig benämning på Aker-vinda.

i Dragblad, n., enligt Linné ett i Småland förekommande namn på Al-chemilla vulgaris L. Det synes nu vara utgånget; åtminstone har jag der hört det tilläggas endast Groblad.

Drakblod, n., ett bekant harts, som erhålles af det utländska trädslaget Pterocarpus Draco L., äfvensom af Calamus Draco Willd.

Drakblomma, äfven Draknos, i'., ett inhemskt örtslägte af Sugeväx-ternas familj, med blå blommor: Dra-cocephalum Ruyschiana h. Droppmossa, se Mossa.

f Drufbild, m., en art Mögel: Botrytes Mich. Detta oeh en stor mängd andra, rent af mikroskopiska svampars namn, upptagna i Dalins ordbok efter Liljeblads Flora, måste ovilkorligen utgå.

i Drufhyacint, m.=Perldrufva.

Sedan slägtet Muscari Mill. nu blifvit skildt från Hyacinthus L., eger ifråga-

varande, i systematiskt intresse gifna namn ieke vidare någon tillämpning.

Dufkulla, f., en vaeker hvit skogs-blomma af Hvifveväxternas familj, den enda Svenska växt med sjudelad krona oeh sju ståndare: Trientaliseuropceai.. Dufkullan, sommarens förste härold, lyser som en stjerna i den dystra skogen.

i Dufkål, Vesterg. == Vägsenap. + Duflins, se Lins. f Dufråg, m., en olika tillämpad benämning på åtskilliga mossors frö-gömmen.

f Dufstol, Dufvestol, in.=Blå-klett (Blåklint).

f Dufvefot, m., enligt Wablenberg Geranium columbinum I,.; öfversättning efter Latinet. .

f Dufägg, n. = Tarald. Duggört — Daggskål, f Duk-ricin, m., ett alldeles onödigt namn på Ricinus Mappa L. från Ostindien, med hvilken växt Svenskar svårligen komma att göra bekantskap.

Dulcamara = Solanum Dulca-viara l., se Besksöta.

f Dunstockar, m. pl., Gotl. = Kafveldun.

Dunört, f., ett artrikt slägte af Kropp växternas familj, med regelbundna fyrbladiga kronor oeh åtta ståndare: Epilobium l. En art, Luden Dunört (E. hirsutum L.), odlas stundom i trädgårdar som prydnadsväxt.

Durrlia, f., Durrhakom, n., ursprungligen ett Negerfolkens sädesslag: Holcus Sorghvm L.

iD II vagräs, efter Wahlenberg Centunculus minimus L. Namnet är mig obekaut, oeh det förekommer icke hos någon annan författare än Wahlenberg.

Dvalbär = Galnebär (Atropa Belladonna L.). i Dvalkullor, Yalkullor (skrif-ves vanligen, men orätt Ilvalkullor),f. pl., benämning i Jemtland på Äng-bulle. Man plägar om midsommarsnatten lägga växten under hufvudgär-den för att försättas i extatisk sömn. (Sannolikt härledes val af dvala.)

Dverg- ett mycket vanligt epitet så väl till lågväxta arter, t. ex. Dverg-björk, som till artförändringar, t. ex. Dvergapel.

Dvergmandel, se Mandel.

Dyblad, n., en på vatten flytande v-äxt, med njurlika, skaftade blad och hvita blommor: Hydrocharis Morsus rance L.

Dyborre, m., en under vattnet växande ört, med svärdlika, hvasstandade blad och rosenröda blommor: Stratio-tes aloides L. Dyborren är, enligt Linné, Nordens enda palmartade växt.

Dy fr lik en, se Fräken.

Dyfvelsträck, m., ett slags gummiharts, som erhålles ur roten på Fe-ruia Asa foetida L., en Umbellat i Persien.

f DyniOSSa utgår, liksom öfriga endast i systematiskt intresse bildade namn på mossor böra utgå, helst de

aldrig komma att urskiljas af allmänheten och ej heller begagnas af botanister.

f Dynaman, m. (se Linnés Sk. resa 148) = Kafveldun.

* Dynaskräppa, f., Skåne. En mycket storväxt art af slägtet Syra, med ganska smala blad: Rumex Hydrolapathum Huds.

f Dyplanta, f. == Äfjebrodd.

Dån, m., örtslägtet Galeopsis L., tillhörande Sugeväxternas familj, skildt från de öfriga genom tvenne från kronans nedre läpp uppskjutande tänder. De flesta arter hafva stickande hår, synnerligast Hampdånen (G. versicolor Curt.) med stora blommor, till färgen gula, utom den nedre läppen, som är mörkröd. För dessa hårs skull kallas de i folkspråket Násslor. (Nässla heter, enligt Dioscorides, på Dakiska språket >)vv.)

Dårrepe, se Repe. f Dåska, f., Skåne = Lin-snar-refva. — Namnet är sannolikt härledt från Dodra, hvilken benämning i Engelskan (Dodder) öfverföres till Cuscuta.

E.

Ebenholz, m., utmärkt hårda trädslag från Orienten, som användas till finare snickar-arbeten, förnämligast Svarta Ebenholzen, hvilken erhålles af Diospyros Ebenum L. fil. Omtalas ofta i bibeln, under namn af Hebenträ, såsom en dyrbar handelsvara från Ofir.

Blott Indien alstrar Ebenholz; hos Sabeerna blott gror rökelsebusken.

ADLERBETH 75.

t Eckergräs, se Äckergräs. i Efsing = Äxing.

o Ek, f., ett allmänt bekant träd af Allonträdens familj: Quercus Robur L. Frukten kallas Allon, i vissa landsorter Akarne (af Isl. akarn). Eken är våra skogars*ädlaste, hårdaste trädslag.

Eken i sin höghet stolt, och hedrad i sitt fall,

Han(!) skogens konung (!) var, och böljans blifva skall.

OXENSTJERNA 2: 93. I Djurgårds-ekar, susen vänligt öfver Den störste sångarns bild, som Norden ’ bar!

yt tegnér 3: 215.Se ekens strid motstormarnepå fjellen.

stagnelius 2: 184.

(Obs. Eken växer ej på fjellen.)

Anm. I Orienten finnas mångfaldiga skilda arter af Ek, så utt den i bibeln omtalade troligen är en annan art än vår. »Jag uträckte mina grenar såsom en ek». Syr. 24: 22.

f Ekebriiken, n., en art af slägtet Stensöta, med tre gånger pardelade blad: Polypodium Dryopteris L.

Ekefock, se Fock.

Eknas, m., se Kornell. — Detta i Vesterg. brukliga namn är så bestämdt och egendomligt, att det förtjenar upptagas.

Ekorrbär, n., en med Konvaljen närbeslägtad ört, tillhörande Liljeväxterna, med tvenne hjertlika blad på stjelken: Convallaria bifolia L. Smi-lacina Desf.

Ekorrsvamp, m., en art af Buk-svamparnes familj, använd i Dalarne som lockbete för ekorrar: Octaviana variegata Vitt.

i EkSllga, f., Skåne = Ängs-kovall. f Ekört, f., Skåne = Skogs- och troligen äfven Ängs-kovall. Elfgräs, n., rättare Elfäxing, m.,

ett gräs med blå ax, växande i ringar: Sesleria ccerulea Ard. — »När detta gräset växer på en mager äng, synes det afmåla en blå ring, den enfaldiga folket trott förorsakas af elfvors dansande». Linnés Öl. resa 66.

iElfnäfver, f.,föres af Linné rätteligen till Torsklafven (se detta namn), men i Dalins ordbok till Marchantia, hvilken på Svenska kallas Jordlunga.

Elfring, m., har man kallat vissa i ring växande svampar. Benämningen torde förtjena upptagas.

Elfäxing, se Elfgräs. f Elgborst, m., Gestrikl. = Stagg.

Elggräs, n., Södermani. = Mjöd-ört. Detta provinsnamn har ingått i

riksspråket och synes derföre böra upptagas. — Vid högtider plägar Elg-' gräset för sin behagliga lukt strös på golfven i bondstugorna.

Tiljorna smyckas af elggräsets blad.

DAHLGREX 1: 189.

t Elgrams, Elgstjelk, m., Dalsl. = Kropp.

f Elinsrot, se Alant.

Elm, se Helm.

Elnaträd, n., är den i Småland och flerstädes allmänna benämningen på Olvonbuske. Andra uttal af namnet äro: Illnaträd, enligt Linné i Skåne Illenaträd (Fl. Svec. n. 264) och Iläna-träd, Ilånneträd (Sk. resa 84, 392). Blomflockarne kallas Elnakringlor i anseende till de stora gallblommornas ringar.

En, f., Enbuske, m., en öfver hela landet allmän buske, tillhörande Barrträden: Juniperus communis L. De bärlika kottarne kallas Enbär. »Af enen är allting nyttigt», retzius 1: 342. — Mången gagnar sin bygd, fast stickande och hvass som enen. — Enbären mogna först tredje året, så att man på samma buske träffar omogna, halfmogna och fullmogna; deraf ordstäfvet:

När alla enebär hunnit mogna,

Bli alla flickor gifta och trogna:

Enbärsträd i bibeln afser de stora, trädartade, i Orienten växande arterna af Enslägtet. »Hon (en falsk tunga) är såsom eld i enbärsträ». Psalm. 120: 4.

i EngelsÖrt, f., ett medeltidsnamn på Qvanne.

Engeltorn (pl. -törnen), n., uttal i allmogespråket af det Franska églan-tier (äfven uttaladt Neglantyr) = LukttÖrne.

Enlaf, se Laf.

Enstabb, Enstapel, m. (af Isl. einstapi), benämnes Örnbräkenet, emedan • det icke, såsom Ormbunkarne, växer i tufvor. Se Bräken.Eternell, m., namn på mycket olika växter, hvilka torkade bibehålla sig oförändrade.

Etternässla, f., se Nässla. t Etterört, f. = Gullkrage (Gul Krageblomma).

Ettlijertbladsväxter, Monoco-^

tyledonece. Se Hjertbladsväxter. . ">*

Evighetsblomma, -blomster,

Svensk öfversättning af Eternell.

Exing, se Äxing.

F.

Fackelros, f., äfven Fackelblomster, -Ört, en prydlig, på stränder växande ört, med purpurröda, i ax sittande blommor och tolf ståndare: Lythrmn Salicaria L.

t Fackeltistel, m., namn på arter af slägtet Cactus.

t Fageblomma, f., Gotl. = Hvitsippa.

t Fallblomster (origtigt Falkblomster), n., Upl. Så kallas de vilda arterna af slägtet Valmo för deras hastigt a/fallande foder och kronblad.

f Fallbär, n., Helsingl., enligt annan uppgift troligen rigtigare Fållbår = Hallon.

f Fans onda bett, enligt Wahlen-berg Paris quadrifolia l. (se Ormbär).

i Fansögon, i folkspråket=Ögon-blomma. t Fastlagsris = Påsklaf. f Fattigmans-tryssel, m., Skåne — Gullkrage (Gul Krageblomma). — Namnet är anmärkningsvärdt endast för sin härledning af det lsl. trys, tros (onyttigt affall, skräp). Jfr Rietz,s.1 22. f Faxe, m., Vesterg. = Råglosta. r Feberört, f., hos äldre förf. = Frossört.

i Femfingerört, f., se Fingerört. Namnet förekommer ofta i skriftspråket.

Fenkol, m.,en bekant kryddväxt af Umbellaternas familjfsom odlas i södra Sverige : Fceniculum ofjicinale All. »Fänkål växte här (i Falsterbo) i träd-gårdarne mycket frodigt, uthärdade vin-

trarne, och sådde sig der sjelf Hos

oss uppe i landet sås Fänkål hvart år och förgås hvar vinter, utan att någonsin bära frukt». Linnés Sk. resa 232.

f Fennä, Fänne, Dal. i) = Frä-ken; 2) större i kärr växande Starrarter.

Fernbock, m., ett rödt färgstoft, som erhålles af den raspade veden utaf Ccesalpinia brasiliensis L. och andra Vestindiska trädslag. Namnet kommer af Brasilianska provinsen Pernambiico eller Fernambuco. Jfr Bresilja.

i FeS-SOpp, m., arterna af svamp-slägtet Lycoperdon Toukn., tillhörande Röksvamparne.

Fetbladsväxter, naturliga familjen Crassulaceie Dec., Tvåhjertblads-växter med tjocka, saftiga blad, regelbundna blommor och hornlika, fria småfrukter. Hit höra Fetknopp, Rosenrot, Taklök m. fl.

t Fetgräs, Fetnacke, Fetört, vexlande benämningar på Tätörten.

Fetknopp, m., ett artrikt örtslägte, med köttiga, saftfulla blad, fem kronblad, tio ståndare: Sedtim l. Utom Kärleksörten, som särskildt upptages, äro följande arter mest kända:

Bitter-fetknopp, allmän på torra ställen: S. acre l. Har bitter smakoch anses för ett medel mot skör-bjugg.

Hvit-fetknopp, lätt skild från öf-riga genom hvita blommor: S. album l.

f Fetrotj f., enligt Wahlenberg = Vallört.

f Fet-tistel = MjÖlkfibla.

Fibla, f., Fibleväxter (Cichoria-cece Vaill.), en gemensam benämning på alla Blomhålksväxter med utdragna, tunglika blomkronor (mest gula), hvarföre alltid ett epitet tillägges ordet Fibla. För öfrigt har detta namn blif-vit öfverfördt äfven till slägtet Häst-fibla för den yttre likhetens skull, ehuru dess diskblommor äro pipiga.

Anm. Namnet är mycket gammalt. Isländskan har fifill, m. (således borde det nya ordet snarare vara bildadt Jibel än fibla), och ännu på 1600-talet skref en Svensk författare (Tillandz), obekant med Isländska språket, Fifler, pl.

Fiblebrand, se Brand. ,

Fiblespira, f., en med Klofiblan förvandt ört, med hela blad och i klase sittande blomhufvud: Intybus prmmor-sus Fr.

Fikon* n., den läckra frukten af Fikonträdet, en i Medelhafsländerna växande och hos oss i orangerier odlad art af slägtet Ficus: F. Carica L. — Icke hemtar man ... fikon af tistel. Matth. 7: 16.

Fikonträdets växt och grenars ojemn-het

Förlåts vid fruktens smak och sötmans ljuflighet.

OXENSTJERNA 2: 154i

Indiska Fikon, frukten af Cactus Opuntia L.

Fikor, f. pl., Dalsl. = Klöfver. Hvitfikor, Hvitklöfver; Rödfikor, Röd-klöfver, o. s. v.

Fingerhatt, m., ett prydligt ört-slägte af Skeplingsväxternas familj, med stora, snedt klocklika blommor. Vår inhemska, ofta odiade art har purpurröda blommor: Digitalis purpurea

L. — På Gotland föres namnet äfven till Allmänna Blåklockan. — Finger-borgsblumma oeh Fingerborgsört äro öfverflödiga synonymer.

Finger-nunneört, se Nunneört.

Fingersvamp, m., benämning pa upprättstående, köttiga, myeket gre-niga arter, utan hatt, af slägtet Cia-varia L. Fingersvamparnes grenar äro trinda; flera arter ätliga.

Fingerört, f.j ett artrikt slägte, tillhörande Brumväxterna, med saftlösa frukter, talrika småfrukter utan borst: Potentilla l. Af dess arter hafva Blodrot, Silfverört oeh Tok sjelfstän-diga namn. Bland de öfriga förtjena särskildt nämnas:

Femfingerört, Silfverfingerört (P. argentea l.), med upprätt stjelk, alla bladen femfingrade, liksom hos Refvig Fingerört (P. reptans l.), men hvilken har nedliggande, refvig stjelk.

Vår-fingerört (P. verna l.), med stjelkbladen trefingrade, t Finnborst = Stagg.

Finnbär, n., bären af Haftorns-busken.

Finnkarv, m., en i Finnmarken växande Umbellat: Conioselinum Gme-lini Fr. Roten är aromatisk och har säkert verkande medicinska egenskaper.

f Finnskägg, n. = Stagg.

Finsk Ingefära, se Mossrot.

Fiol, f., ett gemensamt namn pä flere Korsblomstrige växter med blå eller gredelina blommor. Brukas derföre endast i sammansättningar. Från dessa växter måste noga skiljas det vidt olika slägtet Viola l.

Anm. För att skilja nämnda växt-grupper skrifver jag Fiol för de förstnämnda och Viol för de senare. Detta öfverensstämmer ock med vanliga uttalet, hvartill kommer, att Fiol är infördt ur Tyskan, men Viol från Latinet.f Fioringräs, n. = Kryp-hven.

Namnet är nyligen infördt i ekonomiska skrifter.

Fjellbär, n., frukten af en i fjell-hygcler allmän art af Mjölonris, med årligen affallande blad: Arctostaphylos alpina Spren-g.

Fjellklint, m., ett slägte bland Näglikeväxterna, med enblommiga stjelkar och parvis tiotandade, enrum-miga fröhus: Wahlbergella Fk.

Fjell-ljimg1, m., en halfbuske, tillhörande Ljungväxterna, liknande Kråkriset, men med ägglika blå blommor: Phyllodoce ccerulea (l.).

i Fjellrapa, f. = Dvergbjörk.

Fjellskära, f., en med Ängskäran förvandt ört, meu med fjäderlikt frö-fjun, på undre sidan hvitludnablad och blå blommor: Saussurea alpina Dec.

Fjellsyra, f., en från örtslägtet Syra nyligen skild art, med två pistiller (de egentliga Syrorna hafva tre): Oxyria digyna (l.). Fjellsyrans blad hafva en ganska behaglig syra.

Fjelltåtel, m., ett med Tåteln när-förvandt slägte, men har alla blommorna tvåkönade och glatta blad: Vahl-odea atropurpurea Fr.

Fjellvicka, f., en fjellväxt af Ärtväxternas familj, parbladig med uddblad utan klänge och med gula blommor: Phaca frigida L.

. Fjellvippa, f., en vacker fjellväxt 7~ afBrumväxternas familj,medsnöhvita, åttabladiga blommor lika Hvitsippans, men med småfrukter liknande Vippor-nas: Dryas octopetala L.

Fjädergräs, rätteligen Fjäderborstgräs, n., Sveriges utmärktaste grässlag, med mycket lång, fjäderlik borst: Stipa pennata L. Växer endast

i Vestergötland.

nämningar äro otaliga och anses af mig ej förtjena upptagas i eu allmän ordbok öfver Svenska språket.

Fjädernäglika, se Näglika.

Fjällliarf, m., ett slägte bland Narfväxterna, skildt från öfriga genom fjäll under de enkelt motsatta bladen: Lepigonum Fr.

Fjällticka, se Ticka. \

Fjällört = Vätteros. \

Fjärva, f., en på hafsstränder växande ört af Skrufblomstriges familj, med isgrå, liksom af rimfrost öfver-dragna blad, hvarfördeu i Norge äfven benämnes Hilsko (af Isl. hela, rimfrost) : Stenhammaria maritima Reich.

— Namnet Fjärva är egentligen lånadf. från Norskan (fjera, strand, strandbrädd). Jfr Hilsko.

Flen, m., Flengräs, n., ett frodigt, gräs, liknande Rör, växande på våta ställen: Digraphis arundinacea Trix. .Benämnes äfven Fläck, Rörfläck (Rör-flok, enligt Wahlenberg). Flenen är ett ypperligt, mycket gifvande fodergräs.

Flenkampe, se Kampe.

Flenört, f., en allmän, stinkande ört af Skeplingsväxternas familj, med knöliga rötter, hjertlika blad: Scrophu-laria nodosa L. — Genom förvexling har namnet i Vesterbotten blifvit öf-verfördt till Skelörten och Röllikan.

f Flockört benämnes i Dalins ordbok slägtet Caucalis l., men namnet är obrukligt och dessutom obehöfligt, ty ingen art är inhemsk eller i något afseende utmärkt.

f Flohår = Hornserf.

Floks, m., en ört af de Hålkblom-striges familj, med blad liknande Hampans och med röda blommor: Eupa-

i Fjäderkål och dylika endast i högre trädgårdsspråket brukliga be-

'*\tormm cannabinum L. — Liljeblad kal-

lar växten Flåckel; men Floks (som torde härleda sig från Isl. flöhi, flock.tått, tofs) är det i folkspråket brukliga narnnet.

Flotag l*äs, n., en art af slägtet Iselknopp, med mycket långa, smala, på vattnet flytande blad: Sparganium natans L. »Flotgräs... flöt med ändarne af bladen, och under starkaste stormen bröt så vågorna, att vattnet stod helt spegelklart så långt detta gräset växte». Linnés Vestg. resa 263. — »Han mår som ko i flotagräs», Småländskt ordspråk om en som har allt fullt opp. Jfr Linnés Fl. Lapp. p. 273.

Flugblomma, f., en till Nosse-växterna hörande ört, hvars mörka blommor likna flugor: Ophrys Myodes (l.). »Dess blommor äro så lika flugor, att en okunnog, som får henne se, skulle tro, att 2 eller 3 flugor sutto på stjelken». Linnés Öl» resa 45.

Flugblomster, rätteligen.FIllg-Sporreblomma, f., en art af slägtet Sporreblomma, med blad liknande Linets och

gula blommor med lång sporre : Linaria vulgaris Mill. — Med flugblomster lagda i mjölk dödar man flugor.

f Flugfänga, f. = Tjärblomster.

Obrukligt namn.

t Fluglin, n. Hvad dermed menas är mig obekant; troligen Flugblomster.

Flugsporreblomma, se Flugblomster.

Flugsvamp, m., en utmärkt vacker svamp med röd hatt, beströdd med hvita vårtor, för öfrigt hvit: Agaricus muscarius L. Man har en stor mängd arter, som föras till samma sliigte. Flugsvampen är i hög grad giftig.

f Flllgträd, en benämning på Svartpoppeln då dess blad vanställas af insektbon.

Flygliafre, m., en vild art af slägtet Hafre, med ludna frön: Avena fatua \j. Växer som ogräs bland säden och är på många orter en verklig landsplåga.

fFlåsgräs,Flåskl8fver=Har-klöfver.

f Flä, Fläk, se under Flägg. t Fläck, se Flen. f Fläcklaf, utgår, se Laf. Fläder, f., rätteligen Fläderliyll,

m., en buske af slägtet Hyll, med stora hvita blomflockar: Sambucus nigra L. »Flädems blommor med sin lukt besvära och förorsaka hufvudvärk hos många. Ganska osundt är det ock att sofva, äfven i fria luften, nära blommande fläder». retzius 2: 647.

Fly en sjuklig sömn, hvars anda kring din bygd

På luften säuker sig i fläderblommans skygd.

OXENSTJERXA 2: 122.

Fläderväxter, Tvåhjertbladsväxter med ståndare fästa på den sam-bladiga kronan ofvan det trerummiga fruktämnet, med trenne märken: Va-lerianece Dec.

Flägg, m., ett i Skåne (äfven Danmark oeh England) vanligt namn för de svärdlika bladen på Kalmus och Svärdsliljan. I Linnés Sk. resa, s.359, kallas den senare Fläje; men s. 365 säges: »Calmus, som inyeket växte vid Vrams kyrka, kallades Flägg, och ieke Iris, dem bönderna på åtskilliga ställen blandat till namnet». Men äfven Gly-ceria aquatica Wahlb. kallas Fläjegräs, oeh otvifvelaktigt är den Norrländska benämningen Flä,Fläk på de upprätta arterna af slägtet Tgelknopp samma ord.

Flätting, m. 1) = Gumrik-korn; 2) ett slägte bland Halfgräsen, med sammansatta, flattryckta ax: Blysmus

Paxz.

f Fnockväf, m., ett mikroskopiskt svampslägte. Utgår alldeles.

Fnösksvamp, m., rättare Fnösk-ticka, en på trädstammar (af Bok och Björk) växande trähård svamp, af hvars inre, lösare massa fnöske beredes: Po-lyjiorus fomentarius Fr. — Före tändstickornas upptäckt var fnösksvampen af största vigt.

Fock, m., gemensamt namn på svampslägtena Diedalea och Trametes,FODERBETA—FRÄKEN

liknande Tickorua, men med större, oregelbundna porer. De mest bekanta arterna äro:

Ekefock, trähård: Dcedalea quercina Pers.

Sällefock (Helsingl.), utmärkt för sin vällukt: Trametes suaveolens Fr.

Foderbeta, se Beta.

Foderbräken, n., ett slägte bland Bräkenväxterna, växande i form af strutar, med från örtbladen skilda fruktblad: Struthiopteris germanica Vfilld.

Fodersmäre, se Smäre. Fodersvingellosta, se Svingel-losta. Fodervicka, se Vicka."

Fogelarv, m., en liten ettårig ört af Narfväxternas familj, med tre ståndare: Holosteum umbellatum h. Fogel-arven är en af de tidigaste vårväxter, hvilken hastigt afblomstrar och försvinner.

f Fogelbo, n., kan väl aldrig användas som växtnamn, men tillägges af Wahlenberg den vilda Morroten.

Fogelbär, Fogelkörs, se Körs. Fogelliirs = Hönshirs.

Fogellim, n., egentligen lim ko-kadt af Misteln, men tillägges såsom namn stundom-sjelfva busken.

Fogelvicka = Kråkvicka.

FogelÖrt, f. 1) En art af slägtet Slideknä, med små blommor i bladvecken: Polygonum ^aviculare L. 2) Namnet tillägges i Osterg. örtslägtet Jungfrulin.

Fredagsbjörk = Dvergbjörk.

f FredlÖS, ett gammalt, nu utgånget namn på Frossört; troligen förvridet.

Frier, f. (?), ett örtslägte bland Skeplingsväxterna, med gapande blommor och öfre läppen hoptryckt: Pedicularis l. — Namnet är mycket gam-

29

malt (Isl. frer, n. pl., Mösog. frius, frost, köld), nu vanligen öfversatt med Kallgräs, dock icke utdödt i folkspråket. — Utom Kung Carls spira (som särskildt upptages) och flera fjeUörter äro följande tvenne arter allmännare kända:

Kärrfrier, med upptill grenig stjelk:

P. palustris l. Kallas äfven Lievarg i folkspråket.

Skogsfrier, äfven Granfrier (Wahlenberg), endast vid roten grenig: P. silvatica l. Benämnes i folkspråket också Grangräs, Granört. i Frillogräs, se Slägfrid.

f Frimodig bénämnes Konig enligt Wahlenberg.

Fromental, m., det i förra seklet allmänt brukliga namnet på Knylhaf- ^ re, nu utgånget, men förekommande i Linnés och Retzii skrifter samt i äldre hushållsböcker.

Den böga Fromental, som bärmar baf-rens topp

Ocb, liksom skrytande med dubbla skördars hopp,

Som gräs bör ängen till, med ax är åkren egnad.

OXENSTJER.VA 2: 30.

FroSSÖrt, f., namn på mångåriga örter, tillhörande Sugeväxterna, med tvenne i bladvecken parvis sittande blå blommor: Scutellaria l. — Allmänna Frossörten: S. galericulata l.

Fruekål, m.=Slåtterfibla. »Landt-mannen brukar bär neder på åtskilliga ställen, besynnerligen vid slåttertiden, att samla bladerna, som då äro störst, samt koka ocb äta dem alldeles som kål». Linnés. Sk. resa 25.

Fryle, m., ett slägte bland Tågväxterna, lätt skildt genom sina gräslika blad: Luzula Dec. Blommar tidigt om våren. — I vissa orter öfverföres namnet till Spergeln.

Fräken, äfven Fräkne, n., ett egendomligt slägte, tillhörande Grodd-trådsväxterna, med pfyiga, ledade,bladlösa stjelkar, men oftast mycket gre-niga: Equisetum L. Fräkenväxterna utgöra en medelform mellan Bräken och Barrträd. Af misstag benämnes Bräken stundom för Fräken— Liksom af sjunkna kontinenter endast bergstop-parne återstå såsom låga öar, så återstå nu af fornverldens fräkenskogar endast lågväxta plantor. — Fräken-arterna hafva talrika namn i folkspråket, hvarför här måste upptagas:

Dyfräken (E. limosum l.) med en-pipig stjelk.

Kärrfräken (E. palustre l.) med flerpipig stjelk; på fuktiga ängar.

Skaf-fräken {E. hiemale l.) med sträfva stjelkar utan grenar. Kallas allmänt Skafgräs.

Skogsfräken (E. silvaticum l.) med mv^ket findelade kransgrenar.

Akerfräken (E. arvense l.) med fruktbärande, enkla, grenlösa, snart vissnande stänglar; de ofruktsamma stänglarne äro greniga.

Ängfräken (E.pratense EHRH.),likt det näst föregående, men spädare; de fruktbärande stänglarne utskjuta alldeles enkla grenar.

Fräkenbottnar benämnas dyfulla träsk och flodbäddar, beväxta med Dyfräken tätt som säden på en åker.

f Friikenträd, ett på Söderhafvets öar växande barrträd, som liknar Fräken : Casuarina equisetifolia Forst. — Namnet är nytt, väl bildadt, men för min del bibehåller jag helst det Latinska namnet på dylika för oss helt främmande växter.

Fränskifling, m., arter af slägtet Skifling, med frän lukt och smak, hvil-ka anses giftiga: Ilebeloma ?r.

i Fröbild, Fröludd, m., mikroskopiska svampar, som ingalunda för-tjena upptagas.

i Fulbom, m.,Gotl. = Hyll. Namnet är en förvridning af det Tyska Faul-baum.

Fur, Fura, f. (oblik kasus furu), ett allmänt bekant, ständigt grönskan-

de barrträd med tvenne parvis förenade barr: Pinus silvestris L. Kallas i olika landskapsmål äfven Fåra, Före, Fira. (Jfr Tall.) Frukterna kallas Kottar, i allmogespråket Borrar. »Furen blifver det högsta trädet i Sverige, och det täflar ofta med Eken i ålder». Linnés Vestg. resa 247. — Vid Norums bruk i Vermland räknade' Linné år 1746 på en furustock 409 årsringar. »Jag håller gerna med dem, som tro, att de många masttriin och gamle stockar, som här i landet funnits, böra erkänna den svarta döden eller digerdöden för sin moder; ty då denne utsopat folket, fingo skogarne växa fritt

detta träd var uppvuxet år 1337,

och de store förskräckelige pester... tyranniserade emellan 1330 och 1350». Ders.

Furan växer opp att pryda heden.

RUXEBERG 2: 16.

Jarl Angantyr satt än

Uti sin sal af furu. tegnér 1: 96.

Flirgräs,n.,en vattenväxt af Grodd-trådsväxterna,med trådlika stjelkar och blad samt klotrunda, ärtlika frukter: Pilularia r/lobtilifera L. Se Bot. utjl. 3: 235.

f Fustelliolz, m., veden af Rhus Cotinus l., som färgar orangegult.

f FutteljllS, n., Skåne, enligt Linné. Se Vätteljus.

Fyrlillg, m., en liten, på våta ställen växande ört af Fetbladsväxternas familj, med fyrtal i alla blommans delar: Bulliarda aquatica Dec.

Fyrväplillg, m., kallas normalt trefingrade blad, när de tillfälligtvis hafva fyra småblad, t. ex. af Bläcken, Klöfver, Harsyra. Benämnas äfven Lyckoblad, emedan de anses betyda framtida lycka. Ordspråk: »de älskande fyrväpling plocka».

f Fålafötter, m. pl., Vesterg. = Hästhofsört.

Fårgräs, rätteligen Fårsvingel.

Fårkummer, se Kummer.

+ Fårpungar, m. pl. = Fårkummer.

Fårsvingel, se Svingel.t Fårtarmar, m.pl.,Upl.=Åker-vinda.

Fårticka, se Ticka, f Fårtunga, f. = Åkervinda. Fårtungört, se Tungört. f Fällbar, se Fallbär. fFälle, Åkerfälle — Klofibla: Crepis tectorum L. i Smål. och Osterg., der Crepis biennis L. icke växer. Fäll-laf, se Laf.

Fältgråbo, Fältkrasse, Fältvippa, se Gråbo, Krasse, Vippa. Fältvädd = Stjernvädd. f Fänting, ra. På hvad grund Liljeblad upptagit detta namn förSåp-örten, kan icke inses.

Färgek, Färgtörne, namn, som endast i ordböcker pläga upptagas för

vissa utländska, hos oss aldrig förekommande växter, synas mig böra utgå.

Färggräs, Färgrot, Färgträd

äro nomina appellativa och icke någon bestämd växt; allmänneligen kallas dock Centaurea Jacea L. Färggräs. Färgkullor = Letkullor. Färgmadra, se Madra. Färgmossa, se Letlaf. t Fölsungafötter, m. pl., Dal.= Kabbelök.

Förgät-lllig-ej, f.,_en symbolisk benämning på Sköna Ögonblomman (Myosotis palustris Roth). Namnet förekommer första gången hos Tillandz(1683). [Hos andre, icke botaniske förf. träffas det tidigare, t. ex. i Comenii Upläste gyllene tungomåls dur eller Alle språks och vettskapers örtegård, tr. 1640. Utg. anm.'] Ögon som förgätmigej, tegnér 2:16

G.

iGalanga, Galgant, Galgan-

rot äro olika benämningar på roten af Alpinia Galanga Sw. från Ostindien.

t Galban, Galbanum, n., en art balsam från Orienten. Erhålles af Galbanum officinale Don. Se 2 Mos. 30:34; Syr. 24: 21.

Gall-, Gåll- tillägges hanplantan af växter med skilda kön, t. ex. Gall-humle, Gallhampa.

Gallersvamp, m.,ett mycket märkvärdigt, utländskt svampslägte, med gallerlikt sammanväxta grenar: Cla-thrus Mich. t

f Gallgräs, n. = Jordrök. Galnebär, n. 1) En utländsk, mycket giftig växt af Bolmväxternas familj : Atropa Belladonna L. Planteras stundom hos oss, men fordrar varsamhet; genom bärens förtärande hafva

dödsfall inträffat. 2) Hos åtskillige Svenske författare tillägges namnet bären af Solanum Dulcamara L.; i Linnes Sk. resa, s. 269, föres det till bären af Cornus sanguinea L.

f Galtebröd, n., Galteknapp, m. == Brudbröd.

Gamander, m., ett i äldre skrifter brukligt namn, som uppkommit af det Latinska Chamcedrys. Den äkta Ga-mandern är Teucrium Chamcedrys L., som icke växer i Sverige; men namnet öfverföres hos oss äfven till Veronica Chamcedrys L. Denna är Retzii Ga-mander, hvilken »icke allenast pryder ängarna med sina vackra blommor, utan är ock en god foderväxt, som icke qväfver gräsen». Retzius 2: 764.

Anm. Namnet, infördt från Tyskland, är numera obrukligt, men förekommer så allmänt hos äldre författare, att detsvårligen kan uteslutas. I folkspråket liar det aldrig upptagits.

f Gantora, f., synes vara rätta uttalet af ett i Dalarne mycket förbråkadt namn på Köllikan (Galentora, Garn-tora, Ganlola). Namnet tillhör icke riksspråket, ineu torde i lingvistiskt hänseende vara af intresse, såsom sammansatt af det mystiska ordet gan. Jfr Ihre och Rietz. Jag har en gång i Småland hört gantora användt som liktydigt med trollknuta. Se Bot. uljl. 2: 116.

Gasse (sammandragning af Gås-hafré), m., benämnes i Skåne och på Gotland Råglostan. — Härmed be-slägtadt är namnet Gassa-råg (Linnés Sk. resa 78), råg, som uppvuxit sjelf-sådd, blandad med Gasse.

Anm. Af Liljeblad (se hans Flora, 2 uppl. s. 469) är slägtet Orobus l. benämndt Gasse, men detta namn är förkastligt.

Gatkrasse, se Krasse.

Gegal, m., torde vara rätta uttalet för ett i norra orterna brukligt, men i uttal mycket vexlande namn (Gegål, Gegan, Gegar, Jäger m. fl.) på Aira cazspitosa L. Härledningen är oviss, möjligen af gigel, ojemn (såsom i »gi-geltänd»), motsvarande växtens öfriga namn: Tof, Bunke.

f Gelbliolz, m., ett gult färgstoft, som erhålles af en Nordamerikansk växt: Machira tinctoria I)on, beslägtad med Mulbärsträdet. Kallas äfven Gul Bresilja.

f Gentian, f., det Latinska Gentiana, brukas i apoteksspråket i stället för Stålört. Gentian-oin benämnes äfven Baggsöte-vin.

f Georgin, f., benämnd efter konung Georg III i England, kallas rättare Dahlsros, Dahlia. Af denna allmänt värderade prydnadsväxt har man öfver hundra afarter med egna namn.

i Geranium, n., är det rent Latinska namnet på Näfva. Det tillägges

egentligen endast de utländska Pelar-gonierna, hvilket senare namn bör föredragas, men upptagas blott i bihang till en Svensk ordbok.

t Getapel, Getbark = Vägtorn, t Getblad, Getklofving, Get-klöfver, Getkål = Bläcken.

f Getmat, m., Nerike = Foder-bräken.

f Getnos, f. = Frossört. Namnet anföres af Retzius, Wahlenberg, Hartman, men är mig veterligen obekant i folkspråket.

f Getpors, m. = Sqvattram. Ett i Upland m. fl. provinser brukligt namn. Getrams, se Rams. f Getrofva, f., Nerike = Foder-bräken.

f Getstabb, m. 1) Vesterg. = Kropp; 2) Verml. = Bräken: Pteris aquilina L.

Getväpling, se Väpling. + Gibbergräs, n. = Skogsnäfva.

Namnets betydelse okänd.

f Giftträd, obestämdt namn på flera giftiga trädslag i de tropiska länderna. Jfr Dalins ordbok.

Gigelsärt, f., benämning på Ärtväxter med gula blommor och mycket olika långa kronblad (jfr derföre i språkligt hänseende gigel uti »gigeltänd»). Namnet afser egentligen Lotus corniculatus L., men är i folkspråket äfven tillagdt Ängsvialen.

f Giktgräs, n., Verml. enligt Wahlenberg = Linnésört.

f Giktrot, f.,. enligt Wahlenberg = Karborre.

' f Ginseng, m., roten af Panax Ginseng, hvilken i China och på Japan så högt skattas som läkemedel, att den uppväges med lika vigt guld.

Gilist, m., småbuskar af Artväx-I ternas familj, med gula blommor, alla

ståndarne sammanväxta: Genista l. Ginstbuskarnfe växa bland Ljung, synnerligast i Halland. Vi hafva deraf tre arter:

Färgginst, med släta grenar: G. Unctoria L.

Knntginst, med knutiga grenar: G. pilosa L.

Tagg-ginst, med taggiga grenar: G. germanica L.

Den vilda ros sin vällukt göt

Bland ginstens ånga, ljuf och söt.

arnell 32.

Gjortarj m. pl., benämning på Bokens fruktskålar, omklädnaden kring dess ållon (månne af gjord,fördel ?). i Glansfrö, n.3 Sv. Bot. = Stenfrö.

Glasbjörk* se Ejörk. — I Dalins ordbok återgifves detta namn med Betula fragilis, en benämning som ej finnes i hela botaniska litteraturen.

Glasört, f., en ört tillhörande Mol-laväxterna, men med fjäll-lika blad och ledade, köttiga grenar: Salicornia herbacea l. Glasörten växer på hafs-stränder, och lemnar soda.

Glim, Glimster, m., örtslägtet Silene l. tillhörande Näglikeväxterna, skil dt från sina slägtingar genom tren-ne stift. Namnet är lånadt från Norskan, emedan vi icke ega något Svenskt, men är närförvandt med Klint.

Rödglim, en vanligen odlad art,, med röda, i en qvast sittande blommor : S. Armeria L.

Ängglim, en på torra backar allmän art, med hvita, nickande blommor: S. nutans L.

Glis, m., en Umbellat med findela-de, glänsande blad: yEthusa Cynapium

l. Namnet är mycket gammalt, gemensamt för de Germaniska språken (jfr Isl. glys, glans). T. Gleisse. Växten benämnes vanligen, men i systematiskt hänseende origtigt, Vildpersilja; med Persilja har den ingen närmare slägtskap.

Fries, Svenska växtnamnen.

i Gliseblad, n., tillägges stundom den näst föregåendes, men i Skåne rätteligen Konvaljens blad.

f GlÖsen, m. Så benämnes i Linnés Sk. resa, s. 284, Färgginsten.

f God Henrik kallas i skriftspråket en art af Molla: Chenopodium Bonus Henricus l. ; men namnet har ej nedträngt till folkspråket.

i Golfsvamp = Svamp i hus. Gor- (Gorr-) tillägges förkrympta former af Tall, Gran: Gortall, Gor-gran. \

f Gorbilla, f., svampslägtet Lyco-gala Mich. Om man klämmer svampen då han är ung, utflyter derifrån en vårlik vätska.

t Gortistel, m. = Åkertistel, i Gorvälta, f., Dalsl. = Odon. i Gossen i det gröna, se Adonis. Gotlandsrofya, se Rofva.

Gran, Grän, f., ett allmänt bekant, ständigt grönskande barrträd, med ensamt sittande barr: Abies excelsa Dko. En odlad Amerikansk art, med plattare, på undre sidan hvita barr, benämnes Silfvergran. — Frukterna kallas, liksom Furens, Kottar eller Borrar. En lummig gran ur klyften tränger, Som rann för tio åldrar opp. ~

creutz 52. De gamla granar våren röna,

Som lyser opp det mörka gröna Med späda knoppars purpurfjäll.

GYLLENBORG 1: 185. Granar på klipporna stå och skyldra med gungande lansar.

DAHLGREN 1: 141.

Granat-träd, n., ett ständigt grönskande träd, med glänsande löf, närmast beslägtadt med Myrten: Punica Granatum L. Dess frukter, Granatäpplen, likna vanliga äpplen, men hafva helt olika inre byggnad; de äro läckra och svalkande. Af dem pressas ett angenämt vin: Granatvin. Trädet omtalas flerstädes i bibeln; dess ursprungliga hemland är Orienten, men

3det finnes nu planteradt i södra Europa.

t Granfrier = Skogsfrier. f Grangräs, l) Medelp. = Skogs-fräken; 2) Dalsland = Skogsfrier.

f Gran varg, Granört, Vesterg. och Österg. = Skogsfrier. f Graune, n'., Gotl. = Ljung. GrenmoSSa, slägtet Hypnum L. Groblad, n. (rättare Grodblad, af Isl. grcefta, läka, och ofta öfversatt Läkeblad). I inskränktare mening Allmänna Grobladet (Plantago major L.), med breda, glatta blad och smala ax. I vidsträcktare mening hela slägtet Plantago i,,, utmärkt genom sin fyr-klufna, hinnaktiga krona, och hvars flesta arter hafva egna namn i folkspråket.

Kämpegroblad, med breda, ludna blad, aflånga, rödletta ax: P. media L. Kallas i folkspråket Kämpar, Slåss-kämpar.

Spetsgroblad, med lancettlika, håriga blad, äggrunda, bruna ax: P.lan-ceolata L.

Suttgroblad, se Sutt. f Grodblad, n. = Dyblad. Groddtrådsväxter, växter som ej hafva egentliga blommor och utbildade frön, såsom Hjertbladsväxterna, utan fortplanta sig genom encelliga sporer, hvilka groende förlängas till en tråd: Cryptogamce L. PlantceNemeceFn. Sporerna likna Hjertbladsväxternas fröstoft. Hit höra Bräken, Mossor, Laf-var, Svampar, Alger.

Grodnate, m., ett från Ranunkel-slägtet nyligen skildt slägte, i anseende till dess nakna honungsgrop vid kronbladens klo och för dess tvärstrimmiga fjukter: Batrachium (dec.). Kallas Alnate af Retzius m. fl., men är vida skild från den äkta Alnaten. Se Nate.

f Grofkorn, en i Dalins ordbok upptagen, men obruklig benämning på vanligt Korn.

Grofnate, se Nate. f Groplaf. Utgår, f Gropört = Fyrling. Grusslok, se Slokgräs. f Grynhufvud, n., mögelslägtet Aspergillus Micn., men som det aldrig kommer att af allmänheten skiljas från Mögel, är ej skäl att upptaga det. Gråal, se Arre.

Gråbo, m., f. (?), ett allmänt ört-slägte, vanligen med findelade, gråludna blad, tillhörande Boväxterna, men utan strålblommor: Artemisia L. Äfven Malörten tillhör detta slägte. Jfr Bo.

Allmän Gråbo har platta, endast på undre sidan gråludna bladflikar: A. vulgaris L. Kallas vanligen Gråböna, Bönrot, Bunrot, Buris. (1 Dalins ordbok uppgifves, att denna växt äfven kallas Gråben; men ett dylikt växtnamn har aldrig funnits.)

Fältgråbo har nedliggande stjelkar, trinda, trådsmala, glatta bladflikar: A. campestris L.

Strandgråbo, lik den näst föregående, men med gråludna blad, växande på hafsstränder: A. maritima L.— De båda sistnämnda kallas vanligen Bynke.

f Grån, n., Norrl. = Ljung, t Gråstarr, se Starr. Gråstenslaf, Se Laf.

Gråvide, se Vide. % f Gräflingsliö, Nerike = Ängs-vial.

f Grän, n., Norrl. = Ljung.

Gräs, n., den naturligaste och en af de talrikaste växtfamiljerna; tillhör Etthjertbladsväxterna, men skiljer sig från de öfriga oeh i synnerhet från Half-gräsen genom pipiga, ledade strån, slid-omfattande blad, agnlika blommor oeh hinnbeklädda, mjöliga frön: Gramineae juss. »Gräsen i sin simpla drägt utgörahär (inom växtriket) allmogen; de äro de meste och skatta mest; berga sig bäst, ehuru de dageligen trampas och plågas». Lixné, Del. nat. 14. — Den gröna gräsmattan, som utgör de nordiska ländernas fägring, saknas i de varma klimaten. Ingenstädes är gräsets grönska lifligare än på Erins gröna ö. ^

Gräs i vårt gamla språk, likasom i Hösogötiskan, motsvarade ört i det nuvarande, och ordet bibehåller ännu i allmogespråket denna betydelse i de flesta växtnamn, hvari det ingår, ehuru det eljest allt mer utbytes mot ört.

Vi blomstre liksom gräsen

Och vissne lika fort. Psalnib. 16: 3.

Gräsliafvet (se Dalins ordbok) benämnes rigtigare Sargasso-sjö, emedan det ej bildas af gräs, utan af en art Tång, Sargassum vulgare Ag.

i Gräsja, f., Öland = Grästång. Gräslök, se Lök.

Gräsnate, se Nate.

Grästång = Bändling.

Gröe, m., ett artrikt grässlägte med vippa, mångblommiga, platta småax, utan borst: Poa l. Samtliga arter har Linné namngifvit. Vi upptaga följande: Berggröe, med platta strån? P. compressa L.

Hvitgröe, liten, mjuk, ettårig, mest på odlad jord: P. annua L.

Lundgröe, spensligt gräs med lutande vippa: P. nemoralis L. ' Slåttergröe, Ängsgröe,med trindt, slätt strå, krypande rotskott: P.pratensis L. och angustifolia L. Ar det allmännaste ängsgräs.

Anm. De i Dalins ordbok upptagna arterna Jettegröe, Mannagröe och Sand-gröe föras nu till slägtet Glyceria R. Br.

Grönal, se Al.

t Gröne, n., Norrl. = Ljung.

Grönkulla, f., en med Brunkulla förvandt växt bland Nosseväxterna, med gröna blommor: Coeloglossum viride Hartm.

Grönkål, m., kål kokad af vilda växter, såsom Hässlekål, Nässlekål, Fruekål.

Grönpil, se Pil.

Grönvide, se Vide. i Gul)btänder = Knylvippärt. fGuckulin, Guckuråg, frögöm-men af större Mossor, företrädesvis Björnmossa.

Guckusko, m., en prydlig växt af Nosseväxternas familj (Cypripedium Calceolus l.), med egendomligt bildade blommor, nedre läppen uppblåst, liknande en väska, hvaraf växten äfven kallas Sorgskräpp (shräppa betyder väska).

Guds liand, se Herrans hand.

T Gulbark, m., Gotl. = Tröske. f Gulerot, f., i Skåne efter Danskan = Morrot.

Gulliane, m., Jemtl. — Gigelsärt. f Gulliolz, se Gelbholz.

Gullivifva, se Hvifva. f Gllllbo, Gullgro = både Gull-ris och Stånds.

Gullborste, m. 1) En på Öland växande ört, tillhörande B o växterna, med smala, jemnbreda stjelkblad och med gula, i en qvast sittande blom-hufvud utan strålblommor: Linosyris vulgaris Dec. 2) Benämning i Jemtland på Borst-tisteln.

Gullbulle, se Bulleblomster. f Gulleblomma, f., ett af Gula Krageblommans (Gullkragens) många namn. Se Linnés Sk. resa 251.

GullfrÖ, n., tillägges örtslägtet Xantluum l., troligen efter Grekiska namnet; är utmärkt genom sina sträfva blad och två inom blomhålken slutna frukter. Benämningen är för denna ört okänd i folkspråket, som deremot hänförer den till Svinmolla.

f Gullgubbar, obestämdt namn, tillagdt flere större Blomhålksväxter; t. ex. Hästfibla, Slåtterfibla. Gulllivifva, se Hvifva.36

Gullklöfver* se Klöfver.

Gullkrage* se Krageblomma.

Gull-laf* se Laf.

Gullpildra, f., en liten, vacker vårväxt, tillhörande Bräckaväxterna, utan kronblad; örtbladen beströdda med ett gult stoft. Chrysosplenium alternifo-liurn L.

Gullregn* n., en vacker buske af Ärtväxternas familj, med långa, hängande, gula blomklasar: Cytisus Laburnum L. Prydnadsväxt, som odlas i södra Sverige, men icke uthärdar Upsalas klimat.

Gullris," n., ett särdeles artrikt, i synnerhet Nordamerika tillhörande slägte af Hålkblomstriges familj, med rika, gula blomruskor: Solidago l. Allmänna Gullriset (S. Virgaurea L.) är inhemskt och allmänt öfver hela landet. Flera Amerikanska arter odlas som prydnadsväxter, i synnerhet Ca-nadagullriset (S. canadensis l.), som äfven träffas förvildadt.

Gullskålar, f. pl., en vanlig benämning på de större arterna af slägtet Solöga.

f Gullspira* f., ett af Liljeblad bildadt namn på Allmänna Videörten.

Gulltraf* m., en från norra Amerika införd växt af Kroppfamiljen, med stora gula fyrbladiga blommor, hvilken nu är naturaliserad i Sverige: (Eno-thera biennis L. Har mycket olämpligt blifvit kallad Gul Rapunzel, Gul Nattfiol.

Gullväpling = Gullklöfver.

Gulmåra* se Måra. Gulsippa, se Sippa.

Gulskära, f., Vestinanl. en art af slägtet Knoppört: Centaurea Jacea L. Se Jernört.

Gulsuga, f., en ört af Sugeväxter-nas familj, lik Plister, men med gula blommor: Galeobdolon luteum Huds.

Gulsugan pryder marken i Skånes lundar.

Gulvide, se Vide. f Gul ört, f.=Åkersenap och Gul Krageblomma (Gullkrage).

Gummi* n., ett bekant växtämne, som lätt löses i vatten till en slemmig vätska och användes såsom lim. Gummiarterna erhållas af flerfaldiga växter; mest bekant är Gummi arabicum, som fås af Acacia vera och arabica Willd. Vår så kallade körsbärs-kåda är äfven en art Gummi.

Gummi gutta, f., ett höggult färgämne, som erhålles af Indiska trädslaget Garcinia Cambogia Desv.

Gummi lacca, f., en fernissa, som fås af flera arter Fikon, t. ex. Ficus indica, bengalensis L. m. fl.

Gumrik* Gumring* m., se under Korn. i Gumsepungar* m. pl.= Tarald.

f Gundelref, f. = Murgrön. Benämningen, förekommande hos Bro-melins, är lånad från Tyskan, men i detta språk tillhör den Jordrefvan.

Gurka* f., ett artrikt slägte, tillhörande Gurkväxterna, utmärkt af sina klängen: Cucumis l. Hit höra: Allmän Gurka (C. sativus l.), med rätvinkliga bladflikar. sträfva frukter; och Melon (C. Melo L.), med rundade bladflikar.

Gurkmeja, f., ett färgämne, som erhålles af Curcuma longa L., hvilken i Orienten förekommande växt tillhör Kryddliljornas familj.

Gurkväxter, en i varmare länder talrik växtfamilj, utmärkt af sin egendomliga frukt, kallad Gurkfrukt: Cu-curbitacece l. Endast ett slägte, Hund-rofva, är inhemskt hos oss.

Gutta percha, f., den stelnade, elastiska mjölksaften af Isonandra Gutta iiook., ett träd på Ostindiska öarua. Allmänt använd till otaliga tekniska ändamål.Gylleil, n., ett örtslägte bland Kålväxterna, utmärkt genom fyrkantiga skidor: Erysimum L. Vi ega deraf tvenne arter:

Berggyllen, en tvåårig, på berg och gamla murar växande ört: E. hieraci-foligini L.

Akergyllen, ett ettårigt åkerogräs: E. cheiranthoides L.

i Gyllenklöfver, Gyllenväp-ling, m., en hos Franckenius och Til-landz förekommande benämning på »Hepatica nobilis» (Anemone Hepatica L.), men hvilket namn hvarken funnits eller fins i Svenskt språkbruk.

Gyllenlack, m.,ett med Gyllen när-förvandt slägte med buskartad stjelk. Blott en art odlas: Cheiranthus Cheiri l. — Jfr Lackfiol.

f Gårdblomster, ett af okunnighet gifvet namn åt Kamillblomman och onödigtvis upptecknadt.

i Gårdgräs, ett obestämdt namn, gifvet åt smärre på gårdar växande växter, t. ex. Fogelört, Hvitgröe m. fl. Äfven kalladt Trampgräs, i Gårdlök = Vårlök, i Gåsgräs, Smål. = Mannagräs. f Gåshafre, se Gasse. f Gåsört, f. (olämpligt kallad Gåsgräs), en ört af slägtet Fingerört, med parbladiga, på undre sidan hvita blad:

Potentilla Anserina L. Se Linnés Öl. resa 120. — Namnet är bildadt efter Latinet; den uråldriga inhemska benämningen är SilfverÖrt.

Gäddnate, se Nate.

f Göingebyxor, f. pl.=Höskallra. Se Linnés Sk. resa 240.

Gökbet, f., Norrl. = Ängfräken. Gökblod, Gökspott, Gökspy,

en röd art af Bladgrus på unga björk-löf. Förorsakas af insekter, liksom Galläpplen.

Gökblomma, f. 1) En ört af Näg-likefamiljen, med röda, inskurna kronblad, fem pistiller: Lychnis Flos cuculi L. Äfven kallad Gökblomster. — 2) Gotl. = Gulhvifva.

Gökmat, m., en allmän benämning på flere vårväxter, såsom Harsyra, arterna af Vippärt, m. fl.

Gökråg, se Björnmossa. f Gökskälla, f., Nerike = Backvippa. Göksmör, n., v esterg.=Gigelsärt. Göksnöre, n. = Backvippa.

Anm. Namnet, jemfördt med benämningen Ljungsnöre på Alovippan, synes antyda ett förloradt namn Snöre för slägtet Yippa.

f Göksyra = Harsyra. f Göpon, Vesterg. = Nypon.

H.

f Hadd, m., Söderm. = Tuf-äng-

dun. (Troligen felaktigt för Vadd.)

Hafre, m., ett allmänt kändt sädesslag : Avena L., af hvilket flera både odlade och vilda arter förekomma. Bland de förra märkas:

Allmän Hafre: A. sativa l.

Skal-lös Hafre: A. nuda l. Turkisk Hafre: A.orientalis Schreb., med mera utdragen, ensidig vippa. Snarlika dessa arter och växande bland säden, men snarare att anse som ogräs, äro:

Flyghafre, särskildt upptagen.Purrhafre: A. strigosa Schreb., med ensidig vippa.

Bland de vilda, mångåriga arterna är Knylhafre (särskildt anförd) utmärkt som en ypperlig foderväxt. Jfr Fromental.

f Hafregräs, n. Dermed menas hos Dalin Knylhafre, men namnet bör utgå.

Hafreliatt, m., en svampväxt, som betäeker den afhuggna stubben af Haf-re: Sarcopodium avenaceum Fe.

Hafrerot, f.3 örtslägtet Tragopo-gon L., tillhörande Fibleväxterna, utmärkt genom en enkel rad af hålkfjäll.

Odlad Hafrerot, med purpurröda blommor: T. porrifolius L.

Vild Hafrerot, med gula blommor: T. pratensis L.

Hafreäxing, m., ett Hafren när-förvandt slägte, med vanligen sammandragen axlik blomning: Trisetum Pers. — Gul Hafreäxing (T. flavescens p. Beauv.) är ett godt fodergräs.

t Hafsgräs, n. Så kallas stundom Bändling. Hänföres alldeles origtigt till Sargasso; se Gräshafvet.

Hafshår, n., åtskilliga i hafvet växande, finare Alger. Till Najas L. kan det ej hänföras.

+ Hafs-kål, m., Alaria esculenta (l.), en med Tång beslägtad hafsväxt, men ej tillhörande Sveriges flora oeh bör ej upptagas i en ordbok öfver Svenska språket.

Hafslin, n., ett bestämdt namn på den enkla Conferva Linum L., redan anfördt af Bromelius (s. 32). Haf-slånga = S långa.

Hafslök, m., en art af slägtet Scilla L., växande på Englands oeh södra Europas hafsstränder: S.maritima l. Användes i medicin, men jag tvekar om namnet bör anses tillhöra Svenska språket.

Hafssilke, n., obestämdt namn på finare hafsväxter, snarast Polysipho-nia Ao. oeh Ectocarpus i,yxgb.

Hafsstarr, se Starr. Hafssyra, se Syra. Hafssäf, se Säf. Hafsvial, se Vial. Hafsärter,f.pl.,Linné=Hafsvial.

Haftorn (pl. -törnen), n., en pä mellersta Sveriges kuster växande taggig buske med smala, på undre sidan silfvergrå blad: Hippophaé rhamnoi-des l. .Haftornets bär kallas vanligen Finnbär.

i Hagebok, ett efter Tyskan bil-dadt namn på Annbok.

Hagtorn (utan pl.), m., ett allmänt bekant buskslägte af Kärnfruktträden, försedt med tornar: Cratcegus l. Man skiljer deraf tvenne arter:

Rund Hagtorn,med rundade, trubbiga blad: C. Oxyacantha L.

Spets-hagtorn, med spetsigt flikiga blad: C. monogyna Jacq.

Hagtornen är ypperst till lefvande häckar.

Necken

Blickar fraru öfver hagtornshäcken.

DAHLGREN 1: 437.

f Hajtand, f., Bohuslän = Smörblomma.

Halfgriis, n. pl., familjen Cyper-acece Juss., tillhörande Etthjertblads-växterna; likna gräsen, men hafva oledade strån, ett stift, frön med hårda skal. Hit höra A g, Starr, Säf m. fl.

f Hallborre, m., Wahlenberg = Bitter-fetknopp.

Hallonbuske, m., ett artrikt slägte af Brumväxternas familj, med ätliga, oftast läckra bär (Hallon), sammansatta af flere gyttrade småfrukter: Rubus L. Arterna, dels buskar, dels örter, hafva sjelfständiga namn och upptagas derför särskildt. Allmänna Hallonbusken (R. idceus L.) har röda bär.Församlen mera lätt från hallonbu-' skens höjd

Dess frukt, som bjuder sig, af färg och vällukt röjd. OXENSTJERNA 2: 53. De rödaste hallon jag ärnar dig gifva.

nicaxder 1: 454.

i Halsgräs, n., Herj ed. == Allmän Stålört. o

f Halster, Hilster, Hjelster, i

olika landskap förekommande olika uttal af Jolster.

Hampa, f., en för sina tågor allmänt odlad växt, med skilda kön: Cannabis sativa l. Hanplantan kallas Gållham-pa, honplantan Fröhampa. Af hampa beredas gröfre väfnader, rep m. m.

Anm. Ordet brukas ej i plur., utan nyttjas för sådan användning hampstånd.

Hampnässla, se Nässla.

T Hampört, f., rätteligen Hamp-dån, se Dån. Linnés Sk. resa 272. I Dalins ordbok hänföres namnet till Floks.

f Handknopp, m., Wahlenberg = Fläckigt Nyckelblomster.

f Hanekam, m. 1) ett i folkspråket alldeles obekant namn på Rhinan-thus Crista galli L., af hvilka två sista ord det är en öfversättning; 2) i Skåne benämning på en art af slägtet Hvifva (PPrimula Auricula L.).

t Hansblomster, se Sankt Hans-blomster.

f Hansletslbär, -gräs = Nattskatta. Se Linnés Gotl. resa 209. f Harbrodd, m. = Fryle. i Hardun, n. = Ängdun. Harfloka, f., en liten Umbellat med hela, jemnbreda blad och enkel blomflock: Bupleurum tenuissimum L.

f Harfot, m. (Hareqvä, Dalsl.), enligt folkspråket och alla äldre författare benämning både på Kattfots-örten och Musörten; men efter uppgift skall vid Nyköping samma namn öfverföras till Ängsyran.

f Hargräs, Skåne = Tuftåda.

t Hargök, ett alldeles falskt upp-gifvet namn.

Harklöfver, se Klöfver.

i Harkummil, m., Jemtl. =Björn-loka. — Ett särdeles opassande namn.

Harkål, m., en- ettårig växt, tillhörande Fibleväxterna, men utmärkt genom saknaden af fröfjun: Lapsana communis L. — Namnet kål är mycket olämpligt, men så allmänt antaget, att det måste bibehållas.

Harmyilta, f., örtslägtet Calamin-tha Lam., förr förenadt med Timjan, men skildt genom i krans sittande blommor. En art, C. Acinos Clairv., är inhemsk och kallas äfven Hartimjan.

f Harpungar, m. pl. = Tarald.

.. Har- ris, n., en vacker buskväxt af Artväxternas familj, med kantiga grenar, gula blommor och håriga fröbaljor: Spartium scoparium L. Harriset växer hos oss endast på de Skånska sandfälten.

Harsyra, f., en vacker vårväxt med enblommig stängel, rotbladen sammansatta af trenne omvändt hjertlika småblad, kronbladen hvita, blåådriga: Oxa-lis Acetosella L. Harsyran har en behagligt syrlig smak. Harsyror insamlas i mängd för beredande af oxalsalt.

Hartimjan, se Harmynta. + Harull, f. = Ängdun. f Harvia, f. (misskrifning förHar-vicka) = Kråkvicka. Harväpling, m. = 1) allmänt Harklöfver; 2) Österb. Harsyra; 3) Sv. Bot. Getväpling.

Haräpple, n., en märkvärdig, underjordisk svamp, som till växtsätt liknar Tryffeln, men inuti är fyld med svart fröstoft: Elaphomyces Nees.

f Haröra, n., Österb. = Konvaljens blad.Hassel* f., Hasselbuske, in., Hässle, n., en allmän, trädartad buske af Allonträdens familj, blommande på bar qvist: Corylus Avellana L. Frukten kallas Nöt.

Hasselbusken---------

I vård af slutna skal en oljig kärna bär.

^ OXENSTJEBNA 2: 150.

Hasselört* f., en mångårig, krypande ört med tvenne motsatta, njurlika blad och treklufven, inuti brun blomma: Asarum europceum l. Hasselörten växer under hasselbuskar och var fordom eftersökt såsom beredande ett verksamt kräkmedel.

Hatt, m., benämning dels på flere växter med a) blomhufvud, såsom Blåklett (Båtsmanshatt), Knappvädd (Blåhatt); b) hjelmlik krona, såsom Munkhatt, Stormhatt; dels på den öf-re, runda och utbredda delen af Svampar, som fructificera på undre sidan.

Hattsvampar, de fullkomligaste Svamparne, som hafva fröredning på hattens undre sida: Hymenomycetes Fr.

+ Hauter, Gotl., se Höter. Hedelaf, Hedemossa=Islands-laf.

Hedenblomster, n., en med Katt-fotsörten närbeslägtad växt, med gull-gula, oförvissneliga blommor: Helichrysum arenarium Moench. Af Hedenblomstren förgyllas sandfälten i södra Sverige.

Heder, f., en mindre vanlig benämning på Murgrön, efter Latinet: Hedera Helix L. »Hedera täckte muren till 15 alnars höjd, såsom en den skönaste tapet, med en beständig grönska». Linnés Sk. resa 99.

* Helenerot, se Alant. iHelgatrefaldighetsbloinster, Blek. = Solvända.

f Helgeandsört, medeltidsnamn på Qvanne. f Helgerefva, f., Wahlenberg = Hundrofva.

HelgllÖ, n., öfversättning af Fr. Sainfoin, en som foderväxt odlad art af örtslägtet Onobrychis Tourj»., med ledade fruktbaljor, röda blommor: O. sativa Lam.

Helm, äfven Elm, m., af Lat. Ely-mus = Strandråg. Föres mindre rig-tigt till Sandröret.

jr Helting, hos Liljeblad en för-vridning af Lat. Elatine. Utgår alldeles.

Herrans hand, f., ett bland de i folkspråket mycket vexlande namnen på Orchis-arter med handlikt delade rötter, efter medeltidens Palma Christi. Andra namn äro: Guds hand, Jungfru Marise hand, Djefvulens hand.

f Hesperis kan aldrig upptagas som Svenskt namn; vi ega ett allmänt antaget: Nattfiol.

HexÖrt, f., örtslägtet Circaea L. af Kropp växternas familj. Samtliga arterna växa i skugga, hafva hjertlika blad och små hvita eller rödletta blommor i klase.

Hilsko, Hillsko, m. Detta namn är af Linné tillagdt Androsace septentrionalis L., en liten ettårig vårväxt af Hvifveväxternas familj, med bladlös stängel, små hvita blommor i en blomflock.

Anm. Namnet förekommer för öfrigt icke hos våra författare, ej heller i vårt folkspråk eller i något beslägtadt tungomål, utom Norskan, der det likväl till-lägges en helt annan växt, nemligett Stenhammaria maritima Reich., på hvilken ock namnets härledning från hila (/iela)t rimfrost, passar mycket väl. Jfr Fjärva.

Himmelskorn, se Korn.

+ Himmelskrus, n., en artförändring af Renfana, med krusiga blad. Odlas.

fHimmelsnycklar, m. pl.= Gul-hvifva. f Himmels-traf (Himmelsgräs, Himmelsört, Immelört äro olika uttal af samma namn) = Kropp.tHindbär, Hingbär, Hinnbär,

Vesterg., Skåne = Hallon. Synes vara samma namn som Bringbär, Brinnbär. Se Bringbär. — Prior förkastar alldeles den af Ray antagna härledningen från hind.

+ Hirkenpirk, Gotl., Pirkum, Sk£ne. Förvridna namn, af Lat. Hy-pericum (Johannesknopp, -ört).

Hirs, m., ett i södra Europa, sällan i Sverige odladt sädesslag: Panicum miliaceum l. Enligt Linné höra till detta slägte äfven följande, som nu vanligen äro skilda till egna slägten: Blodhirs, ett vackert, merendels rödbrunt gräs, med fingerlikt delade ax: Digitaria sanguinalis Soof. och D. humifusa Peks.

Hönshirs, med grenig, ensidig vippa: Echinochloa Crus galli (l.).

Kafvelhirs, med cylindriskt ax: Setaria P. Beauv.

f Hjernbrylla, f. == Bolmört.

Obrukligt namn.

Hjertansfröjd, f., en odlad, synnerligen välluktande art af Mynta: Mentha sativa L. »Hjertansfröjd kallades här (i Yexiö) en Menta, som allmänt fins i trädgårdarne, den somlige borgare brukte att sätta med vatten uti ett käril i fönstret, der bon förökte sig mycket... att hela fönstret stod betäckt med en härlig grönska, som både gaf en

angenäm lukt och en skön skugga». Linnés Öl. resa 321.

Anm. Namnet Hjertansfröjd tillhör utomlands Melissa l., men hos oss, der Melissa sällan (i Småland aldrig) odlas, är det öfverfördt till Mentha sativa och än i dag allmänt kändt i Småland. Til-landz, född Småländing, upptager både Melissa och Mentha sativa under namn af Hjertansfröjd. Af anförda ställe hos Linné är klart, att* denna är den äkta J/. sativa, hvilken hos oss förekommer endast odlad eller förvildad. Den är väl känd genom sin på långt håll lätt igenkänne-liga sköna lukt och noga skild af hvarje bondgumma i min hembygd, men af botanisterna förvexlas den med en vanlig, vida skild form af Mentha aquatica L. {M. aquatica v. subsativa fr.), som redan af våra äldre botanister, t. ex. Bromelius,

rigtigt skildes under namn af Vild Hier-tansfröjd. — Af ett uppenbart missförstånd har man äfven uppgifvit Hjertansfröjd såsom namn på Konvaljen.

i Hjertblad, n., Dalsl. = Visil.

Hjertbladsväxter äro växter med tydliga blommor, utbildade frön, som groende utskjuta från örtbladen skilda hjertblad: Plantce Cotyledonem. De fördelas i Ett- och Tvåhjertbladsväxter.

f Hjertbär, n., Upl. = Ekorrbär.

Hjertstilla, f., äfven Hjert-/språngsgräs, örtslägtet Leonurus L. bland Sugeväxterna. Vår inhemska art (L. Cardiaca l.) plägar, för bladens likhet med Hampans, i folkspråket äfven kallas Hampgässla, och ett annat namn derpå är Asknässla (jfr under Nässla); men benämningen Bonässla, som äfven förekommer, föres rigtigare till Ballota (se Bonässla).

+ Hjorthorn, n. = Kråk-krasse. Namnet förekommer hos Eranckenius och Tillandz, är äfven anfördt af Wahlenberg, men brukas icke i folkspråket.

Hjortron, n., kallas så väl plantan som frukten af Rubus Chamcemorus L., bekant för sina välsmakande frukter. Som växten har örtstam, är det af Dalin bildade namnet Hjortronbuske alldeles orimligt.

Hjortronet... föds i sanka mossars flod.

OXENSTJERNA 2: 152.

+ Hjortrot, f. = Spenört. Namnet, bildadt efter Tyskan, är ej bekant i folkspråket.

f Hjorttröst, f., en från Tyskan upptagen, i folkspråket okänd benämning på Floks.

Hofsvamp, m. 1) svampslägtet Onygena Pers., hvars vanligaste art endast finnes på ruttnade hästhofvar; 2jen ätlig svamp af Skiflingarnes slägte, hvilken framkommer vid löfsprick-ningen: Agaricus gambosus Fr.

Holt, se Hult.42

Honungsblomma, f., en liten ört af Nosseväxternas familj, med blott en rotknöl: Herminium Monorchis R. Bs.

Anm. Honungsblomster, Honungsgräs äro icke bestämda namn; de tilläggas ntan åtskilnad flere växter med söt lnkt, t. ex. Amur, Gulmåra, Ködklöfver m. fl.

Honungsdagg, f. 1) en söt, klibbig vätska, som efter hastiga temperatur-vexlingar utsvettas af växternas blad; 2) det sötaktiga, groddceller innehållande slem, som afsöndras af Mjöldry-gan (Cordyc.eps purpurea eller Sper-moedia Clavus Fe.) och ofta betäcker blad och ax hos rågen. — Äfven Linné kände denna, men han forvexlade den med Mjöldaggen (slägtet Ery.tiphe hedw. fii.)) hvilken han kallade den mjöliga Honnngsdaggen, ehuru mellan dem ej finnes ens den aflägsnaste förvandtskap. Jfr Vestg. resa 2S.

Honungsklöfver, se Åmur.

T Horbjörk, se Björk. — Ordet hor framför växtnamn utmärker: oegentlig, afvikande från den äkta arten.

Horleta, Horletta, f., en ettårig art af slägtet Stenfrö, hvilken är ett vanligt åkerogräs och hvars röda rot kan

användas till smink: Lithosper-mum arvense l. Kallas äfven Sminkrot (Liljeblad, Hartinan).

Hornserf, m., ett under vatten växande örtslägte, med findelade, horn-artade blad: Ceratophyllum L.

t Homsilke, n., ett alldeles odugligt namn, hvilket bör helt och hållet utgå, dels för sin olämplighet, dels för växtens (Scytonema As.) obetydlighet, som gör att den ej kommer att af allmänheten urskiljas.

Horntistel = Vägtistel.

Hors- tillsättes flere växters namn såsom artnamn, men omvexlar alltid med Häst-, så att det utan åtskilnad säges än Horsafibla, Horsamynta m. fl., än Hästfibla, Hästmynta o. s. v.

f Horsabär, n., Blek.=Hagtorns-bär.

t Horsagriis, n., Wahlenberg = Stallört. f Horsamynta, se Åkermynta.

f Horskonung, m., Öland=Tulk-ört. — Namnets mening är svår att fatta; med slägtet Koning har ifrågavarande växt intet gemensamt. Jfr Linnés Öl. resa 125. /

Horsljung, se Ljung, f Hostört, f. Namnet är väl ursprungligen en öfversättning af Tussilago, men sedan öfverfördt äfven till andra växter, såsom Jordrefva, Röl-lika m. fl.

Hufvudkål, m.j en artförändring af Allmänna Kålen, hvars blad knyta sig tillsammans till ett hufvud. Kallas äfven Hvitkål. — Af samma anledning brukas ock benämningen Hufvudsal-lat: Lactuca sativa v. capitata L.

f Huggormsört, f. = Ögonblom-ma. — Namnet förekommer endast hos äldre författare; men från Dalame uppgifves Blå Huggormsört såsom be-nämnins på Echium{?).

Hult -, som ingår i flere växters namn, afser i folkspråket egentligen bokskog, till skilnad från tallskog, hvilken benämnes blott skog.

f Hultabräken, n., en art af slägtet Stensöta, med två gånger pardelade blad: Polypodium Phegopteris l. Denna art synes vara den egentliga Träjon, ehuru detta namn är öfverfördt till andra arter.

* Hultamjella, Holtemjella, f.,

Dalsland (enligt Linnés Vestg. resa 235). Hultasuga, f., Vesterg. = Ängskovall.

f Hultavi va, f., Smål. = Dufkulla. — Namnet härledes snarare af res än af hvifva. Se Vera.

Humle, m., en så väl vild som odlad slingerväxt, hvilken allmänt användes vid brygd: Humulus Lupulus L.

Stjelkarne kallas Hummelrefvor,fTxikt-hängena Hummelkupor. — Jfr Pors. Ån humlen, slingxigt böjd kring smala tallens spröte, Har lyft en' hastig skog nr jordens ljumma sköte. oxexstjerxa 2: 26. t Humleblomster* egentligen Humlens blomster, men tillägges i Dalsland Fårkummer.

Humlesugaj f., en ört tillhörande Sugeväxtema, med sträfva blad och i ett axlikt hnfvud sittande mörkröda blommor: Betonica officinalis L. — Humlesngan öfverensstämmer till sina egenskaper med Humlen och har som denne blifvit använd till brygd, men förorsakar, liksom Porsen, yrsel. Hnmmelbinda* se Binda. t Huumieltuppor* f. pl., Medelpad = Kråk-klöfver.

f Himdatand* f., enligt Wahlenberg = Kråk-krasse. Namnet obrukligt.

^ Hundbär* n., Vesterb. = Troll-drufva.

f Hunddill, m., Nerike = Vägsenap.

f Hundfloka* f.,Norrl.= Nordisk Stormhatt, Aconitum Lycoctonum l. i Hundfötter* m. pl. = Musfibla. rHundgras* n., Dal. = Qvickrot. Hundhven = Brunhven. Hundhvete* n., Triticum, caninum, L.

Hundkäx* m., eller Hundkäxa* f., Hundloka* f. Dessa namn användas utan åtskilnad på arterna af släg-tena

Chcerophyllum L. och Anthriscus Pers., båda hörande till Umbellaterna, med mycket sammansatta blad och släta frön utan upphöjda åsar. Lämpligast fördelas de så, att Hundlokan föres till Chcerophyllum och Hundkäxen eller Hundkäxan till Anthriscus. — I Dalarne är namnet Hundloka tillagdt Björnlokan.

t Hundkuinmil* m. = Hundkäx. Hundlök = Ängslök. Hundrofva, f., en klängväxt tillhörande Gurkväxterna, med stor, tjock rot, flikiga, sträfva blad och svarta bär: Bryonia alba L. — Hundrofrans rot, som har en Tämjelig lukt och skarp smak, kan bli tjock som en mans arm. retzius 1: 132.

Hundtunga* f., öfversättning af Cynoglossutn; växten (C. of/icinale L.) kallas så för sina mjukludna blad, i motsats till den sträfbladiga Oxtungan (i Dalins ordbok säges origtigt, att Hundtungan är »sträfbladig»). Benämnes annars Munkfnat.

Hundviol* se Viol.

Hundäxing* m., ett allmänt grässlag med hopgyttrade småax, vända åt en sida: Dactylis glomerata L. Hund-äxingen är ett mångårigt, ypperligt fodergräs. — Namnet föres i allmogespråket äfven till Qvickroten. Hungerkorn* se Brandkorn.

Huslök* m., benämnes ofta så väl Taklöken som Kärleksörten—»Denne växt är på torftak den allrarjenligaste att qvarhålla mullen, hvarigenom ett tak, som är öfverruxet med denna ört. kan uthärda hela hundrade åren». Linnés Sk. resa IS.

Hussvamp* m., kallas vanligast Svamp i hus. Se Träfrätare.

Hven* f., egentligen grässlägtet Agrostis L., men i folkspråket tillägges namnet i allmänhet finare, spensligare gräs med vippa, t. ex. Kruståda, äfven arter af Rör, såsom Piphven. Samtliga arter af Hven äro goda fodergräs: i synnerhet Brunhven en (Ag rosijs canina l.) och Kryphvenen (A. stoloni-fera L.).

Hvete* n., ett allmänt bekant sädesslag: Triticum L. Deraf finnas talrika förändringar, äfven arter, t. ex. Kubb-hvete, Vinterhvete, Vårhvete m. fl., hvilkas närmare bestämmande tillhör ekonomiska skrifter. Afven Spelten ären art Hvete, men högst olämpligt benämner man Majsen Turkiskt Hvete. — »De så hvete, men tistel skola de uppskära». Jer em. 12: 13.

Hvifva (äfven Vifva), f., ett ört-slägte med bar stängel och trattlika blommor, typ för Hvifveväxterna: Primula l. — Namnet kommer sannolikt af fornsv. hvif, qvinlig hufvudbonad (hnfva).—De mest bekanta arterna äro:

Aurikel-hvifva, se Aurikel.

Gulhvifva (skrifves äfven Gullhvif-va), med gula blommor: P. veris L.

Majhvifva, med gredelina blommor och på undre sidan hvitmjöliga blad: P. farinosa L.

På fnajfälten blomma^hvitsippan och vifvan.

DAHLGREN 1: 423.

Du, gullvifva,

Glans må gifva

Åt den gröna äng. Dens. 1: 132.

Hvifveväxter, Tvåhjertbladsväxter med fem den sambladiga blomkronans flikar motsatta ståndare och en-rummigt fröhus med centralt fröfäste : Primulacece Ven-t.

f Hviloreda, f., är sannolikt det rigtiga uttalet af Villoreda (se detta namn).

^ f Hvita Dejor, Hvita Pigor m. fl., se Hvitört. ^ t Hvita Dufvor = Stjernlök.

^ T Hvita Klockor, Medelpad = Linnésört.

^ Hvit-al, se Arre.

i/ Hvit-andorn, se Andorn.

Hvitatäfva, se Täfva. Hvitbeta, se Beta. Hvitbok, se Annbok. fHvitglygg, m., Verml. = Spergel. Hvitgröe, se Gröe. f Hvitlmfvud = Ångdun. Hvitklöfver, se Klöfver. Hvitkål, se Hufvudkål. Hvitlåcka, se Låck.

Hvitlok, se Lök.

Hvitlöksört, f., en ört af Kålväxternas afdelning, med hjertlika blad, hvita blommor och stark lukt af hvitlök: Alliaria ofjicinalis Andrz.

f Hvitmeja, f., i norra Skåne, enligt Linné = Hvitsippa.

Hvitmossa, f., ett slägte bland Mossorna, hvilket i stora massor uppfyller alla skogskärr: Sphagnum L. Kallas äfven Rödmossa. ►

Hvitmåra, se Måra. Hvitpeppar, se Peppar.

HvitpoppeI = Silfverpoppel. i Hvitrik, m., en af Liljeblad bildad benämning efter det Latinska An-thericum. Det är väl icke möjligt att ana hvad ett sådant namn skall bereda. Hvitrot, f., Smål. = Qvickrot. Hvitsenap, se Senap.

Hvitsippa, se Sippa. Hvitväpling = Hvitklöfver. t Hvitört, Hvita Dejor, Hvita Pigor, Hvitkullor, Hvit-tuppor, Hvitateja m. fl. Alla de^sa namn tilläggas Kamillblomster, Åker- och Surkullor samt Baldersbrå på olika orter, äfvensom på samma ort, utan att vara bestämda.

Hyacint, m., en från Orienten införd Liljeväxt, som odlas: Hyacinthiis orientalis L. Denne är icke de gamles Hyacinthus. — M®re tider fördes till Hyacinterna äfven slägtet Muscari, som derföre kallades f^rufhyacint, Perlhyacint. Se Drufhyacint och Perl-drufva.

Du hyacint, som ej din like I färg, i glans, i täckhet har Bland all din slägt i Floras rike!

H. C. NORDENFLYCHT 243. Festligt hyacinten ler I blåa kronors drägt. stagnelics 2:165.

Hyll, m., är det namn, som i vårt liksom i öfriga Germaniska språk till-kommer slägtet Sambucus L. En buske deraf (S. nigra L.) kallas nu vanligen Fläder; men benämningen Hyll bibe-hålles för slägtets andra, med örtstam försedda art (S. Ebulus L.), hvilken kallas Sommarhyll. Jfr Ättiksbär.

f Hylslaf, hos Liljeblad namn på slägtet Sphcerophoron Pees. Utgår alldeles. Jfr Kraslaf.

Hylsväxter, Tvåhjertbladsväxter med fem ståndare på den sambladiga kronan och med tvenne enskaliga, långs efter uppspringande fröhylsor: Ascle-piadece R. Br.

Hålkblomstrige, se Blomhålks-växter.

* Hållbär, ett alldeles obestämdt namn, som tillägges vilda, icke ätliga bär, i Småland Besksötans, i Roslagen dem på Paris quadrifolia l., o. s. v. — Trollbär, Ormbär, Villbär kunna anses som synonymer.

Hållsknoppar, m. pl. = Knyl-

bräcka. »Saxifraga granulata kallades Hållsknoppar, rötterna torkades, pulve-riserades ocli intogos af bönderna i pleu-risie». Linnés Öl. resa 61.

Hållsrot, f. 1) Örtslägtet Aristolochia l., tvåhjertblads växt med egendomligt bildade, strutlika blommor och vidt krypande rötter, hvarigenom den inhemska (A. Clematitis l.) blir ett besvärligt ogräs. — 2) I Halland namn på Alant.

+ Hålrot, se Hålört.

t Hålsgräs, hos Linné=Halsgräs.

•h Hålört, f., Corydalis cava (l.). Se Nunneört. Namnet förekommer hos äldre författare, men är nu obrukligt.

Hårdved, m. Detta namn tillkommer rättast buskväxten Röda' Kornel* len, men kan ej antagas som slägt-namn för Kornell, emedan den andra inhemska arten af detta slägte är en ört (se Hönsbär). I folkspråket föres namnet

kanske oftast till Try. Jfr Linnés Sk. resa 265.

Hårkullor, f. pl., Öland = Stor Knoppört: Centaurea Scabiosa l. Hårlaf, se Laf. Hårnacker, m.pl., Öland=Visil.

Hårnate, m., en med Nate när-beslägtad växt, med hårlika blad och skaftade frukter: Ruppia L. Alla arter af Hårnate växa i hafvet.

Hårserf, m., lik den näst föregående, men har han- och honblommor skilda och blott en ståndare: Zanni-chellia l. Hårserfven är en liten, i vatten nedsänkt växt.

Hårtandsmossa, Hårtofs, i Da-lins ordbok efter Liljeblad upptagna * namn, förtjena icke ens omnämnas.

Hårväxter, m. pl., Vesterg. = Hästfibla.

f Hårört, f., hos Liljeblad olämpligt namn på Hornserf.

Hägg, f., ett med Körs närbeslög-tadt Stenfruktträd, med vackra hvita blomklasar och små svarta bär: Cerasus Padus Deo. Häggens bär hafva en mycket sammandragande smak.

Häggen, som i skogen

Var först med blommor klädd ocb sist med frukter mogen.

OXENSTJERNA 2: 152.

Hällebräken, n., en liten finluden Bräkenväxt, växande-i bergspringor: Woodsia ilvensis R. Be.

Hälleknopp, m. (Hällegräs obrukligt) = Hvit-fetknopp. Ehuru blott ett provinsnamn (i Småland, Dalsland), torde detta synonym böra upptagas.

Hängeväxter (Amentacece L.) äro träd eller buskar med blommorna i hängen, t. ex. Ask, Björk, Ek, Hassel, Vide.

f Härа, f., Dalarne = Stagg.

Hässlebrodd, m., ett välluktande gräs}med yfvig vippa och enblommiga småax: Milium effusum L.

Hässlekål, m., en art af slägtet Blåklocka (Hässleklocka), som är enaf de förnämsta inhemska växter att använda till grönkål,

f Hästblad = Hästhofsört. Hästböna, se Böna.

Hästfibla, f., en i Göta rike allmän Blomhålksväxt, liknande Fiblorna, men har pipiga diskblommor: Arnica L. Benämningen brukas i Småland och tlerstädes. Hästblomster (Dalsland), Horsafibla (Småland, äfven Skåne, se Linnés Sk. resa 359) äro variationer af namnet.

f Hästgröning, m., Jemtland = Skogsfräken.

Hästliofsört, f., en gulblommig Blomhålksväxt, som tidigast om våren blommar på enkel, fjällig stängel före bladens utslående: Tussilago Farfara L.

Hiistkastanie, m., ett resligt, lummigt träd med sjufingrade blad och .-.tora blomruskor, sju ståndare: /Esculus Hippocastanum L. Hästkastanierna äro införda från Högasien och nu hos oss allmänt planterade.

Der högstammig och stolt kastanien paras med lindar.

DAHLGREX 1: 141.

Hästljung, se Ljung. Hästmynta, se Mynta. t Hästskoblad, n., af Wahlenberg tiWagåtJVymphaacece såsom slägtnamn.

f Hästsvans, m. (äfven Häst-rumpa), ett i formelt hänseende obrukbart namn, och i hög grad förvillande, såsom tillagdt de mest olikartade växter. I skriftspråket tillägges det vanligen Hippuris L., hvaraf det är en öfversättning, men i folkspråket Fräken eller Equisetum l., hvilket senare ord har samma betydelse, äfven-som flere andra växter, t. ex. Kropp. Hästsyra, se Syra. f Hättebäl*, n., Vesterg. = Backsmultron.

fHöfrö, n.(Jemtl.=Liten Ormrot.

Hökblomster, n., rättare Hök-flbla, f., ett artrikt slägte, tillhörande Fibleväxtema, med oregelbundet öfver hvarandra liggande hålkfjäll och i spetsen tvärt afhuggna frukter med frukt-fjun: Hieracium L.

f Hömjölke, m., Dalarne=Kropp.

Hönsarv, m., örtslägtet Cerastium

l., tillhörande Narfväxterna, utmärkt af hornlika, i spetsen tiotandade fröhus. Kallas i Småland Hönstarmar, och märkvärdigtvis finnes detta namn (Hiihnerdarm) anfördt redan i abbedissan Hildegards Physica (före år 1180).

Hönsbane, m., en Skånsk (Dansk och Engelsk) benämning på Bolmörten. Orätt uppgifves Hönsabale i Linnés Sk. resa, s. 115.

Hönsbet, f., Hönsgräs, n., örtslägtet Sagina L., tillhörande Narfväxterna, hvars samtliga arter äro mycket små, skilda från Spergel genom saknaden af stipler. Namnet förekommer redan hos Franckenius.

Hönsbär, äfven Hönson, n., en art af slägtet Kornell, med små svart-purpurfärgade blommor inom ett fyr-bladigt hvitt svepe: Cornus suecica L. Hönsbären äro orrens läckerhet; deraf namnet.

Antti. Dalin bildar vanligen till hvarje bärnamn ett särskildt namn på plantan, men till Hönson särdeles olyckligt Höns-bärsbuske, ehurn växten har örtstam.

Hönshirs, se Hirs.

f HÖllSrilta, f., enligt Dalins ordbok Veronica triphyllos L., är ett både opassande och i folkspråket okändt namn på en sällsynt och mycket liten växt.

f Hönstarmar, m. pl., se Hönsarv.

Hör, m., inhemska namnet på Lin, allmänt brukligt bland allmogen i Göta rike.

Hörkäring, f., Vesterg. = Lin-dodra.

t Hörsilke, n. = Linsnarrefva.Höskallra, f., örtslägtet Rhinan-thus l., tillhörande Skeplingsväxterna, med platta, kretsrunda frukter (deraf Penninggräs) och vid mognaden skall-rande frön (deraf äfven Skallergräs). R. Crista galli L.

Höst-adonis, se Adonis.

Höstfibla, f., örtslägtet Leontodon

l., tillhörande Fibleväxterna, med bladlös stängel och skaftadt fruktfjun. L. autumnalis och hispidus L.

Höstklocka, f. =Klock-stålört. f Höter eller (Gotl.) Hauter, m. pl. (?) = Knapptång.

I.

f Iber, f., ett af Liljeblad bildadt namn på örtslägtet lberis l. bland Krasseväxterna; den art, till hvilken namnet af honom hänfördes (/. nudi-caulis l.) tillhör dock numera icke detta slägte, hvaraf ingen art är inhemsk, men väl några odlas som prydnadsväxter. Dessa, likasom andra utländska odlade växter, behålla bäst sina Latinska namn ostympade.

f Ibisrot, f., ett alldeles okändt namn på Althéroten.

Id, Idgran, f. (jfr Isl. ibja-grcenn, ständigt grön), ett ständigt grönskande barrträd, hvars småkottar öfvergå till mjuka bär: Taxus baccata L. Idgra-nens trä är segt och lemnar det vackraste slöjdvirke. Bären äro giftiga.

Itureern af iden bereder sin båge.

. ADLERBETH 85.

Ideträn af kölden och nordan förnöjas.

Dens. 75.

Igelknopp, m., ett slägte bland Etthjertbladsväxterna, med stora jemn-breda blad och till ett rundt, stickande hnfvud förenade frukter: Sparganium l. Se Träggan och Elotagräs.

IglegTäs, n., Vesterg. = Narthecium ossifragum, enligt Linné. Om denna växt går den sagan, att efter dess förtärande benen brista hos boskapen. Hvilken växt derined menas, är ovisst. Se Ilagräs.

i Ignatii-böna, f., frukten af Ig-natia amara L. Kan svårligen anses tillhöra Svenska språket.

Igrön, se Ivgrön. ^

Ikorr-, se Ekorr- \s

flktebiir (af ikt, gikt), n. = Troll-drufva.

Iktegl'äs,n. (Giktört) = Gul Ängsruta, men i Dalsland är namnet tillagdt Ältgräset.

Ilagräs, n., en kärrväxt, som enligt Småländska allmogens tro förorsakar små »ilare» (maskar) i lefvern eller i hjernan hos får; men ingen vet, hvilken växt dermed egentligen menas. Ar nog samma namn som Iglegräs.

f Ilek, f., ett olyckligen bildadt namn af Ilex; denna växt är ingen Ek, utan en vida skild buske = Krist-torn. Se Jernek.

Illermjölke, se Imjölke. t f Illnaträd = Elnaträd. ^ f Ilrot, f. = Qvickrot.

Imjölke (Nerike), Illermjölke (Hels.), m. = Kropp. Dessa namn, jemte Almocke, Aldermjölk, Allon-märke, äro troligen olika uttal, med flere medelformer, af samma stamord. Jfr Mjölke.f Indalsris, n., Liljeblad = Klåd-ris. g

IndigO, m., ett blått färgämne, som erhålles af flera arter utaf slägtet In-digofera l., tillhörande Ärtväxterna.

Ingefära, f., en mycket hettande krydda, som fås af roten till Zingiber ofjicinale Rosc., tillhörande Kryddlil-jornas familj (Scitaminece l.). — Finsk Ingefära kallas den skarpa, hettande roten af en Svensk Umbellat: Peucedanum palustre Moench (Mossrot). — Dansk Ingefära, se Munkmössa.

Insektpulver, n., frön af en med Krageblomman närbeslägtad ört: Pyrethrum roseum Bieb.

t Ipecacuanlia, f., ett mycket verksamt kräkmedel, som erhålles af flere Sydamerikanska växter, såsom Cephaélis Ipecacuanha Rich., Jonidium Vent., Richardsonia Kuxth. Kallas Kräkrot.

Islandslaf, se Laf.

Isop, m., en i södra Europa inhemsk, i Sverige odlad kryddväxt af Sugeväxternas familj: Hyssopus offi-cinalis l. Har brukats till heliga förrättningar. — Skära mig med isop, att jag må ren varda. Psalm. 51: 9.

Stänkte signadt vatten ur Isopsqvast på nybyggd mur.

TEGNÉR 1: 225.

Anm. Den isop, som nämnes 1 Konungaboken 4: 33, måste vara felaktig öf-versättning ocli en helt annan växt, troligen Mossa eller Laf.

Isört, f., ett synnerligast på Cap ytterst artrikt örtslägte, med köttiga, saftfulla blad och sköna, mångbladiga blommor: Mesembryanthemum L. Arterna förekomma hos oss endast i orangerier; men den art, som gifvit anledning till namnet, växer i Medelhafs-trakten och är betäckt med vårtor, hvilka se ut som islika kristaller: M. crystallinum L.

Ivgrön, Igrön (Franckenius), f. — Sinngrön.

J.

f Jakaranda, f., ett hårdt Brasilianskt trä, som erhålles af flera arter utaf slägtet Jacaranda Juss. (förr Big-nonia l.). Användes till finare snickeriarbeten.

i Jalappa, f., ett bekant laxer-medel, som fås af roten till Ipomoea Pur ga Hayne.

* + Jalbär, n., Hels. = Hjortron, n f Jamaika-peppar=Kryddpeppar.

Jams, vanligen Yams, m., namn u på rötterna af några med Liljorna be-slägtade växter från Söderhafvets öar (Dioscorea alata och sativa L. m. fl.), hvilka rötter i de varma länderna odlas som näringsmedel.

i J aiismesseblomster, n., Retzius = Ängsnäfva. J:fr Midsommarsblomster.

Jasmin, m., ett artrikt slägte i södra Europa och Orienten, af hvilket eri'* art, den Välluktande Jasminen (Jasminum odoratissimum L.), hos oss i synnerhet odlas. Må ej förvexlas med Schersmin.

Jemna, f., en art af Lummerslägtet, med platta grenar och vidvuxna blad af två slag: Lycopodium complanatum L. Jemna är mycket använd till gul färg.

Jernek, f., en i södra Europa vä-u» xande art af Ekslägtet: Quercus Ilex l.

Jag förmodar, att denna afses med den af Dalin upptagna llek, som i alla fall är ett ohjelpligt namn.

Jernrot, f., benämning på växter med mycket hårda och sega rötter, såsom Stora Knoppörten, Oxtungörten (båda uppgifna från Gotland) m. fl. Jfr Rast.

Jernört, f., de mångåriga arterna af slägtet Knoppört, i synnerhet Cen-v'* taurea Jacea L. För denna är namnet Jernört så allmänt kändt, att det borde i riksspråket antagas som slägtnamn. Dock kallas i Skåne äfven Pedicularis l. för Jernört. Se Linnés Sk. resa 277.

Blå Jernört — Vägvårda. Jfr Lin-^ nés Sk. resa 400.

I skriftspråket och i våra ordböcker hänföres namnet Jernört till Verbena l. Men för denna är benämningen föga lämplig, och jag skulle förkasta den, om den icke vore nära enhälligt antagen. — Annu orimligare föres namnet i Dalarne till Capsella L.; men här, som i flera andra fall, förmodar jag ett misstag af upptecknaren.

** Jettebröd, se Jettelaf.

^ Jettegröe = Kasevia. ^ Jettelaf, se Laf. Jetteticka, se Ticka.

f* Jog-ere, m., Dalsland = Kråk-vicka.

i Johannésblomster, n., Gotland = Letkullor. Namnet föres äfven till Johannesknopp.

Johannesbröd, n., ett i medicin användt växtämne, som erhålles af mergen i ärtbaljorna på Ceratonia Siliqua l., en i Medelhafsländerna växande buske med parbladigt sammansatta, ständigt grönskande blad och små, klas-vis sittande blommor.

Johannesknopp, Johannesört,

numera det allmännast brukliga namnet på slägtet Eypericum L., med fem

bladig, gul blomkrona och talrika, i fem knippen sammanväxta ståndare.

Af dess arter äro två allmännare kända: Fyrkantig Johannesknopp, med fyrkantig stjelk: H. quadrangulum, L. Äkta Johannesknopp, med två-eggad stjelk: H. perforatum l.

f Johanneslök, m. = Chalotten-lök. — Namnet utgår, såsom alldeles onödigt.

i Johannesnycklar, Gotland = Nyckelblomster.

Johannesört, se Johannesknopp. *

Jolster, f., ett öfver hela landet växande träd eller buske af Pilslägtet, med glänsande löf och vårtlika knoppar på bladskaften: Salix pentandra l. Namnet vexlar i uttal inom hvarje landskap: Halster, Hilster, Hjelster, ' lister (Isl. ilstri, neutr.), Jolster, Juster o. s. v. Alla dessa former förekomma, enligt Walpers, äfven i Tyskan.

Jonqvill, f., en art af Narciss, med flerblommig stängel och hvita blommor : Narcissus Jonquilla L.

Jonqvillen lyfts på smala stjelkars rot.

OXENSTJERNA 2: 29.

Jord-artskock, se Artskock.

Jordbär (äfven Jolebär), n., det allmänt brukliga namnet på Fragaria vesca l. i Göta rike, liksom i Danskan ^

(i Tyskan Erdbeere); den i Svea rike mest förekommande benämningen Smultron är i skriftspråket antagen.

Jordgalla, f., föres af våra äldre ^

botanister (Franckenius, Tillandz, Bro-melius) till Äng-stålörten, men af Liljeblad (och efter honom i Dalins ordbok) till den utländska Gratiola offi-cinalis l.

i Jordgaltar, m.pl.=Brudbröd. ^

Se Linnés Sk. resa 240, 270. *

Jordgubbar, m. pl., se Smultron. s

Jordhumle, m., ett mångtydigt namn, som rätteligen tillkommer Humlesugan, så väl för hennes egenskaper,hvilka närma sig Humlens, som enligt våra äldste botaniske författare. Men i folkspråket föres det till Brunörten (Dalsland), Röllikan (Dalarne), Gull-klöfvern (Småland) och Johannes-knoppen (Skåne, enligt Linnés Sk. resa 819). ~

Jordknöple, n., en liten lågväxt ört, hvars frukt liknar Lin, med hvilket slägte den af Linné förenades: Ra-diola millegrana Sm.

Jordkrona, f. Af Linneas talrika namn i folkspråket är detta det enda som kunde förtjena upptagas i riksspråket; hennes systematiska namn bl ef ve då Linnés Jordkrona.

Jordkrypa, f., Vesterg., ett passande namn på Äkta Ärenpris.

t Jordlefver (hvit, röd o. s. v.) = Klöfverslägtet. Namnet uppgifves från Vestergötland; möjligen rigtigare Jordrefvor.

Jordlunga, f., ett slägte bland Lefvermossorna, med mycket breda blad och skaftade, sköldlika, i kanten stråliga frukter: Marchantia L.

f Jordmandel, m., en i södra Europa odlad art af slägtet Cyperus L., med ätliga rotknölar: C. esculentus L. Emedan den hvarken odlas hos oss eller kommer hit som handelsartikel, tvekar jag, om namnet bör upptagas.

f Jordlliossa (Phascum L.) utgår alldeles.

f Jordnafle, m., benämnes enligt Wahlenberg slägtet Chryso splenium L. Namnet är obrukligt och tillkommer, enligt äldre författare, mera lämpligt Hydrocotyle L., men lämpligast, om man vill gifva Svenska namn åt utländska växter, slägtet Umbilicus Deo.

Jordnöt, f., en art af slägtet Kum-mil, med knöliga, ätliga rötter: Carum Bulbocastanum Kooh. (I Dalins ordbok förvexlas detta namn med Jordmandel.)

Jordpäron = Potates. *7

Jordrefva, f., en ört af Sugeväx-ternas familj, med refviga, krypande stjelkar, njurlika blad och små blåa blommor: Glechoma hederacea L. Jord-refvan användes till bröst-the.

Jordrök (äfven Åkerrök),m., örtslägtet Fumaria L., tillhörande Kron-sporreväxterna, med mångdelade blad, axlik

blomklase, små enfröiga frukter. Namnet, bildadt efter Latinet, är allmänt antaget i skriftspråket, men tillhör ej folkspråket. Inhemska benämningar äro Gallgräs, Akersilke.

Jordstjerna, f., ett utmärkt slägte bland Röksvamparne, hvars yttre hylle uppspringer i stjernlikt utbredda flikar: Geaster Mich.

Jordstråla, f., ett slägte bland Lefvermossorna, med strål-likt utbredda bladflikar: Riccia L.

Jordsvamp, m. Så kallas svampar som växa på bara jorden, i motsats till Trädsvampar, Bladsvampar. De som växa under jorden benämnas Underjordsvampar. Att särskildt föra namnet Jordsvamp till Tuber Mioh. är så mycket mera olämpligt som denna eger ett allmänt kändt namn: Tryffel.

Jordtistel, se Tistel.

Jordvide, se Vide. ^

Jordäpple, n. 1) En afdelning af Buksvamparne, lik Röksvampar, men den inre massan upplöses icke till ett fint pulver: Hymenogastres Vitt. 2) I Småland benämning på Jord-artskock, i Vermland på Potates.

f Judasöroil, n. pl., benämndes fordom på apoteken en geléartad svamp: Hirneola Auricula Judce Berk. Växer på Hyll i mellersta och södra Europa, men är ej funnen i Sverige, ehuru upptagen i Linnés Fl. Svec. (Tremella Auricula L.)Jlldekirs, m., frukten af Physalis Alkekengi L. Denna tillhör Bolmväx-terna, tiien frukterna äro ätliga.

f Juglon, n., Roslagen = Nypon, t Jungermansmossa (iJiljeblad) utgår alldeles.

Jungfru ingår i en stor mängd växtnamn, af hvilka de flesta afse Jungfru Maria, ehuru ordet Jungfru stundom vid uttalet bortfaller. Ibland ute-lemnas Marice, och endast Jungfru begagnas. Jag har ansett lämpligast att här i en följd sammanföra alla dessa namn och derefter uppgifva dem, i hvilka Jungfru ej kan med säkerhet hänföras till Jungfru Maria. Den stundom brukliga benämningen Vår fru afser Jungfru Maria.

Jungfru Mari® barnmössa (Ve-sterbotten), ett utmärkt vackert Moss-slägte, med ett uppblåst bihang under frökapseln: Splachnum luteum och rubrum L.

J. M. blomma, Gotl.=Majhvifva. J. M. brudgl* an, Vesterb.=Brudsporre.

J. M. bröst, Österg. = Fläckigt Nyckelblomster. J. M. bär, äfven Mari® bär = l) Vestmanl. Stenhallon; 2) Helsingl. Vikon. J. M. förkläde, Smål.= Fläckigt Nyckelblomster.

J. M. gräs, Wahlenberg=Myske-gräs.

J. M. hampa, hör, lin, tonad,

Smål. m. fl. st. = Jungfrulin.

J. M. hand, allmänt = Fläckigt Nyckelblomster. J. M. hjerta, Dalsl. = Hvit Visil.

J. M. kam = Alchemilla Aphanes, se Jungfrukam.

J. M. kåpa, Medelpad m. fl. st. == Daggskål. J. M. nyckelband, Bohuslän = Oxtungört. J. M. nycklar, Vesterg. = Gul-hvifva. J. M. ris, Verml. = Gullris. J. M. rock, Dalsland = Fläckigt Nyckelblomster. J. M. silesliår, allmänt = Siles-hår. J. M. sko = Guckusko. (Calceolus

Marice.)

J. M. sänghalm, allmänt = Gulmåra. — I Elfdalen (Dalarne), enligt uppgift = Sileshår, men troligen ett misstag.

J. M. särk, Gotl. = Akervinda. J. M. tistel = Sempertin. J. M. tårar = Sileshår. J. M. ögon = Ögonblomma.

Jungfrukam, m. l) = Nålkörf-vel. Namnet är en öfversättning af Lat. Pecten Veneris och afser ej Jungfru Maria. 2) En art af slägtet Daggskål: Alchemilla Aphanes Leebs.

Jungfrulin, n., örtslägtet Poly-gala l., hvars blad likna.Linets, men blommorna närma sig Ärtväxternas.

Jungfrulinets blommor skifta i hvitt, blått, fiolett och rödt.

Jungfrun i det gröna kan lämpligare kallas Jungfrukorg: Nigella damascena L. f Jungfruris, n., Verml. = Gullris. Se Jungfru Mariae ris. f Jungfrutvål, m. = Brännande Pilört. Jungfruögon, n. pl., se The-ärenpris.K.

Kabbar, m. pl., Nerike = Kafvel-dun. Kabbelök, Kabbelek, m.} Kalf-

leka. f., en på kärrängar allmän ört, blommande tidigt om våren med gull-gula blommor: Caltha palustris L.

Anm. Det i Småland förekommande uttalet Krabbelök synes vara namnets ursprungliga form. I Halland föres örten till slägtet Låck, Låcka (derstädes ut-taladt Låga), d. v. s. Sippa. I Dalarne, hvarifrån man har så många vexlande namn och stridigao uppgifter, benämnes den Necktuppor, Påsktuppor m. fl.

f Kabelrotting, m.} en för sin

utomordentliga höjd utmärkt art af Rottingslägtet, i Ostindien: Calamus Rudentum Loub.

Kaffeträd, m.} ett ständigt grönskande mindre träd i Abyssinien, der-ifrån infördt till Arabien och nu allmänt odladt i de varma klimaten: Cof-fea arabica L.

Kafferkorn, n.} se Durrha.

Kaffevicka, f., benämning på ärtväxter från södra Europa, odlade som kaffe-surrogat, t. ex. frön af Astragalus bceticus L. och en art Lupin.

f Kaffskäggj n., enligt Linné en Småländsk benämning på Stagg. Jag har dock hört -endast namnet Kalf-skägg.

Kaflegräs, n., grässlägtet Alope-curus L., med axlikt sammandragen vippa. I sammansättningar bortfaller ordet gräs.

Kärrkafle, m., med knäböjdt, ned-liggande strå: A. geniculatus L.

Ängkafle, med högt, rakt strå: A. pratensis L. Ypperlig foderväxt.

Kafveldun, n., högväxta, till Half-gräsen sig närmande vattenväxter, med stora blad, blommor i tvenne kolfvar, den öfre med hanblommor, den nedre med honblommor och rikligt fröfjun:

Typha L. Man har deraf en bredbladig och en smalbladig art.

Kafvelhirs, se Hirs.

Kakao, m., bönorna af Kakaoträdet (Theobroma Cacao L.) från Mexico. Användas till choklad, kakaosmör m.m.

Kalatänder (d. v. s. gubbtänder), Smål. = Flugsporreblomma.

Kalebass, m., en Amerikansk art af slägtet Pumpa, hvilken urhålkad begagnas till flaskor: Cucurbita Lagenaria L.

f Kalebassträd, en nästan okänd benämning på ett kolossalt Afrikanskt träd, som bäst bibehåller sitt vetenskapliga namn Adansonia digitata L. eller ock infödingarnes Baobab. Se Apebrödsträd.

f Kalfbär, Österbotten = Måbär. t Kalflijortron, Upland = Blåhallon. Kalf hufvud, n. = Skalleblomma. Kalileka, se Kabbelök. Kalfnos, f., Skåne = Skalleblomma. t Kalfrefvor, f. pl. = Matt- och Reflummer.

f Kalfrumpa, f., Upland, odugligt namn på Kropp.

Kalklaf, se Laf.

Kalkonsnabel, m., se Amarant.

Kallgräs, ett mycket allmänt namn, men tillagdt fyra olika växter af slägtena Pedicularis L., Comarum L., Spircea L. och Scheuchzeria L.,dock lämpligast bibehållet för den sistnämnda, en i kärr växande ört af Svaltings-familjen, med trinda blad och treknöli-ga frukter: S. palustris l. Jfr Frier.

KalmilS, m., en svärdlik vattenväxt med blomkolf på sidan af den bladlika stjelken: Acorus Calamus l.Den underjordiska stammen af Kalmus (i vårdslöst uttal Kalmarerot) är mycket aromatisk, hettande, använd i

medicin.

Kambräken, n., ett slägte bland Bräkenväxterna, hvars fruktbärande blad äro inskurna i smala, kamlika flikar: Blechnum boreale Sw. (Det i Dalins ordbok upptagna Kamblad hör hit, men bör utgå, såsom obestämdt.)

i Kamelblom, Wahlenberg = Blomvass. Obrukligt namn.

Kamfert, m., en fast, eterisk olja, som erhålles af ett träd tillhörande Lagerfamilj en: Camphora officinarum

Nees.

•J* Kamgräs, obestämdt namn på Kamäxing och Tofsäxing, som bör alldeles utgå.

Kamillblomster, n., Kamill-blomma, f., en allmänt antagen, efter \f Lat. Chamomilla bildad benämning på Matricaria Chamomilla L. (Men den äkta, Romerska Kamomillen, Anthe-mis nobilis L., är en helt annan växt, som i »Svensk Botanik» alldeles orig-tigt förenas med den här ifrågavarande.) Namnet har i allmogespråket blifvit mycket förvridet, såsom Kalablom-ster, Kommenteblomster o. s. v. Kammar, m. pl., rättare Kam-j' näfva, ett från Näfva nyligen skildt slägte, med mycket findelade blad: E-rodium cicutarium Herit.

Kampegräs (egentligen Kämpegräs), n., lätt urskildt genom sin axlika blomning och sina gaffellikt uddiga småax: Phleum L. — Om namnets anledning se Bot. ut fl. 3: 234. — Ordet gräs bortfaller i sammansättningar.

Flenkampe, m., en mindre art, växande på torra backar: P. phalaroi-des Koel.

Ängskampe, ett af de allmännast odlade fodergräs, ofta under det främmande namnet Timotej: P. pratense L.

Kampescllträd, ett Brasilianskt trädslag, hvars ved lemnar blå bresilja.

Se Bresilja.

f Kamtåtel, m. Detta endast i systematiskt intresse bildade namn ut- w går alldeles, emedan Koeleria Pers. (se Tofsäxing) icke kan förenas med Tåtel-slägtet.

Kamäxing, m., ett utmärkt gräs, lätt skildt genom sina kamlika skärmar t-under småaxen: Cynosurus cristatus L.

Kanadabalsam, m., hartset af Kanadagranen (Pinus canadensis l.), ett Nordamerikanskt barrträd.

Kanariegräs, n., ett odladt grässlag från Kanarie-öarna, hvars frön lemna bästa föda åt kanarie- och andra sångfoglar: Phalaris canariensis L.

Kanel, m., den aromatiska barken af Kanelträdet, från Ostindien: Cinnamomum ceylanicum Nees.

Kanelros, se Törnros.

Kantarell, m.,/en ätlig och välsmakande, gullgul svamp : Cantharel- < lus cibarius Er. »Chantarellen, en svamp som ätes, ... var dermed skild ifrån alla af sin slägt, att dess lameller (skifvor) grenade sig». Linnés Yestg. resa 215. — Ordet är Arabiskt: kantar, som betyder svamp i allmänhet.

f Kantklocka, f., en sällan bruk- '• lig benämning på Nässleklockan.

i Kantknopp = KantfetknoppL

Sedum sexangulare L.

i Kantärt, f., en förändring af Allmänna Ärten, med något kantiga frön. Tillhör trädgårdsspråket.

Kapris, m., blomknopparne på den i södra Europa växande Kaprisbusken: Capparis spinosa L.

f Karbas, m., ett obestämdt och obrukbart namn, af Wahlenberg fördt till Rockentraf, af Retzius till Stink-stallörten, vanligast till unga Björkar.

Karborre, rättare Kardborre, m., ett allmänt bekant örtslägte, till-hörande Tistelväxterua (Lappa Tourn.), hvars hålkfjäll sluta i en hake, med hvilken de hänga fast vid kläderna.

Kardemumma, f., frön af åtskilliga kryddväxter från Ostindien, företrädesvis arter af slägtena Amomum L. och

Cardamomum Saltsb.

Kardtistel, m., ett örtslägte tillhörande Väddväxterna, med taggiga stjelkar och hålkfjäll: Dipsacus J>. Kallas äfven Kardskära.

Fabriks-kardtisteln, D. fullonum

l., med i spetsen haklikt böjda hålkfjäll, odlas för ullberedning i fabriker.

f Karlintistel, m., af C arlina L. = Stjerntistel. Namnet, alldeles onödigt, är inkommet från Tyskan, hvari det tillägges eu hos oss ej växande art.

Karsöta, Karört, rigtigast Kas-SÖta, f.. ett i Upland och Osterg. vanligt namn på Mjödörten.

Karv, Karve, m., det äldsta inhemska, ännu i Norrland, Norge m. fl. st. brukligaste namnet på Kummil: Carum Carvi L.

Kase, m. 1) Ett gammalt, nu nästan förloradt namn på Vass, men qvarlefvande i Kers och här nedan anförda sammansättningar. —vid Persnäs pu Öland »letades (färgades) ullet med Kasa eller veppan af rör (vass)». Linnés öl. resa 115. — 2) Grässlägtet Fluminia Fb., hvilket till utseeude och växtsätt liknar Vass, men har mångblommiga småax med treuddiga agnskal: F. arundinacea Fb.

Kasedun, n. = Kafveldun. Kasevia, Kasevija, f., ett af våra största gräs, mycket likt Kase, men foderskalen äro kortare än småaxen: Glyceria aquatica Wablb.

Kasia, f., ett träd af Lagerfamiljen, bekant för sin vällukt; kallas oftast Kasielager: Persea Cassia Spr.

Kasias blomma och fler ljuf vällukt spridande örter.

ADLERBETH 15.

Kassiaträd, n., ett trädslägte i Egypten och Ostindien, tillhörande Artväxterna, hvaraf flera arter äro utmärkta för sina laxerande egenskaper: Cassia l. Se Sennetsblad.

Kassöta, se Karsöta.

Kastailie, m., frukten af det i södra Europa och Orienten växande Äkta Kastanieträdet (skildt från Hästka-stanien), näi-mast förvandt med Bok: Castanea vesca g^rtn.

Kastanjernas träd af bördighet yf vas;

Marken i kronornas skygd är höljd af ymniga frukter.

’ ADLERBETH 3ti.

Kastlöser, f. pl., efter socknen Kastlösa på Öland = Vår-adonis.

f Kattballar, m. pl. = Fårkum-mer.

Kattfotsört, f., ett allmänt bekant örtslägte, tillhörande Boväxterna, utan strålblommor: Antennaria g^rtn. Den allmännaste arten är A. dioica g^btn. — I talspråket säges vanligen kattfot, kattfötter.

Kattklor, f. pl., en i Bohuslän, Vermland och flerstädes bruklig benämning på Gigelsärt, men obrukbar som växtnamn. Genom förvexling har benämningen blifvit öfverförd äfven till Anthyllis L., som dock allmänne-ligen och af alla bättre botaniske författare kallas Räfklor.

Kattleka, Kattlusta, f.,Wahlen-berg = Kattmynta.

Kattmynta, f., örtslägtet Nepeta L., tillhörande Sugeväxterna; närför-vandt med Mynta, men kronan läpp-formig och ståndarne närmade till hvarandra. N.Catariah. Har behaglig lukt, som sökes af katter.

Kattostväxter skiljas från öfriga genom ståndarsträngarnes samrnan-växning till en pelare: Malvacece Juss. Typen för familjen är slägtet

Kattost, m. (Malva i..), hvars yttre blomfoder är trebladigt. Namnet ärmycket gammalt och förekommer redan hos medeltidsförfattare.

Allmän Kattost (J/. vulgaris Fb.) och

Liten Kattost (M. borealis Wallm.) hafva nedliggande stjelkar, blommorna i krans i bladvecken; den förres kronblad äro större än fodret,rödletta, den senares af fodrets längd, hvita.

Desmekattost, se Desma.

Rosenkattost (M. Alcea l.), med större, blekröda blommor i toppen; skild från Desmekattosten genom glatta frukter.

Röd Kattost (M. silvestris L.), med hög, upprätt stjelk, högröda blommor i bladvecken.

Kors, hvilken stat utaf vaggande stänglar,

Smörblomster, kattost och gräs i parti!

DAHLGREN 1: 397.

+ Kattpattar, m. pl., Skåne = Törel.

f Kattrumpa, f. Benämningen, i likhet med alla dylika parabler obrukbar sott^ växtnäihiL tillägges de mest skilda växter, såsow Småborre, Mörkt Kungsljus, Ax-ärenpris m. fl.

+ Kattstöflar, m. pl. = Gulhvifva och (enligt Linnés Sk. resa 210) äfven Höskallra.

Kautsclll, m., ett segt, slemmigt växtämne, som erhålles af flera mjölksaftiga träd, företrädesvis af Siphonia elastica Pers. i Sydamerika.

K ax, Eäxa ingå som stamord i r Hundkäx, Hundkäxa och som artnamn i Kaxstäkra. Förekommer i många former i det Engelska folkspråket.

f Kejpe, Kep (af Lat. Cepa), m., Gotl. och Boh. en art Lök. Se Lök.

Kejsarkrona, f., en praktfull lökväxt af slägtet Kronlilja, med en bladtofs i spetsen, från hvilken de klocklika kronorna nedhänga: Fritillaria imperialis L. — »Kejsarkronor måste växa |

här (Simbris) frodigare än på något annat ställe i riket, ty de voro satte på hvar enda stol i kyrkan vid pingest-helgen. så att hela kyrkan var tlermed majad». Linnés Sk. resa 141.

Kers, m., Vesterg. blomvippan af Kase (Vass).

Kikbär, n., bärlika utväxter på En, förorsakade af en liten insekt (Tipula juniperina), hvilka af allmogen ansetts som medel mot kikhosta.

t Kik i rammen, Ångerm. = Konvalje.

Kikärt, f., en i södra Europa odlad ärtväxt: Cicer arietinum L. Äfven denna benämnes Kaffevicka (se der).

f Killingblomina, f., Gotl. = Slåsippa. Kina, se China.

Kirs, Kirskål, m., ett mycket gammalt namn på Qvaller. I äldre Tyskan Giersa, nu Giersch.

i Kivelbast, n., Roslagen = Ti-bast.

-f- Klammer-ris, n., en växt, som, kastad under bordet i gästabudslag, anses vålla gräl och slagsmål. Sådana mystiska namn föras på olika orter till olika växter; det här ifrågavarande tillägges i Småland Sqvattram, hvilken genom sin starka narkotiska lukt möjligen kan bidraga till att åstadkomma omförmälda verkan, men vanligen föres det likväl till den milda Gulmåran.

Klasbär, Roslagen = Stenhallon. Klason, se Koddon.

Klett, m., n., torde vara Blåklintens rigtigaste benämning, eller, med artnamn, Blåklett, såsom den i Östergötland

och flerstädes kallas. Se Blåklint.

Säden förgicks; karborren och klettet Bredde sig ut till en skog.

ADLERBETH 58.

Rödklett (Centaurea Jacea L.), se Knoppört.56

Klilaf, se Laf. f KJing-l'is, n., Vesterbotten = Dvergbjörk.

Klint, Rödklint, m., en prydlig röd blomma af Näglikefamiljen, känd genom sitt läderartade blomfoder med långa flikar: Agrostemma Githago L. Allmän bland vintersäd. »Skånske slättbonden ... anser den råg, hvari mycken klint finnes, för den drygaste i bushållet». retzius 1: 28.

Klintblära, f., ett med Klinten närförvandt örtslägte, med uppblåst blomfoder, enkönade blommor: Me-landrium Roehl.

Klippglim, m., Silene rupeslris L.

Klocka, se Blåklocka.

Klocklilja, f., ett slägte bland Narcissväxterna, med klocklik, sex-bladig kalk, likformiga kalkblad: Leu-cojum l. Se Snöklocka.

Klockljung, se Ljung. Klockrofva = Rapunzel. Klock-stålört, se Stålört.

Klofibla, f., ett med Hökfiblan närförvandt örtslägte, med upptill afsmal-nande frukter och tillbakaböjda blad-flikar: Crepis L. Jfr Fälle.

Klofving, se Klöfver.

f Klotblomma, f., ett efter Latinet nybildadt namn på Globularia vulgaris L., men obehöfligt, då vi förut ega tvenne inhemska: Berg-skrabba och Blåboll.

Klotboll, m.,svampslägtet5pÄcBj'o-bolus Tode; ett mycket passande namn, men svampen är oansenlig, hvarföre jag tvekar om det bör upptagas.

f Kloting, m. = Furgräs.

f Klotsvamp, utgår alldeles.

Klottång, Bohuslän, se Tång.

Klovicka, f., en liten, hos oss sällsynt ärtväxt, med klolika, ledade ärtbaljor. Fogelklovicka: Ornithopus

perpusillus L.

Kloärt, f., ett örtslägte bland Ärtväxterna, länge förenadt med Back* söta, men skildt genom blomkölens förlängning till en udd eller liten klo, hvarföre namnet måste tilläggas Oxy-tropis Dec.

Klubbllbla, f., en art af slägtet Arnoseris (A.pusilla g^etn.), skild från alla öfriga Fibleväxter genom sina upptill klubblikt svälda stänglar.

Klubbgräs, n., Österbotten, ett synnerligen passande namn på slägtet Kasedun. Högst olämpligt har man gifvit benämningen Klubbgräs åt Sandborsten.

Klubblaf, se Laf. f Klyfblad, n., ett af mig fordom illa bildadt namn på svampslägtet Schi-zophyllum Fe., hvilket bör utgå. Skulle man anse ett Svenskt namn nödigt, kunde det lyda Klyftsvamp.

f Klådblomster, se Skabb-blomster.

Klådris (efter Norskan), n., en hos oss endast vid Indalselfven växande buske, som liknar Cypressen: Myrica-ria germanica Desv.

f Klåkunta, se Blåeld, Blåkunta. Klöfver, äldre namn Klofving, m. (origtigt Klöfvergräs), en i folkspråket allmän benämning på växter med af trenne småblad sammansatta blad, och sannolikt ursprungligen = Bläcken (Menyanthes L.), ty Trifolii äldsta namn äro Väpling och Kolla. Numera är Klöfver en så allmänt antagen benämning för slägtet Trifolium.

l., att rättelse vore fruktlös. Klöfver ingår tillika i många andra växtnamn, såsom Klöfverärt, Honungsklöfver, Kråk-klöfver m. fl., hvilka särskildt upptagas. — I nuvarande skriftspråk är Klöfver, som sagdt, slägtet Trifolium, ärtväxter med blommor i ett rundt hufvud och med små, mest enfröiga, inom fodret slutna fröbaljor. Såsom i1

ekonomiskt afseende vigtiga, måste de allmännare arterna anföras:

Alsikejklöfver (bättre efter Tyskan Svensk Klöfver), med uppstigande stjelk, rödhvita blommor: T/hybri-dum l. Ypperlig foderväxt.

Back-klöfver, med upprätt stjelk, hvita blommor: T. montanum L.

Gullklöfver, Humleklöfver, upprätt, med gullgula blomhufvud: T. agrarium L.

Harklöfver, upprätt, ettårig, med hvitulliga blomhufvud: T. arvense L.

Hvitklöfver, med krypande stjelk, hvita blomhufvud: T. repens l. Odlas till bete.

Rödklöfver, med upprätta stjelkar, röda blommor: T. pratense L. Den förnämsta bland våra odlade foderväxter.

Skogsklöfver, med hit och dit böjda stjelkar, högröda blommor: T. medium (l.). Kallas äfven Bergklöfver.

Vattenklöfver = Bläcken. »Z1 Klöfver-snarrefva,seSnarrefva.

KlÖfverärt, f., ett med Klöfver närförvandt slägte, men med långa, flerfröiga, fyrkantiga ärtbaljor: Tetra-gonolobus Soop.

Spergelklöfverärt (T. purpureus Moench), med röda blommor; odlas under namn af Spergelärt.

Strandklöfverärt (T. siliquosus Roth), med gula blommor; växer vild.

Knagel, m., enligt Ihre ett namn på Pors.

Knagglestarr, se Starr.

Knapp-ag, m., ett med Ag förvandt slägte, med alla småaxen i ett hufvud: Schoenus L.

Knappar, m. pl., benämnas flere växter med plattade blomhufvud, företrädesvis Vädd-arter, äfven Monke och mer oegentligt Knoppört.

f Knappfjäll, n., ett åt små mikroskopiska svampar gifvet namn, som ej förtjenar upptagas.

Knappsäf, f., ett slägte bland Half-gräsen, med ett enda ax, utan fröull: Eleocharis R. Br. Alla arter af Knapp-säfven växa på fuktiga ställen. Se Sälta.

Knapptåg, se Tåg. Knapptång, se Tång. Knappvädd, se Vädd.

i Knarfvel, m., ett mig obekant namn på Fxäken. •

Knavel, m., örtslägtet Scleranthus

l., små växter med ledade stjelkar, trinda blad och små, kronbladslösa blommor. »Knafvel blommade ocli dess innerste blomsträngar lutade tillsammans åt sina styftor». Linnés Öl. resa 18. — Namnet Knawel finnes redan hos de äldste Tyske botanister. Franckenius, Tillandz och Bromelius haKnaflegräs.

Knoppgräs = Stor Knoppört.

Knoppört, f., örtslägtet Centaurea L., tillhörande Tistelväxterna (men våra inhemska arter äro icke taggiga), med strutlika strålblommor. De flesta arterna hafva sjelfständiga namn och upptagas derföre särskildt, såsom Blå-klett eller Blåklint, Gulskära, Jern-ört, Storhufvud (Stor Knoppört).

Knutarv, m., en liten med Rödarven beslägtad ört, blott afvikande genom blommornas fyrtal: Centunculus minimus l. Namnet föres af Wahlen-berg till Spergel.

Knylbräcka, se Bräcka.

Knylhafre, m., en vild, mångårig, men som foderväxt odlad art af slägtet Hafre, med knölig rot: Avena elatior L.

Knylklocka, se Blåklocka. Knyl-solöga, se Solöga. Knylvippärt, se Vippärt.

Knytling, m., en liten, till jorden nedtryckt ört, med gröna, till små knyten i bladvecken gyttrade blommor: Herniaria glabra L. Knytlingen frodas, fast han dagligen trampas.f Knäckegräs, Skåne = Fräken.

Knäckepil, se Pil.

Knägräs, n., ett litet, nedliggan-de, knäböjdt gräs med mångblommiga småax: Triodia decumbens P. Beatjv. Knägräset växer på magra betesmarker, liksom förtryckt bland de andra gräsen.

Knärot, f., en ört af Nosseväxter-nas familj, med knäböjda rötter och hvita, ensidiga, något vridna blomax: Goodyera repens R. Br. Den mossbelupna marken i de dystra barrskogarne upplifvas af Knärotens hvita blomax.

f Knöltång, se Tång.

KnÖple, n., egentligen benämning på fröhusen hos Lin, men äfven på lågväxt lin, samt på någonting förkrympt, hvaraf växtnamnet Jord-knöple (se detta).

Kobeber, Kubeber, m., en art

peppar af Piper Cubeba L. fil. Föga brukligt namn.

f Kobär, n., Skåne = Stenhallon.

f Koddon, äfven Klason, n., enligt Linné benämning i Småland på Stenhallon; jag har dock der hört endast namnet Stenbär.

Kolivete, Korphvete, Puk-livete, n., några blan§ de mångfaldiga namn, som tilläggas Akerkovall. (Af misstag hänföras namnen till Ängs-kovallen.)

Kokelkärnar, m. pl., bären af Menispermum Cocculus L. (från Mala-bar) samt flera arter af slägtet Cocculus Dec.

Kokosnöt, f., frukten af Kokospalmen (Cocos nucifera l.) på Söder-hafvets öar.

Kolbrand, se Brand i säd.

Kolfväxter, Etthjertbladsväxter med han- och honblommor på olika kolfvar af samma stånd, utan hölster eller täckfjäll: Typhacere St. IIil. Hit höra Igelknopp och Kafveldun.

Kolla, f., ett i Vestergötland antaget slägtnamn på Klöfver. Hvitkolla, Gullkolla, Bodkolla motsvara Hvit-, Gull-, Rödklöfver.

Kolumbo, m.,en medicinsk drogue, som erhålles af Cocculus palmatus Dec. från södra Afrika.

Kolvass, m., Upland = Sjösäf, så kallad för sin mörka färg, i motsats till Skärvass. (Må ej skrifvas Kålvass.)

f Komjan, m., Skåne = Knmmil.

Konig, Koning, m., ett uråldrigt, dyrbart namn på Origanum vulgare L., tillhörande Sugeväxterna, med i en vippa hopklasade småax, men ingen jemn qvast såsom hos Dostan. Namnet härleder sig knappt från konung, ehuru det i Småland uttalas Konungs-gräs. Efter Tyskan har man kallat växten Dosta, men detta namns härledning visar uppenbart, att det ej kan föras till Koning. Jfr Dosta.

Konvalje (äfven Liljekonvalje, Lille Kovalle, efter det Latinska Lilium convallium), m., en Liljeväxt med breda rotblad, hvita, klocklika, i en klase sittande blommor på bar stängel, samt bär: Convallaria majalis L. Namnet förekommer först hos Brome-lius (1694); förutkallades växten Rams och Majlilja. Konvaljens blommor utmärka sig genom sin vällukt, dess blad genom sin glans.

f Kopattar, m. pl., Skåne=Klock-ljung.

f Kopiss, m., Vesterg. = Smörblomma. Utgår af många skäl.

f Kopplaf, utgår, se Laf.

f Korall-laf, utgå r, se Laf.

Korallrot, f., en bladlös ört af Nosseväxternas familj, med korall-lik rotstock: Corallorrhiza innata R. Bb.

Korgpil, f., en art af Bandpil med mycket smala skott och blad: Salix viminalis L.Stundom bereder han rankorna band af böjelig korgpil,

Flätar med händig flit af buskarnes telningar korgar.

ADLERBETH 62.

Korgsvamp, m., se Brödkorg-_svamp.

Koriander, m., en odlad Umbel-lat, med klotrunda frön och stark, vidrig lukt: Coriandrum sativum, L. Mycket använd kökskrydda.

Korinter, m. pl., en afart af Vin-drufvan, med mycket små frukter: Vitis vinifera v. apyrena L.

Kork, m., barken af en art Ek i södra Europa: Quercus Suber L. (Korkek).

Korkalm, se Alm.

Korksopp, m., rätteligen Björk-ticka.

Korn, n., i vidsträcktaste mening: frön och mindre frukter, t. ex. pepparkorn ; men i inskränktare: sädesslagens frön, och i speciell: Bjugg (Hordeum l), i hvilken mening benämningen nästan uteslutande användes i riksspråket. Deraf odlas, utom mindre anmärkningsvärda förändringar, följande arter:

Allmänt Korn (H. vulgare l.), med axets korn sittande i sex rader, af hvilka två äro tilltryckta axfästet; alla blommorna tvåkönade med borst.

Gumrik-korn, Gumringkorn (H. distichum L.), med hanblommor på de platta sidorna af axet, utan borst, frön öfver hvarandra liggande. Kallas äfven Flätting.

Himmelskorn (/7. hexastichum l.), likt Allmänt Korn, men alla raderna äro lika utstående. Kallas äfven Sex-radigt Korn.

Skyffelkorn (H. Zeocriton L.), likt Gumrik-korn, men kornen äro utspärrade med långa borster. t Kornblomma, Kornros, obestämda namn, tillagda åtskilliga bland säd växande örter, t. ex. Blåklett, Gullkrage, Rödklint.

Korndodra, f., en ört närförvandt med Dodra, med hvilken den ock af Linné förenades, men har enfröiga skidor: Neslia paniculata Desv.

Kornell, m., ett slägte innefattande både buskar och örter; det kommer nära Måraväxterna, men kronbladen äro fria. Åtskilliga arter planteras som prydnadsväxter. Här upptaga vi.blott: Röd Kornell (Cornus sanguinea L.), buske med röda grenar,blommorna hvita, utan svepe. Växer vild i Göta rike. (I Vesterg. Eknas.)

Äkta Kornell (C. mascula l.), buske, blommande på bar qvist, blommorna gula, med svepe. Vild i södra Europa, odlad i Sverige.

Den örtartade Cornus suecica L. se Hönsbär.

Kornlibla, f., en till Fibleväxterna hörande ört (Scorzonera humilis L.), med lancettlika, vid torkning svartnande

blad och stora, af hvitulliga och vanligen ogrenade stjelkar uppburna, gulblommiga korgar. Jfr Scorzoner-rot. Kornros = Blåklint.

Korntagg, se Brandkorn. Kornvalmo, se Valmo.

•h Korp, Korphvete, se Kohvete. i Korsblomma, Kristi Korsblomma = Passionsblomma.

Korsblomstrige, en stor och högst naturlig växtfamilj, med fyra i kors sittande fria foder- och kronblad, sex ståndare, af hvilka två kortare, och tvåskalig skidfrukt: Cruciferce Adaxs. Efter folkets uppfattning kunna de fördelas i Kålväxter, med långa,, smala skidor och vanligen gula blommor, Krasseväxter, med korta, breda skidor, och Fioler, med fioletta blommor. Dock finnas flere, som icke kunna föras till någondera gruppen, eller som snarare., tillhöra båda de sistnämnda (t. ex. Angkrassen).

f Korsbläcker, f. pl-, se Bläcken.Kors-kovall, se Kovall, f Korskål, m.* uppgifves som benämning på Svalört (Ficaria Roth), men då denna icke erbjuder någon anledning till namnet, måste det bero antingen på missförstånd eller ock på misskrifning i stället för Kirskål.

t Korsnäta, f., Vesterg. — Hvit-plister.

Korsört, f., de ettåriga arterna af slägtet Boört (Senecio L.), med inskurna, flikiga blad och inga eller ock korta, tillbakarullade strålblommor.

f Korsört benämnas ytterligare

1) Ormbär i Bleking; 2) Kors-kovall i Jemtland; 3) slägtet Dån enligt Wahlenberg.

Kosmör, se Smäre.

Kosopp, Kosvamp, m. (origtigt Koticka), åtskilliga'arter af slägtet Rör-sopp, i synnerhet Boletus luteus, gra-nulatus och bovinus L., eller arter öf-verdragna med ett segt slem, hvaraf man antagit, att efter deras förtärande af korna mjölken skulle blifva seg. Se Linnés Vestg. resa 274.

Koträd, n., ett i Guyana växande träd (Taberncemontana utilis Abn.) med ymnig hvit mjölksaft, hvilken är mild och förtäres som mjölk.

Kovall, m., örtslägtet Melampyrum L., hörande till Skeplingsväxterna, utmärkt genom blott ett frö i hvartdera af fröhusets rum. Hithörande arter hafva i folkspråket flera namn, hvilka särskildt upptagas.

Korskovall (M. cristatum, l.), med blommor i fyrkantiga ax.

Lundkovall (M. nemorosum l.), med blå, tandade blomskärmar. Ut-mäjkt vacker.

Akerkovall (M. arvense l.), med blommor i allsidiga ax, röda, parflikiga skärmblad.

Skogskovall (M. silvaticum l.) och

Ängskovall (M. pratense l.) hafva blommorna parvis och ensidigt sit-

tande i bladvecken; den förres äro öppna, höggula, den senares shitna, hvitgula.

Anm. Om ordformen vall, se Via.

Krageblomma, f., örtslägtet Chry-santhemum L., tillhörande Blomhålks-växterna, utmärkt genom sina sköna, tunglika strålblommor omkring den platta, af pipiga blommor bildade disken. . — Ordet blomma bortfaller i sammansättningar.

Gullkrage, m. (Gul Krageblomma), med gula strålblommor: Ch. segetum l. Jfr Solsicka.

Prestkrage, m. (Prestkrageblom-ma), med hvita strålblommor: Ch. Leucanthemum L.

Krakmandel, m., mandelkärne innesluten i sitt skal. Se Mandel.

Krampfrö, n., frön af Aker-rätti-kan, inblandade i säden, hvilka ansetts förorsaka kramp, dragsjuka. Namnet Kramprättika (hos Dalin) är obrukligt, öfverflödigt.

Kransborre, m., tillhörande Suge-växterna, med hvita blommor, som bilda klotrunda kransar omkring stjel-ken: Marrubium vulgare L. Se Andorn.

f Kranshirs, m., obrukligt, olämpligt namn; kallas rätteligen Kafvel-hirs.

i Krans-ormbunke utgår alldeles.

Kransärt, se Ärt. Jfr Kronärt.

Krapp, m., ett örtslägte bland Måraväxterna, kändt af sina klocklika kronor. Den hos oss för färgerier odlade växtens rot lemnar ett rödt färgstoft: Rubia tinctorum L.

Kraslaf, se Laf.

Krasse, m., örtslägtet Lepidium

l., tillhörande de Korsblomstrige, med runda, platta skidor och enfröiga rum. I folkspråket ingår krasse i en mängd andra slägtnamn, hvilka särskildt upptagas. Akta krassearter äro:Allmän Krasse (L. sativum i..), allmänt odlad för sin behagliga krassesmak. Bladen mångklufna.

Bitterkrasse (L. latifolium L.), med breda, glatta, odelade blad. Kallas i gamla bibelöfversättningen (2 Mos. 12: 8) Bittersalsa.

Fältkrasse (L. campestre R. Bb.), med odelade, pil-lika, ludna blad.

Gatkrasse (L. ruderale l.), liten, med parflikiga rotblad.

Indiansk Krasse, se Skölding.

Krasse-sommargyllen, se Som-margyllen.

f Kratstistel utgår. Torde hafva uppkommit genom skrif- eller tryckfel.

Kremla, f:, ett slägte bland Skif-svamparne, hos hvilket skifvorna äro lika långa, utan inblandning af kortare: Russula fb. Kremlorna äro i allmänhet giftiga.

Krepling (krypande Ljung), m., en liten, nedliggande buske, tillhörande Ljungväxterna, med sambladig krona och fem ståndare: Azalea procumbens L.

Krikonträd, n., en art af slägtet Slån, med svartblå, runda, välsmakande frukter: Prunus insititia L. Kallas äfven Tysk Slån.

Kringelväxter, Svenska benämningen på familjen Umbellatce L., men vi hafva i detta arbete begagnat namnet Umbellater, såsom mera kändt.

Krist-torn (pl. -törnen), n., en buske med läderartade, taggiga, städse grönskande blad: Ilex Aquifolium L. Kristtörnen växa vilda på Jutland och i sydvestra Norge, men uthärda ej på fritt land våra vintrar.

Kroll-lilja, se Lilja. Kron-artskock, se Artskock.

Kronill, i Dalins ordbok felaktigt för Koronill. Se Kronärt.

Kronlilja, f., ett utmärkt örtslägte, tillhörande Liljeväxterna, lätt igen-kändt af en honungsgrop vid kronbladens bas: Fritillaria L. (Lilja bortfaller i sammansättningar.) De mest bekanta arterna äro:

Kejsar-kronlilja = Kejsarkrona.

Kungs-kronlilja, äfven Kungskro-na, Kungslilja, Kungsängslilja, Dam-spelslilja: F. Meleagris L.

Kronsporreväxter, Tvåhjert-bladsväxter med två små foderblad, fyrbladig, oregelbunden blomkrona, det nedre kronbladet utskjutande en sporre: Fumariacece, Dec. Hysa vattenaktig saft.

Kronärt, f. 1) En på Öland och Gotland växande vacker buske, tillhörande Ärtväxterna, med ledade fruktbaljor: Coronilla Emerus L;-— 2) En förändring af våra vanliga Ärter, med i krans sittande blommor. Benämnes

rigtigare Kransärt.

Kropp, m., en af våra prydligaste vilda växter, med hög, mångbladig stjelk, lång, purpurröd blomspira: Epilobium angusti folium, L. eller Chamm-nerion angustifolium Scop. »Kropp var i rågåkrarne vid Rinkaby det svåraste ogräset». Linnés Sk. resa 78.

Anm. Ingen Svensk väst torde hafva så många namn som denna. Bland dem eger Kropp bestämdt företräde, så väl såsom ett sjelfständigt namn som för sin härledning af Ang.Sax. krop, spica. Linné. Retzius, Wahlenberg och alla författare, som förtjena auktoritet, sätta ock detta främst.

Kr opp växter, T våhjertblads växter med mycket olika utseende, men hos alla sitter fruktämnet under blomkronan, de fria kronbladen och stån-darne äro fästa i fodrets svalg: Onagra-Hcb Juss. Hit höra Kropp, Dunört, Hexört m. fl.

f Krukört, f., ett kostligt exempel på huru af missförstånd de besynnerligaste namn uppkomma och sedan slafviskt afskrifvas. Af ett gammalt ochännu i folkspråket brukligt namn Kä-ring-ruka gjorde man först genom felaktig stafning Kärin-kruka, och af kruka i stället för ruka (stercus) har man sedan tillskapat Krukört.

Krus- ingår i en mängd växters benämningar såsom artnamn, t. ex. Krusmynta, Krustistel m. fl.; äfven till betecknande af artförändringar, t. ex. Kruskål, Krusrenfana, Krussallat m. fl.

Krusbräken, n., ett slägte bland Bräkenväxterna, med de ofruktsamma bladen krusiga, men de fruktbärande hela: Allosorus crisjjus Bebnh.

Krusbär, n., en förändring af Stic-kelbär, med styfhåriga frukter: Ribes Grossularia L.

Krusfrö, n., hos Bromelius (ej Kruffrö, såsom i Bot. ut fl. 3: 243 upp-gifves): Selinum Carvifolia L., med mycket sammansatta blad och flikiga småblad. Namnet har väl afseende på frönas upphöjda åsar.

Kruskål, se Kål. Krusmynta, se Mynta. Kruspersilja, se Persilja. Krustistel, se Tistel. Kruståda, Kruståtel, se Tåda.

Krutbrännare = Svedt Nyckelblomster. »Krutbrännare, ett namn, som är makalöst väl gifvet, ty axet bar röda blommor såsom eld, men på spitsen små outslagna svarta blommor, hvarmed branden aftecknas». Linnés Öl-resa 115.

Krutläskare, m. = Kafveldun.

»Krutläskare kallade folket (i Marstrand) ej obeqvämligen den bekanta Typha, ty hon liknar det instrument, med hvilket man läskar stycken» (kanoner). Linnés Yestg. resa 181.

Krydda, f., kallas af allmogen i synnerhet för vällukt odlade växter. Platsen, der dessa odlas, benämnes kryddsäng, och blomsterqvastar, som pläga bindas om söndagarne, kallas kryddqvastar.

f Kryddböna, f., kärne af Ocotea Puchury Mabt., från Brasilien. Offl-cinell.

Kryddmynta, f., en ettårig, med Mynta beslägtad ört, men med ensidiga ax: Elsholtzia cristata avilld. Kryddmyntan är införd från Sibirien och nu flerstädes förvildad. Har stark kryddlukt.

Kryddnäglika, f., de torkade blomknopparne af Caryophyllus aromaticus l., ett ständigt grönskande träd på Moluckerna.

Kryddpeppar, m., de torkade bären af Eugenia Pimenta Dec., ett ständigt grönskande träd i Vestindien.

Krypböna, se Böna.

f Krypfloka, se Kärrfloka.

Krypliven, se Hven.

Kryp tåg, Juncus bufonius L.

Krypvide = Jordvide. t Kråkbjugg, Kråkhvete, Kr åk-korn (Smål.) tillhöra Björnmossans många benämningar.

Kråkbär, se Kråkris.

Kråkfötter, m. pl., ett namn till-lagdt de mest skilda växter, såsom Kråk-klöfver (Rosl.), Bläcken (Ve-sterg.), en art af Alant, Inula salicina l. (Gotl.), Flikigt Groblad (Plantago Coronopus l.) och Kråk-krasse.

Kråk-klöfver, m., en mångårig ört, närbeslägtad med Fingerört, men med nedliggande stjelk och rödbruna blommor, växande i kärr: Comarum palustre L. Se Linnés Sk. resa 359,

Kråk-krasse, m., en liten Krasse-växt, med enfröiga, knöliga, icke uppspringande skidor: Coronopus depressus Moench. — Af Wahlenberg benämnes den Kråk-klor.

f Kråklök, m., Nerike = Vårlök.

Kråkris, n., Kräkling, m., en Ljung liknande buske, men med tre-hladiga blommor och svarta bär: Em-petrum nigrum L. Frukterna kallas Kråkbär, Krähon, SkräJcon. Kråkriset är en af de mest härdiga växter mot köld. — Kråkbären blifva i högsta Norden smakligare och ätliga (Wahlenberg).

Kråksyra, se Syra.

f Kråktorn, Kräketorn, n., ett af de många namnen på Vägtorn.

Kråkvicka, se Vicka.

+ Kråkärt, f., ett namn som till-lägges flere Ärtväxter, vanligast Kråk* vickan, men i Österg. Vårvippärten.

Kråkört, f., Skåne = Tätört.

Kräftstenslaf, se Laf.

Kräkel, m., Gotl., en Tångväxt med trinda, jemnhöga grenar: Furcell aria fasti g ia ta Huds.

Kräkling, Kräkon, se Kråkris.

Kräkrot = Ipecacuanha.

Krösonris, n., den i Göta rike vanligaste bénämningen på Lingonris. Frukten kallas Krösa, Kröson, Kröser.

Kllbfolivete, n., en art Hvete med ludna småax utan borst: Triticum turgidum L.

Kulla, f., ingår i mångfaldiga provinsnamn på växter i stället för blomma ; äfven i antagna slägtnamn, såsom Brunkulla, Grönkulla.

Kullor (plur. af Kulla), i bestämd mening örtslägtet Anthemis L., tillhörande de Hålkblomstrige växterna och liknande Krageblommor, men med fjäl-ligt blomfäste. Hit hörande arter äro allmänt bekanta:

Letkullor (/i. tinctoria l.), med gula strålblommor. Kallas äfven Färgkullor; afTillandz GulaLetblomster, af Wahlenberg Lettblomster.

Surkullor (J. Cotula l.), med hvita strålblommor. Likna K amillblommor, men hafva vidrig lukt. (Falskeligen hitföres Baldersbrå.)

O

Åkerkullor (A. arvensis L.), likna de näst föregående, men äro utan lukt.

Kommer, m. 1) Blomhängena på Hängeväxterna, företrädesvis på Al och Björk. 2) Örtslägtet Geum l., tillhörande Brumväxterna, hvars småfrukter sluta i en lång borst.

, Fårkummer (G. rivale l.), med större, hängande, rödbruna blommor.

Näglikekummer (G. urbanum l.), med mindre, upprätta, gula blommor.

Kuminil, Kummin, m. Under detta namn förvexläs två olika växter, nemligen 1) vår inhemska Karv (Carum

Carvi L.), som nu vanligen kallas Kummil, och 2) en i södra Europa förekommande snarlik växt, Cuminum Cyminum L., hvilken namnet Kummin rättast tillkommer. Redan Harpestreng kallade den förra Dansk, den senare Tysk Kummin. Som nu intet hopp är att lyckas återinföra det äldre namnet Karv, vore lämpligast att benämna Carum (i likhet med Tvskarne) Kummil och Cuminum Kummin.

f Kungsbiir, Österg. = Måbär. Kungskrona, Kungslilja, Kungsängslilja, se Kronlilja.

Kungsljus, n., ett allmänt ört-slägte, med platt, oregelbunden krona och fem olika långa ståndare: Verbascum l. Dess inhemska arter äro:

Filtbladigt Kungsljus (F. Thapsus l.), med ulliga, på stjelken nedlöpande blad, gula blommor.

Hvitt Kungsljus (V. Lychnitis L.), med hvita blommor.

Mörkt Kungsljus (F. nigrum l.), med skaftade blad, ståndarsträngarne brunludna.

Kungsspira, Kung Carls spira,

f., en ståtlig ört af slägtet Frier, med tillsluten mynning: Pedicularis Sceptrum Carolinum l. Kallas Kungsspira i Vesterbotten, Myrkong i Jemtland. Tillegnad konung Carl XI af O. Rud-beck d. y., med namnet Sceptrum Ca-r.olinum:

* »Hvars blomma, lik en hjelm, så gul som gullet lyser,

Med blek och blodig mun samt blod-bestänkta blad».

f Kuplaf utgår.

Kurbits, m., se Pumpa.

Anm. Profeten Jonas Kurbits kan ej med säkerhet föras till någon växt; man har gissat dels på någon Gurkväxt, dels på Ricinus l. Sannolikt är den en idealiserad ranka,

Kyildel, m., ett efter det Tyska Quendel i skriftspråket upptaget namn på Satureja hortensis L.,en odlad kryddväxt med tvenne sainsittande blommor, af Sugeväxternas familj. Tyskans Quendel är dock egentligen Timjan, och Kvndeln har ett äldre, bättre namn i folkspråket: Safver.

Kål, m., 1) i inskränktare mening en bekant, odlad köksväxt: Brassica oleracea L., af hvilken man eger mångfaldiga förändringar, frambragta genom kultur, såsom Blomkål, Blåkål, Hvitkål eller Hufvudkål, Kruskål m. fl., hvilkas närmare bestämning tillhör trädgårdsspråket; 2) i vidsträcktare mening icke blott samtliga arter af Kålslägtet, såsom Rapsat, Rofva m. fl., utan ock Korsblomstrige växter med gula blommor eller kål-lika blad, såsom Dufkål, Strandkål, Ängkål m.fl., hvilka särskildt upptagas. — 3) Kål kallas äfven örtståndet af flere växter, t. ex. Potatiskål, Rofkål, i synnerhet sådana som tjena till grönkål, t. ex. Fruekål, Hålsslekål, Nässlehål. I denna mening förekommer Kål i bibeln: »den som svag är (i tron), han äter kål». Rom. 14: 2.

Kålfrösvamp, m., en svampväxt, som alldeles liknar kålfrö och stundom i stor mängd finnes på dylika frön, hvilka under vintern vissnat: Sclero-tiurn Semen Tode. Af allmänheten anses Kålfrösvamparne ofta för verkliga kålfrön.

Kålpalm, f., ett slägte bland Palmträden, utmärkt för sin utomordentliga höjd: Areca oleracea L. De outvecklade bladknopparne användas som kål.

Kålrabbi, m., se Rotabagge, Kålrot.

Kålranunkel = Svalört.

Kålrot, f., en kålart med rötter liknande rofvors: Brassica Xapobras-sica L. Jfr Rofkål, Rotkål.

0 Kålsat, m., en odlad förändring af Åkerkålen, Brassica campestris L.

Kålsenap, m., ett örtslägte, som står midt emellan Kål och Senap, för-enadt än med den ene, än med den andre, skildt genom i tvenne rader sittande frön: Diplotaxis Dec. De hos oss växande arter af Kålsenapen äro förvildade,

införda med barlast.

Kåltistel, se Tistel.

Kålvass, skriffel för Kolvass.

Kålväxter, se Korsblomstrige.

f KåpÖrt, f., ett af botanister bildadt namn efter folkspråkets Jungfru Mariae kåpa.

f Kägrabuske, m., Hishult i Halland, enligt Osbeck = Sqvattram. Har ansetts som medel mot kikhosta, hvar-af namnet.

Källelunk, m., en liten ört, med motsatta blad, små hvita blommor, nedhängande, treskaligt, trefröigt fröhus: Montia fontana L. Af äldre författare hänföres namnet äfven till Ält-gräset.

Källerlials, m., se Tibast.

iKällgräS, n., ett obestämdt namn; har i ordböcker blifvit fördt till Narf-gräs (Catabrosa aquatica P. Beadv.) och Källelunk. Utgår alldeles. Narfgräset växer ej i källor.

Källingbjörk, se Björk.

Källkrasse, m., en i källdrag växande ört af de Korsblomstriges familj,med parbladiga blad, hvita blommor och hettande krasse-smak: Nasturtium officinale R. Br.

f Kälört, f. (troligen misskrifning för Kållört), okändt, obrukligt namn på Lonke. Utgår alldeles.

Kämpar, Slåsskämpar, m. pl., en i södra Sverige, Danmark och Norge allmän och derifrån till England (Kem-pes) införd benämning på en art Groblad, Plantago media l. Se Groblad. Kämpegräs, se Kampe.

f Känselblomma, f. Så kallas Mimosa sensitiva och pudica L., och benämningen kan tillämpas äfven på andra växter, som hopböja sina blad då de vidröras. Namnet är icke olämpligt, men jag bibehåller helst det Latinska Sensitiva.

f Käringbär, n., Vesterg. = Blåhallon. Kallas äfven Käringhallon, och sjelfva busken benämnes i Skåne Käringtarmar; men i Halland öfver-föreg, enligt P. von Möller, detta namn till Åkervindan.

Anm. De af Linné under Rubus ccesius anförda provinsnamn måste ytterligare granskas, emedan han länge förde till denna art äfven Rubus suberectus Ajjders. och plicatus weihe. Namnen Björnbär (Smål.) och Björnhallon (Österg.) tillhöra bestämdt de sistnämnda, icke R. ccesius.

i Käringfls, m., ett allmänt brukligt namn, som tillägges flere Röksvampar, i synnerhet slägtet Lycoper-don TouEjf. Kallas lämpligare Käringrök.

f Käringhallon, se Käringbär.

f Käringkål, m., Smål. = Kärleksört.

f Käringroek, m., Retzius = Brunört. Namnet är brukligt i Norge; om i Sverige, har jag mig icke bekant. * f Käringruka, f. = Blåsuga.

Käringtand, f., ett af de mest mångtydiga och i formelt. hänseende mest olämpliga namn. På Öland föres Fries, Svenska växtnamnen.

det tillBenveden (Linnés Öl. resa 126), i Skåne till Lonicera Periclymenum h. (Linnés Sk. resa 319) och, liksom i Bleking, till Gulhvifvan (Sk. resa 240); men vanligen tillägges det Smäre och Gigelsärt, af hvilket senare namn ordet käringtand egentligen är ett slags öfversättning.

i Käringtarmar, m. pl., se Käringbär. f Käringöron, n. pl., Dalarne = Daggskål. f Kärinkruka, f., se Krukört.

f Kärleksblomma, f., ett i Da-lins ordbok upptaget namn på slägtet Nemophila Bart. från Californien, od-ladt bland prydnadsväxter. (Mig synes lämpligare att för dylika bibehålla de Latinska namnen oförändrade.)

Kärleksgräs, se Darrgräs.

Kärleksäpple, n. (efter Fr. pomme d'amour), en art af slägtet Solanum (S. Lycopersicum l.). Odlas i södra Europa, och frukterna användas, som Kapris,

Kärleksört, f., en art af slägtet Fetknopp, med upprätt stjelk och breda, platta blad: Sedum Telephium L. Den afviker från öfriga arter så betydligt både till utseende och växtsätt, att den måste bibehålla sj elfständigt namn. »Allmogen har med denna örten hvarje-handa skrock», retzius 2: 670. Om namnets härledning se Bot. utfl. 3: 242 not. Ett annat skrock med den samma an-föres i Linnés Sk. resa 251.

Kärnfruktträd, naturliga familjen Pomacece l., skild från Stenfruktträden genom kärnhus, inneslutet i frukten, med flere kärnar (frön). Hit höra Apel, Oxel, Päronträd, Rönn m. fl.

Kärnlafvar, lafvar med slutna, vanligen svarta fruktvårtor, innehållande fröredningen liksom en kärne: Lichenes pyrenocarpi.Kärnsvampar, svampar likartade med förenämnda Lafvar: Pyrenomy-cetes Fb.

Kärr- är ett af de vanligaste artnamn, t. ex. Kärrfrier, -fräken, -kafle (se Kaflegräs), -sälting, -tistel, -vial m. fl. Se slägtnamnen.

Kärrfloka, f., en liten Umhellat med krypande eller simmande stjelk och två—tresträlig blomflock: Helosci-adium inundatum Koch. Afven kallad Krypfloka.

KÖrfvel (af Lat. Cerefolium),^m.

1) Spansk KÖrfvel, ett slägte bland Umbellaterna, liknande Hundlokan, men med refflade frön: Myrrhis odorata Scop. 2) Svensk KÖrfvel, en art af Umbellatslägtet Anthriscus, liknande Persilja, men med släta frön: A. Ce-refolium Hoffm. Scandix Cerefolium L.

Körne, n., »»kallades här (i Skåne) både Prunns (spinosa) och Rosa (canina), som begge allmänt läggas på

gärdesgårdarne, liksom sparr-ryttare, att afhålla kreaturen och nästan folket». Linnés Sk. resa 321.

i KÖrning, m., Vesterg. (enligt Ihre) = Pors. Föråldradt och obrukligt namn.

Körs, f., Körsbärsträd, n., ett slägte bland Stenfruktträden, med i flock sittande blommor och rund sten inuti bären: Cerasus Toubn. Af Allmänna Körsen (C. vulyaris Mill.), med syrliga frukter, hafva vi talrika förändringar odlade, hvilkas urskiljande tillhör pomologiska arbeten. — En vild art är

Fogelkörs (C. avium Moenoh), efter frukterna vanligen kallad Fogelbär. »Kersebärsträ... voro så höga som björkar och alldeles vilda, såsom :andra skogs-trän, och ingalunda planterade; alla voro af Fogelbärsslagen, med stora blad och söt (svart) frukt». Linnés Yestg. resa 25.

Kösa, f., ett besvärligt, ettårigt åkerogräs, med yfvig, slak vippa och lång borst: Apera Spica venti P. Beauv.

L.

Lackfiol, f., en i äldre tider vanlig benämning på Löfkoja. Har äfven blifvit kallad Gyllenlack, d. v. s. Gyllne Lackfiol, hvarmed egentligen menades gul Löfkoja. — Vild Lackfiol, se Marfiol.

t Lacklök, m., enligt Wahlenberg = Löksuga.

Laf, m. (af Isl. laf a, hänga). Namnet tillkom ursprungligen endast de trådformiga, hängande slägtena (Usnea och Alectoria Ach.), men öfverföres nu till en talrik familj bland Groddtråds-växterna, hvars rot, starn och blad äro förenade i en bål (lafbål), inneslutande

ett lager af gröna korn. Genom dessa skilja de sig från Svamparne, och genom växtstället i luften från Algerna. I det allmänna språket få de vanligen namnet mossa, och under detta såsom slägtnamn har redan Linné gifvit de flesta då kända arfeer Svenska namn; men benämningen Mossa är högst förvillande och måste utbytas mot Laf. Denna växtfamilj, hvilken hos Linné utgjorde blott ett slägte (och väl alltid kommer att i folkspråket betraktas såsom sådant, med Laf till slägtnamn), fördelas nu i en mängd slägten, men dessa äro ännu så litet stadgade, att

jag anser olämpligt att gifva dem Svenskanamn, helst som dylika benämningar icke gerna komma att ingå i folkspråket. Dalin har efter Liljeblads Flora infört i sin ordbok slägtnamn på alla vid denne författares tid antagna släg-ten; men i afseende på flera bland dem hafva sedan dess vidtagits sådana förändringar, att deras gamla namn numera dels icke brukas, dels äro föga lämpliga, och andra, t. ex. Variolaria (Kopplaf), Isidium (Korall-laf), Spilo-ma (Fläcklaf), Lepraria (Mjöl-laf) m. fl. hafva helt och hållet försvunnit. Vid sådant förhållande har jag här under Laf (som ingår äfven i de nya slägtnamnen) upptagit endast de arter, som redan af allmänheten skiljas, t. ex. Is-landslafven, Renlafven m. fl., eller som med lätthet kunna eller ock för sin nytta förtjena urskiljas. De talrika andra arter med Svenska namn, som anföras under Mossa af Linné, under Laf af Liljeblad och Retzius, äro här med flit förbigångna.

Blodplättlaf, en hvit, mjölig skorpa, med coccionellröda frukter: Le-canora hcematomma Ach. Färgväxt.

Blåslaf, skorplik, gul med rödbruna frukter: Lecanora ventosa Ach. Växer på stenar utsatta för vinden. Färgväxt.

Brosklafvar, lafvar med långa, smala bladflikar, likfärgade på båda sidor, och med ofärgade fruktskålar. Slägtet Ramalina Aoh. Brosklafvarne lemna ett i teknik användbart slem, och de på sten växande äro rikt försedda med färgämne.

Bull-laf, en af de allmännaste arter, med hvitgrå skorpa och bruna, skållika frukter: Lecanora subfusca Ach.

Bägarlafvar, de bägarlika arterna af slägtet Cladonia Hoffm., egentligen de brunfruktiga: C. pyxidata (l.).

Coccionell-lafvar, de rödfruktiga Bägarlafvarne: Cladonice cocciferce.

Enlaf, en höggul, bladig, uppstigande laf med sköldlika, bruna fruk-

ter: Cetraria juniperina (L.). Växer på enbuskar.

Eäll-laf, en art af Nafvel-lafvarne, ofvan grå, under svartluden: Gyro-phora vellea Ach.

Gråstenslaf, den allmännaste laf-ven på sten, hvilken lik en grå skorpa, med svarta, insänkta skålar, öfver-täcker gråsten, liksom Kalklafven kalksten: Lecanora cinerea (l.).

Gull-laf, en af de allmännaste lafvar på träd, med bladig, utbredd, gull-gul lafbål och likfärgade, skål-lika frukter: Parmelia parietina Ach. Af-ven kallad Vägglaf.

Hedelaf, se Islandslaf.

Hårlaf, en bladig art, med smalå, uppstigande bladflikar, i kanten hårig, bruna fruktskålar: Physcia cilia-ris Fr.

Islandslaf, äfven kallad Islands* mossa, en bladig, upprätt, brun art, med rännlade bladflikar och likfärgade, sköldlika frukter: Cetraria islan-dica Ach. Ett kraftigt näringsmedel och ett värderadt läkemedel i hektiska sjukdomar.

Jettelaf, en mycket bredbladig laf, ofvan gulgrön, med skarlakansröda, njurformiga, sköldlika frukter på blad-flikarnes undre sida: Nephroma arc-ticum Ach. Ar den största af alla laf var, känd under namn af Jettebröd.

Kalklaf, en på kalkstenar allmän art, med hvit, mjölig skorpa och svarta, insänkta fruktskålar: Urceolaria calcarea Ach. »Kalkmossa växte på alla kalkstenar»... (Linnés Yestg. resa 29) »att man endast genom henne kunde på långt håll skilja kalkstenar ifrån gråstenar» (Gotl. resa 183). q

Klilaf, med bladig, smalflikig bål, ofvan grå, beströdd med groft kli, under svart: Ev ernia furfur acea Fr.

Klubblaf, en hvit, skorplikt utbredd laf med köttröda, klubblika frukter: Bceomyces roseus Pers.

Kraslafvar, spröda, busklika lafvar med släta, liksom lackerade grenaroch klotlika frukter. Slägtet Splicero-phoron Pers.

Kräftstenslaf, en hvit, skorplikt utbredd laf med bleka skålar: Leca-nora pallescens (l.). Dess på sten växande form, L. Parella (l.), är vigtig som färgämne. "

Landkartelaf, en vacker, gröngul skorplaf, med svarta ränder och frukter, lik en landkarta: Lecidea geogra-phica

Aoh. Allmän på sten.

Letlaf, allmännaste arten på sten, äfven på träd, med- grå, stråligt utbredda bladflikar och rödbruna skålar: Parmelia saxatilis Ach. Allmänt känd under namn af Stenmossa, Färgmossa, Letmossa och är, liksom dess bruna förändring (P. omphalodes Aoh.), allmänligen använd till färg-ning.

Lunglaf, en stor, bredbladig, brungrön, på öfre sidan nätådrig art, allmän på gamla träd, i synnerhet Bok: Sticta pulmonacea Ach. Förr använd i medicin.

Myrlaf, en höggrön skorpa med större, köttfärgade fruktskålar: Bia-tora icmadophila Fr. Ingen växt upp-lifvar mer de ödsliga kärren än Myr-lafven. Linné förvexlade den med Klubblafven, hvilken den liknar.

Nafvel-laf, lafslägtet Gyrophora Ach., med sköldlika blad, endast i midten fästa vid stenar, och med vridna frukter. Vissa arter deraf användas i Nordamerika som näringsmedel.

Anm. Wahlenberg hänför namnet Nafvellaf till Bruna Letlafven, men denne är icke till arten skild från den vanliga Letlafven.

Nubblaf, ett artrikt slägte, med skorplik, ofta otydlig bål och svarta, skaftade frukter: Calicium Peks.

Näfverlaf, en bredbladig, endast i kanterna uppstigande art, ofvan grå, under svart: Cetraria glauca Aoh.

Olivlaf, lik Letlafven, men mörkt v olivgrön: Parmelia olivacea Aoh. Allmän på träd, sällsynt på sten.

Orseljlaf, slägtet Roccella Dec., som icke finnes i Sverige, men lemnar ett bekant färgämne.

^ Pricklaf, lik Olivlafven, men ljust gulgrön med svarta prickar: Parmelia conspersa Ach. Allmän på sten. t/* Påsklaf, slägtet Stereocaulon Aoh., hvars arter äro busklika, med grenar-ne betäckta af små gryn, och med små rödbruna fruktknölar.

Qveslaf, en strålformigt utbredd laf med smala, i spetsen uppblåsta bladflikar, ofvan grå, under svart: Parmelia physodes Ach.

Renlaf, vanligen kallad Renmossa, en hvit, pipig, busklikt förgrenad art, renens förnämsta föda: Cladonia ran-giferina (l.). Renlafven är grundvalen för Lapparnes hela ekonomi.

Saffranslaf, en utmärkt vacker laf, växande i fjelltrakter, med på undre sidan saffransgul bål: Solorina crocea Ach.

Skriftlaf, slägtena Opegrapha och Graphis Ach., skorplafvar, vanligen växande på träds bark, med linie- eller bokstafslika, svarta frukter.

Skägglaf, en art af slägtet Usnea Aoh., busklikt eller trådlikt nedhängande från trädstammar, med en inre, segare mergsträng: U. barbata Aoh.

Sköldlaf, ett lafslägte med läder-artade blad, horisontelt utbredda, med sköldlika frukter i kanterna: Peltige-ra willd.

Slånlaf, en smalbladig, på båda sidor hvit laf, nedhängande från trä* dens grenar, synnerligast från Slån: Evernia prunastri Ach.

Snölaf, lik Islandslafven, men gul-hvit: Cetraria nivalis (l.). Sällsynt utom i fjelltrakter.

Ståltrådslaf, se Trådlaf.

Torsklaf, en art af Sköldlafvarnes slägte, mycket bredbladig, höggrön med mörkare vårtor på öfre sidan: Peltigera aphthosa (l.). Kallas af allmogen i Upland Elfnäfver.Trådlaf, ett Skägglafvarne mycket liknande, trådformigt slägte, men utan den sega mergsträngen: Ålectoria Ach. — En svart art kallas Ståltrådslaf.

Tuschlaf, lik Nafvellafvarne, men den horisontella hålen har på öfre sidan uppstående bläddror och enkla frukter: Umbilicaria pustulata Hoffm. Af denna laf kan tusch beredas.

Ulflaf, Ulfmossa, en citrongul, busklik laf, växande merendels på spåntäckta kyrktak, hvilket gifvit anledning till hvarjehanda skrock: E-vernia vulpina (l.). Se Wahlenbergs Flora Suec. s. 862.

Vinterlaf, en utmärkt, gulhvit laf, växande på klippor i koncentriska ringar, den ena utom den andra: Par-melia centrifuga (l.).

Vägglaf, se Gull-laf.

Örnlaf, en skorplikt utbredd, hvit-grå laf, med tegelfärgade, skål-lika frukter: Lecanora tartarea Ach. En värderad färglaf.

Lager, m., ett välbekant träd med ständigt grönskande löf: Laurus nobilis l. Växer i södra Europa; odlas hos oss i orangerier.

Den andra (kransen) var af lager,...

Talangens pris och hjeltemodets lön.

LEOPOLD 2: 291.

Lagerkörs, f., en art af slägtet Körs, med läderartade, glänsande, icke affallaude löf, införd från Orienten: Cerasus Laurocerasus Lois. Lagervide, se Vide.

f Lagerört, upptagen i D alins ordbok, måste bero på något misstag, ty ett sådant namn finnes icke; det är dessutom alldeles olämpligt, emedan Tibasten, hvartill det hänföres, hvar-ken liknar Lager eller är någon ört.

Lakrits, m., den utpressade saften ur roten af Lakritsörten, Glycyrrhiza glabra l., tillhörande Artväxterna. I äldre tider fördes namnet till vår inhemska Backsöta, af Palmberg kallad

Svensk Lakrits. I vissa landsorter anses äfven Stensötan för Lakritsrot, hvilket namn förvränges till Karise-rot.

Laktuk, m., ett örtslägte tillhörande Fibleväxterna, med platta frön och hårlikt, skaftadt fröfjun: Lactuca L. Arterna af Laktuk hafva ymnig hvit mjölksaft och äro iner eller mindre narkotiska.

Giftig Laktuk har vågrätt sittande blad, taggiga på ryggnerven: L. vi- ^ rosa l. Af dess saft beredes Lactu-carium.

Sallats-laktuk har bladen såsom den föregående, men utan taggar: L. sativa L.

Skogs-laktuk har spjutlikt flikiga blad utan taggar; endast femblommiga blomhufvud: L. muralis Dou.

Vild Laktuk har snedvridna, nästan lodrätt stälda blad, taggiga på ryggnerven: L. Scariola L. Har ej den fräna lukt, som tillhör Giftiga Laktuken.

Lambertsnöt, f., en art af Hassel. Landliafre, m. = Flygbafre.

Landkartelaf, se Laf. Landsknektar, m. pl. = Lundkovall. Kallas förnämare äfven Svenske Militärer. Om benämningen Landsknektar skrifver Linné: »Ett ganska artigt namn, emedan denna örten bär Svenska liveriet, med rocken eller bladerna, som äro högblå, och bröstet eller blommorna inunder gula». Sk. resa 319.

-hLappllål',n.,Norrbotten=Stagg.

iLappliätta, f., Dal. = Guekusko. Lappskogräs, Lappskostarr,

Vesterb., åtskilliga större starrarter, som Lapparne pläga inlägga i skorna för att bibehålla värmen. Se Blåse-starr.

Lavendel, m., en sydeuropeisk ört af Sugeväxternas familj, med blommor i ax, utmärkt för sin vällukt: Lavan-dula ofjicinalis Chaix.i Lavendelsgräs, n.=Vårbrodd.

Obrukligt, onödigt namn.

i Lavring, m., Fischerström = Sträfse.

Laxblomster, n., Medelpad = Bulleblomster.

Ledgräs, n., bättre Ledkrans, en i vatten växande ört, med bladen och små blommor i krans vid den enkla

stjelkens leder: Hippuris vulgaris L. I folkspråket förvexlas denna ört ofta med Fräken, hvilket derföre stundom benämnes Ledgräs; men oförklarligt är, huru detta namn kan af Dalin föras till Pedicularis palustris L. [Enligt Linné, Fl. Svea. n. 551, kallas P. palustris i Dalsland Ledgräs. Utg. anm.']

f Leffelkrut, n., ett löjligt namn, bildadt efter Tyskans Löffellcraut, en öfversättning af Cochlearia (derefter på Svenska Skedört), hvilket jag icke skulle hafva anfört, om ej äfven Wahlenberg upptagit det. Men man har alltid varit mån om att införa rådbråkad Tyska i vårt språk.

Lefvermossor, en talrik växtfamilj, närförvandt med Löfmossorna: Hepaticcs Juss. De talrika nybildade slägtena ega ej Svenska namn, och sådana äro öfverflödiga, emedan dessa slägten blott af botanister komma att urskiljas. Endast några äldre slägten hafva egna Svenska benämningar, såsom Jordlunga, Jordstråla och Lef-versyl.

Lefversyl, m. så benämner Wahlenberg slägtet Anthoceros L., lätt skildt från öfriga Lefvermossor genom sina långa, syl-lika frögömmen.

i Lejonfot, m., ett ur Tyskan hem-tadt namn på Daggskål, hvilket likväl aldrig vunnit burskap i Svenskan. Af alla våra med lejon bildade växtnamn förekommer ej ett enda i folkspråket; de äro införda och böra utgå, emedan vi ega bättre inhemska. |

f Lejongap, n., ett nyligen ur Tyska frökataloger infördt namn på en art af slägtet Antirrhinum L. (A. majus l.), men olämpligt och formelt origtigt. Se Skalle blomma.

i Lejonsvans, m., efter Tyskan och der efter Grek. Leonurus = Hjert-stilla.

f Lejontand, f., äfven efter Tyskan och der efter Grek. Leontodon; men till detta slägte hör numera icke den växt, hvilken man kallat Lejontand, och namnet är således obrukbart. Jfr Höstfibla och Smörblomma.

Let ingår med betydelsen färg i en del växtnamn, såsom Byttelet, Hor-leta m. fl., vanligast dock i artnamn, t. ex. Letkullor (se Kullor), Letlaf eller Letmossa (se Laf), Letmåra eller Letgräs (Galiurn boreale L.).

Anm. Flere författare skrifva lett; men i Småland, der leta brukas oftare Un färga, bar jag alltid bört ordet uttalas med långt e.

f Letteträd, n., enligt Wahlenberg benämning på Vägtorn.

Libsticka, f., en odlad mångårig Umbellat, med gröngula blommor och egendomlig, vidrig lukt: Levisticum officinale Koch. Libstickan säges för-drifva råttor, äfven giftiga ormar, då den planteras omkring gårdarne.

Lievarg (liens fiende), m., vexlan-de benämning på hårdare växter, som skada lien, t. ex. Frier, Jordvide, Stallört.

Liguster, m.} en vacker buske med hvita blommor i en tät vippa och med svarta bär: Ligustrum vulgare L. Liguster planteras allmänt till häckar i trädgårdar och växer vild i Bohuslän. Se Linnés Vestg. resa 192. — Ligusterns bär användes fordom till bläck och kallades derföre Prentebär (Engl. Print, Tysk. Dintenbeere).

Hvita ligustren försmås, de svarta vaccinier plockas.

ADLERBETH 14.Lilja, f., i inskränktare mening örtslägtet Lilium l., med stora prydliga blommor, lätt skilda genom en längs kalkbladen gående honungsfåra. De mest bekanta arterna äro:

Brandgul Lilja (L. bulbiferum l.), med små lökar i bladvecken, raka, brandgula, inuti sträfva kalkblad.

Hvit Lilja (L. candidum l.), med raka, hvita, inuti släta kalkblad.

Kroll-lilja (L. Martagon l.), med hängande, tillbakarullade kalkblad.

En ambravind i poppelns kronor for,

I tårar liljan stod. stagnelius 1:423.

Tulpaner och liljor, med öppnade kalkar,

De drucko det ljus, som från himmelen föll.

NICANDER 1: 457.

Liljor kallas, i vidsträcktare mening, praktfulla och prydliga växter, i synnerhet af Lilje- och Narcissväxternas familj er, hvarföre lilj a ingår i en mängd slägt- och artnamn. »Skåder liljorna på marken .... icke Salomo, i all sin härlighet, var så klädd som en af dem». Matth. 6: 28, 29.

I dalen står liljan så ödmjuk, så skön.

DAHLGREN 1: 255.

Liljekonvalje, se Konvalje.

Liljeväxter, familjen Liliaceae. Dec., Etthjertbladsväxter med enkla, färgade kalkar, sex ståndare och tre-rummig frukt; frukten dels fröhus, dels bär.

f Limblad, n., föga passande benämning på Algslägtet Chcetophora Ag., hvilket knappt förtjenar eget namn.

Limlafvar, ordningen Collemacece Fe., som skiljes från de egentliga Laf-vame genom den geléartade bålen', utan skilda lager.

f Limllldd, m., strykes helt och hållet, likasom den växt, hvilken namnet skulle beteckna (svampen Thamni-dium Lijtk), är rent utplånad i systemet.

i Limmika (Eng. Lime), f., Skåne = Bäck-ärenpris.

Limon, m., en art af Citronslägtet: Citrus Limonum Risso.

Limsvamp, m., ett af de märkvärdigaste Svampslägten, tillhörande Disksvamparne, inuti fyldt af ett segt slem: Bulgaria Fb.

Klotlimsvamp, liknande en kanonkula, finnes tidigt om våren i fuktiga skogsmarker: B. globosa Fr.

Trädlimsvamp, päronformig, med tvärhuggen, platt disk, utbryter om hösten i massa ur fälda bokstammar.

Lin, n., örtslägtet Linum l., egentligen dess allmänt odlade art L. usitatissimum l. Detta namn har numera i riksspråket utträngt det äldre Hör. — Linblomma. Atterbom 1: 54. »s Bedae dag lin, får du tågan fin». Ordspr. Linplantan sjelf spinner finaste tråd.

Tre alnar var linet och tvenne hvart gräs.

DAHLGREN 1: 375.

Linbinda, se Binda.

Lind, f., vårt vackraste och senåst blommande trädslägte, med hjertlika blad och välluktande blommor på skaft, som bär ett tunglikt skärmblad: Tilia L. — Af Lind har Linné erhållit sitt namn. — »Lind är det angenämsta trä i ängar, dem hon göder med sina blad eller löf och vederqvecker med sin skugga». Linnés Vestg. resa 67.

Djupt i kämpens aska linden

Slår sin rot och susar uti vinden.

TEGNÉR 3: 43.

En ångande vällukt sig sprjder från linden.

DAHLGREN 1: 419.

Allé-lind, med större, glatta blad och hårda, ludna frukter: T. vulgaris Hayne. Ar den i alléer oftast planterade och benämnes äfven Holländsk Lind.

Holländsk Lind, med stora, på undre sidan ludna blad: T. grandi-folia Ehrh.

Skogslind, med smärre, glatta blad och tunna, sneda^ glatta frukter: T. parvifolia Ehrh. Den allmännaste arten.

Lindodra, se Dodra.

Lingonris, n., en ständigt grönskande halfbuske, tillhörande Ljung-växterna, med röda, i klase sittande bär: Vaccinium Vitis idcea L. Bären kallas Lingon, äfven Lingbär.

Hvad lyser här så rödt?

Lingon! Hela fältet fullt beströdt.

franzén 1: 369.

Och med sin grönskande prakt kröp gladt i lockarnes skymning

Lingonriset omkring; det är myrtenkransen i Norden.

tegnér 2: 94.

•fr Lingräs, se Linört.

Linnea, Linnésört, f., en liten, refvig buske med upprätta, i spetsen klynnedelade stänglar och klocklika, hängande, rödletta kronor: Linncea bo-realis l. Jfr Jordkrona. — Sveriges barrskogar äro Linneans rätta fädernesland.

Här i sitt rätta hem hur skön och välluktsrik!

Och ingen i behag Linnea öfverträffar.

franzén 4: 61.

Linnés Fårgräs = Fårsvingel. Linnés Höfrö = Fodersmäre. Linrepe, se Repe.

Lins, m., ett från Vickorna knappt skildt slägte genom mycket små blommor, kronan endast af fodrets längd: Ervum l. Utom den odlade, Äkta Linsen (E. Lens l.), hafva vi tvenne vilda arter: den ludna Duflinsen (E. hirsutum l.) och den glatta Sparflinsen (E. tetraspermum l.). — »Då linsen mognat, dukas sparfvarnes bord».

Lin-snarrefva, se Snarrefva.

•fr Linört (Lingräs) = Flug-sporreblomma.

Ljung (i äldre språket Ling), äfven Lyng, LÖng, m. Småbuskar med qvarsittande, barrlika blad. 1) Slägtet Erica l., med fröhusets skiljeväggar vidhäftade fröfästet, är högst artrikt, synnerligast på, Gap, hvarifrån flera arter hos oss odlas som prydnadsväxter; blott en är 'inhemsk, nemligen Klockljungen (E. TetralixL.). 2) Slägtet Calluna Salisb., med fröhusets skiljeväggar vidhäftade fröskalens kanter;

deraf finnes blott en art: Allmänna Ljungen (C. vulgaris Salisb.), hvilken utgör våra stora ljunghedar, mest i de vestra landskapen. Mycket grof Ljung får namn af Häst- eller Hors- eller Rossljung (äfven Rossling).

Anm. Skulle man önska egna namn för ofvannämnda slägten, måste Calluna bibehålla namnet Ljung, och för Erica antagas Eriker, såsom dess arter kallas i trädgårdsspråket.

Ljungpinnar, m. pl., benämning på växter med hårda, sega rötter, som hindra plogen (t. ex. Blåhallon, Fodersmäre, Stallört), icke på någon bestämd växt. Se Retzius 2: 471. Jfr Rast.

iLjungsilke, n. Hvarken växten (Cuscuta Epithymum l.) eller namnet förekommer i Sverige.

•fr Ljungsnöre, n., Hall. = Mo-vippa. Se Bot. ut fl. 3: 238. fr Ljusbrand, m., ett äldre namn på Kungsljus. Ljussläckaremossa, se Mossa.

Loka, stamordet i flere Umbellaters namn, t. ex. Hundloka. Jfr Eng. Hemlock.

fr Lomme, Lommegräs, Lum-megräs, n. = Taskört. Jfr Linnés Sk. resa 211. Som Capsella förr förenades med Thlaspi, har namnet blif-vit i systematiska arbeten öfverfördt på den senare.

Lonke, n., en vattenväxt med motsatta blad, utan både blomfoder och blomkrona: Callitriche L. Ar stamordet till

Lunk och Lönke. Må ej för-vexlas med Lånke af Lat. Lonchitis.

Lonkesérf, m., ett med Lonke lätt förvexladt örtslägte,men som har både blomfoder och blomkrona: Elatine L.

•fr Loppgräs, n. 1) i Österg. en art af slägtet Lummer: Lycopodium Se-lago L.; 2) en art af slägtet Slideknä: Polygonum Ilydropiper L.; 3) Lopp-frögräs, en utländsk art af slägtet Groblad : Plantago Psyllium L.

f Loppris, n., Skåne = Kråkris.

Loppört, f., ett med Alanten för-vandt örtslägte, med klynnedelad stjelk, klibbiga blomhålkar och mycket små strålblommor: Pulicaria vulgaris Gjsrtn. Loppörten har en §tark kryddlukt.

Losme, m., Gotl. = Dårrepe. (Ordet är en flexion af Losta.)

Losta (Lösta, Lyxa, Löxa), f.,

ett grässlägte med vippa, mångblom-miga småax med borst, infäst nedom agnskalens spets: Bromus L. — Råg-losta (B. secalinus L.) är ett svårt ogräs bland vintersäd. Öfriga arter ådraga sig icke allmännare uppmärksamhet.

Lotusblomma, f., en i Egyptiska och Indiska mytologien framstående art af Neckrosslägtet: Nymphcea Lotus L.

Lotlisbuske, m., en i norra Afrika växande taggig buske med gula bär: Zizyphus Lotus Lam. Lotusbusken har gifvit namn åt Herodots Lotophager.

Anm. De båda föregående namnen tillhöra väl ej Svenska språket, men hafva en mytologisk och historisk märkvärdighet och förtjena derföre ått i ett bihang •upptagas. ’

Lucern eller Luzern, m., en odlad art af slägtet Smäre, med blå blommor: Medicago sativa l. SeBlåsmäre.

Den bladiga Lucern, de plöjda ängars heder.

OXENSTJERNA 2: 30.

i Luck, Luckört, se Låck.

f Lllddborste, m. Då den växt, som dermed skulle betecknas (svampen Coremium Link), nu är rent utstruken i systemet, måste namnet göra sällskap.

i Luddlönn, f., en art Amerikansk Lönn (Acer dasycarpum Ehkh.), som ej förtjenar att upptagas i en Svensk ordbok.

Luddtåtel, se Tåtel.

f Luddört, f., ett mig obekant namn på Musörten.

Luftblomma, f., kan antagas som gemensamt namn på de i tropiska länderna (synnerligen Amerika) talrika parasitiska Nosseväxterna (Orchideer), hvilka nu ofta odlas i Europeiska växthus. Dalin hänför namnet till Aérides odorata Lour.

f Luktgräs, n., ett obestämdt namn, tillagdt allehanda starkt luktande växter, t. ex. Mjödört, Myska, Hässlebrodd och Vårbrodd.

f Lukthil*S, m., ett föråldradt och obrukligt namn.

i Lllktmolla, f., ett ej opassande namn på Chenopodium ambrosioides L.; men jag betviflar att det bör upptagas, då växten ej är Svensk eller eljest utmärkt.

f Lukt-tuppor, f. pl. = Kamill-blomster.

Lukt-törne, se Törne. Luktviol, se Viol. t Luktärt, f. (rättare Luktvial), en prydlig Ärtväxt, som stundom odlas, men är ej inhemsk: Lathyrus odoratus l.

f Lumkräkling*, Lummerlyng

(Finmarken), m., en art af slägtet Ros-ling, med i fyra rader öfver hvarandra liggande blad: Andromeda tetragona

L.

Lummer, m., ett egendomligt slägte bland Groddtrådsväxterna, närmast beslägtadt med Fräken, men till örtståndet mera likt Mossor, med ax i grenarnes topp: Lycopodium l. Dess af allmänheten urskilda arter (utom Jemna. som har sjelfständigt namn) äro:

Luslummer, med upprätta, tudela-de, upp till toppen bladiga grenar: L. Selago L.

Mattlummer, med nedliggande ref-vor, skaftade ax: L. clavatum L. — Frömjölet kallas Lumrik.Reflummer, med nedliggande ref-

vor, oskaftade ax: L. annotinum L.

(Smålummer upptages särskildt.)

Anm. Namnet Lummer har alldeles origtigt blifvit öfverfördt till Sqvattram.

f Lummerlyng, se Lumkräkling. Lundgröe, se Gröe. Lundkovall, se Kovall.

Lundslok, se Slokgräs.

Lunglaf, Lungmossa, se Laf.

Lungrot, f., enligt Linné en art af slägtet Mell, med triangelformigt spjutlika blad och talrika gyttrade blommor: Chenopodium Bonus Henricus L. Namnet brukligt i Upland m. fl. st.

Lungört, f. 1) i skriftspråket ett slägte af Skrufblomstriges familj, blommande tidigt om våren: Pulmonaria L.;

2) i folkspråket namn på Tallörten (Upland) och Kungsljuset, Verbascum Thapsus (Kalmar län m. fl. st.; så äfven i Norge och England).

Lunk, se Källelunk.

Lupin, m., ett örtslägte af Ärtväxternas familj, af hvilket åtskilliga arter odlas som prydnadsväxter och en som kaffe-surrogat: Lupinus L.

Kärfva lupiners dånande skog och bräckliga stänglar.

ADLERBETH 56.

Luslloka, f. (Lusliatt, Lusört),

kallas i Vermland och Norrland en art af slägtet Stormhatt, med håriga blad och smutsblå blommor: Aconitum Ly-coctonum L. A. septentrionale Kokll.

t Lusgräs, n., ett högst obestämdt namn: 1) slägtet Frier, enligt Linnés Vestg. resa 4, efter Lat. Pedicularis, men ej brukligt i folkspråket; 2) Lus-floka; 3) Munkfnat; 4) Luslummer.

Luslummer, se Lummer. Luzern, se Blåsmäre. Lyckoblad, se Fyrväpling.

•J* Lysblomster, n., enligt Dalins ordbok = Videörten, Lysimachia vulgaris L. Ett mig obekant namn.

Lyxa, se Losta.

Låck, Låcka, f., i de vestra landskapen den vanligaste benämningen på Sipporna, såsom Hvitlåckor, Blå-låckor för Hvitsippor, Blåsippor. (Hos Franckenius och Bromelius förekommer Hvitloch.) I Halland, der namnet uttalas Låga, hänföres det äfven till Caltha l., som kallas Gulalåga.

Långfredagsbjörk = Dverg-björk (se Björk). Enligt legenden hud-flängdes Kristus med qvistar af denna björkart, hvarföre den blef förbannad och dömd att krypa på marken; men Hängbjörken, som stod nära, sörjde så, att grenarne slokade ned, hvilket man ser än i dag.

Långpeppar, se Peppar. Långrofva, se Rofva.

t Lånke, m., en art af slägtet Ormbunke = Bergspring. Namnet, bildadt efter Lat. Lonchitis, är ej antaget i

folkspråket.

Låsbräken (Låsgräs), n., ett slägte bland Bräkenväxterna, med ett deladt blad och grenigt ax i toppen: Botrychium Sw.

t Läblad, n., Dal. = Neckblad, emedan vattnet innanför dessa blad blir lugnt. Kallas äfven för sin läder-artade beskaffenhet Lärblad (läderblad).

Läkeblad, n., Läkeblacka, f. = Groblad.

Läketlinga, f., ett slägte bland Bräkenväxterna, förvandt med Låsbräken, men med ett odeladt blad och enkelt ax: Ophioglossum L. — »Ophio-glossum kallades Läketunga, af hvilken här på orten gjordes en läkande salfva». Linnés Gotl. resa 175.

Läkeört, f., nomen appellativum för medicinalväxter och icke någon bestämd växt (såsom Liljeblad och Hartman uppgifva i afseende på Sani-cula europcea L.).

t Länsmansstöflar, m. pl., Rosl., Blek. = Skogsviol och Hundviol. >V Lärftsblomma, f., Smål., Blek. = Knylbräcka. Lärkblomster, n., Upl. = Maj-hvifva.

Lärkträd, n., ett barrträd, likt Tall, men med spädare, knippvis sittande, årligen affallande barr: Larix europcea Dec.

Löfbinda, f., se Binda. Genom l^rvexling föres detta namn äfven till Akervinda. Se Linnés Sk. resa 392.

Löfkoja (Levkoja), f., en bekant, vanligen i fönster odlad art af slägtet Matthiola, med fioletta blommor: M. incana R. Bk.

Löfmossor, se Bladmossor.

Löfträd, n., träd med platta, hos oss årligen affallande löf, till skilnad från Barrträd, som hafva syl-lika, vanligen qvarsittande barr. — »Det vore ej ringa prydnad för riket, om allmogen öfverallt i Sverige kunde förmås att vid sina gårdar plantera löf trän, helst af de 4 högstammade slagen: Alm, Lind, Lönn eller Ask, ... ty en gård utan trä är som ett skalligt hufvud utan peruque». Linnés Yestg. resa 7.

Lök, m. (Isl. laukr), ett allmänt bekant och från äldsta tider odladt ört-slägte (redan i 4 Mos. 11: 5 omtalas Purlök, Rödlök, Hvitlök), tillhörande Liljeväxterna, skildt från öfriga genom sin egendomliga löklukt: Allium l. De mest bekanta arterna deraf (utom Ramslöken, som särskildt upptages) äro:

Chalottenlök (A. ascalonicum l.), med bar stängel, trinda blad och treuddiga ståndare. Odlas, men blommar ej hos oss.

Gräslök (A. Schoenoprasum l.), lik den föregående, men med enkla ståndare. Både vild (kallas på Öland Alvarlök; se Linnés Öl. resa 53) och odlad.

Hvitlök (A. sativum, l.), med bla-dig, rund stjelk, treuddiga ståndare, sammansatt lök. Odlas.

Kejpe- eller Skogslök (yl. Scoro-doprasum l.), lik den föregående, men med tve-eggade bladslidor och enkel lök. Vild.

Piplök (A. fistulosum l.), lik Rödlöken, men stjelken jemntjock, bladen uppblåsta, pipiga. Odlas.

Purjolök (A. Porrum l.), lik Kejpe, men blomhufvudet utan lökar. Odlas.

Rödlök (A. Cepa l.), med bar, nedtill uppblåst stängel, trinda blad. Odlas.

Sandlök (A arenarium L.), med bladig, rund, lökbärande stjelk, treuddiga ståndare. Vild. Ar ett vid Skanör och flerstädes högst förderf-ligt åkerogräs till följd af smålökarne i blomflocken, hvilka blandas med säden.

Ängslök (.4. oleraceum L.), lik den föregående, men med enkla ståndare. Vild. Kallas äfven Hundlök.

Lök ingår äfven i namnet på växter, som hafva a) löklukt, t. ex. Hvitlöks-ört, Löksuga; b) lökformigt gyttrade

blad, t. ex. Huslök, Taklök; c) lök-formiga blomknoppar, t. ex. Kabbelök; d) lökformiga frukter, t. ex. Lökäpplen, Lökpäron.

Löksuga, f., en ört af slägtet Teucrium l., tillhörande Sugeväxterna, men blommorna sakna öfverläpp, och vår art (liksom en Norsk) utmärker sig genom löklukt: T. Scordium l. Flera utländska arter af detta slägte hafva sjelfständiga namn. Gamander kan ej hänföras till vår art.

Lökväxter benämnas alla Liljeväxter som hafva lökar, men ej höra till Lökslägtet, stundom äfven andra. I dessas slägtnamn ingår vanligen lök, t. ex. Stjernlök, Vårlök m. fl.

LÖnke, m., en i vatten nedsänkt mossa, vida afvikande från öfriga Mossor: Fontinalis L. (F. antipyretica L.)

Lönn, f., ett allmänt kändt slägte bland Löfträden, utmärkt af flikigablad, samtidigt med löfven utslående gulgröna blommor med åtta ståndare: Acer L. Lönnarne hafva vårtiden en sockersöt saft, i synnerhet den Nordamerikanska Sockerlönnen (-4. saccha-rinum L.), af hvars saft socker beredes. De hos oss allmännare kända arterna äro:

Svensk Lönn (A. platanoides l.), med spetsflikiga blad och upprätta blomvippor. Vild.

Tysk LÖnn (~4. Pseudoplatanus l.), med trubbflikiga blad och hängande blomklasar. Planterad.

(Nafverlönn upptages särskildt.) Långs öfver dörren ett bårkläde hängde Utaf de gulnade lönnarnas blad.

_ DAHLGREN 2: 264.

f Löpegräs, n., Öland=Gulmåra. Användes till mjölks ystning.

fLöSSegräs,n.,Boh.=Kattmynta. Lösta, Löxa, se Losta.

M.

Madd, m., ett med Måra närför-vandt örtslägte, med blekblå blommor, omgifna af allmänt hylle: Sherardia l. — Akermadd {S. arvensis l.) kallas af Wahlenberg Blåmadra.

Madra, f., örtslägtet Asperula L., närbeslägtadt med Måra, men skildt genom blommornas pip. Vi ega deraf två inhemska arter:

Färgmadra (.4. tinctoria l.), med i krans sittande smala, jemnbreda blad. Se Linnés Gotl. resa 238.

Myskemadra (A odorata l.), med åtta i krans sittande lancettlika blad; synnerligast utmärkt genom sin vällukt. Kallas vanligen Myska.

Anm. Namnet Madra, ännu för detta slägte bibehållet på Gotland och Island, tillädes fordom alla Måraväxter.

f Madun, n., Smål. = Ängdun.

MallOgny, n., ett vackert ochhårdt träslag, som erhålles af Swietenia Ma-hagony L. från Sydamerika.

Majblomster, n., en obestämd benämning på flera vårblommor, olika i olika landskap, t. ex. Konvaljen, Maj-hvifvan (Österg.), Mjödörten (Dal.), flera arter af Solöga (Vestm.) o. s. v.

3Iajbr£iken, n., en Bräken-art, som i systematiska arbeten föres till slägtet

Bergspring, men är till utseende och växtsätt så lik Ormbunkeslägtet, att den måste behålla sitt sjelfständiga namn: Asplenium Filix femina (l.).

t Majgräs, n. = Myskegräs, Vårbrodd m. fl.

Maj hvifva, se Hvifva.

Majlilja, f., äldre, ännu i vissa orter brukligt namn på Konvalje.

i Majnyckel = Gulhvifva, enligt Dalin. Mig obekant namn.

Majs, m., ett särdeles bördigt sädesslag, med skilda han- och honax: Zea Mays L. Majsen tillhör ursprungligen

Amerika och odlades der före Europe-ernas ankomst.

Den höga majs, som axets yta fyller

Med korn i perlors form, dem mognaden förgyller.

OXENSTJERNA 2: 130.

i Makrasse, m., Smål. = Ängkrasse.

f Malva, f., Latinska namnet på Kattost, hvilket ej kan tillhöra Svenska språket.

Malört, f., en för sin beska smak allmänt bekant art af slägtet Gråbo: Artemisia Absinthium L. — Malörten är efter allmogens uppfattning en symbol af ångern.

Honing du bjuder min mun, och malört ger du mitt hjerta.

böttiger 2: 155.

Manceniljträd, n., ett Vestindiskt träd af Törelfamiljen: Hippomane

Mancinella L. Innehåller ett bland de häftigaste slags gift i växtriket.

Mandel, m., frukten af Mandelträdet, tillhörande Stenfruktträden, inhemskt i Orienten och södra Europa: Amygdalus communis L.

Gif ock med omsorg akt när mandelträdet i skogen

Står af sin blomning höljdt med sänkta doftande grenar.

ADLERBETH 59.

Dvergmandel, en lågväxt buske med röda blommor, hvilken tål vårt klimat pch odlas som prydnadsväxt: A. nana L.

Mandelpil, se Pil.

f Mandelpotates. Dylika till trädgårdsspråket hörande benämningar anser jag icke böra upptagas.

f Mandelsäf, se Jordmandel. — Namnet utgår alldeles; den ifrågavarande växten tillhör ej Säfslägtet.

Mangroveskogar, m. pl., uppkomma på de af tidvattnet öfversköljda hafsstränderna i heta zonen genom träd, tillhörande Rhizophorece r. Br., hvilka från grenarne nedskjuta rotslående luftrötter och sålunda bilda ogenomträngliga skogar.

Maniok, m., ett stärkelseartadt mjöl, som erhålles af roten på Manihot utilissima Pohl. Kallas ock Tapioka.

Mannablod, äfven Danskablod, n. = sommarby 11. »Mannablodet stod nu i full blomma och uppfylde hela trakten med sin lukt». Linnés Öl. resa 304. Om denna ört den »sagan går, att den på ingen annan ort i verlden skall finnas mer än endast vid Kalmare slott, derest hon skolat uppsprungit af Svenskars och Danskars blod». Ders. 35. — Alldeles samma sägen finnes i England, der växten kallas Danesblood, vid en by nära Chippenham, hvarest fordom ett fältslag stått med Danskarne.

Mannagräs, n. (Mannagröe), ett

vattengräs med långsträckta, mångblommiga, borstlösa småax och på vattnet flytande blad: Glyceria fluitans r. br. Af dess frön erhållas Mannagryn. »Mannagryn, samlade här i landet (Skåne), sågos... så vackra och klara som någonsin utländska». Linnés Sk. resa 263.

Anm. Kallades förr i- systematiskt interesse Mannasvingel, men detta namn är origtigt och numera obrukligt.

Mannaträd, n., en i södra Europa växande art af slägtet Ask, Fraxinus Ornus L., hvilken eger fullständiga blommor med blomfoder och blomkrona, som båda saknas på vår Ask. Af dess utsvettande, stelnade saft erhålles den i handel förekommande Manna.

Mansblod, n., ett gammalt och ännu brukligt namn på Johannesknopp (Hypericum quadrangulum och perforatum l.). De krossade blomknoppar-ne lemna en blodröd fläck.

Manschetter, m. pl., en i trädgårdsspråket vanlig benämning på Spikklubban.

Manskraft, f., ett mycket afvikan-de slägte bland Umbellaterna, med styfva, läderartade, taggiga blad och blommorna i ett hufvud: Eryngium maritimum L. Manskraften växer på sandiga hafsstränder.

Mar- ingår i flera arters eller afarters namn, betecknande dels kärr, t. ex. Marbjörk, Martall, dels låga, sandiga hafsstränder, t. ex. Marfiol (se nedan), Margräs eller Marhalm (= Sandrör), Marvide (Salix angustifo-Ua Fr.).

f Marchantsmossa=Jordlunga.

Utgår alldeles.

Marfiol, f., en ört af Korsblomstri-ges familj, med gredelina blommor och kantiga, icke uppspringande skidor: CaJcile maritima Scop. Kallas äfven Vild Lackfiol.Mariae, se Jungfru Mariae. Marientistel = Sempertin.

Marksmultron, se Smultron.

Mar-risp, m., ett på hafsstränder växande örtslägte med breda rotblad och bladlös, mycket risgrenig stängel: Statice L.

Marsviol, se Viol.

Maskfrö, n., maskdödande medel, som erhålles af flere Boväxters frön, företrädesvis af en art Gråbo, Artemisia Santonica L., äfven af Renfana.

Maskmjöl, n.= Lumrik (se Matt-lummer).

f Maskros, f. = Smörblomma. Ett nyare namn, som likväl ingått hvarken i folkspråket eller skriftspråket. Någon rimlig hänsyftning deri kan jag icke finna.

i Maskrot, f., benämnes i Dalins ordbok roten af Spigelia Anthelmia L. Örten hvarken odlas eller växer vild hos oss och är för Svenska allmänheten obekant.

f Maskull, f., svampslägtet Arcy-ria Hill ; egentligen ludden i dess och slägtet Trichice Hall hyllen. Utgår.

Mastix, m., ett ljusgult harts, som erhålles af Pistacia Lentiscus L. från Orienten. Mastix användes till rökelse. Se Hesek. 27: 17.

Masur- tillsättes växtnamn för att utmärka hårdare träslag, t. ex. Masur-björk, Masurlönn.

Matledsqvistar, m. pl. Namnet tillkommer rättast Besksöta, men öf-verföres ofta i de vestra landskapen på Svensk Caprifolium.

Matolja, f., pressas icke blott af Oliv, utan äfven af Vallmo.

Mat-rliabarber, se Rhabarber.

i Matsvamp = ätlig svamp. Namnet är obrukligt och alltför obestämdt att föras till någon viss art.

Mattgräs, n. = Mattlummer.

Mattlummer, se Lummer.

Mattram, m., bildadt af Lat. Ma-tricaria (M. Parthenium L.), men vanligen fördt till Battram (se der). Namnet, ofta förekommande i äldre skrifter, är nu utgånget.

i Manritia-paim, obekant för Svenskar.

Meccabalsam, m., ett harts, innehållande eterisk olja af ett med Tere-binten beslägtadt träd i Arabien: Bal-samodendron gileadense Kunth (Amyris gileadensis L.).

f Meja, f. (Hvitmeja), Skåne, enligt Linné = Hvitsippa. Utdödt namn.

Mejram, m., en allmänt odlad kryddväxt, tillhörande slägtet Koning: Origanum Majorana L.

i Melblomster, n. = Majhvifva.

Melilot, m. = Amur. Det förra namnet är nu vanligen brukligt; bekant är t. ex. Melilotplåster.

Mell, Mellre, f., ett med Molla # närförvandt örtslägte, men har alla' blommor likformiga och tvåkönade: Chenopodium l. Mellens blad äro vanligen mjöliga,t#och namnet härledes af mel, mjöl. (Äfven Mjölkroten hör, enligt Linné, till detta slägte.) De bekantare arterna äro:

Bymell, med triangulära blad: Ch. urbicum L.

Rödmell, med romboidiska, glänsande blad: Ch. rubrum l. Föres i systematiska verk till slägtet Sminkbär.

Stinkmell, med äggrunda, helbräd-dade blad: Ch. Vulvaria L.

Svinmell, med olikformiga, vågiga blad, hvitmjöliga blomklasar: Ch. viride L., äfven Atriplex patula L.

Melon, m., en odlad, välkänd art af Gurkslägtet: Cucumis Melo L.

Re’n är den varma bänk utaf meloner klädd,

Som rundas under glas vid jordens låga bädd,

Der sommarn deras skal med blommans likhet målar

Och gjuter svalkans saft i deras gula skålar.

OXENSTJERNA 2: 54.

Menniskolif, n., se Pnrpurvinda.

f Menniskovän, m., ett gammalt, ^nu obrukligt namn på Snärjegräs, emedan denna växt hänger sig fast vid kläderna. Jfr Snarmåra.

Mespel (mindre rigtigt Mispel), m.

1) Egentligen ett buskslägte bland Kärnfruktträden, med större, npptill skålformiga frukter: Mespilus germanica L. Denna är mera sällan odlad.

2) Vanligast, men oegentligt gifves namnet Mespel åt Amelanchier cana-densis Med. (Mespilus canadensis L.), en buske, äfven tillhörande Kärnfruktträden, med små svarta, ätliga bär.

3) Afvenledes Oxbärsbusken (Cotone-aster vulgaris Lindl.) har i systematiska arbeten blifvit kallad Mespel, men då den numera ej räknas till Mespel-slägtet, bör sådant namn på denna buske försvinna.

t Midsommarsblomster, n. I

anseende till den stora utsträckning och följaktligen de olika klimat Sverige eger, är det klart, att detta namn användes olika i flera landskap. Sålunda hänföres det i "Skåne till Hästfibla, i Småland till Nosserot, i Vermland till Knylbräcka, i Medelpad till Ängs-näfva (i Jemtland kallad Jansmesse-blomster), i Vesterbotten till Allmänt Solöga. Vill man derföre upptaga namnet i en Svensk ordbok, bör det endast tydas med örter, som blomstra vid midsommarstiden.

i Millefolium, n. , rent Latin, men brukas ofta i talspråket för Röllika.

Minnesviol, f., Atterbom = Styf-morsviol.

Mire (Tysk. Miere), m., Visby = Våt-arv.

Mispel, se Mespel.

Missne, n. (i Dalarne f.), äfven Mäss, en i kärr växande ört med tjock rotstock, hjertlika blad, tjock blom-kolf,

omgifven af ett på inre sidan hvitt hölster, och med röda, tätt sittande bär: Calla palustris l. Af Miss-nets tjocka rot beredes i Norrland bröd i missväxtår.

Mistel, m., en på träd växande, ständigt grönskande buske med ledade stjelkar och hvita, enfröigabär: Viscurn album L. Misteln (Isl. mistilteinn) är välbekant i nordiska mytologien. — Af Mistelns bär kokas fogellim.

rMjella, Holtemjella, f., Dalsl. = Ängskovall.

Mjeltbräken (föråldradt: Mjelt-gräs), n., en hos oss sällsynt Bräken-växt (förekommande på Gotland), med odelade, vid basen hjertlika blad med linieformiga fruktplättar på undre sidan: Scolopendrium officinarum, Sw.

Mjödört, f., en på fuktiga ställen allmän, parbladig ört, tillhörande Brumväxterna, med stor blomruska i toppen, hvita, starkt honungsluktande blommor: Spirma Ulmaria L. Har talrika benämningar i mellersta och norra Sverige, men det i Göta rike (äfven Danmark och England) allmänt brukliga namnet Mjödört är det mest karakteristiska.

Mjöldagg, f., en på lefvande växter parasitisk, högst skadlig svamp, bildande mjöl-lika fläckar med små gulbruna knappar: Erysiphe Hed-w. fil. Den mycket omtalade Drufsjukan i södra Europa (0'idium TucTceri Berk.) är en outbildad form af Mjöldaggen. Mjöldryga, f. = Brandkorn. f Mjölgräs, n. = Svinmell. Obrukligt namn.80

Mjölkblomster, Medelp.j, Mjölkros, Upl., Trimjölksgräs, Angerm., ett mycket obestämdt namn i folkspråket. Torde rigtigast hänföras till Kabbelök, enligt namnets användande i nämnda provinser, men tillägges tem-ligen allmänt Smörblomman, och i Dalsland Leontodon autumnalis L.

Mjölke, m. (Mjölkgräs Dal., Imjöl-ke Nerike, Illermjglke Hels., Rå-mjölksgräs Österg., Aldermjölk Franckenius, att förtiga de rådbråkade uttalen i Dalame), ett ständigt vexlande namn på Kropp, synes vara det för-herskande i mellersta Sverige, liksom Almocke i norra och Allonmärke i södra, och dessa så skilda benämningar gå genom medelformen öfver i hvarandra.

Mjölkfibla, f., vanligen, men mindre lämpligt Mjölktistel, m., ett örtslägte af Fibleväxterna, med ymnig hvit mjölksaft, i kanten småtaggiga blad: Sonchus L.

Allmän Mjölkfibla (S. oleraceus L.), ett besvärligt, ettårigt ogräs i trädgårdar. o

Fet Mjölkfibla, Aker-mjölkfibla (S. arvensis L.), ett större, mångårigt, svårt åkerogräs, f Mjölkgubbar, m. pl., Dalsland = Blåsuga.

\ f Mjölkpungar, m. pl., Upl. = *'%^k--krofver.

-"•Mjölkros, f., se Mjölkblomster. * Mjölkrot, f., Rosl., en mångårig art af slägtet Mell: Ckenopodium Bo-' nus Henricus L. — Af "Wahlenberg föres namnet till Mossrot.

Mjölkskilling, Mjölksopp, m., ett slägte bland Skifsvamparne, hvars arter brutna utsippra en mjölksaft: Lactarius Pebs. Hit höra Brötling, Pepparling, Riska, som äro särskildt upptagna.

f Mjölktistel, se Mjölkfibla.

Mjölkvial, m., Medelp. = Ångs-kovall. Mjölk-ysta, f. = Gulmåra.

f Mjölköka, f., öfversättning af Polygala (se Jungfrulin), ett namn som förekommer i böcker, men för öfrigt ej brukas.

Mjölkört, f.,en gemensam benämning på arterna af slägtet Törel, spe-cielt på Reforms-töreln (Euphorbia Helioscopia L.). 1 sammansättningar bortfaller ört, t.ex. Räfmjölk (E.Peplus l.) och Vargmjölk (Kärrtörel, E. palustris l.), af Bromelius kallad Djef-vulsmjölk. — Enligt Linné (Sk. resa 240) öfverföres namnet Mjölkört äfven till Höstfiblan.

Mjöl-laf, utgår, se Laf.

Mjölonris, n., en liten, nedliggan-de, ständigt grönskande buske af Ljungfamiljen, med ofvan blomkronan sittande bär, hvarigenom denna buske skiljes från Lingonriset: Arctostaphy-los Uva ursi (l.). Frukten kallas Mjö-lon, Mjölbär. — Jfr Fjellbär.

Du landets fria bygd,

Som ... plundrar tufvans skatt och stryker mjölonlöfven.

DAHLGREX 1: 31.

Mjölöka, f. = Brandkorn. Mobjälla, f.,Vesterg.=Linnésört.

Molla, f., ett artrikt örtslägte, när-förvandt med Mell, men har två slags blommor, jemte tvåkönade äfven olik-formade honblommor: Atriplex L. De mest bekanta arterna äro:

S vinmolla, som är ett allmänt ogräs på odlad jord: A. patula L.

Trädgårdsmolla, hvilken allmänt odlas och användes som spenat: A. hortensis L.

Mollaväxter, naturliga familjen Chenopodiacece Dumort., Tvåhjertblads-växter med kronbladslösa, merendels femtaliga blommor och med hinnfrukt. Blommorna äro små, gröna. Hit höra Molla, Mell, Sodaört, Saltört, Glasört m. fl.Molter, f. pl., i de vestra landskapen, Multer i Dalarne, = Hjortron.

Monke, m., en ettårig växt,'allmän i södra Sverige, med blå blommor i ett rundt hufvud på korta skaft: Jasione montana L. Ursprungliga namnet är Munkhatt, men nu är Monke allmänt antaget.

Mor (skog) ingår i några växtnamn, såsom Morhattar, Morkulla, Mortåg.

Morell, m., en afart af Körsbär.

Morgonstjerna, se Stjernlök.

i Morliattar, m.pl.,Dal.=Skogs-näfva. Mo-l’is, n., Ångerm. = Ljung. Morkulla, f., Dal. = Dufkulla.

Morrot (äfven Morot), f., en allmänt odlad växt af Umbellaternas familj, med fintaggiga frukter: Daucus Carotai,. Den odlade Morroten har en tapplik, köttig, ätlig rot; den vilda der-emot en smal, träaktig. Se Barkenrot.

Mortåg, äfven Myrtågj m., Norrl., en art af Ormrot, Lilla Ormroten (FranckeDius). Sé Ormrot.

Mosisroser, f. pl., Rosl., en art af Blåklocka, Campanula glomerata L.

Mossa, f., en talrik klass af Grodd-trådsväxterna (Musci L.), med tydligt utbildade vegetationsorganer och sporkapslar, men utan spiralkärl. Den fördelas i Löf- och-Lefvermossor. — »mss-sor kallas (inom växtriket) slafvarne, som tjena växterna, dem de täcka för vinterkölden, skydda för solhettan, fria för rut-nelsen, men vika för alla andra». Linné Delic. nat. 14.

Ett hyende, prydt af den nyfödda sippan Och virkadt af mossornas sammet, der v låg.

LiNG 1: 16.

Anm. Mossa har från äldsta tider varit en gemensam benämning på alla G-rodd-trådsväxter, utom Bräkenväxterna och Svamparne. Numera afsöndras allmänt Lafvar och Alger, som olämpligt äfven kallats mossor. De talrika Lafarter, hvilka af Linné och äldre författare blifvit upptagna under Mossa som slägtnamn, upptagas här under Laf. De egentliga

•

Mossorna äro så lika till utseendet och utan synnerlig användbarhet, att få hafva egna namn i tal- eller skriftspråket. Våra botanister ha väl gifvit Svenska namn åt de flesta slägten, men som dessa äro underkastade oupphörlig söndersplittring, och allmänheten visst icke kommer att urskilja dem, anser jag onödigt att upptaga ifrågavarande namn. Endast några få, som förekomma i folkspråket och som bland de af Liljeblad och

Wahlenberg gifna kunna lättare urskiljas, äro här nedan anförda.

Björnmossa, arterna af slägtet Po-lytrichum Dill., som i folkspråket har talrika benämningar. Särskildt upptagen.

Bullmossa,Bullemossa (Liljeblad), slägtet Splachnum L., i synnerhet S. luteum och rubrum L., de vackraste mossor i verlden. Wahlenberg benämner denna mossa Parasoll- och Solskärmsmossa.

Droppmossa,Tortula ruralis Ehrh., som växer på halmtak, hvilka efter regn länge droppa af den i mossan stannade fuktigheten.

Hvitmossa, särskildt upptagen.

Ljussläckaremossa (Wahlenberg), slägtet Encalypta Schreb., lätt skildt genom sin klocklika mössa.

Raggmossa, slägtet Racomitrium Brid., arter af Grimmia Hedw., eller mossor med hårspetsade blad.

Rödmossa = Hvitmossa. y

Snigelmossa, slägtet Jungermafri-nia L.

. Sotmossa, slägtet.

Stjernmossa (Liljeblad), ‘ siägtet Mniuvi L.

Svallmossa, Leucobryum glaucum

Hampe.

Trälmossa, åtskilliga mossor, mest Hypna L. på magra ängar.

Viskmossa = Björnmossa, äfven större arter af slägtet Dicranum Hedw.

Vispmossa, se särskildt.'

Väderleksmossa (Wahlenberg), Funaria hygrometrica Hedw.

Väggmossa, de större arterna af Hypnum L., såsom proliferum, parie" 6tinum L. Användes att stoppa i väggar.

Mossatof, se Tof.

Mossros, f., en odlad art af Törnros.

Mossrot, f., en art af Umbellat-slägtet Peucedanum L., med findelade blad och platta frukter, utmärkt för rotens brännande smak, hvaraf den fått namnet Finsk Ingefära. Jfr Ingefära. (I Nerike skall äfven Calla l. benämnas Mossrot.)

Movippa, se Vippa.

Mulbärsträd, n., ett i de varma länderna talrikt slägte, med hallonlika frukter, Mulbär. Deraf odlas hos oss två arter:

Hvitt Mulbärsträd (Morus alba l.), med hvita bär. Dess blad lemna den yppersta föda för silkesmasken.

Svart Mulbärsträd {M. nigra l.), hvars brunsvarta bär äro synnerligen läckra.

f Multegräs, n., Vesterg.= Mjödört. Multer, se Molter.

Munkfnat, n. (Munklöss), en

art af slägtet Cynoglossum L., tillhörande de Skrufblomstriges familj, med mjukhåriga blad och med frukter som genom hakformiga piggar fästa sig vid kläderna: C. o fficinale \.. Har en stinkande lukt. — Jfr Hundtunga.

Munkhatt, m., se Monke och Munkskalle.

f Munkliufvud, n., Dalsland = Smörblomma. Namnet har samma hänsyftning som Skallnacke, brukligt i Osterg., och Priestcrown i Engelskan.

f Munk-kål, m., Söderm.=Bläc-ken.

Munkmössa, f., en med Missne närförvandt växt, men med han- och honblommor åtskilda, fastän på samma kolf (hos Missnet äro de blandade om hvarandra): Arum maculatum L.

Munkmössan har en skarp, brännande smak. Kallas äfven Dansk Ingefära.

— Hos Franckenius benämnes den Munkepes, hos Tillandz Munketyg.

— Jfr under Munkskalle. Munkpeppar, m. = Bitterfetknopp.

Munkskalle, m., Munkhatt, MlinkmÖSSa, allmän benämning på en art af slägtet Stormhatt, med stora, blå, hjelmlika blommor: AconitumNa-pellus l. eller snarare A. Cammarum L. Kallas äfven Blåmunk.

Anm. Enligt Linnés Fl. Svec. skall namnet i Jemtland öfverföras på den himmelsvidt åtskilda Kamillblomman.

Murgrön, Murgröna, f., en ständigt grönskande buskväxt, som förmedelst luftrötter klänger sig uppför klippor, murar o. s. v. Hedera flelix L. Slurgrönan var helgad åt vinets gud, och dess rankor inbjuda än till hans hyllning.

Och murgrönsrefvans helga krans sig ' knöt

Betydningsfullt om silfvergråa håren.

STAGNELIUS 1: 135.

Der rankan sig lindar kring lagrarnas stam

Och murgrön kring hjeltames stoder.

BESKOW 1: 165.

Murkla, f., en läcker vårsvamp med på öfre sidan nätådrig, oftast sockertoppslik mössa: Morchella esculenta Pers.

Stenmurkla, en med Murklan be-slägtad ätlig vårsvamp, men med upphöjda, vridna åsar på mössans öfre sida: Gyromitra esculenta Fr.

Mur-ruta, f., en art af slägtet Bergspring, med tredeladt sammansatta blad, småbladen vigglika: Asplenium Ruta muraria L.

t Murört, f.,ett mycket opassande, obrukbart namn på Gypsoj)hila muralis L.

Musflbla, f. (äfven Musöron), en

afdelning af Hökfibleslägtet, vanligen utskjutande refviga rotskott, med utmärkt små frukter: Pilosella Fr.

Mliskot-träd, n., ett ständigt grönskande träd på Moluckerna: Myristica moschata Thunb. Frukten kallas Muskotnöt och det kärnen omgifvande skalet Muskotblomma.

Musrumpa, f., se Mnstippa.

Musseron, m., en ätlig svamp af Skiflingarnes slägte: Agaricus gambosus Fb.

Mnstippa (äfven Musrumpa), f.,

en mycket liten växt af Ranunkelfamil-jen, med bar, enblommig stängel och långt utdraget fruktfäste: Myosurus minimus L.

f Mnstörne, enligt Dalin.Ruscus aculeatus l. Förkastligt och obrukligt namn, efter Tyskans Mäusedorn.

MllSärt, f., Vesterg. (Musapjask) = Sparflins. Musöron, n. pl., se Musfibla.

Musört, f., ett till Boväxterna hörande slägte: Filago L., små gråludna växter med hela blad och gyttrade

blomkorgar.

Myggblomma, f., ett i kärr växande örtslägte af Nosseväxternas familj, med mycket små, gulgröna blommor: Malaxis Sw., äfven Sturmia Reich.

Mynta, f., ett artrikt slägte af Suge-växternas familj, med nästan regelbundna, fyrklufna blommor, och mer eller mindre behaglig aromatisk lukt: Mentha l. Utom de vilda Myntorna hafva flera arter från äldsta tider varit odlade så väl för sin vällukt som för medicinskt bruk.

Grön Mynta {M. viridis l.), glatt, grön, med blommor i ax.

Grå Mynta (M. silvestris l.), lik den föregående, men gråluden.

Hästmynta (M. aquatica l.), blommorna i ett hufvud, bladen släta. En förändring häraf med blommor i krans uti bladvecken kallas Vild Hjertans-fröjd.

Krusmynta (il/. crispa l.), blommorna i ett hufvud, bladen inskurna och krusiga.

Myskmynta (M. sativa l.), se Hjjer-tansfröjd. Denna odlade art är den mest välluktande af alla, vida skild från Vild Hjertansfröjd, med hvilken den dock af botanister förvexlas.

Trädgårdsmynta- (M. gentilis l.), blommorna i småludna knippen uti bla^vecken. Odlad och förvildad.

Akermynta (M. arvensis l.), blommorna i kransar uti bladvecken. Har obehaglig lukt och kallas deraf ofta Horsamynta.

Myr- ingår i flera sammansättningar, utmärkande dels arter, dels förändringar, växande i kärr, t. ex. Myrbjörk, Myrgran m. fl.

Myrag, m., ett slägte bland Half-gräsen, likt Ag, men mycket mindre: Rhynchosporav ahl. Af Myragen finnas två arter, en med hvita småax (Rh. alba Vahl.), en med bruna (Rh.fusca Vahl.).

Myrbjörk, se Björk. Myrbräcka, se Bräcka.

f Myrbär, n., Angerm. = Tranbär. + Myrdun, Myrkulla = Ängdun.

Myrkong, m., se Kungsspira. Myrlaf, se Laf.

Myrrlia, f.,en välluktande kåda,som utflyter ur Balsamodendron Myrrha Link, hvilket träd finnes i Arabien och Abyssinien. Omtalas flerstädes i bibeln.

fMyrstut, m., Jemtl. = Strätta.

Myrten, m., en ständigt grönskande buske från södra Europa, hvilken hos oss allmänt odlas inom hus: Myrtus communis l. Akta kärlekens symbol.

Den första (kransen) var af myrten.

Dermecl kröntes

Den lycklige, hvars ömma tro belöntes

Af den förnämsta skönhets ädla hand.

LEOPOLD 2: 291. Unga flicka, i din vår-Bind dig myrtenkransen.

franzén 1: 140.f Myrtåg, se Mortåg. f Myrtåger, f. pl., Verml. = Lin-nésört.

Myska, f., gemensamt namn för flere välluktande växter, såsom Myske-gräs (Eierochloa odorata wG.),Myske-madra (se Madra), Myskmynta (se Mynta), Skogsmysk = L?nra(E« borea-lis L.

Måbiirsbuske, m., en art af slägtet Ribs, med upprätta blomklasar och röda bär (Måbär) med fadd smak: Ri-bes alpinum l. Jfr Linnés 01. resa 7.

Månadsros, f., en odlad art af Törnros: Rosa damascena ait.

Månfiol, f., ett örtslägte af Kors-blomstriges familj, med blå blommor och stora glänsande skidor: LunariaL. — Månört, Atterbom 1: 89.

•hMångbladslaf, falskt och obrukligt namn; utgår alldeles.

Måra, f., ett artrikt örtslägte, skildt från öfriga Måraväxter genom platta blomkronor utan pip: Galium L. Af hit hörande arter äro följande mera allmänt kända:

Allmän Måra (G. boreale l.), upprätt, med fyra blad i krans, hvita blommor, håriga frukter.

Hvitmåra {G. Mollugo l.), uppstigande stjelk, åtta blad i krans, hvita blommor, glatta frukter.

Gulmåra (G. verum l.), lik den näst föregående, men stjelken upprätt, blommorna gula. Har talrika namn i folkspråket.

Snarmåra (G. Aparine l.), med snärjande stjelk; hänger sig medelst krokiga taggar fast vid kläder och andra föremål. Kallas vanligen Snärje-gräs.

Måraväxter, Tvåhjertbladsväxter med sambladig blomkrona ofvan om den af tvenne småfrukter sammanväxta frukten, med två märken: Rabia-cece Juss.

Märke, n., ett i vatten växande örtslägte af Umbellaternas familj, med enkelt parbladiga blad och femnerviga småfrukter: Sium h. Namnet tillhör ursprungligen Selleri, men är nu allmänt öfverfördt till slägtet Sium. En art har de under vatten växande bladen dubbelt parbladiga: S. latifolium L.

rMärrbjälla, f., Dalsland = Blåklocka.

Märrblomster, n., Dalsland = Hästfibla.

Märrmynta, f., Boh. = Konig.

Märrpissegräs, n., Vesterg. = Drakblomma.

Mäss, n., se Missne.

Mästerrot, f., en mångårig ört af Umbellaternas familj,med dubbelt tre-delt-sammansatta blad och platta delfrukter: Imperatoria Ostruthium L.

Möblomma, f., en med Valmo när-beslägtad ört, men med långa, hornlika, tvårummiga skidor: Glaucium Tourn. Vår inhemska art har gula blommor: G. luteum Soop.

Mögel, n., åtskilliga veka, ull- eller hårlika svampväxter, allmänna på förruttnande organiska ämnen, med frökorn i spetsen, dels inom en blåsa (Mucor Mioh.), dels bara i ett hufvud (Aspergillus Mioh.) eller radade i penselform (Penicillium Link).

•h Mörklaf utgår alldeles.

Mörtgräs, n., Gotl. == Hvitfet-knopp.N.

i Nackel, m., Nackblomster, n.,

ett af Liljeblad bildadt namn på Hök-fibla (Hieracium L.), men utan känd härledning och som hvarken i skriftspråket eller det allmänna språket blif-vit antaget. Jfr Prestnacke.

fNafvelgräs, n. (rättare Nafvel-Ört), föres af äldre författare ganska passande till slägtet Spikblad; i Da-lins ordbok föres det till utländska slägtet Cotyledon L., men då detta är i Sverige okändt, synes det mig öfver-fiödigt att för det samma antaga ett Svenskt namn.

Nafvellaf, se Laf. f Nafverlönn, f. (i Skåne Naver, efter Danskan), en buske, hörande till slägtet Lönu, med treflikiga blad, upprätta blomknippen: Acer campestre L. t Xagelgräs, n. = Hönsarv. Nagelsvamp, m., en mycket liten, ätlig svamp, som framkommer strax efter snösmältningen om våren: Aga-ricns esculentus Wulf.

Nagelört, f., ett artrikt slägte af Korsblomstriges familj, med små oan* senliga blommor, korta skidor: Dra-ba L.

Den allmännaste arten deraf,

D. verna L., skiljes nu vanligen som eget slägte och benämnes Rågblomma (Smål.). '

Nagglaf utgår alldeles.

Najas, f., ett under vattnet växande örtslägte, hvilket kanske rättast bibehåller Latinska namnet, såsom stam-förvandt med Nate; eljest kan det ock benämnas Nateserf. . *

Najkon, se Nejkon. rNakling, m. = Tidlösa. Af dess i trädgårdsspråket vanliga metaforiska benämning Nakna Jungfrun har Liljeblad bildat Nakling. som är ett föga lämpligt namn.

Narciss, m. och f., örtslägtet Narcissus l., skildt från öfriga Narcissväxter genom en odelad krona inom kalkbladen. Hit höra Gul Narciss (se Påsklilja), Hvit Narciss (se Pingstlilja) samt Jonqvill och Tazett, hvilka alla äro särskildt upptagna.

Xarcissen, sörjande, som med sin blekhet klagar

3Iot kärleken, hvars hämnd förhärjade dess dagar.

OXENSTJERNA 2: 28.

Långs utför rabatten narcisserna buga

Och röra på nackarne liksom i takt.

DAHLGREN 1: 420.

Narcissväxter, prydliga lökväxter med ett hjertblad och sex ståndare; likna Liljeväxterna, men hafva fruktämnet under blomman: Narcissece Juss.

NardllS, f., en från äldsta tider för sin vällukt prisad växt i Ostindien, be-slägtad med Vänderoten: Nardosta-chys Jatamansi Dec. Den af rotstocken pressade saften användes till smörjelse. »Kom en qvinna, som hade ett glas med oförfalskadt och kosteligit nardus smörjelse». Marc. 14: 3.

Narf, m., ett namn närbeslägtadt med Arv och med nästan samma betydelse, men i allmänhet tillagdt endast Narfväxterna. Liksom Arv kan det blott med bifogadt epitet användas såsom bestämdt växtnamn. Plexioner deraf äro Nägde, Nörel.

Narfgräs, n., ett mycket mjukt och vekt grässlägte, växande på våta ställen, med 1—2blommiga småax: Ca-tabrosa p. Beauv.

Narfväxter, familjen Alsinacece Fe., TvåThjertbladsväxter med ledade stjelkar, motsatta blad, fembladigt blomfoder och blomkrona, enrummigt fröhus med centralt fröfäste. Hit höra Hönsarv, Spergel, Stjernblomma m. fl. Undantagsvis äro blommorna fyr-delade.Nata, f., är i mellersta Sverige den allmänt brukliga benämningen påSfe/-laria media (l.), i Göta rike Våt- eller Vassarv.

Nate, m., ett artrikt örtslägte,hvars samtliga arter äro vattenväxter med smala blomkolfvar, fyra kalkblad och småfrukter: Potamogeton L. Bland arterna förtjena följande, af allmänheten urskilda, att anföras:

Abborrnate, med de öfre bladen flytande, hinnaktiga, rodnande: P. rufescens Schrad. Namnet tillägges i folkspråket äfven Gäddnaten.

Borstnate, med borstlika, ehuru platta blad, alltid nedsänkta i vatten: P. pectinatus L.

Grodnate, särskildt upptagen.

Grofnate benämner WahlenbergP. lucens L., med nästan oskaftade, lan-cettlika, glänsande blad, alla nedsänkta i vatten.

Gräsnate, med grenig stjelk, de nedre bladen under vattnet gräslika, de öfre flytande bladen hinnaktiga: P. gramineus L.

Gäddnate, med flytande, skaftade, läd^rartade blad: P. natans L.

Alnate, med alla bladen nedsänkta i vatten, hjertlika, stjelkomfattande: P. perfoliatus L.

Anm. Såsom synnerligen eget må anmärkas, att detta örtslägte af Dalin alldeles förbigås och förvexlas med Nata.

Nateserf, m., se Najas.

Natt och dag = Lundkovall.

Nattfackla, f., Dictamnus albus

l., en hos oss såsom prydnadsväxt odlad ört med hvita eller röda blommor. Den är mycket rik på en eterisk olja, som vid hög temperatur afdunstar i så stor mängd från blomdelarne, att, om hon antändes med ett ljus, hon då bildar en starkt uppflammande låga; deraf det Svenska namnet.

Nattfiol, f., örtslägtet Hesperis L., tillhörande Korsblomstriges familj,

hvars äkta art {H. tristis L.), med smutsgula, brunådriga blommor, odlas för den vällukt dessa sprida nattetid. Det samma eger äfven rum, ehuru i mindre grad, med Allmänna Nattfiolen (H. matronalis l.), som har röda blommor.
Med lockar gula såsom solens,

Och kinder såsom nattfiolens.

TEGNÉR 2: 16. När på bergen och kring dalen Aftonrodnan lågar opp,

Sjunger ljufligt näktergalen,

Öppnas nattfiolens knopp.

NICANDER 1: 431. I tårar liljan stod, och nattfiolen Sitt milda doft kring Floras bäddar göt.

STAGNELICS 1: 423. Anm. Till de ofvannämnda båda växterna hör obestridligen namnet Nattfiol; men som flere växter om aftnarne utveckla en starkare lukt, har samma namn blifvit öfverfördt äfven till dessa, synnerligast till Nosseroten och Svensk Capri-folium.

Nattskatta, f. (Tillandz), Natt-skategräs, n. (Retzius), är tydligen det Tyska Nachtschatten, Danska Nat-skygge, och i skriftspråket en benämning på Solanum nigrum L., men som knappast ingått i folkspråket. Enligt Rietz har dock namnet Nattskategräs otvungen härledning af nattskata, en provinsbenämning på Läderlappen.

Neckarot, f. = Sprängört. Se Linnés Vestg. resa 98—100.

Neckblad, Neckblomster, n., en allmän vattenväxt med stora, hjertlika, läderartade, flytande blad och gula blommor: Nuphar luteum Sm. (Se Rietz Ordb. 467, der flera olika benämningar på denna växt anföras.)

Kring kölen neckens blomster glimma, Och breda blad i mattor simma,

Dem ingen bölja fuktat har.

GYLLENBORG 1: 190.

Neckros, f., lik näst föregående, men med mycket större, hvita blommor: Nymphaea alba L.

Den hvita neckros reste opp Mot soln sin blanka silfverkopp.

ARNELL 37. Fyrisån, af neckens rosor krönt.

STAGNELIUS 1: 305.

Neglantyr = Lukttörne. Jfr En-geltorn.

Neglika, Nejlika, se Näglika.

(Ordet anses härleda sig från nagel, spik, stift; jfr T. Nägelein, hvarmed närmast afses Kryddnäglikan, i anseende

till blomknopparnes likhet med små nubbar.)

Nejkon (Najkon), n., Gotland == Backsmultron. Namnet kommer af det Ryska nika, bär, hvilket ord förirrat sig till Gotland.

Nicht, m., en från Tyskan lånad benämning på Lumrik. Se Mattlum-mer.

Nicktistel, se Tistel, i Nippramsgräs = Silfverört. Njupon, se Nypon.

f Njurlaf utgår.

Nocka, f., ett särdeles gammalt, dyrbart namn, af det nu nästan förlorade nocka, ludd. (Se Ihres Gloss.) Till-lägges mycket ulliga växter, men tem-ligen obestämdt.- Jag har hört det hänföras äfven till Musörten; lämpligast synes det mig dock tillkomma våra Svenska Cinerarier eller ock Tepb.ro-seris Reich., ett med Boörten förvandt slägte, men med enkel hålk.

f Nolanaber, m., Skåne, enligt Linnés Fl. Svec. n. 704 (enligt Sk. resa s. 147: Nolanabber, i registret till boken: Nolanäbbar) = Hökfibla. Namnet synes vara utgånget och är sannolikt förvridet.

Nopal, m., en art af Cactus, Opuntia coccinellifera Dec.

Noppa, f., örtslägtet Gnaphalium

l., hittills förenadt med Kattfotsörten och från den skildt eudast genom två-könade blomhufvud. Namnet tillägges i folkspråket båda, äfvensom Harklöf-vern.

Nosgräs, se Näsgräs.

Nosserot, f., ett örtslägte af Nosse-växterna; de Svenska arterna hafva två breda rotblad, hvita blommor i klase och med lång sporre: Platanlhera Rich. Uotknölarne hafva afrodisiska egenskaper. Nosserotens blommor sprida om aftnarne en behaglig lukt, hvaraf de oegentligt blifvit benämnda Nattfioler.

Anm. Namnets etymologi är märkvärdig. Tvenne tydningar förekomma, begge ganska karakteristiska för växten. Enligt den ena härleder det sig från 7ioss, ett landskapsord, som är liktydigt med slem, hvilket väl passar till rotknölarnes slemrikhet. Enligt den andra kommer det af växtens Tyska benämning Genoss-wilrz, der ordet genoss, conjugium {ge har bortfallit i Svenskan), betecknar de båda förenade rotknölarne. — I Svenska folkspråket skola ock testiculi kallas nossar,

Nosseväxter, T våhjertblads växter med mycket egendomligt bildade blommor, treskaligt, enrummigt fröhus, från alla öfriga skilda genom ståndarnes förening med pistillen till en pelare: Orchidece L.

Notblomster, n., en i de Svenska insjöarne vanlig växt med jemnbreda, inuti pipiga, tvårummiga rotblad och på stängeln klaslikt hängande hvita blommor: Lobelia Dorlmanna L. De utländska, som prydnadsväxter odlade arterna af slägtet bibehålla namnet Lobelia.

Nubblaf, se Laf.

Nubbsvamp, m., en liten, hård trädsvamp med gullgul disk; märkvärdig för sitt inom tallens ved krypande svamplager, hvarigenom träet snart förruttnar: Ditiola radicata Fb.

Nunneört, f., ett i lundar växande, tidigt blommande örtslägte, med rund stamknöl, mångdelade blad och i en klase sittande (hös våraiphemska arter röda) blommor: Corydalis Vent. De allmännare arterna äro:

Finger-nunneörten, med tät stamknöl och fingerdelade skärmblad: C. bulbosa Pers. Förekommer mest i gamla trädgårdar.Håla Nunneörten,med ihålig stamknöl och hela blomskärmar: C. cava (l.).

Lilla Nunneörten, .ined tät stamknöl och hela blomskärmar: C.'faba-cea Pers. En af de tidigaste vårväxter i lundar.

Sibiriska Nunneörten, med hela skärmar och gulhvita blommor: C. nobilis Pers. Odlas som prydnadsväxt, f Nyckelblomma, f., ett af Gul-hvifvans många namn; oftare säges dock Jungfru Mariae nycklar, Him-

melsnycklar.

Nyckelblomster, n., ett artrikt slägte af Nosseväxternas familj, med tvenne rotknölar, klasvis sittande (mest röda) blommor med långa sporrar: Orchis l. Flera arter urskiljas af allmogen under namn af Johannis, Jungfru Mariae, Petri nycklar; några hafva tillika sjelfständiga namn. Arter med handlikt klufna rotknölar kallas Herrans hand (se derst.). Den allmännaste bland dessa är:

Fläckiga Nyckelblomstret, med tät stjelk och fläckiga blad: 0. maculata L.

(Svedda Nyckelblomstret, O. ustulata l., se Krutbrännare.) i Nyckelgräs, n., ett af Ängsko-

vallens många namn, antecknadt i Medelpad.

Nyponbuske, m., Dalsland Nype-torn, n., de vilda, enkla arterna af slägtet Rosa L., taggiga buskar med sköna blommor. Frukten kallas Nypon, Hy-pen m. fl., rättast Njupon af det äldre Hjupon. Jfr Törne och Törnros. Nyponbuskens frukter insamlas för kökets behof och skiljas dervid efter mognadstiden i

Smörnypon (R. cinnamomea l.), de minsta, tidigast mognande, smör-mjuka frukterna.

Sommarnypon (R. mollissima

avilld.), tidigt mognande, köttiga,

tagghåriga frukter. Till dessa sluta sig de stora, oftast odlade Holländska Nyponen.

Vinternypon (R. canina l.), sent mognande, hårda, glatta frukter. Nysblad, n., Österg. = Hästfibla Nysrot, f., örtslägtet Veratrum L., Etthjertbladsväxter med stora, breda, fållade rotblad, rik blomvippa, sex qvarsittande kalkblad och tre enskaliga småfrukter. Nysroten benämnes ofta Prustrot, emedan den eger lika egenskaper.

Hvit Nysrot (F. album l.), med hvitgröna blommor. Växer i Finmarken.

Svart Nysrot (F. nigrum l.), med svartbruna blommor. Odlas, i • NyttegräS, ett onyttigt och obrukligt namn, fördt till Kattmynta.

f Nåldyna, f. = Taskört, äfven Björkticka.

Nålkörfvel, m., en med Körfvel närbeslägtad Umbellat, med långa, syl-lika, kamlikt stälda frukter: Scandix Pecten L.

f Nålsvamp, ett i intet afseende utmärkt, litet svampslägte, som kan alldeles förbigås.

i Näfta, f., ett af det Latinska Nepeta olyckligt bildadt namn, som hvarken har vunnit eller kommer att vinna burskap i språket.

Näfva, f., nyare Näbb (i äldre språket heter näbb näf), ett artrikt örtslägte bland Tvåhjertbladsväxterna, lätt skildt genom en näbblik fruktpelare,, på hvilken fem småfrukter äro fästa: Geranium L. Slägtets arter äro dels mångåriga, dels ettåriga; flera af dem hafva egna namn i folkspråket, såsom:

Blodnäfva (G. sanguineum L.), med enblommiga blomskaft, högröda blommor.

Skogsnäfva (G. silvaticum l.), mångårig, med knölig rot, gredelina blommor. 'Stinknäfva (G. Robertianum l.), •ettårig, utmärkt från flera andra, likaledes ettåriga arter genom sin stinkande lukt.

Ängsnäfva (G. pratense l.), lik Skogsnäfvan, men har mera inskurna blad och sköna högblå blommor.

Anm. Genom ett olyckligt stafningsfel har man kommit att föra namnet Näfva till slägtet Slideknä. Detta kallas vanligen i södra Sverige RöKnäa; i stället för Rö(d)-knäa har man läst Rök-näva och derigenom fått benämningen Näfva till slägtnamn för Polygonum. L., hvarpå den icke har aflägsnaste tillämpning, hvilket sedermera föranledt flera olyckliga sammansättningar.

Näfverlaf, Näfvermossa, se Laf.

i Nägde, Angerm. = Spergel.

Näglika, f., ett artrikt örtslägte, typ för Näglikeväxterna, skildt från öfriga slägten genom fyra eller två fjäll, som nedtill omgifva det cylindriska fodret: Dianthus L.

Näglikor täckt bland röda pioner

Sira hvar vinkel och lukta så skönt.

BELLMAN 3: 123.

Borstnäglika (D. barbatus l.), med lancettlika blad, blommorna i en jemn qvast.

Praktnäglika (D. superbus l.), med röda blommor i gles vippa, kronbladen delade i hårfina flikar.

Sandnäglika (D. arenarius l.), med kronbladen som hos den föregående, blommorna hvita, stjelken enblom-mig. Sandnäglikan uppfyller vid midsommartiden luften med en doftande aromatisk vällukt. Jfr Linnés Sk.resa 74. — Liknar mycket den utländska, stundom odlade Fjädernäglikan (D. plumarius L.), men denna har isgrått, grenigt örtstånd.

Saronsnäglika (D. Armeria l.), se Saronsblomster.

Trädgårdsnäglika (D. Caryophyl-lus l.) har grenig stjelk, ensamt sittande blommor, i kanten tandade kronblad.

Ängsnäglika (D. deltoides l.), lik den föregående, men flere gånger mindre och har blott två smala skärmblad under fodret.

Näglikekummer, se Kummer.

Näglikeväxter, familjen Silena-cece lixdl., Tvåhjertbladsväxter med ledade stjelkar, motsatta, enkla blad, sambladigt blomfoder, sköna fembla-diga blommor och centralt fröfäste.

f Näsgräs, Nosgräs, Dalarne =

1) Röllika, 2) Nysrot.

Nässla, f., ett allmänt bekant slägte, tillhörande Tvåhjertblads- och kronlösa växterna, hvilket genom sina stickande hår gör sig lätt kändt: Urtica L. Kallas äfven Nätla (fornsv. ncetla), Näta, Nät.

Jag är en nässla; den mig rör

Får känna hvad min qvickhet gör.

Men slutlig man mig agar

Och kål på mig tillagar, v. dalix 5:356.

Brännässla (U. dioica l.), mångårig, med hjertlika blad.

Etternässla (U. urens l.), ettårig, med ovala blad.

Hampnässla (U. cannabina L.), mångårig, med flikiga blad; liknar Hampa och lemnar, såsom denna växt, äfven tågor.

Anm. Den sistnämnda är vida skild från allmogespråkets Hampnässla, en art af slägtet Dån. I detta språk kallas flere #Sugeväxter0 nässla, t. ex. Blindnässla, Bonässla, Asknässla, hvilka icke ega den ringaste förvandtskap med Nässleslägtet.

Nässleklocka, se Blåklocka, iNässlesilke, n. = Allmän Snar-refva.

Nästrot, f., ett örtblad saknande slägte af Nosseväxternas familj, med i en knippa samlade rotgrenar, liknande ett skatbo: Neottia Nidus avis (l.).

Nörel, Nörla, f., mycket små Narfväxter med syl-lika blad, treskalig frukt: Alsine \vG. Namnet, tillagdt äfven Lepigonum Fk. (se Fjällnarf), tillhör egentligen Norskan.O.

•fr Obär, Dal., se Öbär.

Odonbuske, m., en art af slägtet Vaccinium L., med årligen affallande löf och mörkblå bär, liknande Blåbär, men smaken äcklig: V. uliginosum l. Bären kallas Odon, hos äldre författare Odensbär. I stor mängd förtärda, förorsaka de yrsel och hufvudvärk; deraf deras namn (Isl. öÖr, galen, rasande).

Odört, f., en narkotisk ört, tillhörande Umbellaterna, känd af sina klotrunda frukter med ojemna åsar, sina mycket sammansatta blad och sin fräna lukt: Conium maculatum L. Namnet är ursprungligen och hos Harpestreng samt alla andra äldre författare tillagdt Sprängörten (Cicuta l.), men numera allmänt antaget för Conium.

i Ofris, f., det Latinska Ophrys L., hvilket slägte nu är upplöst i flera, så att man icke kan föra namnet till något-dera, ehuru Flugblomman dermed troligen menas.

•fr Oleander, m. = Nerium Oleander l. Jag har alltid hört denna, endast inom hus odlade buske kallas Nerium. Intetdera namnet bör likväl upptagas i en Svensk ordbok, om ej i ett bihang.

Oleaster, m., se Oliv.

Olgon, Olvon, n., se Olvonbuske. Oliv, Olivbuske, m., en i södra Europa och Orienten växande, ständigt grönskande buske (Olea europcea L.), af hvars bär pressas olja (matolja och bomolja). Den vilda busken kallas Oleaster.

På en ringa lofvande mark, oländiga kullar,

Klappergrus, med törne beväxt, och magrare lera Trifvas Minervas skog och olivens lif-liga stammar. Tecken dertill oleastrerna ge, som ymnigt i trakten

Skjuta sin växt ocb beströ med de vilda frukterna jorden.

ADLERBETH 77.

... Vårda den feta oliven, helgad åt freden. Dens. 84.

Olivlaf, se Laf.

•fr Olivlöf, n., Vesterg. = Murgrön.

•fr OljOblad, n., blad af Oliven. Tegnér 3: 72.

Oljoträd, n., benämnes Oliven i bibeln. »Han varder afhemtad... såsom ett oljoträ t>bortfäller sitt blomster». Joib 15: 33. — »Än i dag grönskar Cedern på Libanon och Olj oträdet i örtagården vid Gethsemane». Fries Bot. utfl. 1: 94.

Två oljeträd planterade man såg

Yid grottans öppning.

STAGNELIUS 1: 464.

Oljpalttl, f., ett slägte bland palmarterna i Guinea, af hvars frukter Palmoljan erhålles: Elasis guineensis L.

•fr Oljrättika, anförd i Dalins ordbok. Hvilken växt dermed förstås, vet jag icke.

•fr Olmegräs, se Ölmegräs.

Olsmessaskopor (Ols-skopor) och Olsmess-umbell, olämpliga namn i Dalarne, det förra på Skogs-näfvan, det senare på Röllikan, hvilka intet afseende förtjena.

Olvonbuske, m., en prydlig buske af Flädervästernas familj, med flikiga blad, stora hvita blomkransar, i hvilka kantblommorna äro mycket större och ofruktsamma: Viburnum Opulus L. Frukten kallas Olvon (Olgon), egentligen Ulf bär. — Jfr Elnaträd.

•fr Oragräs,^vanligen Orragräs, sällan Orengräs, n., Smål. med fl. st. = Ängskovall.

Orange, m., en vanlig benämning på Pomeransträd, men tillägges äfven andra växter af Citronslägtet. Häraf I namnet orangeri på drifhus, emedansådana först anlades för Orangeträdens odling.

Der skönt orangen ibland lagern spirar

Med silfverblommor och med frukt af guld. beskow 1: 157.

T Oransört, f., Skåne = Allmän Stålört.

i Orkorn (af or, mal), n., Vesterg. = Kikbär.

Orleanaträd, n., ett resligt träd i de varmare delarne af Amerika, med hjertlika blad och stora, sköna, rosenröda blommor: Bixa Orellana L. Dess frön omgifvas af ett ämne, som lemnar färgstoftet Orleana.

Ormax, n., ett litet grässlägte med fjällikt öfver hvarandra liggande blommor i enkelt ax, liknande en ormstjert: Lepturus R. Be.

Ormbunke, m., ett slägte bland Bräkenväxterna, med i tufvor eller bunkar växande blad med runda sporplättar på undre sidan: Aspidium Sw. Tvärt emot både härledning och alla äldre författare har man hänfört namnet till hela Bräkenfamiljen.

Ormbär, n., en mångårig växt med fyra i krans omkring stjelken sittande blad, fyrtaliga blomdelar och svarta bär: Paris quadrtfolia L.

Anm. I folkspråket öfverföres namnet till flera vilda, icke ätliga bär, t. ex. Troll-drufvans samt artemas af slägtet Solanum L., och på Gotland skall Vägtorn benämnas Ormbärsträd..

i Ormgräs, n., Dalsl.=Blodnäfva.

— Ordspråk: »ormen gömmer sig i ormgräs» (latet anguis in herba. Virg.).

i Ormkagge, m., Verml. = Ormbunke.

f Ormnäfva = Ormrot. En alldeles falsk sammansättning af det missförstådda Näfva.

i Ormris, n., Hels. = Örnbräken.

— Om de med orm flerfaldigt sammansatta provinsnamnen på Örnbräken, se Rietz Ordb. 489.

Ormrot, f., en afdelning af slägtet Slideknä med mångåriga, vridna rotstockar (Bistorta Toubn.) och ett ax i toppen: Polygonum l. Arterna äro: Liten Ormrot (P. viviparum l.), med hvitt, lökbärande ax.

Äkta Ormrot (P. Bistorta l.), med rödt ax utan smålökär.

f Ormskalle, m., Gotl. = Gucku-sko.

f Ormskallrebräken, n., Wahlenberg = Läketunga.

i Ormstingsgräs, n., Orin-stingsrot, f., Finl. = Tulkört.

f Ormtunga, f. = Läketunga.

f Or-mylja, f., enligt Wahlenberg = Brudbröd.

+ Ormöga, n. = Rifva. Ett af botanister bildadt, men för en växt olärnp-^ ligt namn, och eljest obrukligt.

f Ormört, f., Dal. = Ormrot.

f Orne, m., Vesterg. (Gäsene härad) = Ask. Namnet torde komma af Lat. ornus.

Orselj, m., ett blått färgstoft, som erhålles af lafslägtet Roccella, företrädesvis från Canarieöarna. Jfr Orseljlaf.

+ Osteblomma, f., norra Boh. = Eöllika. Namnet har blifvit härledt från os, lukt; men kommer sannolikare, enligt Rietz, af ysta.

Otterbär, se Utterbär.

Oxbärsbuske (egentligen Oxel-bärsbuske), m., en liten, inhemsk buske, hörande till Kärnfruktträden, med äggrunda, helbräddade blad, på undre sidan hvitludna: Cotoneaster vulgaris Lindl. Bären likna Oxelbär, hvaraf

namnet.

Oxel, f., utgör jemte Rönnen slägtet Sorbus l., tillhörande Kärnfruktträden, men lätt skildt genom sina mångblommiga blomqvastar och sina bär med hinnaktiga kärnhus.Finsk Oxel (S.fennica k alm) har de nedre bladflikarne fria oeh bären syrliga, såsom Rönnen. Kallas äfven Suroxel (Rosl.), Oxelrönn.

Norsk Oxel (S. Aria Crantz), med enkelt sågade, på undre sidan hvit-ludna blad.

Svensk Oxel (S. sca«décaFK.),med, flikiga och sågade blad. i Oxgräs, n. = Nosserot, Oxlägg, Oxlägga, f. (förskämdt uttal är Yxlägg) = Gulhvifva. Namnet förekommer äfven hos våra äldre författare och i Engelskan.

Oxläggan, sippans bror, som, knappt ur drifvan frälsad,

År af det trägna bi som vårens förstling helsad.

OXENSTJERNA 2: 122.

Oxtunga, Oxtungört, se Tungört.

OxtungSvainp, m., en saftig, på ekstubbar växande, rödbrun svamp med gula pipor på undre sidan: Fistulina hepatica Fr. Svampen har genomskuren mycken likhet iped en oxtunga och räknas till de läckrare svamparne.

f Oxöga, n., en af äldre författare antagen benämning på Krageblommorna och ännu bruklig i Skåne.

t Oxöron, n. pl. = Backvippa.

P.

f Paddbär, n., hänföres vanligast till Trolldrufvan, men tillägges äfven andra växter, som benämnas Ormbär, Trollbär, Villbär. f Paddfot, m. = Rifva. iPallgräs, n., Marstrand=Bitter-fetknopp.

Palm, {., Palinträd, n., en gemensam benämning på träd tillhörande familjen Palvice Aubl. Palmerna, som af Linné kallas växtrikets furstar, uppnå en utomordentlig höjd; de hafva enkla stammar med en yfvig bladtofs i spetsen. — De vigtigare slägtena äro särskildt upptagna. Jfr Dadelpalm.

Ön var glad och skön,

Rik på palmer, som dem bödo Ymnigt både bröd och must.

franzén 1: 305. I lustgården skimrar en källa,

Af viftande palmer bekransad.

STAGNELIUS 2: 433.

Palmer, f. pl., kallas blomhängena af Sälg, som blommar omkring palm-söndagstiden, med hvilka fordom hos

oss kyrkorna sirades, såsom i de varma länderna med verkliga palmer. (Från Skandinavien har namnet oeh bruket öfvergått till Northumberland i England.)

f PalmniOSSa, f.,obestämdt, obruk-‘ligt namn. Utgår alldeles.

Palsternacka, f., en allmänt odlad köksväxt af Umbellaternas familj, med lång, hvit, köttig rot: Pastinaca sativa L. — Den Vilda Palster-nackan har tunn, träaktig rot. Jfr Bolmört.

fPaltpotateS, en flyktig, tillfällig benämning, som ej förtjenar att upptagas i en ordbok öfver Svenska språket.

f.Pantofller, m. pl., en Skånsk förvridning af det Tyska Kartoffel = Potates.

Papyrus, m., ett till Cypergräsen (ingalunda Säfslägtet) hörande Half-gräs, hvars blad fordom användes i stället för papper: Cyperus Papyrusl. (Dess af Dalin anförda benämning Papperssäf är origtig.)

f Paradisfikon, n. = Bananas.

Parasit, m. »De bladlöse (växter) äro mest Parasiter, utan egen rot, växa på andra träd eller rötter, otacksamme

gökar emot sin amma». Linné Delic. nat. 19.

f Parasollmossa (se Bullmossa)

utgår.

f Parasollpalm, f., ett namn, passande till de flesta Palmer. Det föres i Dalins ordbok till Corypho. umbra-culifera l. Se Solfjäderpalm.

f Partrådar (hos Liljeblad alg-slägtet Zygnema As.) utgår alldeles.

Passionsblomma, f., en i orangerier odlad växt (Passiflora cmrulea L.), i hvars blomma man trott sig finna af-bildade alla verktyg vid Kristi korsfästning.

Patientia, f., en odlad köksväxt af slägtet Syra: Rumex Patientia L.

Pelargonie, f., det Grekiska Pe-largonium Herit., ett förr med Näfva förenadt örtslägte, men skildt genom oregelbunden blomkrona. Flera arter deraf odlas inom hus som prydnadsväxter, tillförene kallade Geranier. Pe-largoniernas fädernesland är Cap.

t Penningblad, n., Bromelius = Dyblad. ^

Penninggräs, n. = 1) Höskallra, se Linnés Gotl. resa 238; 2) Skärffrö.

Penninggräset... skallrar med sitt frö.

^ OXENSTJERNA 2: 27.

Penningört, f., en krypande ört med runda blad och ensamma i bladvecken sittande blommor: Lysimachia Nummularia L. Jfr Videört. Penselrost, se Rost.

Peppar, m., namn på åtskilliga kryddväxter med skarp, brännande smak. 1) Den nu brukliga Pepparn erhålles från Ostindien af slägtet Piper

l., med i ax utan all beklädnad sittande

blommor; man har deraf flera slag, såsom Hvitpeppar, Svartpeppar, Starkpeppar, Långpeppar. Denna peppar var känd redan af de gamle Grekerna; men innan sjövägen till Indien blifvit upptäckt, erhölls i allmänhet 2) Peppar från Pepparkusten i Guinea af Babzélia cethiopica och H. aromatica Dec. (Negerpeppar eller Ethiopisk peppar). — 3) Andra skarpt smakande växter, använda såsom krydda, t. ex. Cayennpeppar,vanligen kallad Spansk Peppar, som är frukten af Capsicum annuum l., m. fl. arter. — Jfr Kryddpeppar. — Äfven inhemska örter med brännande smak, t. ex. Tibast och Pilört (Polygonum Hydropiper L.), har man kallat Peppar.

Pepparbuske, m., Skåne = Tibast.

Pepparling, m., flera arter af Mjölkskiflingarne med skarpt brännande smak, dock anses några ätliga, t. ex. Lactarius turpis Fk. och piperatus Scop.

Peppannynta, f., en odlad apoteksväxt: Mentha piperita L.

Pepparrot, f., en som matkrydda allmänt odlad ört, hörande till Kors-blomstriges familj, med hvita blommor och köttig, skarp rot: Nasturtium Armoracia Fb.

Perer, Peror, ett af Linné under hans Skånska resa (se s. 398) anteck-nadt namn på Stellaria Holostea L., hvilket nu sannolikt är utdödt. Troligen har det hetat perter, pärter (af det i landskapsmål förekommande pärt, häst), i anseende till växtens uppgifna bruk vid hästsjukdomar.

Perldrufva, f., en odlad Liljeväxt med bar stängel och blå, klotrunda, i klase sittande blommor: Muscari, af hvars arter M. botryoides Mill. är den vanligaste. Fördes fordom till Hyacint-slägtet och kallades då Perlhyacint,94

Drufhyacinl, men är till slägte skild från de verkliga Hyacinterna.

Perlgräs, n. = Stenfrö. Om detta senare namn (öfversättning af det Grekiska Lithospermum) ej vore allmänt antaget, skulle jag föredraga Perlgräs, såsom inhemskt. Det förekommer hos Franckenius, Tillandz, Bromelius.

Persika, f., Persikoträd, n., ett träd af Mandelslägtet, med köttig stenfrukt: Amygdalus per sica L. Så väl trädet som frukten kallas vanligen Persika.

Förfiningen är skön, men ofta får man känna,

Att under ytan, ljuf och len,

Göms, som i persikan, en sten.

franzéx 1: 357.

Persilja, f., en bekant köksväxt af Umbellaternas familj, med små gulgröna blommor: Pelroselinum sativum Hoffm. Man har flera förändringar deraf, t. ex. Krnspersilja, Rotpersilja.

t Perubalsam, se Balsamträd.

t Pestilensblomma, f., Gotland = Röllika.

Pestilensrot, Pestört, f., en rödbrun art af slägtet Skråp : Petasites of-ficinalis Hoench. Ansågs fordom för preservativ mot pesten och odlades derför ofta i trädgårdar; men verkligen inhemsk är den i södra Skåne.

fPetri nycklar, se Nyckelblomster.

f Pigekrut, n., Smål. = Lumrik.

i Pigepattar, m. pl., Skåne = Kattfotsört.

t Pigesärkar, m. pl., Skåne = Ängkrasse.

Piggfrö, n., ett slägte bland Skruf-blomstrige, med blommor såsom Ögon-blommans, men med taggiga frukter: Echinospermum Sw.

t Piggtistel, se Tistel.

Pil, f., Pilträd, n., ett artrikt slägte bland Fjunhängeväxterna, när-

mast beslägtadt med Poppel. Pilsläg-tet (Salix l.) fördelas i flera under-afdelningar med sjelfständiga namn, hvilka särskildt anföras. Vi upptaga här nedan endast de allmännare, egentliga Pilarne. — De växa skola såsom gräs, såsom pilträ vid vattubäckar». Es. 44: 4.

Sin nakna topp de ruska, flodens pilar.

STAGNELIUS 2: 545.

Pilträden bära gnllgula fransar.

DAHLGREN 1: 372.

Daggpil, blommar på bar qvist, tidigast af alla Pilar; grenarne äro brunfioletta, öfverdragna med grå dagg: S. acutifolia Willd. och pruinosa Wendl.

Grönpil, blommar, såsom alla de följande, med halfutslagna blad, hvilka på denna äro glatta och gröna; grenarne upprätta: S. viridis Fb.

Hvitpil, lik den föregående, men har af hvit ludd silfverglänsande blad: S. alba L.

Jolsterpil, se Jolster.

Knäckepil, har två ståndare, utspärrade, mycket sköra grenar: S. fragilis L.

Mandelpil, har tre ståndare, af-fallande bark, mycket sega grenar: S. amygdalina L.

Sörjande Pil eller Babylonisk Pil, ha/utomordentligt smala, till marken nedhängande grenar: 8. babylonicaL.

Denna är mycket ömtålig för vårt klimat; de öfriga odlas i mängd.

Pilört, f., en underafdelning (Per-sicaria Gjertn.) af slägtet Slideknä, med lancettlika blad, liknande Pilars, och fem till sex ståndare, två stift, blommorna i ax: Polygonum L.

Brännande Pilörten har smala, glcsblommiga ax, brännande smak: P. Hydropiper L.

Milda Pilörten har tätblommiga ax, mild smak: P. Persicaria L.

Vatten-pilörten har blott fem ståndare och, i sin rena form, flytande blad: P. amphibium L.

Pimpinell, f., en ört af Brumväx-ternas familj, med runda blomhufvud, men utan kronblad: Poterium Sangui-sorba L. Användes till likörberedning. Vår lilla frukost vi framställa:

Rödt vin med pimpinella.

bellman 3: 276.

Anm. Bör ej förblandas med örtslägtet Pimpinella.

Pingstlilja, f., en art af Narciss, med enblommig stängel och hvita blommor: Narcissus poeticus L. Messingskronan jemväl nyskurad blänkte från hvalfvet, Och i stället för ljus pingstliljor i piporna sutto.

< TEGNÉR 2: 53.

Pinier, f. pl., de nötlika, ätliga fröna af ett med vår Tall beslägtadt träd i södra Europa, Pinus Pinea L. Afven trädet kallas Pinie.

f Pinskorf, se Skorf.

Pion, m., en allmänt odlad, praktfull prydnadsväxt, tillhörande Ranun-kelfamiljen: Pceonia officinalis Retz.

Pipdån (Pipsör Hels., Piptå Medelpad) = Dån.

Pipliven, f., en art af slägtet Rör (Calama gr ostis silvatica Deo.), hvilken af Linné fördes till slägtet Hven och deraf fick det origtiga slägtnamnet. Användes till piprensare; derifrån härleder sig artnamnet.

Piplök, se Lök. Pipnässlarf., Dal. = Plister. f Pirkum, se Hirkenpirk.

Pisang, m., ett af de ädlaste trädslag, tillhörande Etthjertbladsväxterna, utmärkt genom sina stora enkla blad och läckra frukter: Musaparadi-siaca l. Härstammar från Ostindien och odlas nu i alla hetare klimat.

-h Pjuska, f., Pjåsk, n.= Spergel.

* Plattlaf, rent förkastligt namn.

Plister (Blisträ Pinl.), m., ett allmänt örtslägte af Sugeväxternas familj, med en liten fri tand på ömse sidor om blomkronans svalg: Lamium L.

Hvitplister, med hvita blommor: L. album L.

Rödplister, ettårig,med röda blommor: L. purpureum L.

Plommonträd, n., ett stenfruktträd af Slånslägtet, med stora, aflånga, välsmakande frukter, Kallade Plommon: Prunus domestica L. Man urskiljer två artförändringar: Gula och Röda Plommon.

Plommon, gula som vax.

ADLERBETH 15.

De plommon, dem du skådar

I mogning svigtande på smala stjel-kars trådar,

Ån målar guldets färg, än purpurn deras skal.

OXENSTJERNA 2: 124.

Pluggskifling, Pluggsvamp,

m., en större, såsom ätlig uppgifven svamp af Skiflingarnes grupp, med inrullad, luden kant och greniga, från hatten lätt skilda lameller: Paxillus involutus Fr.

f Plumagekorn == Skyffelkorn. Pockenholz, äfven Franzosen-liolz, m., ett i Vestindien inhemskt träd (Guajacum ofjicinale L.), hvilket användes i medicin och ansetts som specifikt emot venerisk sjukdom.

i Poleja, f., af Lat. Pulegium (Mentha Pulegium L.), ett efter Tyska kräu-terbiicher anfördt namn, som väl upptagits af äldre författare, men aldrig vunnit burskap i vårt språk.

Polört, f., en liten tufvig, ständigt grönskande fjellört, med trerummigt fröhus: Diapensia lapponica L. Af alla fullkomligare växter är Polörten den mest härdade mot kölden.

Pomeransträd, n. (Citrus Auran-tium L.), en art af Citronslägtet, med stor brandgul frukt, kallad Pomerans (af Lat. pomum aur antium).

Det träd från Maltas ö, bvars evigt gröna krona

Emellan blommans snö är af sin frukt förgyld,

Ser länge der sin topp af pomeran-ser fyld.

OXENSTJERNA 2: 154.Poppel, f., ett artrikt slägte bland Fjunhängeväxterna, naed breda blad och åtta ståndare: Populus L. Blommar på bar q vist. Jfr Asp— Af namnlikheten (populus,peuple, folk) har Poppeln blifvit ansedd för folkfrihetens symbol.

Skönast är asken i skogen,

Popplen på flodens brädd, och tallen på hjessan af berget.

ADLERBETH 37.

Balsampoppel, utmärkt genom sin vällukt och sina klibbiga knoppar: P. balsamifera L.

Silfverpoppel,har af hvit ludd silf-vefglänsande blad: P. alba L.

Svartpoppel, har utspärrade grenar, glatta, triangelformiga blad: P. nigra L. Kallas äfven Poppelpil.

Pyramidpoppel, lik den föregående, men med korta, upprätta sidogrenar: P. pyra?nidalis Roz.

f Porlaf utgår alldeles.

Pors, m., en på sumpiga ställen växande buske af Hängeväxternas grupp, med stark aromatisk lukt: Myrica Gale L. Användes fordom i stället för Humle till öl, som deraf blef mera rusgif-vande och äfven förorsakade hufvud-värk. Porsen kallades i anledning af detta bruk Skogshumle.

Getpors = Sqvattram.

Portulak, m., en ettårig, saftfull trädgårdsväxt med angenäm syrlig smak, hvilken anrättas som spenat: Portulaca oleracea L.

Potates, Potatis, äfven Potat eller Potät (pl. potäter), m., den genom sina stärkelserika stamknölar vig-tigaste och oersättligaste af alla våra odlade växter: Solanum tuberosum L. Örtståndet af potatesplantan kallas Potateskål, -blast, -ris. Växten härstammar från Amerikas bergstrakter. Potäterna blefvo i Sverige först införda af Alströmer på 1720-talet, men ej förr än på 1760-talet fingo de allmännare spridning.

Ädlaste växt försynen de dödlige gaf var Potates. (»Solana, quibus nil majus melhisve fata terris donavere». koch.)

f Potentill, det Lat. Potentilla, på ren Svenska Fingerört.

Prakt- brukas ofta vid artnamn, mest för trädgårdsväxter, t. ex. Prakt-näglika, Praktlilja, Prakt-cactus m. fl. Men att använda ett Svenskt ord i sammansättning med Latinskt namn (t. ex. »Prakt-cactus»)) är stötande.

f Prendling, m., ett af Liljeblad bildadt namn efter Lat. Prenanthes L. = Skogs-laktuk.

f Prengräs, n., Retzius = Färgginst. Källan för namnet är mig okänd. Prentebär, n., se Liguster. Prestkrage, -nacke, -skalle, m., se Krageblomma.

Prestnacken lyste med nystärkta kragar.

dahlgren 1: 400. f Prestkål, m., Boh.=Åkersenap, •h Prestlöss, Skåne — Munkfnat. Pricklaf, se Laf. f Provinsros, f., en odlad art af Törnros: Rosa centifolia L.

Prustkåda, f. (på Latin Euphor-bium), den stelnade mjölksaften hos flera köttiga arter af Törelslägtet, t. ex. Euphorbia antiquorum L. i Orienten,

E. officinarum L. i Afrika, m. fl. Ett skarpt, drastiskt läkemedel.

Prustrot, f., ett utländskt, men. ofta odladt örtslägte af Ranunkulace-ernas familj, med pipiga honungshns (kronblad) och mångfröiga småfrukter: Helleborus L.

Grön Prustrot, med gröna blommor: II. viridis L. Mindre skarp än den följande.

Svart Prustrot, med hvita blommor: H. niger L. Blommar äfven under blida vintrar och de första vår-dagarne. Roten är mycket skarp;pulveriserad förorsakar den häftig nysning. -

t Psalmbär, n.,Gotl.=Blåhallon. f Puggehatt, m. (afpugga, groda), Skånsk benämning på svampar med hatt, t. ex. Champignoner.

fPllggemat, rfi. (af pugga, groda), Skåne — Andmat, t Puggerocka, f. = Åkerfräken. -r Pukaläder, n., Hall. = Snufve-läder.

i Pukaris, n., Hall. = l) Besk-söta; 2) Lonicera Caprifolium L., se Caprifolium.

Pukhvete, se Kohvete.

Pumpa, f., en Gurkväxt, hvars frukter uppnå en utomordentlig storlek: Cucurbita Pepo l.

Punga, f., en mångårig ört, tillhörande Hvifveväxterna, med runda blad oeh små hvita blommor: Snmolus Valer andi l. Växer på hafsstränder. Namnet är lånadt ur Tyskan och Danskan. (Beccabunga är sammansatt deraf.) Jfr Bäckböna.

Purjolök, se Lök. Purpurviuda, f., kallar Franzén en art af slägtet Vinda, vanligen odlad under namnet Menniskolif: Convolvulus purpureus L.

Du sköna sinnebild af menskolifvet! — Hvar morgon slår du nya blommor ut, Hvar afton vissna de. Ack, re’n förut,

Bäst de sin purpurglans mot dagen böja,

De blekna, fallna, sin förvandling röja.

franzéx 6: 129.

Purrliafre, se Hafre. Pyramidpoppel, se Poppel.

Pyttor, f. pl., allmännast brukliga namnet på den odlade förändringen af Vätteljus, med röda, pipiga blommor: Rödpyttor (Bellis perennis l.).

Påfälle, n., ett parasitiskt, svart svanipslägte af Rostfamiljen, hvilket angriper grässtrån och gör stor skada på sädesslagen: Puccinia Graminis Pebs.

Påsklaf, se Laf.

Påsklilja, f., en art af Narciss, med enblommig stängel och gula blommor: Narcissus Pseudonarcissus L.

Päronträd, n., ett bekant kärn-fruktträd: Pyrus communis l. Frukten kallas Päron. Man har deraf talrika förändringar, som höra till det speciella trädgårdsspråket. De vigtigaste tecknar Oxenstjerna :

Än bland renetters växt, som tynga böjda grenar,

Ditt gröna päronklot, Bergame, med sötma fylls

Utmed Beurréers frukt, som spetsas ocb förgylls.

2: 150.

Päronträdet med ympning förmås att bära dig äpplen. ADLERBETH 72.

t Pärr, ni., Gotländsk benämning på mindre Starrarter.

Q.

f Qvalkebär, n., Gotl. = Olvon. Qvaller, Sqvallerkål, m., en

mångårig ört, tillhörande Umbellaternas familj, med vidt krypande rötter oeh tredelade, dubbelt sammansatta blad: sEgopodium Podagraria L. Qval-Fries, Svenska växtnamnen.

lern är ett af de svåraste ogräs på odlad jord.

Qvanne, n., en storväxt Umbellat med tjock, pipig stjelk och klotrunda blomflockar, omgifna af uppblåsta bladslidor: Archangelica ofjicinalis

" 7Hoffm. — Från slägtet Strätta skiljes det genom fria frön inom delfrukterna. — Roten af Qvanne är mycket använd i medicin. Qvannet »utgör Lappens både läckerhet och enda krydda». retzius 1: 50.

Q vas sia, f., den raspade veden af Quassia amara L., ett träd i Surinam med parbladiga blad, blomklasar i toppen och stora rödletta blommor. Q,vas-» sians ved är utomordentligt besk; användes i medicin, äfvensom till gift för flugor.

f Qvesgräs, n., Angerm. = Björn-floka.

Qveslaf, se Laf.

Qvesrot, f., Liljeblad = Hund-rofva.

Qvesved, m. = Besksöta.

f Qvesört, f., ett namn som hos äldre författare tillägges så väl Nagelört som Backbränna.

Qvickrot, f. (provinsnamn: Qvic-ka, Qveka, Qvekare, Qvicktågor), ett

genom sina långa, ledade, krypande rotstockar mycket besvärligt ogräs, med enkelt ax: Agropyrum repens P. Bkaov. — Har förr varit förd till Hvete-slägtet och deraf benämnd Qvickhvete.

Qvittenträd, n., ett med Apeln närbeslägtadt kärnfruktträd, kändt af sina »lenfjuniga äpplen» (Adlerbeth 15): Fy rus Cydonia L. Cydonia vulgaris Peks. Utaf deras kärnar erhålles s. k. Qvittenslem.

R.

f Rackbär, n., Dal. = Blåbär. (Af racka, hund.)

f Rack-kuminin, m., Dal. = Hundkäx.

Radis, Radisa, f., se Rädisa. Raggiaf = Skägglaf. Raggmossa, se Mossa.

Rajgräs, n., en i senare tider inkommen benämning på Allmänna Repet (Lolium perenne L.), men härleder sig ej, såsom det vanligen uppgifves, från Engelske botanisten Ray’s namn, utan af det Franska Ivraie, som är en

benämning på Dårrepe.

Railime, m., ett i skogstrakter och i vestra Sverige ytterst ymnigt Half-gräs, som bekläder alla mossar: Scirpus ctespitosus L. Af allt hö ärRamme-hö det sämsta.

Rams, m., ett mycket gammalt och för de Germaniska språken gemensamt

namn (Angl.Sax. hramsa, Eng. ramsens, ramsons, buclzrams, Tysk.ro?/»seZ, ramser, i'ams), men olika tillämpadt; synes rättast tillkomma Convallarice l. och lämpligast bibehållas för det der-ifrån afskilda slägtet Polygonatum Tourn., med bladig stjelk och cylindriska kronor. Detta benämnes på olika orter Bockrams, Getrams. Men äfven Chamcenerion Scop. kallas Rams, Elg-rams.

Ramslök, m., en art Lök, till blad oeh blommor liknande Konvaljen, men med stark löklukt: Allium ursinum L. Se Linnés Gotl. resa 169.

Randgräs, n., en allmänt odlad förändring af Flen, med hvitrandiga blad: Digraphis arundinacea Tum., v. picta L.

Ranka, f., se Vinranka.

Ranke, m., enligt Liljeblad namn på slägtet (Enanthe Lam. Namnet äröfverflödigt, emedan sagda slägte numera förenas med Stäkra.

Ranunkel, m., kallas i poesi slägtet Sologa, Ranunczihis L.

En bladrik ranunkel.

OXENSTJERNA 2: 121.

Smör så gult som en ranunkel.

TEGNÉR 1: 218.

Ranunkulaceer, en talrik familj bland Tvåhjertbladsväxterna, med fria foder- och kronblad, talrika på fruktfästet fästa ståndare oeh llere fria småfrukter: Ranunculacece Jcss. Hit höra Ackeleja, Sippa, Solöga m. fl.

Rapsat, m., en artförändring af Gotlandsrofvan, med tunn rot: Brassica Napus L., v. oleifera jioexch. Plägar sås till oljepressning.

Rapunzel (diminutivum af rapa, rofva), m., benämning på Kloekväxter med knöliga, ätliga rötter. Utomlands tillägges namnet arter af Phyteuma L. (ett för oss främmande slägte), i vårt land två arter af Blåklocka, nemligen Campanula Rapunculus L. oeh C. ra-pnnculoides l. (se Knylklocka). — Alldeles falskt har man fört det till Vårsallaten.

Rast, f., benämnas åtskilliga växter med starka rötter, som hindra plogen (Lat. Rasta bovis, Eng. Rest-harrow oeh Stay-plough). Vanligast föres namnet till Oxtungörten, annars äfven till Fodersmäre, Stallört m. fl.

Ratanlliarot, f., ett i medicin an-vändt adstringerande medel, som erhålles af den i Peru växande Krameria triandra Ruiz o. Pavon.

t Refgräs, Refjagräs, n., växter med refviga stjelkar, t. ex. Medicago falcata l. (Skåne), Ranunculus repens L. (Hall.), Lycopodium clavatum L. (Smål.) o. annotinum L. (Vesterg.) m. fl.' Reflummer, se Lummer. Reforms-törel, se Mjölkört. Reformsört, f. (Reformsgräs, RillgormSgräS), benämning på väx-

ter med skarp mjölksaft, som säges bortfräta reformar, vårtor o. s. v. 1) Skelört, allmänt; 2) slägtet Törel,

Upl.; 3) Röllika, Dalarne.

Renfana, f., en på åkerrenar allmän, mångårig höstblomma, beslägtad med Malört, med gula, i en qvast sittande blomhufvud utan strålblommor: Tanacetum vulgare L. (Genom förvex-ling föres i Osterg. namnet till Röllika.)

Än blåklockan ocb renfanan

Blomstra ses. Men bort med tranan,

Svan' ocb svalan re'n det bär.

DAHLGREN 2: 495.

Renlaf, Renmossa, se Laf. Renrepe, se Repe.

Repe, n., grässlägtet Lolium L., med platt ax, småaxen med kanten vända mot axfästet.

Dårrepe, ettårigt, blommorna med . borst: L. temulentum L. Bekant för sina narkotiska egenskaper.

Linrepe, ettårigt, med omärklig ^/ borst: L. Linicola Soxn. Växer bland lin.

Renrepe, mångårigt fodergräs,utan [/ borst: L. perenne L.

Reseda, f., en liten, lätt förbisedd ört, men allmänt odlad för sin vällukt: Reseda odorata l. Vår Svenska Vau är af samma slägte, men luktlös.

Den växt, som tjuste dem, blott en reseda är,

Som obemärkt i vrån der gjuter ut sin anda.

FRANZÉN 1: 359.

Skär och oskuldsfull som Andromeda,

Anspx-åkslös och ljuf som en Reseda.

Rliabarber (= Rha barbarum), m., ett örtslägte tillhörande Slideknä-växterna, skildt från sina närmaste slägtingar Syrorna genom nio ståndare: Rheum l.

Mat-rhabarber, med släta, odelade blad: R. Rhaponticum L. En växt af stort, värde för köket.

Äkta Rhabarber erhålles från Hög-asien, ovisst ännu af hvilken art. Denunder detta namn odlade är R.palmatum L., med flikiga blad. Rhabarber-roten är ett i medicin högt värderadt medel.

Ribs (förvridet Risp), m., ett allmänt buskslägte med bär under blomman : Ribes l. Hit höra Vinbär, Må-bär, Stickelbär, Krusbär, särskildt upptagna.

Ricin, m., en buskväxt i Orienten, tillhörande Törelväxterna (Ricinus communis L.), af hvilken erhålles Ricinolja.

Riddarsporre, m., ett örtslägte tillhörande Ranunkulaceerna, med fin-delade blad, oregelbundna, i en sporre utskjutande blå blommor: Delphi-niurn L.

Allmänna eller Vilda Riddarspor-

ren har grenig stjelk, en småfrukt: D. Consolida L. Ar åkerfältens prydnad.

Rommerska Riddarsporren har

enkel stjelk, tre småfrukter: D. Ajacis l. Odlas som prydnadsväxt. Denna är de äldre författarnes Hyacint, på hvars inre kronblad är tecknadt AIA.

Se, hur lycklig och stolt syns Riddaresporren i blomma,

Men på de innersta blad dock tecknas ett qvidande A ja.

(Efter Ovidii:

Ipse suos gemitus foliis inscribit, et AI AI

Flos habet inscriptum. Metam. 10: 215.

Rifva, f., en ettårig, sträfbladig ört med små blommor, liknande Ögon-blommans, och hvars fullt utvuxna blomfoder har likhet med en gåsfot: Asperugo procumbens L. Dess benämningar Ormöga och Paddfot äro som växtnamn otjenliga. — Man förgäter Rifvan, fast syster till Förgät-mig-ej.

f Rind, f., Gotl. = Murgrön. Ringblomma, f. 1) I riksspråket örtslägtet Calendula L., af Hålkblom-striges familj, med brandgula blommor och olikformiga, delvis krökta frukter. 2) I folkspråket tillägges namnet

flere växter af samma familj med utdragna strålblommor, t. ex. Gula Krageblomman, Hästfiblan och Hästhofsörten. Blåklett (Blåklint) kallas äfven Blå Ringblomma.

Ur gräset skymtar fram ringblomman och hvitsippan.

BELLMAN 4: 76-

(»Ringblomman» kan här ej tydas, om ej med Hästhofsörten.)

Ringborste,m.,Liljeblad=Dosta. Ringdosta, se Dosta. t Ringormsgräs, se Reformsört.

Ringormsrot, f., Skåne = Scor* zoner-rot. Detta inhemska folkspråks-namn är märkvärdigt för sin lika betydelse med det Italienska Scorzonera och Spanska Escorzonera (af scorzone, ett slags orm) samt det Engelska Vi~ pergrass.

f Rinka, f., förvridning af Binka (se der).

Ripbär, n., frukten afFjellmjölon-riset. Jfr Fjellbär. f Ripris, n., Lappl.=Dvergbjörk..

Ripört, f., en liten ört af Nosse-växtemas familj, förekommande i fjell-ripans region: Chamorchis alpina Rich.

Ris, n., kallas i växtnamn mindre buskväxter, såsom Blåbärsris,Lingonris, Moris. Gränsen mellan ris och buske är sväfvande, så att benämningarna Hallonbuske och Hallonris användas utan åtskilnad.

Ris, n., ett ädelt sädesslag från. Ostindien, nu allmänt odladt i varmare länder: Oryza sativa l. Af dess frön erhållas Risgryn.

Risets säd, som vill på sanka fält

I början af sin växt bli under vattnet städt.

OXEXSTJERNA 2: 130.

Riska, f. (från Tyskan), en läcker svamp af Mjölkskiflingarnes slägte, med brandgul mjölksaft: Lactarius deliciosus (l.).

f Risp, se Ribs.

•fr Rocka (Eng. Rocket, Lat. Eruca),

i., b0enämnas i Småland fruktknutorna af Aker-rättikan. Äfven Polygonum lapathifoliurn l. kallas Rockor, i Bleking Ryklor, hvilket troligen är samma ord med olika uttal. — Rocka betyder egentligen kål, såsom i Rockentraf.

Rockentraf, m., en ört tillhörande Kålväxterna, med stjelkomfattande blad, hvita blommor och långa, upprätt-stående skidor: Turritis glabra L.

f Rockor, f. pl., se Puggerocka och Täpperocka. Rofklocka = Rapunzel.

Rofkål, Rotkål, m., anses för en genom odling frambragt förändring af Gotlandsrofvan.

Rofva, f. 1) Egentligen odlade förändringar af kålarter med köttig rot: Allmän Rofva, med rund rot: Brassica Rapa L.

0 Gotlandsrofva, äfven Långrofva, Akerrofva (Gotl.), med tapplik rot: Brassica Napus L. (Namnet Långrofva har af missförstånd blifvit öf-verfördt till Bunias.)

2) Åtskilliga andra växter med köttig rot, såsom Hundrofva, Klockrofva (Rapunzel).

-fr Rohaltgräs, se Stighåltgräs.

•fr Rone, se Roxne.

ROS, f. 1) i vidsträcktare mening en allmän benämning på större, prydliga, merendels mångbladiga, dubbla blommor. Vill man utmärka någon viss art, måste alltid ett epitet tilläggas, såsom Fackelros, Neckros, Stjernros

0. s. v. »Rosor och violer». Omqväde. En yppig ros, som växer vild Bredvid en fallen Herkulsbild.

tegnér 2: 15.

2) i inskränktare mening buskslägtet Rosa l., dock vanligen endast de odlade dubbla arterna (allmännast Törnros, Trädros), af hvilka man har otali-

ga förändringar med egna namn. Jfr Törnros. De vilda Roserna benämnas vanligen Törne, Nyponbuske m. m.

»Ingen ros utan törne». Ordspråk.

Ur knoppen sticker rosen ut Sin friska purpurmun.

feTAGNELIUS 2: 165.

Hur sköna äro rosens späda knop, par! -----

Ljuft doftar rosen, stänkt af daggens droppar ---------------------------

I vilda rosor, sinnebilder kära

Af hopp och kärlek och min framtids dar!

En krans af er jag vill påhjessan bära.

ARNELL 67.

-fr Rosenbenved, Rosentry = Try. Obrukliga, öfverflödiga namn.

Rosengissel, m., en särdeles passande benämning, af Franzén gifven åt Cactus (Cereuä) flagelli formis L., som vanligen odlas under namnet Paradisorm, hvilket dock är obrukbart såsom växtnamn.

Lik en gissel, full med taggar,

Redan ögat ondt du gör.

Midt bland taggarne till slut

Slår en härlig blomma ut.

franzén 6: 127.

Roscnkattost, se Kattost.

•fr Rosenkål = Kruskål. Rosenpil, f., Roslager, m,, tvenne i Dalins ordbok upptagna benämningar på Nerium Oleander L., som jag aldrig hört kallas annat än Nerium, hvilket namn oclc lämpligast bevaras. Jfr Oleander.

Rosenrot, f., en fjellört, beslägtad med Kärleksörten, men blommorna en-könade, hanblommorna med åtta ståndare : Rhodiola rosea L. »Växer vild i Lapska fjellen, och fyller ofta luften med en behagelig rosenlukt, som roten i detta klimat eger. Den växer väl äfven i våra trädgårdar, men rotens lukt är då långt svagare». Retzius 2: 599.

-fr Rosenträd, n., ett namn som någon gång gifvits åt Alprosen och, enligt Dalin, åt den för oss helt och hållet främmande Convolvulus scoparius L. FIL.Rosling, m., ett med Ljung när-förvandt slägte, skildt genom tio ståndare. Allmänna Roslingen växer i träsk oeh har liffärgade blommor: Andromeda polifolia L. Se Andromeda. (Må ej förvexlas med Rossling.)

Rosmarin (af Ros marinus), m., en på södra Europas hedar vägande halfbuske af Sugeväxternas familj, utmärkt genom sina aromatiska egenskaper: Rosmarinus officinalis L. Rosmarinen uppfyller fälten i södra Europa om nätterna med en doftande vällukt, liksom Sandnäglikan i Skåne. Hvi kransar du med rosmarin och myrten

Ej våra fromma larer mer?

stagnelius 1: 484.

Vild Rosmarin =,Sqvattr am, på apoteken kallad Rosmarinus silvestris. Rosmarinvide, se Vide. Rossljung, Rossling, se Ljung. Rost, m., små på lefvande växter förekommande svampar med stoftlikt utseende och vanligast brungul eller rostgul färg: -Ecidium Pers. Dessa äro af mångfaldiga slag och erhålla namn efter de växter, på hvilka de förekomma, t. ex. Tallrost, Hveterost, Linrost m. fl., som ieke synes nödigt att särskildt upptaga. Det är i synnerhet på sädesslagen de äro för landtmannen förderfliga.

För motgångarne strax blef grödan blottad. Af rosten Frättes dess halm. adlerbeth 58.

Brandrost (Uredo Pebs.) saknar eget oragifvande hylle oeh är merendels svartbrun.

Penselrost (Roestelia penicillata Fr.). Då den utbryter, förlänges dess hylle till ett rör, som i spetsen upplöses i pensellika flikar. Rönnpensel-rosten {R. cornuta Ehrh.) är i synnerhet allmän och skadlig för boskapen.

Skålrost (/Ecidium) omgifves af ett oegentligt hylle, som regelbundet öppnar sig skålformigt med en stjern-likt tandad mynning. Hit hör den be-

ryktade Berberisrosten (*E. Berberi-dis Pers.).

Rotabagge, m., en i Vestergötland åt Kålroten gifven benämning, som vunnit Europeisk ryktbarhet och blif— vit upptagen i de flesta språk.

Rotpersilja, se Persilja.

Rotting, m., stammen af den rörlika Rottingpalmen, som uppnår flere hundra fots höjd: Calamus Rotang L.

-j-Roxne, Rone, n., arter af slägtet Fräken: Kärrfräken, Skaf-fräken.

•fr Rump-ull, f., Linné = Snip.

Runarot, se Safjabräken.

Runn, se Rönn.

Ruta, f., se Murruta, Vinruta, Ängsruta.

Ryltåg, se Tåg.

RylÖrt, f., en ständigt grönskande buske, lik Lingonris, men med vigg-lika, sågade blad och rödletta blommor, liknande Vintergrönans: Chima-phila umbella ta Nutt. Benämnes äfven Statt upp och gack, emedan den anses bota för lamhet.

J/m. På hvad grund Liljeblad hänfört Rylörten till Lathrita l., är svårt att inse.

f Rym, Liljeblads namn på slägtet Erysimum L., är en rent förkastlig för-vridning. Detta slägte har ett godt Svenskt namn: Gyllen.

T RyniOSSa, moss-slägtet Bryum L.

•fr Rynkblad, n. = Daggskål.

t Ryssar, Ryssgubbar, m. pl. = Bunias.

Råg, m., ett allmänt bekant sädesslag: Secale cereale L.

Rågen dammar,

Gulddoft kring sig strör.

DAHLGREN 1: 187.

Rågblomma, f., en liten ört af Nagelörtslägtet, med små hvita blommor på bar stängel: Draba verna L. Blommar

mycket tidigt om våren.

När rågblomman står i flor,

År tid att vårrågen gror. Smal. ordspr.f Rågräs = Ängkafle. i Råglosta, se Losta. fRåmjölksgräs, Österg.=Kropp. Rädisa, f., en afart af Rättikan, med rund rot: Raphanus sativus L.

i Räfblad, n., Österg. = Bläcken. f Räfblomster, n.,Boh.=Stallört. Räfkaka, f., frö af ett Ostindiskt träd, Strychnos Nux vomica l., som användes dels i medicin, dels till för-giftniug af luder för rofdjur.

f Räfklor, f. pl., en allmän benämning på Getväpling, men alla dylika namn äro så formelt origtiga, att de måste förkastas.

fRäfinjölk, f.=Törel. Jfr Mjölkört.

f Räfpiss, m. = Stinknäfva. t Räfrumpa, f., Räfsvans, m., ett i alla afseenden förkastligt och tillika obestämdt namn, tillagdt Ängkafle, Akerfräken, Ledgräs, Kropp, Blåeld, arter af Kungsljus m. fl.

Räfst arr, se Starr, f Räftunga, f., Vesterb. = Gullris. Rättika, f., ett örtslägte bland Kålväxterna, med knutiga, afbristande men ej uppspringande skidor: Raphanus l.

Trädgårdsrättika, med gredelina blornmor, köttig rot: R. sativus L.

Aker-rättika, med blekgula, ådri-ga blommor^tunn rot, som dock eger rättikesmak: R. Raphanistrum L. Rödarv, m., en liten, vacker ört, tillhörande Hvifveväxterna, med enkla motsatta blad och röda (stundom blå) blommor: Anagallis arvensis L. Rödbeta, se Beta.

Rödbinka, Rödbo, se Binka. Rödbok, se Bok. i Rödbär, n., Gotl. = Smultron. Rödfikor (Dal.), Rödkolla (Vesterg.), Rödtuppa (Skåne), Rödtu-sta (Bob.), Rödväpling = Röd-klöfver.

Rödfloka, f., ett örtslägte bland Umbellaterna, med findelade blad, i början rödletta, sedan hvita blommor och sträfhåriga frukter: Tor-ilis Anthri-

SCtlS Gmel.

Rödglim, se Glim.

Rödklett, se Klett.

Rödklint, se Klint.

Rödklöfver, se Klöfver.

RÖdknäa, f., en i södra Sverige vanlig benämning på Milda Pilörten (Polygonum Persicaria L.), för dess uppsvälda röda leder. — Huru man genom missförstånd af namnets staf-ning kommit att kalla hela slägtet Polygonum för Näfva, se under detta namn.

Rödkolla, se Rödfikor.

Rödkulla, f., ett örtslägte bland Skeplingsväxterna, med lancettlika, naggade blad, rödbruna blommor, vid basen tandade ståndare: Odontites Pers.

Rödlonke, m., en liten på väta ställen växande ört, lik Lonke, med tydligt blomfoder, men oftast saknande blomkrona, sex ståndare: Peplis Portula L.

Rödlök, se Lök.

Rödmell, se Mell.

Rödmossa, se Hvitmossa.

Rödplister, se Plister.

RÖdpyttor, se Pyttor.

f Rödrot, f., Dal. = Blodrot. Rödtuppa, Rödtusta, Rödväpling, se Rödfikor.

Rödvira, se Vira.

i Röknäfva, origtigt i st. för Rödknä. Se Rödknäa.

Röksvamp, Röksvampar, en egen familj bland Buksvamparne, hvars inre massa upplöses i ett rykande pulver: Lycoperdinei Fr.

Röllika, f., en allmän ört af Hålk-blomstriges familj, med endast femstrålblommor, vanligen hvita, sällan rödletta: Achillea Millefolium. L. Röl~ likan är en i medicin högt värderad växt.

Rönn (i folkspråket äfven Runn), f., ett allmänt träd, tillhörande Kärn-fruktträden och samslägting med Oxeln, men har parbladigt sammansatta blad och röda, syrliga bär: Sorbus Aucupa-ria L. Rönnens bär eller drufvor äro för flere foglar en begärlig föda och begagnas derföre af fogelfängare till bete.

Rönndrufvan glöder, tegxér 3: 36.

Och ifrån höjden en doftande rönn

Räckte mot vågen den ljusgula vippan,

Speglade kronan i himmelsblå sjön.

DAHLGREX 1: 401.

När jägarn samlar hop de bittra rönnars bär

Att kläda snarans knut, som väntar luftens här.

OXENSTJERNA 2: 152.

Rönnpenselrost, se Rost.

Rör, n., ett grässlägte, närförvandt med Vass (båda skiljas från öfriga genom en hårtofs inuti blommorna), men spädare, med enblommiga småax: Ca-lamagrostis Adans. Af äldre författare kallades jemväl Vassen Rör; äfven Linné förenade dem till ett slägte.

Bergrör, ett styft, sträft, bredbla-digt gräs: C. epigejos Roth.

Sandrör, ett styft, gråhvitt gräs med inrullade blad: C. arencuna Roth.

Öfriga arter urskiljas ej af allmänheten. — Jfr Piphven.

Rörflen, Rörilok, Rörfläck, m., se Flen.

RÖrsopp, m., ett artrikt slägte bland Hattsvamparne, lätt skildt genom ett lager af fina rör eller pipor, packade på hattens undre sida, men som kunna utan svårighet söndras från hatten: Boletus Dill. Samtliga rör-soppsarter växa på jorden, äro kötti-' ga, flera bland dem värderade såsom näringsmedel, dock några giftiga. Om arterna se Fries, Sveriges ätliga och giftiga svampar.

Rörsvingel, m. (Fluminia arundinacea fb.), se Kase.

i Rörtand, f., ett föga bekant svampslägte: Irpex fr. (numera ej Si-StOtrema Pers.).

f Rörvass utgår.

RÖte, n., rotstockarne af Qvickroten. som uppgräfvas och läggas i fria luften att förtorka. Se Linnés Sk. resa 35,51.

s.

Sabadillfrö, n., frö af en i Mexico växande art utaf Nysrotslägtet: Veratrum Sabadilla Retz.

f Sabelböna, f., se Böna.

Sabel-lilja, f., ett nytt, men ej förkastligt namn på det utländska slägtet Gladiolus l., förvandt med Svärdsliljan.

f Sabelärt, se Ärt.

Safflor, m., en så väl för sin nytta som prydlighet odlad ört, tillhörande Tistelväxterna, med taggigt sågade blad

och högröda blommor: Carthamus tinc-torius L. »Safflor voro blomblad, köpta utifrån, som färgade rosenrödt». Linnés Öl. resa 34.

Saffran, m., en tidigt om våren blommande lökväxt af Svärdsliljeväxternas familj, hvars blompip utskjuter ur sjelfva löken: Crocus L. Pistillerna af Äkta Saffran (C. sativus l.) lemna den under namnet Saffran bekanta kryddan.

‘Tmolus dig sänder till gärd deti välluktspridande saffran.

ADLERBETH 55.Safjabräken, n., Safsabuske,

m., den utmärktaste af våra Svenska Bräkenarter, med dubbelt parbladiga blad och fruktklasar i toppen: Osmunda regalis L. — Safjabräkenet tillskrif-vas i Småland mystiska egenskaper och det anses förläna vishet (se Linnés Sk. resa 40); namnet synes således förvandt med det af Grimm antagna Mösogötiska safjan, sapere. Ett annat i Småland brukligt namn på denna växt är Rörot eller Rönrot, hvilket, då hvarken till röd eller rönn finnes den aflägsnaste anledning, torde rätteligen vara Runarot, hvari alltså (Isl. rim betyder egentligen hemlighet, vishet) skulle ligga en liknande hänsyftning som i namnet Safjabräken.

Saftskifling, m., en afdelning af Vaxskiflingarnes slägte, med vattenaktig saft: Hygrophorus, subgen. Hygrocybe, Fr.

Safver, m., en bekant köksväxt, som vanligen, men origtigt, benämnes Kyndel. Se detta namn.

Sagogryn, n., fås af mergen hos flera Palmarter och Cycadeer, företrädesvis Sagopalmen (Sagus Rumphii Willd.) och Cycas circinnalis L. i Ost-indien och på Moluckerna.

Salep, m., ett mycket närande mjöl, som i vatten upplöses till ett gelé; fås af rotknölarne hos åtskilliga Nosserots-yäxter* t. ex. Orchis Morio L., Orchis mascula L. och Anacamptis pyramidalis Rich. ; den i handel förekommande erhålles dock^till största delen från Orienten. ~

Salepsrot, SalepSÖrt, f., benämning i Svenskan på Anacamptis pyramidalis R,oa.

f Sall, f., Skåne, enligt Linné — Sälg.

Sallat, m., gemensam benämning på åtskilliga växter, som förtäras rå, t. ex. Krasse, Laktuk m. fl. I äldre tider begagnades för samma ändamål äfven Krasse-sommargyllen och arter af Fetknopp. — Jfr Vårsallat. Sallats-laktuk, se Laktuk.

Salomons ljusstake, m., en art

af Krasseslägtet, med upptill bågfor-migt böjda grenar, liknande en kandelaber: Lepidium campestre R. Be.— Namnet förekommer i Upland.

f Salomons sigill, n., ett ur apo-teksspråket (Sigillum Salomonis) upptaget namn på Rams (Polygonatum Tourk-.), men utan allmännare spridning.

Salsa, Saltört, f., hafsstrands-växter, tillhörande Mollaväxterna,med trinda, köttiga blad utan brodd i spetsen, och med små gröna, i bladvecken gyttrade blommor.

Glatt Saltört, Schoberia maritima

C. A. JIey.

Luden Saltört, Kochia hirsuta

Nolte.

iSalsel, Liljeblad = Sodaört. Utgår.

Salsofi (efter Franskan), f. = Hafrerot. (Detta med flera andra Franska namn, brukliga i förra seklet, äro nu utträngda af rent Svenska.)

Saltarv, m., en på hafsstränder växande ört, tillhörande Narfväxterna, utmärkt genom köttiga, saftfulla, äggrunda blad: Halianthus peploides Fr.

f Saltbläcker, se Bläcken. t Saltgräs, n., Hels. = Sälting. Saltört, se Salsa.

Salvia, f., ett bekant örtslägte af Sugeväxternas familj, med läppformig krona och endast två ståndare: Salvia L.

Äkta Salvia, med blommor i ax: 5. ofjicinalis L. Odlas för sin vällukt och sitt användande i medicin.

Äng-salvia, med stora blå blom-' mor i krans: S. pratensis L. Vild i Upland.

Sammetsbloinma, Sammets-ros, f., ett örtslägte bland Blomhålks-växterna, med sammetsludna strål-blommor: Tagetes l. Odlas som prydnadsväxter.

En sammetsblomma käns den huldas arm. beskow 1: 50.

Brun Sammetsblomma, med gre-nig stjelk: T. patula L.

Gul Sammetsblomma, med merendels enkel stjelk: T. erecta L.

iSammetslivete, n.=Kubbhvete. + Sammetspungar, m. pl., enligt Wahlenberg = Fårkummer.

f Sainmetsviol, f., en odlad, stor-blommig förändring af Styfmorsvio-len, med nedre blombladen sammets-lndna.

Samosört (Samol, Liljeblad) = Punga.

Sandarak, m., ett slags harts, som erhålles af Callitris quadrivalvis Vent., ett barrträd i norra Afrika.

Sandborst, m., ett gräs med grå, borstlika blad och smal vippa, växande i sand: Corynephorus canescens P.

Beauv.

Sandelträ, n., den gula, hårda, aromatiska veden af Sandelträdet: Santa-lum album L. Ett annat slags Sandel-trä erhålles af trädet Pterocarpus san-talinus L. fil., hvars ved är röd, för öfrigt lik den förstnämnda. Båda träden växa i Ostindien.

SandgTÖe, m., en art af slägtet Glyceria R. Br., växande på hafsstränder: G. maritima Wahlb. Namnet begagnas af Liljeblad, men växten räknas numera icke till slägtet Gröe (Poa l.).

Sandhafre, m.=Sandrör.— Namnet föres ofta origtigt till Strandrågen, så t. ex. i Linnés Sk. resa 336; men i hans Öl. och Gotl. resa 139, 205, föres det rigtigt till Sandröret.

Sandlivita, f., en ört af Korsblom-striges familj, med stjernludna blad, hvita blommor, korta, mångfröiga skidor: Alyssum incanum L.

Sandlök, se Lök. i Sandmossa utgår alldeles. Sandnarf, m., äfven Sandört, f.,

ett litet slägte bland Narfväxterna, med små, odelade, hvita kronblad: Arenaria L.

Sandnäglika, se Näglika. f Sandris, n. = Nagelört, enligt Dalins ordbok. Namnet är mig alldeles obekant, och någon dess tillämplighet på slägtet Nagelört kan ej upptäckas.

Sandrör, se Rör.

Sandstarr, se Starr, i Sankt Britae lök, i Vadstena-trakten = Ramslök.

i Sankt Hans blomster, Sankt Hans Ört, Skåne = Hästfibla, men föres derstädes äfven till Kärleksörten, enligt Linnés Sk. resa 251.

f Sapotiljträd, n., Achras Sapota l. Till namnets upptagande i språket finner jag ingen anledning.

t Sappan, n., ett slags Ostindiskt färgträ, som erhålles af Ccesalpinia Sappan l., äfven räknadt till Bresilja.

Saronsblomster, n. l) Ett örtslägte, af Linné fördt till Näglikesläg-tet, men skildt derigenom att det har blommorna i ett hufvud inom ett svepe: Tunica Scop. 2) Saronsnäglika (Dian-thus Armeria L.), lik Tunica, men hörande till Näglikeslägtet. — Uttrycket i Psalmboken (394: 5):

Du Sarons blomster sköna!

Du lilja i grön dal! torde vara källan till namnet, hvilket blifvit tillämpadt på nämnda art Näglika.

Sarsaparill, m., roten af den Sydamerikanska växten Smilax Sarsapa-rilla L., använd i medicin. Såsom surrogat för den samma begagnas rotstocken af Sandstarr, hvilken deraf fått namnet Svensk Sarsaparill.f Sassafras, m., en Nordamerikansk buske af Lagerfamiljen, använd i medicin: Sassafras officinalis Nees.

f Satyrört, ett namn, bildadt af det Latinska Satyrium L.; men då detta slägte numera är alldeles upplöst och ingen inhemsk art finnes deraf efter slägtets nyare begränsning, förfaller namnet af sig sjelft.

f Savoykål, m.. en bland de talrika artförändringarna af Kål, hvilkas meddelande tillhör speciella trädgårds-böcker.

f Scammonium, n., roten af en art Vinda från Orienten, som har häftigt purgerande egenskaper: Convolvulus Scammonia L.

Schersinin, m., en allmänt odlad buske med hvita, fyrbladiga blommor: Philadelphus coronarius l. Har stark, för de fleste behaglig, men för mig stinkande lukt. Namnet förvexlas ofta med Jasmin, som hos oss ej växer under bar himmel, hvarföre hit måste höra Bellmans:

Syren, jasminer Sprida vällukt öfver allt. 2: 109.

f Scilla, f., se Hafslök. Scorzoner-rot, f., en från södra Europa härstammande Fibleväxt, som ej sällan odlas hos oss för sina ätliga rötter: Scorzonera hispanica L. Skiljes från sin -slägtinge Kornfiblan (S. humilis l.) genom starkare grenighet och mindre ludenhet. Benämningen användes redan af Bromelius, men för S. humilis. Jfr Ringormsrot.

Selleri (Fr. Céleri), n., en Umbellat, närbeslägtad med Persilja, men med enkelt parbladiga blad: Apium graveolens l. Odlas för kökets behof; vild i Skåne. Den vilda plantan anses giftig. Jfr Märke.

Ifrån Lofön komma vi

Med grönsaker, selleri, bellman 3:163.

Sempertin, m., en stundom odlad . Tistelväxt med stora, hvitfläckiga blad, |

blomhålken med en dubbel rad af taggar: Silybum marianum g^rt.y. — Genom förvexling har namnet i Skåne öfverförts till Tistelborren, och der-efter likaledes i våra Floror.

t Sempertuppa, f., Gestrikl. == Gulhvifva.

t Semperviv, m. = Taklök m. fl. Namnet tillägges i allmänhet saftfulla växter, som skilda från roten fortfara att växa.

Senap, m., ett örtslägte tillhörande Kålväxterna, lättast skildt genom sina skarpt smakande frön: Sinapis l. Senap är en värderad matkrydda. »Ett senapskorn ... när det varder uppväxt, är det störst ibland kryddor». Matth. 13:31,32.

Hvitsenap, med tve-eggade skidor och gula frön: S. alba L.

Svartsenap, med fyrkantiga skidor ocl^svarta frön: S. nigra L.

Åkersenap har knöliga skidor med tve-eggad spets: S. arvensis l. Åkersenapens frön hafva en besk, oangenäm smak, hvarföre den är oanvändbar som matkrydda. Ar ett högst besvärligt åkerogräs, f Senegarot, f., erhålles af en art Jungfrulin, Polygala Senega l., från Nordamerika.

Senegräs, n., Sener, f. pl. Detta namn tillägges åtskilliga gräs med styf-va, sega blad, såsom arter af Rör, af Starr; men i bestämd mening föres det till Enodium coeruleum Pers., skildt från öfriga genom oledadt strå (blott nere vid roten finnes en ledknut).

SennetsMad, n., ett bekant laxer-medel, som erhålles af flera arter Cassia l. från Egypten och Orienten.

Sensitiva, f., arter af slägtet Mimosa l., hvars småblad om aftnarne, äfvensom när de vidröras, lägga sig tillsamman: M. sensitiva, M. pudica l. Du varma, känslofulla själ!

Hvad bäst du liknar vet jag väl:

En sensitiva, späd ocb skär,

Din lefnads blomma är. nyblom 91.Seradella, f., en i senare åren införd späd, men mycket gifvande foderväxt af slägtet Klovicka: Ornithojms ebracteatus Beot.

Serf, Sörf, m., benämning på flere under vatten sänkta växter, men hvilken endast med tillagdt epitet kan användas, t. ex. Hornserf, Hårserf, Nate-serf.

Sesam, m., en i Orienten allmänt odlad kryddväxt: Sesamum, orientale h.

t SilenÖrt utgår alldeles.

Silesllår, n., ett i kärr växande örtslägte, hvars blad på öfre sidan äro beklädda med långa hår, som i spetsen utsippra en klibbig vätska: Drosera L.

Silfver- tillägges flere växter såsom artnamn, t. ex. Silfvergran (se Gran), Silfvermolla (Atriplex rosea L.) m. fl.

t Silfverdyna, f. = Törel, enligt Linnés Sk. resa 272.

Silfverfingerört, se Fingerört. Silfverpoppel, se Poppel.

Silfverträd, n., gemensam benämning på talrika arter af familjen Pro-teacece Joss., växande på Cap och i Nya Holland, med af hvit ludd silfverskim-rande blad. Hit hörer:

Ethiopernas skog. som snöhvit glänser af bomull.

ADLERBETH 75.

Silfverört, f., en myeket gammal benämning på en art af slägtet Poten-tilla l. eller Fingerört, afvikande genom parbladiga, på undre sidan vanligen hvitludna blad: P. anserina L. Må ej förblandas med Silfverfingerörten (P. argentea L.).

Silke ingår 1) som stamord i flera namn på Snarrefvan, t. ex. Hörsilke, Nässlesilke; 2) som artnamn i andra benämningar, men Silkesmulbärsträd (hos Dalin) är ett alldeles onödigt och obrukligt namn. — 3) Åtskilliga finare Alger benämnas äfven Silke, Vatten-silke.

Silkesblomster, n., en art af slägtet Nattfiol, med röda blommor: Hesperis matronalis J.. Jfr Eng. Satin-fiower.

t Silkesört, f., upptages af Dalin som namn på den Amerikanska Ascle-jrias syriaca L.

f Silledön, se Sönnerdön. t Siinp, m., Vesterg. = Senap. SinngTÖn, f., ett ständigt grönskande växtslägte med vackra blå blommor, hvilka9 flikar äro liksom vridna: Vinca L.

Anm. Detta namn är gemensamt för alla Germaniska språk (hos oss anfördt redan af Franckenius: »Sijgröön») och betyder den ständigt grönskande. Bör således föredragas det i Bot. utfi. 3: 248 antagna Igrön eller Ivgrön (evig-grön), ehuru äfven detta har godkänd auktoritet och samma betydelse. Alldeles orig-tig är benämningen Vintergrön.

Sippa, f., namn på allmänt bekanta och firade vårblommor, med enkelt,, kronbladslikt blomhylle oeh enfröiga småfrukter: Anemone L.

Uti bergets klyfta Sippan, späd och rädd,

Ses sitt hufvud lyfta Upp ur drifvans bädd.

KELLGREN 2: 45. När våren kommer, då vakna sippor.

sehlstedt 1: 20. Blåsippa, med foderlikt svepe, blå eller röda blommor: A. Hepatica L.

Hvitsippa, med trenne skaftade svepeblad nedpå stjelken, hvita blommor: A. nemorosa L.

Se Flora, som i vårens sköte År lifvad på sin bleka bädd Och redan vid ett älskadt möte I blå och hvita sippor klädd.

gyllenborg 1:184. Se hvitsippan hur täck hon är, men ack! hur förgänglig.

FRANZÉN 6: 132. Gulsippa; lik den föregående, men stjelken oftast tvåblommig oeh blommorna gula: A. ranunculoides L. Sittver, se Zedoaria. f Själa, f., Själegräs, u.=Skära, f Sjöblad, n. = Neckblad.f Sjögräs, n., en allmän benämning på i vatten växande gräslika växter; i speciell betydelse: Bändling.

Sjönöt, f., ett utmärkt örtslägte, med stora ätliga nötter och med flytande blad, som likna björklöf: Trapa nata.ns L. Sjönötter hafva ännu i förra århundradet vuxit i Kalmar läns sjöar, men äro nu der utgångna; på senaste tiden hafva tle blifvit funna i en sjö i Skåne.

Sjöplommon, n., en vattenväxt, räknad till Algerna, lik plommon : Ulva pruniformis L.

SjÖsäf, se Säf. f Sjöållon^ n., frukten af Neck-rosen.

f Skabb-blomster, n., Vesterg. = Kabbelök. Kallas, enligt Rietz, äf-ven Klådblomster.

Skaf-fräken, se Fräken. Skafgräs, Skafrör = Skaf-frä-ken.

i Skafvel, n., frukten på Bok. Namnet synes vara alldeles utgånget.

Skalleblomma, f., ett örtslägte bland Skeplingsväxterna, förvandt med Sporreblomman, men har mycket kort sporre och dess fröhus liknar en död-skallg: Antirrhinum L. — En inhemsk art, Akerskalleblomma (A. Orontium l.), har små röda blommor. En mycket storblommig (A. majus L.) odlas; se Lejongap.

Skallergräs, se Höskallra. f Skallnacke, m., Österg.=Smörblomma. Jfr Munkhufvud.

f Skarlakansek, f. = Quercus coccifera L. En högst misslyckad öf-versättning, ty coccus i coccifera betyder galläpple, icke skarlakan. (Den Tyska benämningen är dock Scharlach-eiche. Utg. anm.)

f Skarlakan sgräs, n. = Stink-syska. it

Anm. Äfven här är ingen fråga om skarlakan. — Det kan vara lärorikt nog

att se, huru detta namn småningom uppkommit af det Latinska Sclanea mill., en art af Salvia. Franckenius, för att försvenska den Latinska benämningen, skref Skarleya; Tillandz förbättrade detta till Skarlack, och slutligen blef det, äfven hos Retzius, Skarlakansgräs.

Skateblomster, n. = Styfmors-viol. Namnet upptages, såsom varande mycket vanligt.

Skatnäfva, f.. se Kamnäfva (Kammar).

Skedört, f., öfversättning af Lat. Cochlearia l. Svenska namnet är Skör-bjuggsört.

Skelört, f., en mångårig ört bland Valmoväxterna, med gula blommor och gul mjölksaft, enrnmmiga skidor: Chelidonium majus l. I likhet med Törel kallas den äfven Reformsört, men namnet Svalört tillägges i folkspråket ej denna, utan endast Ficaria.

Skepling, m. = Kovall, Melam-pyrum L. Antages af Liljeblad som slägtnamu för detta slägte. Skepnad, skepelse i folkspråket motsvarar icke illa det Latinska Personatae, hvarföre

Skeplillgsväxter antagits som Svensk benämning på familjen Personatae l.. Tvåhjertbladsväxter med 4 (sällan 2 eller 5) olika långa ståndare, fästa på den sambladiga, oregelbundna (oftast läppformiga) kronan, och med

tvårummigt fröhus.

Skifling, Skifsvamp, m., den talrikaste gruppen bland Hattsvamparne, med tunna skifvor på hattens undre sida: Agaricini Fr. — Fjällskifling m. fl. särskilda slägten, se Fries, Sveriges åtliqa och giftiga svampar, och Bot. utfl. 3: 339-344.

f Skillingar, m. pl. (efter Danskan) = Skärf-frö.

f Skimmel, n. (efter Tyskan) = Mögel.

i Skocka, Skåcka, f., Jemtland (efter Norskan) = Daggskål.-fr Skogräs, n., gröfre Halfgräs. Se Lappskogräs.

Skogs-, ett af de vanligaste artnamn, t. ex. Skogsapel, -frier, -frä-ken, -klöfver, -kovall, -laktuk, -lind, -näfva, -säf, -vial, -vinda, -viol m. fl.

Se under slägtnamnen.

Skogsfrublomma, f., en vacker, men mycket bräcklig, bladlös ört, tillhörande Nosseväxterna: Epipogium apliyllum Sw.

•fr Skogshumle, m. = 1) Pors, se der; 2) Röllika, Dalarne; 3) Brunört, Dalsland, enligt Linnés Vestg. resa 235; 4) Gullklöfver, Dalsland, enligt Linnés Fl. Svec. n. 671. (Hvilken af dessa två sistnämnda, stridiga uppgifter är den rigtiga?)

•fr Skogslöper, Dalsland = Eke-bräken.

f Skogsmysk, m. = Linnésört.

Skolllie, m., f.(?), en tångväxt med trind bål och skidlika frukter: Hcilidrys siliquosa Lyxgb.

•fr Skomakarskägg, n., Söderm. = Kärrfrier.

f Skorf, Pinskorf, m. = i) i Skåne Allmän Snarrefva (Cuscuta)-, 2) i Småland Spergel (Spergula). — Bindsleskorf äfven = Snarrefva, och namnet passar bättre till Cuscuta än till Spergula.

•frSkottlufva, f.,Boh.=Blåhallon.

Skriftlaf, se Laf.

[-•frSkroftistel,jn.,Halland=Aker-mjölkfibla.-]

{+•frSkroftistel,jn.,Halland=Aker- mjölkfibla.+} Jfr Åkertistel.

•fr Skrubber, Skrubbar, Boh. = Hönsbär.

SkrufblOlllStrige kallas familjen Boragineoe. ADAxs.,Tvåhjertbladsväxter, med skiftevis sittande, vanligen sträfva blad, före blomningen spiralformigt inrullade blomklasar, sambladig blomkrona och fyra delfrukter (»nötter»).

Hit höra Lungört, Tungört, Ögon-blomma m. fl.

Skråp, m., Skräppa, f. Detta namn synes ursprungligen tillhöra de stora, breda bladen af Tussilago enligt Linnés omfång; så i norra Sverige (Pc-tasites frigida Fr.) och i Norge. Sedan har det blifvit öfverfördt 1) till bladen af Karborre (kallade Thordöns-skräppa) och liknande blad, samt 2) till de stora Svre-arterna.

-fr Skräkon, n., Jemtl. = Kråkbär.

Skräppa, se Skråp.

Skräppesyra, se Syra

•fr Skummeslöfsört, f. — Gul Krageblomma.

f Skurgräs, n. = Skaf-fräken.

Skyfall, n., en Alg, växande på torr mark, i torr väderlek hopskrum-pen och nära osynlig, men efter regnväder uppsväld och slemmig och derföre ansedd nedregnad: Nostoc commune Vauch.

Skyifelkorn, se Korn.

Skålbild, se Skålsvamp.

f Skål-laf utgår.

Skålrost, se Rost.

Skålsvamp (Skålbild), m., små skål-lika svampar, mycket allmänna: Peziza L.

Skäde, n. = Dårrepe. »De som

drucko af öl, brygdt af skädblandadt korn, blefvo liksom fånuge och nästan blinda». Linnés Gotl. resa 223.

fr Skäfte, n. = Skaf-fräken.

-fr Skägghvete, n. — Kubbhvete. Skägglaf, se Laf.

Skäkteblad, n., en vattenväxt tillhörande Etthjertbladsväxterna, med pil-lika blad och hvit blomruska: Sagittaria xagittifolia l. Namnet upptages redan af våra äldste författare (»Skäktegräs») och är än i dag bibehållet i folkspråket, men de äldre be-nämningarna Skottgräs, Skyttegräs

äro utgångna. Jfr Rietz, Ordb. 614.

i Skälfvegräs, n. = Darrgräs.

f Skälfving, m., Liljeblads benämning på det gelatinösa svampsläg-tet Tremella (dill.).

* Skälla, f., benämnes på vissa orter Blåklockan. Jfr Bjälla. — Bergskälla, se detta namn.

Skälle, n., är egentligen slösäd, eftersäd vid kastningen; men emedan denna till stor del utgöres af ogräsfrön, har namnet blifvit öfverfördt på dylika växter, t. ex. Akerkovall (Linnés Fl. Svec. n. 546), Höskallra (Linnés Sk. resa 147), Skärf-frö (ders. 177) m. fl.

Skära (äfven Själa och Skärda), f., ett slägte bland Tistelväxterna, men utan taggar, blomfästet fjälligt. Den enda inhemska arten är Ängskära (Serratula Unctoria l.), en mycket värderad färgväxt. — Skära (af skir) ingår äfven i andra färgväxters namn, såsom Brunskära och Gulskära, samt i Kard-skära (se Kardtistel).

Skärf-frö, n., örtslägtet Thlaspi l., tillhörande Krasseväxterna, med små platta0skidor, liknande runda penningar. Akerskärffröet (T. arvense l.), som är ett svårt ogräs_.på åkrar, har stark löklukt. Jfr Byggn.B. 8: 4.

Skär-floka, f., ett Umbellatslägte, utmärkt genom sina jemnbreda, skär-likt krökta blad: Falcaria Rivini Host.

t Skärvass, se Vass.

t Sköldblad, n. —- Neckblad. Skölding, m., Sköldört, f., benämnes af Liljeblad slägtet Tropceolum

l., som för frukternas angenäma krassesmak allmänt odlas under namn af Indiansk Krasse. Bladen äro runda, sköldlika, blommorna stora, oregelbundna, brandgula hos vår odlade T. majus l.

Anm. Xamnet Indiansk Krasse kommer nog att bibehållas, ehuru olämpligt och i systematiska arbeten obrukbart.

Sköldlaf, se Laf.

Skörbjnggsört, f., ett på hafsstränder växande örtslägte, tillhörande Krasseväxterna, men med tjocka, saftfulla blad och runda skidor: Cochlearia l. Den Äkta Skörbjuggsörten (C. officinalis L.), med oskaftade stjelk-blad, är ett berömdt medel mot skör-bjugg. — Mindre rigtigt har man öfver-fört namnet till slägtet Fetknopp.

f Skörsilke, n., en åt ett mikroskopiskt Algslägte (Diatoma Ukc.) gif-ven benämning, som icke kan komma i fråga att upptagas, äfven om den vore mindre olämplig.

h Slake, m. = Klottång.

f Slanggurka, f., en utländsk, för oss främmande Gurkväxt: Cucumis flexuosus L.

i Slemliorn, Slemklot, Slemklubba, Slemklänge, Slemknopp, efter Liljeblad anförda af Dalin, äro samtligen obetydliga namn på ännu obetydligare, tvetydiga växter, bvilka aldrig bort komma i fråga att i en Svensk ordbok upptagas.

Sli, Slima, f., Algslägtet Batra-chospermum Roth. bestående af busklikt greniga, slemmiga trådar.

Slideknä, n.} ett örtslägte af mycket olika utseende, hvars underslägten Ormrot, Pilört, Fogelört och Binda särskildt upptagas. Utgör typen för

Slideknä växter, Tvåhjertblads-växter, skilda från alla öfriga genom slidor, nedtill omgifvande stjelkens leder inom bladen; blommorna små, ofullkomliga, med ett frö: Polygoneaz Juss. Hit höra, jemte de under Slideknä anförda, äfven Syra, Bohvete, Rhabarber m. fl.

Sligefrö, n. = Slägfrid.

Slima, se Sli.

Slinke, n. 1) Slägtet Kitella Ao., trådlika, pipiga, kransgreniga, ledadeGroddtrådsväxter, ständigt nedsänkta i vatten, lederna encelliga. 2) Åtskilliga trådlika,, i hafvet växande Alger.

i Slinklaf utgår alldeles. Slinnor, f. pl. (Slyngon, Slynnen, n. pl.), i Göta rike den vanliga benämningen på Blåbär. Enligt Linné (Fl. Suec. n. .332) skall i Halland namnet föras äfven till Odon, men detta grundar sig troligen på någon förvex-ling.

Slokbjörk, se Björk.

Slokgräs, n., ett vackert grässlägte med tvåblommiga småax, utan borst, de yttre agnskalen af småblommornas längd: Melica L. — Ordet gräs bortfaller vid sammansättning.

Bergslok, m.,med sammandragen, ensidig, lutande vippa: M. nutans L.

Grusslok, m., med axlikt sammandragen vippa, håriga agnskal: M. ci-liata L.

Lundslok, m., med upprätt, grenig vippa, inre blomman felslående: M. unijlora Retz.

Slokstarr, se Starr. Sloktistel, se Tistel.

Slån, f.3 en allmän buske med tornar, tillhörande Stenfruktträden: Prunus spinosa L. Frukterna, kallade Slån-bär eller Stärkebär, äro klotrunda, svarta, med kärf smak. Till samma slägte höra Krikonträd (äfven kalladt Tysk Slån) och Plommonträd.

Slånga, f.=Bändling. JfrVatten-slinga.

Slånlaf, Slånmossa, se Laf. Slåsskämpar, se Kämpar.

Slåtterblomster, n., ett namn, icke utmärkande någon viss växt, utan tillagdt många växter, som blomma vid slåttertiden, t. ex. Hvita Visiln, Hästfiblan m. fl.

Slåtterfibla, f., ett allmänt örtslägte, tillhörande Fibleväxterna, med

bara blomstänglar, fjälligt blomfäste och på tvären rynkiga frön: Hypochce-ris l. Blommorna äro gula. Allmänna Slåtterfiblan (H. maculata l.) kallas i Vesterg. Slåttergubbar, i Jemtl. Slåtterkullor. (Äfven Hästfiblan kallas stundom Slåttergubbar.)

Slåttergröe, se Gröe.

Slägfrid, f. = Gulmåra. Ett mycket gammalt namn, som blifvit öfver-satt med Frillogräs. Sedan ordets bemärkelse (frilla) utdött, har man trott att det skulle betyda slagsmåL Se Rietz, Ordbok.

t Slätt, m., förvridet uttal af Klett.

Slöke, n., en gammal benämning på Qvanne, af Isl. slok, ränna. Detta nu obrukliga namn anser jag lämpligen

kunna öfverföras till Pleurosper-mum austriacum Hoffm., på hvilken växt det vida bättre passar, ty denna är den enda Umbellat, hvars stjelk utgör en fortgående ränna utan afbrott genom tvärleder. För att häntyda på växtens slägtskap med Libsticka, kan man göra ett tillägg till namnet och kalla den Slöke-sticka.

t Slökestut, m. = Strätta.

f Slökorn, n., de vilda arterna af slägtet Korn (Hordeum L.).

Smile, m., små, ettåriga gräs, förr räknade till slägtet Tåda, men hafva i spetsen tvåklufna agnskal, fastväxta vid frukten: Airopsis Desv. — Namnet Smile tillägges allmänt både i Tyskland och Norge arterna af Aira h.

Sminkbär, n., ettåriga örter af Mollaväxternas familj, hvilkas blom-hylle uppsväller och blifver köttigt: Blitum virgatum och capitatum L. Öfriga i senare tider hitförda arter föras i folkspråket till slägtet Mell. Sminkrot, f., se Horleta.

f Smockbär, n., äldre namn på Smultron.

-fr Smultpäron, n., utgår alldeles.

Smultron, n., ett allmänt kändt örtslägte, hvars bär äro bildade af det nppsvälda fruktfästet: Fragaria l. Jfr Jordbär.

Ur vård af späda blad, som hölja dem för dagen,

På böjda stjelkars topp de låga smultron tagen.

OXENSTJERNA 2: 53.

Röda smultron mellan blad.

NICANDER 1: 22.

Rödaste smultron i mjölk och vin.

BELLMAN 3: 246.

Kom att purpursmultron plocka.

STAGNELIUS 2: 291.

Backsmultron, med foderflikarne tryckta intill frukten: F. collina Ehkh.

Marksmultron, med foderflikarne utstående, frukten lätt affallande: F. vesca L.

Trädgårdssmultron, vanligen kallade Jordgubbar, skiljas från båda de föregående genom större, på ytan gropiga frukter: F. elatior Ehkh.

Flera utländska arter odlas, men deras namn äro ännu obestämda.

f Smultronbuske, m. Namnet är olämpligt (rättare Mjölonbuske) och -äfven öfverflödigt dels derföre, att växten ej finnes hos oss, dels emedan den i skrift vanligen kallas Arbus, Arbu-ser: Arbutus Unedo L.

f Smultronklöfver, m., en mindre bekant art af Klöfver: Trifolium fragiferum L."

Småborre, m., en mångårig ört, tillhörande Brumväxterna, med gula, i en lång klase sittande blommor, frukterna under blomman med i spetsen haklikt krökta taggar: Agrimonia Eupatoria L. Småborrens frukter hänga sig fast vid kläderna,liksom Karborrar.

•fr Småknoppar, m. pl., en ettårig art af slägtet Fetknopp: Sedum annuum L.

Smålummer, m., en med Lummer närförvandt växt, med taggigt tandade blad: Selaginella spinulosa Al. Bbaun.

-fr Smälla, f., Smällor, pl. (Smät-jon Dal.), växter med uppblåsta blomfoder, hvilka, hastigt krossade, spricka

med en smäll. Egentligast Tarald.

-fr Smällon, n., Skåne = Backsmultron. '

Smäre, m., ett fornnordiskt, ännu brukligt namn på Klöfverväxter, men som i allmänhet öfvergått till uttalet smör; tillägges nu slägtet Medicago L. (äfven kalladt Kosmör), hvilket skiljer sig från Klöfver genom bågformigt böjda eller ock spiralvridna ärtbaljor.

Blåsmäre, med blå blommor, spiralvridna ärtbaljor, i äldre tider odlad under namn af Lnzern: M. sativa l.

Fodersmäre, äfven Svensk Smäre, med gula blommor, bågformigt böjda ärtbaljor: M. falcata L.

Smör- ingår i en mängd växtnamn, äfven till betecknande af mjukare frukter, t. ex. Smörnypon, Smörpäron m. fl.

Smörblomma, f., den allmännaste arten af Fibleväxterna, med enkel, mjölkrik stängel, som slutar med den smörgula blomman: Taraxacum ofji-cinale Web. (I Dalsland tillägges namnet äfven Leontodon autumnalis L.) Smörblomman blommar hela våren och sommaren och upphör sist om hösten. En smörblomma, ännu qvar Utaf sommarns fagra dar,

• Emot månen blygsamt dra^

Upp sitt gullgula standar.

Dahlgren 1: 79.

Anm. Bland denna växts mångfaldiga namn är Smörblomma det allmännast spridda och i skriftspråket mest brukliga. Det är äfven det mest karakteristiska: det mjölkrika örtståndet liksom öfvergår till smör i blomman. Af dess öfriga namn är Skallnacke mest betecknande. Flera, såsom Lejontand (osvenskt), Kopiss, Svinros, Maskros o. s. v., äro rent af förkastliga och utan tillämpning på växten.

Smörblomster, Smörfånga, Smörört (se Linnés Sk. resa 240) äro mycket obestämda namn, som för de gula blommornas skull tilläggas åtskilliga Ranunkulaceer, såsom 1) Kabbe-

. 8löken, synnerligast i Dalarne; 2) flera arter af slägtet Solöga; 3) Gulsippan. — Äfven Smörblomman kallas Smörblomster.

t Smörbollar, Smörbullar, m. pl. = Bulleblomster.

i Smörbär, n., Jemtl.=Hönsbär.

Smörnypon, se Nyponbuske.

t Sinörpalm, f., en palmart, som är hos oss så obekant, att den ej kan ega Svenskt namn: Cocos butyracea L. fil.

t Smörträd, n., ett tropiskt träd med läderartade blad, hvars frukt innehåller ett smörlikt ämne: Pentadesma R. Br. P. butyraica växer i Sierra Leo-na. — Namnet Smörträd är af Dalin fördt till den näst föregående, Cocos butyracea.

Snara, f., se Snärjegräs.

Snarbindel, se Snarvinda.

Snarmåra, se Måra.

Snar-refva, f., ett trådlikt, bladlöst, på andra växter växande örtslägte: Cuscuta l. Utom Allmänna Snarref-van (C. major Dec.) är i synnerhet den på lin växande Lin-snarrefvan (6'. Epi-linum Weihe) ett skadligt ogräs, och under senare åren har till oss inkommit Klöfver-snarrefvan (C. Trifolii Bab.), förderflig för klöfverfälten.

Snarvinda (origtigt Snarbinda), se Vinda. — Med Snarbindel i Sv6Lag, Byggn.B. 8^,4, förstås väl både Aker-binda och Akervinda.

Snigelmossa, se Mossa.

fSnip, m., Gestr. en liten art af slägtet Ängdun: Eriophorum alpinum L. 0 f Snoddergräs, n., Ångerm. =

Akerbinda.

f Snoktistel, m., Skåne = Bitter-mjölke.

t Snokört, f., Retzius = Blåeld.

•h Snotter, pl., Vesterb. = Hjortron.

Snufveblomma, f. = Skogsfrublomma. Vanligen egnad »skogssnuf-van» (skogsrå).

Snufveläder, n., en packad massa af svampars vegetativa system, som förekommer i gamla träd, synnerligast i Bok. Kallades af Tode Xylostroma giganteum.

i Snuggbär, n., Elfd.=Smultron.

Snyltrot, f., en bladlös, på andra växters rötter växande ört, med gulbruna, läpplika blommor, liknande Skeplingsväxterna, men fröhuset är enrummigt: Orobanche L.

T Snytterbär, n., i Hels. olika, uttal af Snotter. (Enligt Linné är i nämnda landskap Snytterbär namn på Smultron. Utg. anm.) ^

Snärjegräs, Snärpegräs, n., allmännaste benämningen på Snarmå-ran. T Dalarne kallas Allmänna Snar-refvan Gult Snärjegräs.

Snöbollsträd, n. = Olvonbusken med endast gallblommor.

Snödroppe, m., en lökväxt, be-slägtad med Narcissen, med en hvit hängande blomma på hvarje stängel, de tre inre kalkbladen urnupna och grönfläckiga: Galanthus nivalis L. Snödroppen blommar tidigast af alla örter, under islossningen.

Snölivita, f., ett lämpligare namn på Drpba verna l. än Hågblomma.

Snöklocka, f., en art af slägtet Klocklilja (lilja bortfaller i sammansättningar), närbeslägtad med Snödroppen, men större, upprätt, alla kalkbladen likformiga, i spetsen grönfläckiga: Leucojum vernum L. Blommar något senare än Snödroppen.

Snölaf, se Laf.

Snö-ört, f., Öland = Röllika.

Socker- tillägges flere växter som artnamn, t. ex. Sockerlönn, -tång (La-minaria saccharina Lamrx.); men mestsom artförändringsnamn, t. ex. Sockerböna, -toppskål, -melon, -potates m. fl.

•fr Sockerkist, m., ett Amerikanskt trädslag, närmande sig Mahogny.

Sockerpalm, f., en palmart i Guinea, af hvilken palmsocker erhålles: Arenga saccharifera Labill.

Sockerrot, f., en för sina välsmakande rötter odlad art af slägtet Märke, hvarföre den rätteligen bör kallas Sockermärke : Sium Sisarum L.

Sockerrör, n., ett högväxt gräs i de varmare länderna, af hvars söta saft socker beredes: Saccharum officinarum L.

Sockerärt, se Ärt.

Sodaört, f., en med Saltört besläg-tad art af Mollaväxterna, lätt skild från alla genom sina taggigt tillspetsade blad: Salsola Kali L. Sodaörten växer på hafsstränder.

Sodomsäpple, n., ett på ytan glänsande, men inuti med asklik massa fyld frukt, växande kring Röda hafvet: Solanum sodomceum L.

Dock ofta bildning, konst Qch smak

Ett sodomsäpple var.

ATTERBOM 1: 162.

•frSodÖda, f., ,Wahlenberg = Flen-ört.

Sojaböna, f., ett till Ärtväxterna hörande örtslägte i China och på Japan, af hvars bönor Soja beredes: Soja hispida iioExcH.

f Sokrasse, m., Wahlenberg = Gatkrasse.

Solan, m., det artrika slägtet Solanum l. Må hända blir det nödvändigt att behålla detta Latinska namn såsom gemensamt slägtnamn, emedan intet af de inhemska är dertill lämpligt.

Solblomma, f., se Solros, »soi-

blomman, snart sagdt det största blomster i naturen, fröjdade sig nu högeligen mest vid alla bondehyddor, som för 100 år sedan endast kunde trifvas vid de Kongligas palais och. i de präktigaste trädgårdar». Linnés Sk. resa 433.

f Solbär, n., Skåne (se Linnés Sk. resa 240) och Halland = Svarta Vinbär.

f Soldagg, f. = Sileshår. ^ f Solfjäderpalm, f., en palmart med bladen solfjäderformiga: Corypha umbraculifera L. Som produkter af detta träd icke komma till oss, bör namnet på sin höjd i ett bihang till ordboken upptagas.

-fr Solgräs, n.,Wahlenberg=Flug-sporreblomma. f Solhvifva, f., Boh. (Linné) = Knyl-solöga.

Solros, f., en ståtlig, ettårig ört af Hålkblomstriges familj, med talrika strålblommor, hvarföre den af Erancke-nius lämpligast benämndes Solkrona. Af Linné kallad Solblomma (Helian-thus l.), se der. — Jfr Atterbom 1: 63.

Solsicka (af Lat. solsequia), f., ett gemensamt namn på (gula) Blomhålks-växter, som vrida sig efter solen, nem-ligen Ringblomman, Solrosen, Häst-fiblan, Gula Krageblomman. Vill man skilja den sistnämnda såsom eget slägte, torde namnet lämpligast fastställas för denna, emedan dess »alla blomster vända sig efter solen färdigare än någon annan solblomma». Linnés Sk. resa 251.

fSolskärmsmossa, se Bullmossa. frSolvisa, Solviser, f., Boh. (Wahlenberg) = Knyl-solöga.

Solvända, f., små halfbuskar med talrika fria ståndare och treskaligt fröhus : Helianthemum Toukn.

Solöga, n., ett artrikt slägte af Ra-nunkulaceernas familj, med fria foder-och kronblad, de senare hafvande ho-nungsgrop vid basen, samt med talrika, i ett hufvud samlade småfrukter: Ranunculus L.

Allmänt Solöga, med glatta småfrukter, släta blomskaft: R. acris l.Knyl-solöga, med frukter såsom det föregående, men refflade blomskaft, lökformig rot: R. bulbosus L.

Refvigt Solöga, likt det näst föregående, men med krypande grenskott: R. gepens L.

Aker-solöga, ettårigt, med taggiga småfrukter: R. arvensis L.

(Amöja och Ältgräs äro särskildt upptagna.)

Somalia, Somilla, f., Söderm. = Brudbröd.

Sommar-, tillagdt växtnamn, utmärker 1) ettåriga artförändringar, såsom Sommarråg, -hvete, -raps; 2) tidigt mognande frukter, såsom Sommaräpplen, -päron, -nypon.

Sommargyllen, n.,ett slägte bland Kålväxterna, med tveeggadt-fyrkantiga skidor och lvrformiga blad: Barbarea R. Be.

Allmänt Sommargyllen har bittert besk smak: B. vulgaris R. Be.

Krasse-sommargyllen har angenäm krassesmak: B. prcecox R. Be. Odlades fordom till sallat under namn af Vinterkrasse.

Sommarhyll, se Hyll.

Sommarnypon, se Nyponbuske.

i Sonke, af Liljeblad bildadt namn på slägtet Sonchus L.; förkastligt.

Sopmossa, f., namn på större mossor, som användas till viskor, synnerligast Björnmossa.

Sopp, m., den äldre och ännu i vissa landsorter vanliga benämningen på jordsvampar (trädsvampar kallas i allmänhet Ticka). I Dalarne benämnas Skifsvamparne Skurusopp och Rör-soppsarterna Mjölksopp.

Soppegräs, n. = Flotagräs. Se Linnés Sk. resa 398.

i Sorgskräpp, f., Vesterb., se Guckusko.

Sostagg, se Stagg.

Sot, Sotax, Sotbrand, se Brand.

Sotmossa, se Mossa.

i Spadklubba, svampslägtet Spa-thularia Pers. Utgår alldeles.

i Spansk ryttare, m., Blek. en art Nyckelblomster: Orchis mascula L.

Spanskt rör = Rotting. Sparflins, se Lins.

i Sparrgräs, n., Wahlenberg = Igelknopp.

Sparris, m., en bekant matväxt, tillhörande Liljeväxterna, med hårfina, bladlika smågrenar och röda bär: Asparagus ofjicinalis l. Den vilda Sparrisen, som*förekommer på södra Sveriges hafskuster, är icke ätlig.

Sparrisärt, f. = Klöfverärt.

f Sparrlosta, f. = Axlosta.

f Spelbom, m., Gotl. = Benved. Namnet är ett förvridet uttal af Tysk. Spillbaum.

Spelt, m., ett sällan odladt sädesslag af Hveteslägtet, med tvärhuggna agnskal: Triticum, Spelta L.

Spenat, m., en allmänt odlad köks-växt ai; Mollafamiljen: Spinacia oleracea L. »Spinat... är ibland de helso-sammaste grönsaker ocb kan väl torkas till vinterföda». Liljeblad. — Ny-Zeeländsk Spenat, Tetragonia expansa Ait., tillhör familjen Ficoidece Juss.

SpenÖrt, f., en ståtlig Umbellat med dubbelt trebladigt delade blad, breda, hjertlika bladflikar och hvita blomflockar, fyravingade frön: Laser-pitium latifolium L. Spenörten ärjun-darnes prydnad.

Spergel, m., ettåriga örter af Narf-växternas familj, med knutigt ledade stjelkar, trinda, saftfulla blad, hvita yommor, fem pistiller: Spergula l. — Akerspergeln (S. arvensis l.) är på en gång ett godt foder och ett pinsamt ogräs (»Pin-skorf»).Spergelklöfverärt, se Klöfver-ärt. Spetsgroblad, se Groblad. Spetsliagtorn, se Hagtorn. f Spetsmossa utgår.

Spikblad, n., en liten, krypande Umbellat med sköldlika blad och enkla blomflockar, växande på fuktiga ställen: Eydrocotyle vulgaris L.

Spikklubba, f., en med Bolmörten förvandt växt med stora, vackra hvita blommor och fyrskaliga (taggiga) fröhus : Datura Stramonium L. Spikklubban är giftig, men användes i medicin. Spikvalmo, se Valmo.

t Spillrofva, f. = Långrofva.

Spindelsvamp, m., ett talrikt slägte bland Skifsvamparne, med'spindel-väfslikt hylle och mer eller mindre ockra-färgade sporer: Cortinarius Fb. Bland Spindelsvamparne finnas inga ätliga.

Spindelört, f., en liten mångårig ört med smala, jemnbreda blad och små fyrklufna blommor, fästa på bladskaften: Thesium alpinum L. Hos oss är Spindelörten ej någon fjellväxt, utan tillhör Småländska höglandet.

Spiralört, f., en sydeuropeisk, under vatten växande ört, hvars honblommors skaft äro trådlika och spiralvridna: Vallisneria spiralis L. Orten har af misstag uppgifvits som Svensk, men odlas stundom i aqvarier.

Spirea, f., utländska buskväxter, tillhörande (jemte Mjödörten ochBrud-bröäet) slägtet Spircea L. Bland flera arter, de flesta hvitblommiga, förtjenar särskildt upptagas:

Röd Spirea (<S. salicifolia l.), allmänt odlad och flerstädes förvildad.

Spirkål utgår.

Spiskuinmil, m., benämnes den vanliga Kummilen till skilnad från den äkta. sydeuropeiska Kumminen.

t Spokter (Spökter) P — en från Göteborgstrakten uppgifven benämning på vanliga Hundkäxen.

Sporre blomma, f., ett i södra Europa artrikt slägte bland Skeplings-växterna, utmärkt af blommans sporré: Linaria Toukn. Den mest bekanta arten är:

Flugsporreblomma (L. vulgaris Mill.), med större, gula blommor i en klase, allmänt känd under namn af Flugblomster (se der). yjUi&Uu f Sprakved, m. — Brakved, t Spricklaf, Sprickling, utgå alldeles.

Springkorn, n., en vild ört, be-slägtad med Balsamin, med gula blommor : Impatiens Noli tangere L. Då det mogna Springkornet vidröres, springa fröhusets skal elastiskt upp och kringsprida frön.

Spritärt, se Ärt.

Sprängört, f., en i vatten växande Umbellat med dubbelt parbladigt delade blad, lancettlika bladflikar och små, nästan klotrunda frukter: Cicuta virosa l. Af äldre författare kallas den Odört (se denna). Sprängörten är den giftigaste af våra inhemska örter, i synnerhet rotstocken, som utlakar en gul saft; den uppgifves förgifta sjelfva vattnet för boskapen, som deraf dricker, i Spurry, m., Retzius = Spergel. Spåmanstistel, m.=Stjerntistel. Sqvaller, Sqvallerkål, se Qval-ler.

Sqvattram, m., Sqväckra, f., en

i skogskärr växande buske af Ljungfamiljen; har på bladens undre sida rostfärgad ludd och i grenarnes toppar hvita blomflockar: Ledum palustre L.-De mest ödsliga skogskärren upplifvas af blommande Sqvattram. Sqväckra har en mycket stark lukt och narkotiska egenskaper.•fr Sqvätta, f. = Strätta. Namnet härledes af sqvätt, ty de ihåliga stjel-karne användas af barn till sprutor.

•fr Sqvättlök, m., Dalarne = Vänderot.

•fr Stadd, m. Svårligen skulle någon ana, att detta namn härleder sig från Lat. Statice. Liljeblad kallar så både Statice (se Mar-risp) och Armeria (se Trift).

•fr Stadnflnr, f., Angerm. = Höst-fibla. (Namnet nttydes solstånds-blomma.)

t Städlin, n., Alg, tillhörande slägtet Oscillatoria Vauch.

•fr Staf, m.} benämnes af Liljeblad slägtet Frier.

Staffansfrö, n., en utländsk art af slägtet Riddarsporre, använd i medicin: Delphinium Staphysagria L.

Stagg, m., ett styft, stickande gräs med borstlika blad och ensidigt ax: Nardus stricta L. Wahlenberg: So-stagg. »Stagg'gör lien slö och ger magert hö». Ordspråk.

Stallört, f., örter eller halfbuskar af Artfamiljen, bladen med trenne småblad, röda blommor: Ononis L. Bland de talrika namnen är detta äldst och har bästa auktoritet. Det afser arternas stinkande lukt.

Stinkstallört, med ettårig stjelk, utaji taggar: O. hircina Jacq.

Akerstallört, äldre taggig, med öf-vervintrande stjelk: O. arvensis L. Starkpeppar, se Peppar.

Starr, m., ett slägte bland Half-gräsen, med han- och honblommor på samma stånd: Carex L. Af detta slägte finnas i Skandinavien omkring hundra arter, bland hvilka de flesta fått Svenska namn sig tillagda i rent botaniska arbeten, såsom Linnés Fl. Svec. och Liljeblads Flora; men att upptaga alla dessa synes mig så mycket mera öfver-flödigt, som de icke ingått i allmänna

språkbruket och endast af botanister ex professo komma att åtskiljas.

Backstarr, se nedan vid Vårstarr.

Blåsestarr, ett storväxt gräs med uppblåsta frukter, hvilket, jemte andra större arter, lemnar Lappskogräset: C. vesicaria L. Växer i kärr.

Blåstarr, äfven en högväxt art, med skilda han- och honax, men endast tvenne märken: C. acuta L. Växer på åbräddar och lemnar bättre foder än de öfriga arterna.

Gråstarr, en mindre art, med hvit-aktiga ax, han- och honblommor i samma småax: C:canescens L. Utgör till väsentlig del höet på kärrängar.

Hafsstarr, den utmärktaste i slägtet, blomfjällen med långa borster: C. maritima Muix. Endast i Bohusläns och Göteborgs skärgård.

Knagglestarr, ett lågväxt gräs, men ådrager sig uppmärksamhet genom sin ljusgröna färg och sina knaggliga småax: C. jlava L. Växer i kärr.

Eäfstarr, en storväxt art, med sammansatt, brunt ax, han- och honblommor i samma ax: C. vulpina L. Växer på fuktiga ängar.

Sandstarr, lik den föregående, men mindre, utmärkt genom sina flere famnar långa, krypande rotstockar: C. arenaria L. »Sandstarren... växte under sanden, med några famnars långa krypande rötter, uppsättandes merendels emellan hvart qvarters spatium en liten stjelk och blad, liksom den hade varit planterad efter snöre». Linnés Öl. resa 139. — Växer endast i flygsand och är ypperlig till dess dämpande.

Slokstarr, en stor art, med flera skilda både han- och honax, de senare hängande: C. Pseudocyperus L. Vid stränder.

Tufstarr, med ett hanax, flera honax, två märken, lättast skild genom de ljusgröna tufvor den bildar på fuktiga ängar: C. ccespitosa l. Se Linnés Sk. resa 241. — Blommar tidigt och är då lågväxt, men förlänges sedermera.Vårstarr (C. prcecox jacq.) och Backstarr {C. ericetorum Poix.), tvenne smärre, på torrare ställen växande arter, blommande tidigt om våren, med lifligt gröna blad.

f Steckelgräs, Steckgräs, n.

= Stålört. Föres vanligen till Gentiana Amarella L., men innefattar äfven G. campestris L.

f Stelijok, Dalarne=Fräken, Dy-fräken. ^ t Stenbryt, m. = Bergspring.

Stenbräcka, f., flera arter af slägtet Saxifraga l., växande i fjellen, företrädesvis S. oppositifolia l. Se Bräcka.

Stenbräken, n., ett slägte bland Bräkenväxterna, mera spädt och vekt än Ormbnnkslägtet (Aspidium Sw.),med ensidigt fruktplättarnes svepe: Cysto-pteris Bernh. .

Stenbär, n. = Stenhallon. Stenek = Jernek. Stenfruktträd, n., en växtfamilj med talrika på fodret fästa ståndare och köttiga frukter, som innesluta en stenhård kärne: Drupacece L. Hit höra Hägg, Körs, Mandel, Persika, Slån m. fl.

Stenfrö, n., slägtet Lithospermum

l., sträfhåriga örter, tillhörande Skruf-blomstriges familj, med hvita blommor och mycket hårda frön. JfrPerl-gräs.

f Stengräs, n., Medelp. (Flen-gräs, Vesterb.) = Röllika.

Stenhallon, n., en ört af Hallon-slägtet, med krypande stjelkar, hvita blommor och röda bär: Rubus saxatilis L.

StenniOSSa, f., allmän benämning för Lafvar, som växa på sten; vanligen hänföres namnet till Parmelia saxatilis Ach. Se Letlaf.

Stenmurkla, se Murkla.

f Stenpoley = Dosta. Tillhör ej Svenska språket, utan har upptagits ur Tyska kräuterbiicher.

i Stenpäron, n., frukten af det vilda Päronträdet, äfvensom en sämre sort odlade Päron. Vilda Päron.

Stensötä, f., en i bergspringor växande art af Bräkenväxterna, med enkelt parbladigt inskurna blad och bara (ej fjällbetäckta) fruktplättar på bladens undre sida: Polypodium vulgare L. f Stenvårta utgår. *

i Stenört, f. = 1) i Upland Kors* ört; 2) i Skåne Bitter-fetknopp, enligt Linnés Sk. resa 240.

f Stickelbloinma, f., Boh.=Fält-stålört. Jfr Steckelgräs.

Stickelbärsbuske, m., en art af slägtet Ribs, skild från öfriga genom sina taggiga grenar: Ribes Uva crispa l. Krusbär är en förändring deraf.

När stickelbuskens bär bland sårande försvar

I mognadsstunden än bar växtens grönska qvar.

OXENSTJERNA 2: 54.

f Stiftssvamp utgår alldeles, i Stigllåltgräs, n., Vesterb. = Linnésört. (Rohaltgräs är olika uttal deraf.)

Stillfrö, n., ett obestämdt namn, som tillägges frön af flera olika arter tillhörande de Korsblomstrige växterna, t. ex. Rockentraf, Fältkrasse, Vägsenap m. fl.

T Stingsel, m., Dal. = Tistel.

0 f Stingskallar, m. pl., Dal. = Åkertistel.

Stinkmell, se Mell.

Stinknäfva, se Näfva. i Stinknässla, f. == Stinksyska. Stinkstallört, se Stallört. Stinksvamp, m., en aslikt stinkande svamp med nätådrig mössa, i början täckt med ett svartgrönt slem, och fo-ten nedtill omgifven af en slemfyld säck: Phallus impudicus L. Jfr Trollägg.

Stinksyska, se Syska. iStjelkborre, m.=Kransborre.

Stjernanis, m., småfrukterna af en i China växande buske, Illicium ani-satum l., hvilka i lukt, smak och egenskaper öfverensstämma med Anis. Användas i medicin.

Stjernblomma, f., ett örtslägte bland Narfväxterna, skildt från öfriga genom djupt tvåklufna kronblad: Stellaria L. Till detta slägte hör äfven Våtarv, men den är så allmänt känd under detta namn, att det måste särskildt upptagas.

Anm. Man har benämnt äfven de utländska arterna af slägtet Aster för Stjernblomma, men de bibehålla bäst sitt utländska namn, utom Aster chinensis l., som kallas Btjernros.

iStjernliyacint, m. = Blåstjer-

na. Tillhör ej Hyacintslägtet.

Stjernlök, m., lökväxter, tillhörande Liljeväxterna, med hvita, stjern-lika blommor: Ornithogalum L. I vanligt tal bortfaller lök vid sammansättning. ^

Aftonstjerna, f., med i klase sittande, nedhängande blommor: 0. nutans L.

Morgonstjerna, f., med uppstigande, jemnhöga blommor: 0. umbella-tum L.

Stjernmossa, se Mossa.

Stjernros, f., en utmärkt vacker prydnadsväxt, som odlas i talrika förändringar, af Linné räknad till slägtet Aster, men nu bildande ett eget slägte: Callistephus chinensis Nees. (Namnet Stjefnros har föga lämpligt tillagts Dufkullan, och förekommer ej i folkspråket.)

Stjerntistel, m., ett utmärkt slägte bland Tistelväxterna, med halmfär-gade strålblommor, som utbreda sig i

klar, men sammandragas i kulen väderlek: Carlina L.

Stjernvädd, se Vädd.

•h Stjernört, f., se Stjernblomma.

Stockros, f. 1) Den ursprungliga och inhemska är slägtet Lavatera L., tillhörande Kattostväxterna, skildt genom stora blommor och fria småfrukter: L. thuringiaca L. (I systematiskt afseende föras till detta slägte rättast Rosen- och Desmekattosten.) 2) I trädgårdsspråket föres namnet äfven till en storblommig art af slägtet Alcea, A. rosea L.

Stolferblomma, f., en odlad, ettårig växt, tillhörande de Skrufblom-striges familj, med platta blå blommor med strål-lika tänder i bottnen: Borago officinalis L.

Stolt Henrik (Bonus Henricus), m., ett främmande namn på Mjölkroten, hvilket likväl, enligt Linnés Sk. resa 112, skall bafva ingått i folkspråket. Kan endast som en kuriositet upptagas.

Storax, m., ett välluktande harts,, som erhålles af Styrax officinalis l. från Levanten.

i Storlmfvud, n., Skåne, en art af Knoppört: Centaurea Scabiosa l. (Stor Knoppört). Storknäbb, m. = Näfva.

Stormhatt, m., ett örtslägte af Ra-nunkelfamiljen; öfre blombladet hjelm-likt hvälfdt, inneslutande tvenne skaftade honnngshus: Aconitum L. SeLus-floka och Munkskalle.

Men tillåt ej din krans, hvars färger menlöst skiftas,

Af stormhattsblommans prakt och ti-basten förgiftas.

OXENSTJERNA 2: 122.

t Strandblomster, n., örter växande på stränder, såsom Trift (Boh.), Fackelros (Smål.) m. fl. Strandgråbo, se Gråbo.

f Strandliafre, m., se Sandrör.

Strandkil, m. 1) en inhemsk art af slägtet Åster, med blå strålblommor: A. Tripolium l.; 2) Hvit Nysrot.

Strandklo, f., en på våta ställen växande ört af Sugeväxterna, med blomkransar i bladvecken, nästan regelbundet fyrklufna blommor och två ståndare: Lycopus europceus L.

Strandklöfverärt, se Klöfver-ärt. Strandkrypa, f., Strandling

(Liljeblad), m., en liten på hafssträn-derna krypande ört, lik Rödarv, men utan blomfoder: Glaux maritima L.

Strandkål, m., en frodig, på hafsstränder växande ört af Korsblomstri-ges familj, med stora, tjocka, isgrå blad och hvita blommor: Crambe maritima L. »Folket berättade, att en borgarehustru i Marstrand hade hemtat sådan kål, kokat och gifvit den åt soldaterna, som spisat hos henne, i stället för Blåkål, hvilka alla blifvit fjollige, när de ätit af samma rätt; men då officerame undersökte derom, funno de värdinnan lika tokig med gästerna». Linnés Vestg. resa 189.

Strandlilja, f., ett på gränsen mellan Liljor och Tågväxter stående örtslägte, med gula blommor och ludna ståndarsträngar: Narthecium ossifragum (l.). Har fått sitt vetenskapliga namn af en gammal sägen, att genom örtens förtärande benen hos boskapen skulle skörna och sönderbrista. Hit förde Linné Ilagräs, men detta namn har en helt annan hänsyftning. Se Ilagräs.

Strandling, se Strandkrypa. f Strandportlak, m. = Saltarv.

Strandpryl (Hartman), m., en liten ört, förvandt med Groblad, men bladen syl-lika, stängeln enblommig och fröhuset med ett frö: Littorella lacustris L.

Strandråg, m., ett mångårigt, med Råg förvandt grässlägte, växande i flygsand, med krypande rotstock och hoprullade, styfva blad: Elymus arenarius

l. Kallas af sj öfarande Elm eller Helm (af Elymus).

Anm. Till följd af yttre likhet och gemensam växtplats förvexlas detta gräs till namnet med Sandröret. Benämningen Elm, Sandelm tillhör uppenbart förevarande växt; till Sandrör åter höra namnen Sandhafre, Margräs, Marhalm.

i Strandrör, n. = Vass.

Strandsticka, f., en på hafsstränder växande Umbellat med dubbelt tre-fingradt delade blad, beslägtad med Libsticka, men har fria frön: Haloscias scoticum Fk. 4

Strandsvingel, se Svingel. Strandsälting, se Sälting. Strandärenpris, se Ärenpris.

Strandärter, f. pl., Linné=Hafs-vial.

f Struss (af Tysk. Strauch), m.r Skåne = Röd Kornell.

Strutbunke, m., Boh. = Foder-bräken. Namnet är karakteristiskt, ty detta Bräkenslägte växer i strutlika bunkar (tufvor), liksom Ormbunkarne.

f Strål-laf utgår.

Sträfse, n., ett i vatten helt och hållet nedsänkt växtslägte, liknande Fräken, men spädare, oftast fintaggigt och med alldeles olika fröredning (små nötter) : Chara L. Sträfset »har en obehaglig lukt, som liknar svafvel-lefver ... På många ställen har man hufvudsakli-gen denna örten att tacka för torfgraf-varnas återväxt». Retzius 1: 158.

Strätta, f., en stor Umbellat, förr förenad med Qvanne till ett slägte, och skild derifrån nästan endast genom det vid frögömmet fastväxta fröet: Angelica silvestris l. Namnet tillägges äfven Sium L.

Ströppel, Ströpple, n., en mycket spridd benämning på Dyfräken.

T Stubbmossa, ett förkastligt namn.

t Studenter, Studentnäglika = Borstnäglika.Stut ingår i några Norrländska växtnamn, såsom Björnstut (Heracleum l.), Myrstut och Slökestut (dessa håda för Angelica L.). Ordets härkomst är oviss, men som ifrågavarande växters stjelkar hafva ihåliga leder, liknande tutor, är härledningen af tuta, med omslags-s, ej osannolik. Benämningen Tjuton för Angelica, hvilken plägar af harn användas till hvisselpipor, synes dock häntyda på tjuta. Abbedissan Hildegard har Stutgrass, ett namn som man ej lyckats tyda.

Styfmorsviol, se Viol. f Stynggräs, n. = Stålört. Ståltrådslaf, se Laf.

Stålört, f., ett utmärkt örtslägte, tillhörande Bitterväxterna, med motsatta blad, blå blommor oeh enrummigt fröhus: Gentiana L. Arterna af Stålört hafva bitter smak, men i hög grad to-niska egenskaper, hvilka liksom stål-sätta organismen.

Allmän Stålört, Fält-stålört,blomkronorna fyrklufna, med fransade fjäll kring svalget: G. campestris L.

Klock-stålört, blommorna stora, klocklika, utan fjäll i pipöppningen: G. Pneumonanthe L.

Äng-stålört, Bitter Stålört, lik Fältstålörten,men blomkronorna fem-klufna: G. Amarella L.

Ädla eller Norska Stålörten, se Baggsöta.

fStåndpes, Ståndpers, m.,Dalsl. m. fl. st. = Nosserot.

Stånds, m., Boh., en art af slägtet Boört: Senecio Jacobcea L.

Stäggan, f., en stinkande art af Meli: Chenopodium Vulvaria L.

Stäkra, f., ett gammalt, allmänt bekant namn på en växt, som skall vara dödande för hästar; men hvilken växt dermed menas, har, såsom i afse-ende på Uagräset, varit mycket ovisst. Linné hänförde namnet först, enligt

uppgift i Norrland, till Alopecurus geniculatus l. Detta var dock alltför orimligt, hvarföre han i sin Gotländska resa (s. 298) förde namnet till Alisma, hvilken ock af alla våra äldre författare och än i dag på vissa orter antages

vara Stäkra. Men sedermera i sin Vest-göta resa (s. 47) säger han sig hafva lärt känna den äkta Stäkran, nemligen Phellandrium, en Umbellat med upp-repadt delade blad och nästan klotrunda frukter, hvilken vore ett starkt gift för hästar. Det är ock denna som nu allmänt kallas Stäkra (i Kalmar län Kaxstäkra). Under Linnés Skånska resa inträffade likväl ett nytt uppslag i saken. I beskrifningen öfver denna resa (s. 182—185) omtalar han, hurusom hästar i Malmö åto Stäkra (Phellandrium) i största ymnighet utan att deraf lida något men, hvarföre sjelfva växten måste frikännas från giftig verkan, hvilken deremot af Linné till-skrefs en derpå sig uppehållande insekt, Curculio paraplecticus. Denne torde dock äfven befinnas oskyldig. I min tanke är Cicuta (Sprängörten) den rätta, ursprungliga Stäkran; det finnes dock intet skäl att nu ändra växtens faststälda namn: (Enanthe Phellandrium Lam.

i Stämgräs, n., Ångerm. = Vänderot.

i Stärkebär, n., den mycket sammandragande frukten af Slån (någon gång kallad Stärkebärsbuske).

i Störböna, f., arter af Böna (Phaseolus l.), som vinda sig omkring en uppsatt stör.

Sudare, Sultråd, m., ett slägte bland Tångväxterna, liknande en grof tråd: Chorda Filum, (l.).

Suga, f., Sugeväxter, m. pl., en allmänt känd benämning på växtfamiljen Labiatce 3vas.(Verticillatce l.), med ledade stjelkar, motsatta blad, blommorna skenbart i krans uti bladvecken(sällan i ax i toppen), läppformig blomkrona med två längre och två kortare ståndare, fyra småfrukter. Namnet är mycket gammalt; redan abbedissan Hildegard omtalar en art under namn af Bienen-suga (Lamium album L.). Barn pläga suga honungssaft ur blommans pip, liksom ur vissa Trifolia; deraf namnet.

Sultråd, se Sudare.

Suniak, m., ett garf- och färgämne, som erhålles af åtskilliga arter utaf Nordamerikanska växtslägtet Rkus, specielt R. Coriaria L.

Surapel, se Apel. •h Surklöfver, m. = Harsyra. Surkullor, se Kullor. Suroxel, se Oxel.

Surtorn, m., en taggig buske med gula, i klase sittande blommor, sex kronblad och sex ståndare: Berberis vulgaris L.

Sutt, m., en art af Groblad, med jemnbreda, köttiga blad, växande på hafsstränder och utgörande en väsentlig del af’det berömda sältingsbetet: Plantagö maritima L. »Den nordvestre Juten tror sig icke fägna sina gäster väl, om han icke bland flere rätter har stuf-vad Sutt». Retzius 2: 523.

f Svalblomster, n.=Majhvifva. Svallbjörk, se Björk. Svallmossa, se Mossa.

Svalting, m7, en mångårig vattenväxt med grenig, utbredd blomvippa, sex småfrukter och blad liknande Groblad: Alisma Plantago L. En annan art, Liten Svalting, har lancettlika blad och enkel blomflock: A. ranuncu-loides L.

Svalört, f., en samtidigt med svalornas ankomst blommande ört, genom mångbladig blomkrona skild från Sologa, till hvilket slägte den räknades af Linné: Ficaria ranunculoides Roth.

Svalörtens rotknölar likna hvetekorn, och blottade af regnskurar hafva de ansetts för nedregnad säd.

Anm. Både denna och Skelörten heta på Grekiska Chelidonium, d. v. s. Svalört. I Svenska folkspråket är det endast Ficaria som kallas Svalört, och Chelidonium blommar hos oss minst en månad senare än svalans ankomst.

Svamp, m., den artrikaste klassen i hela växtriket, tillhörande Groddtråds-växterna, saknande den gröna färgen, som mer eller mindre tillkommer andra växter. Svamparne fördelas i följande familjer: Hattsvampar, Disksvampar, Kärnsvampar, Mögelsvampar oqh Rostsvampar. »Svamparne äro ett ströfvande pack, som röfva allt hvad de finna lemnadt sedan Flora gått i sitt vintertält emot hösten». Linné, Del. nat. 14.

Svamp i hus, se Träfrätare.

i Svampgryn utgår alldeles.

Svart-al, se Brake.

Svart-andorn, se Andorn.

Svarthufvud, n., de ännu icke blommande, svarta blomhufvuden af Tuf-ängdunet.

Svarthö, n., en med Höskallran förvandt fjellväxt, som under torkning svartnar: Bartsia alpina l. (Sådant eger ej rum med Backtimjan, hvilken origtigt blifvit kallad Svarthö.)

Svartkummin, m., frön af en i södra Europa växande art utaf slägtet Nigella: N. sativa L.

Svartpeppar, se Peppar. Svartpoppel, se Poppel.

i Svartrot, f., Wahlenberg — Vallört.

Svartsenap, se Senap.

Sveilimel, m. (af svimma), Smål. = D årrep e.

Svickra (flexion af Sqvattram), f., Smål. = Rosling.

+ Svinblomster, n. = Kornfibla. f Svinborst, m. = Stagg.f Svinbröd, n., se Brudbröd, f Svinbär, n, = Hönsbär.

Svingel (Svindel, Svimbel hos

äldre förf.), m., af Linné förd till slägtet Festuca L., såsom nu är allmänt antaget. (I folkspråket benämnes egentligen Råglostan Svingel, hvilket är samma ord som Svemmel, Lolium, temulentum L.) Slägtet Svingel skiljes från Gröeslägtet genom från kronska-lens spets utgående agnborst; Losta-slägtet åter är skildt genom borst utgående nedom skalens spets. Allmännare kända arter äro:

Fårsvingel, liten, tufvig, med borstlika blad: F. ovina L. Yppersta fårbete.

Strandsvingel, ett högväxt, rörlikt gräs med lutande vippa, bredare blad och småax än nästföljandes: F. litto-rea Wg.

Ängsvingel, lik den föregående, men mindre: F. pratensis Huds. Allmän på ängar.

Anm. Öfriga anförda Svingelarter,nem-ligen Axsvingel, Jfannasvingel och Svin-svingel, utgå alldeles, såsom endast i systematiskt intresse tillkomna, men hvilket befunnits origtigt.

Svingel-losta, f., benämnes slägtet Schedonorus P. Beauv., som är en medelform emellan Svingel och Losta. En art deraf, Fodersvingellosta (S. inermig p. Beauv.), är ett af de yppersta fodergräs.

Svinknyler = Knylsyska. Bör kanske upptagas.

f Svinkrässla, f. = Brudbröd. t Svinmandlar, m. pl. = Brudbröd.

Svinmell, se Mell.

Svinmolla, se Molla. f Svinros, f. = Smörblomma, t Svinrot, f. = 1) Liten Ormrot; 2) Kornfibla. f Svinsvingel, m. = Mannagräs.

f Svinsyra, f. = Kråksyra. f Svintistel, m. == Mjölkfibla.

Sviskon, n., den torkade frukten af en artförändring utaf Plommon, hvars kärnar lossna från fruktköttet, f Svålon, n., Rosl. = Odon. f Svärdgräs, n., Nerike, Vesterb. = Igelknopp.

Svärdslilja, f., ett liljelikt örtslägte med svärdlika blad, prydliga kalkar ofvan frukten, tre kalkblad nedböjda: Iris L.

Du växer bland oss lik en svärdslilja opp.

TEGNÉR 3:143.

Gul Svärdslilja (7. Pseudacorus L.), allmän i åar o. s. v.

Blå Svärdslilja (/. sibirica l.), med smalare blad, mindre, blå blommor. Af detta slägte odlas dessutom talrika arter. .

Sykomor, m., en art af Fikonträd, växande i Orienten: Ficus Sycomorus l. (På hvad grund Retzius hänför namnet till Tyska Lönnen, är mig obekant.)

f Sylfrö, n., Sylknapp, m., små

mikroskopiska svampar, som ej böra upptagas.

Sylört, f., en mycket liteh, sällan mer än tumshög ört, liknande Rågblomman, men med syl-lika blad: Su-bularia aquatica L. Växer på stränder.

Syra, f., ett artrikt örtslägte med grön, sexbladig kalk i tvenne kransar, sex ståndare: Rumex l. Fördelas i

1) Egentliga Syror, med en-könade blommor och mindre styf växt.

Kråksyra, mycket spenslig, med han- och honblommor på skilda stånd: R. Acetosella l. Kallas äfven Bergsyra.

Ängsyra, med han- och honblommor på samma stånd: R. Acetosa l. Användes som spenat, men har en behagligare, syrlig smak.2) Tjerp- eller Skräppesyror, med tvåkönade blommor, styfva stjelkar.

Hafssyra, kalkbladen med långa syl-lika tänder: R. maritimus L.

Hästsyra, kalkbladen utan gryn, rotbladen bredt hjertlika: R. Hippo-lapathum Fr.

Skräppesyra, lik den föregående, men med lancettlika, vågiga blad: R. domesticus Haktm. Det är endast denna art, som i Småland kallas Skräppa, hvilket namn af Linné fördes till den vida sällsyntare Krussyran (R. crispus l.), som har gryniga kalkblad.

Vattensyra, med nedtill afsmal-nande rotblad, gryniga kalkblad: R. Hydrolapathum Huds. Denna är den enda art, som växer i vatten, och hvilken i alla Linnés resor kallas Rumex aquaticus.

Syren, m., en allmänt odlad buske från sydöstra Europa och Persien, med hjertlika blad, stora blomklasar, två ståndare: Syringa vulgaris L. Mindre allmänt odlade äro Persiska och Chi-nesiska Syrenen.

Syrenernas rödblåa tofsar för vinden

Lätt vagga i trädgården neder och opp.

DAHLGREN 1:419.

Syrsälta, f., Syrsälting, m., Liljeblad = Harsyra.

Sy ska (diminutiv af Suga), i., örtslägtet Stachys l., tillhörande Suge-växterna och från Humlesugan lättast skildt genom de bladlika blomskär-marne.

Stinksyska, med hjertlika, skafta-de blad: S. silvatica L. .

Knylsyska, med oskaftade, smalare blad och knöliga rötter: S. arvensis L.

Syssla, f. 1) Örtslägtet Cephalan-thera Rioh., tillhörande Nosseväxterna, med krypande rotstock, bladig stjelk och upprätta frukter. Namnet är troligen ett olika uttal af Zymbel, hvarmed slägtet förr blifvit förenadt. 2) Benäm-

ningen tillägges i Kalmar län de större arterna af slägtet Blåklocka.

Sågtäng, se Tång.

Såpnäglika, f., en mångårig ört af Näglikefamiljen, med bredare, lancettlika blad och två pistiller: Sapo-naria officinalis L.

f Såpträd, n., ett träd i Sydamerika, hvars fruktkärnar användas som såpa: Sapindus Saponaria L. Då hvarken trädet eller dess bruk är kändt i Sverige, ser jag icke hvarföre namnet skall upptagas.

Såpört, f., ett med Såpnäglikan när-förvandt slägte, men med smala, jemn-breda blad, smärre blommor: Gypso-

phila l. (Den i stället för såpa mest använda arten, G. Struthium L., tillhör södra Europa.)

Sårläka, f., en Umbellat med handflikiga rotblad, hufvudlika blomflockar och taggiga frukter: Sanicula euro-pcea L.

Säf, f., ett större slägte bland Half-gräsen, med flera rundade, knippvis gyttrade småax och tvåkönade blommor: Scirpus l. (Arterna med ett enda ax hafva sjelfständiga namn.) Utan artnamn menas med Säf alltid Sjö-säfven.

Alltför svag är safvens strid mot stormen. KELLGREN- 2: 170.

Sucka, som vinden i säf suckar då hösten är när!

MALMSTRÖM 4.

»Den brister ej, som likt säfven sig böjer»'. Ordspråk, emedan säfven anses för symbol af eftergifvenhet, undfallenhet.

Hafs-säf, med hvass-kantad, bladig stjelk, allmän på hafsstränder: S. maritimus L.

Sjösäf, med trind, bladlös stjelk: S. lacustris l. Det är denna som allmänt är känd under namn af Säf; men i södra Sverige benämnas, efter Danskan, de bladlösa Tågarterna äfven Säf.m

Skogs-säf, med trubbkantig stjelk, mycket yfvig och bladig blomvippa: S. silvaticus L.

Säfferot, f., en Umbellat med fårad stjelk, dubbelt parbladigt delade blad, gyttrade blomflockar och håriga frön: Libanotis montana All. Säfferoten, tuggad, befordrar salivens afsöndring; deraf namnet (Lågtysk. sever, Högtysk. seifer, spott, dregel).

t Säfjablomma, f. = Blomvass.

Säfstarr, m., ett litet Halfgräs-slägte, midt emellan Säf och Starr: Kobresia avilld. Tillhör endast högre fjelltrakter.

Säfvenbom (efter Tyskan), m., en art af Enslägtet, växande i södra Europa: Juniperus Sabina L. I motsats mot vår inhemska, milda En är Säfven-bomen giftig.

f Säld, Sälle = Sälg.

Sälg*, f., ett allmänt trädslag af Pil-slägtet, med på undre sidan ludna blad och blommande före löfvens utslående: Salix caprea L. Sälgen växer på torrare mark än öfriga pilarter, »intet träd i Sverige mognar tidigare». Linnés Sk. resa 67. Sälgen är vackrast under blomningen en klar vårdag; dess gull-gula hängen omsvärmas då af tusentals bin och andra insekter.

Sällefock, se Fock.

t Sälta, f., Boh. = Allmän Knapp-säf, Eleocharis palustris R. Br. I Roslagen kallas denna för Sälting, men alldeles origtigt. — Jfr Knappsäf.

Sälting*, m., örtslägtet Triglochin L., gräslika växter med trinda blad, smala ax, sex ståndare och sammanväxta småfrukter.

Kärrsälting, med trind, trerummig frukt: T. palustre L. Växer i kärr.

Strandsälting, med aflång, sex-rummig frukt: T. maritimum L. Växer på hafsstränder, lemnande yppersta bete för hornboskapen.

i Sätgräs, n., Sätört, f. = Tätört.

Söl, m., större hafs-alger, egentligast slägtet Rhodymenia Grev.

f Sömntorn, m., benämnes en skägglik utväxt på Nyponbusken, förorsakad af insektsting.

t Sönnerdön eller Silledön, m.,

en löjlig förvridning af Grek. Chelidonium. Skåne.

Söt är ett vanligt epitet till afarter med söt smak, såsom Sötbräken (Sten-söta), Sötmandel, Sötpotates, Sötäpple m. fl.

Sötblomster, Sötkullor, Söt-tuppor, benämningar på Kamill-

blomman, som jemte Röllikan har de talrikaste namn i Svenska språket. Jfr Sötört.

Söte, Sötrot, f., Norska benämningen på slägtet Gentiana L., ehuru dess artér företrädesvis utmärka sig genom sin beskhet. Se Baggsöta.

SÖtgräs, n., ett tvåårigt, välluktande gräs med slak, hängande vippa och enblommiga småax: Cinna pendula Trin. (På slägtet Molinia Sohrank eller slägtet Enodium Gatjd. har detta namn ingen tilläm.plighet.)

f Sötört, f., ytterligare ett namn på Kamillblomman, men enligt Linné, Sk. resa 270, föres det rättare till Gulmåran.T.

Tagg-ginst, se Ginst, t Taggpuke, m., ett alldeles förgätet och obrukligt namn på Stallörten.

Taggsvamp, m., ett artrikt slägte bland Hattsvamparne, med syl-lika taggar på hattens undre sida: Hydnum L. Inga Taggsvampar äro giftiga, men många trähårda och derföre icke ätliga.

Taklök, m., ett slägte bland Fet-bladsväxterna, med breda, vid basen löklikt hopade blad: Sempervivum tectorum L. Jfr Huslök. (Namnet har alldeles origtigt blifvit tillagdt Sedum Telephium L. och i Vexiö A juga pyramidalis l., för hvilken senare Wahlenberg .uppgifvit den mindre lämpliga benämningen Takgran.)

f Talgträd, n., benämne^ Crolon sebiferum L., af hvars frön kokas ett slags talg. Som hvarken växten eller dess produkt är känd i Sverige, vet jag icke hvarföre namnet bör upptagas.

Tall, f., betecknar allmänt i Svea rikes språk Furen, men i Göta rikes allmogespråk är benämningen antingen okänd eller ock tillagd Granen (till hvilken den föres äfven af Tillandz). Jag skulle anse lämpligast att antaga Tall såsom gemensamt namn på Fur och Gran. Ved af båda träden kallas ock ofta tallved.

Norden är så kall...

Högt i hvita snön Står den höga tall,

Alltid frisk och grön. ling 1: 50. I brokigt skimmer tallen återstrålar Från rimbeklädda grenar månens ljus.

stagnelius 2: 547. Silfvergrå stå bergets tallar,

Snö på minsta gren och barr.

dahlgren 2: 4.

Tallört, f. , en helt gul, svampaktig, bladlös, men fjällbetäckt ört med lutande blomklase: Monotropa Hypopi-tys l. Växer mest på tallrötter.

Tamarisk, m., en buskväxt i södra Europa och Orienten, hvaraf en i Arabien växande art utsvettas ett slags manna: Tamarix mannifera Ehbexb.

Tamariskens bark utsvettas den ädlaste ambra.

ADLERBETH 40.

Anm.o Linné förde till detta slägte äfven Klådriset, hvarföre denna buske i Dalins ordbok benämnes Tamarisk.

f Tandgräs, n. = 1) Upl. Knavel;

2) Skåne Törel.

Tandrot (olämpligt Tandört), f.,

en ört af Korsblomstriges familj, med en tandlika, hvita fjäll bärande rotstock, parbladiga blad och liftargade blommor: Dentaria bulbifera L. Af små lökar i bladvecken är det Latinska artnamnet hemtadt.

Tapioka, f., en sorts gryn, som erhållas af Manihot utilissima Pohl, hvilken allmänt odlas i det tropiska Amerika. Grynen förekomma äfven hos oss i handel. Tapioka-plantan har färsk en skarp, mycket giftig mjölksaft, men sedan den blifvit urlakad lemnar den ett i hög grad närande födoämne.

Tapsan, m., ett gammalt, förgätét namn på Spenörten, upptaget af Wahlenberg. Månne det någonsin tillhört Svenska språket? f Tara, se Tjerp.

' Tarald, m., arter af slägtet Glim, med mycket uppblåsta blomfoder: Silene inflata Sm. och maritima wITH. Benämningen tillhör Gotland.

Anm. Namnets härledning är oviss; man har gissat, att det eger Arabiskt ursprung, men sannolikare är det Tyskans Tarant, ehuru detta tillägges en annan växt med uppblåst blomkrona, Gentiana Pneumonanthe L.

Tare, Boh. = Bändling. Namnet är märkvärdigt, emedan dylika växter, enligt Dioscorides (i första årh. e. Kr.), af Kelterna i Gallien kallades Taruk (r avgovx).Taskört, f., Taskegriis, n., en allmän ört, liknande Krasse, lätt skild genom sina hjertlika skidor: Capsella Bursa pastoris Med.

f Tax, efter Lat. Taxus = Idegran.

Tazett, f., en art Narciss med flerblommig stängel och hvita blommor: Narcissus Tazeita L.

Tazetten, som ett rum uti din krans begär.

OXENSTJER>'A 2: 28.

Tekträd, n., *ett resligt löfträd i Ostindien, som användes till skepps-byggnad: Tectona grandis L.

Terpentin, m., ett harts, som utflyter af åtskilliga barrträd samt af arter tillhörande slägtet Terebinthus Moench. Man har mångfaldiga slag af Terpentin, bland hvilka torde här vara tillräckligt att anföra:

Cyprisk Terpentin, som erhålles af Pistacia Terebinthus och P. vera L.

Svensk Terpentin, af tall och gran.

Ungersk Terpentin, af Pinus Cem-bra l. Venetiansk Terpentin, af Larix europcea Dec.

Dessutom fås Terpentin af flera Amerikanska tallar.

Thebuske, m. 1) Chinesiskt The

erhålles af en i China inhemsk buske, närmast beslägtad med Camellia: Thea chinensis L. Deraf förekomma i handel flera sorter, såsom Grönt The, Svart The, Thebohe o. s. v. 2) Paraguai-The fås af en vida skild buske, llex para-guariensis St. Hil., och brukas allmänt i Amerika, vanligen under namn af Matte.

i Theros, f., en odlad art Törnros: Rosa indica L.

Tlie-ärenpris, se Ärenpris. i Thordönsskräppa, f., Skåne= Karborre. Jfr Skråp. i Thorsnässla, f., Söderm. = Allmän Flenört, Scrophularia nodosa L.

Tibast, rätteligen Tirsbast, m., en tidigt om våren på bar qvist blommande buske med tre sammansittanderöda blommor: Daphne Mezereum L. Namnet förbråkas i uttal nästan i oändlighet: Tirbast, Tjurbast, Tisbast, Tist-bast, Taisbast, Tifvelbast,'Tived, Ti-vedsbast m.fl. Afser egentligen barken och veden, liksom det motsvarande Tyska Seidelbast, fordom Ziubast, Zidel-bast. Jfr Bot. utfl. 2: 85. — Växtens benämning Källerhals, äfven gemensam med Tyskan, afser egentligen bären.

Ticka, f., ett talrikt slägte bland Hattsvamparne, nästan uteslutande växande på träd, med fina porer på undre sidan, hvilka ej kunna skiljas från hatten: Polyporus Fb. Linné förenade detta slägte med Rörsoppslägtet och öfverförde derföre origtigt namnet äfven till det sistnämnda. Bland slägtets många synnerligen utmärkta arter för-tjena upptagas:

Björkticka, allmän på björk, hatten vidhäftad med en på öfre sidan snedt sittande puckel: P. betulinus Fr. Begagnas till kork, nåldynor, rakstriglar m. m.

Fjällticka, en stor, på löfträd växande art med gul, brunfjällig hatt och snedt sittande, nedtill svart fot: P. squamosus Fb.

Fnöskticka, se Fnösksvamp.

Fårticka, en på jorden växande art, hvit, köttig, ätlig och välsmakande: P. ovinus Fb.

Jetteticka, en af de största svampar i verlden, växande på rötterna af gamla stubbar, med rödbrun, köttig, men seg hatt: P. gigantens Fb.

Svafvelgul Ticka växer i tufvor (klumpar) på gamla trädstammar, höggul, med köttig hatt: P. sulfu-reus Fb.

Tufvig Ticka, Tufticka, växer i tufvor på marken, med tegelfärgad hatt: P. confluens Fb. Atlig.

Yppig Ticka växer i stora tufvor vid trädrötter, med talrika,, ofvan grå hattar: P. f rondosus Fb. Atlig.

Tidlösa, f., sista höstblomma, uppskjutande alldeles naken ur en underjordisk lök, med gredelina blommor: Colchicum autumnale L. Tidlösans blad utbildas först följande vår, då äfven frukten mognar.

Timjan, m., en allmänt bekant kökskrydda af Sugeväxternas familj: Thymus vulgaris L. Vi ega af detta slägte äfven tvenne inhemska arter: Backtimjan, med refvigt krypande, öfverallt finluden stjelk, smala blad: T. Serpyllum l. (Jfr Svarthö.)

Ängtimjan, med uppstigande, en~ dast i kanterna finluden stjelk, äggrunda blad: T. Chamcedrys Fk.

i Timmermossa, Timmsmossa

utgå alldeles.

Timotej, m., ett i nyare tid inkommet namn på Ängskampe, uppkalladt efter Timothy Hanson från Newyork, som i England införde odlingen af detta fodergräs.

Z' Tina, f., Gotl. = Snarmåra.

Tistel, Tistle, m., benämnas flere taggiga, stickande växter; men egentligen tillkommer namnet slägtet Carduus i Linneansk mening (= nyare botanisters Carduus och Cirsium). — »Den lates åker ... stod full med tistel». Sal. Ordspr. 24: 30, 31. v

Högt rest på tegen med sårande taggar Yfdes tisteln. adlerbeth 58.

Borst-tistel, knappt taggig, med stjelkomfattande, dels hela, dels flikiga, på undre sidan hvita blad: Carduus heterophyllus l. Kallas vanligen Brudborste.

Jordtistel, utan tydlig stjelk: Carduus acaulis L.

Krustistel, med på stjelken nedlöpande, krusiga blad: Carduus crispus L. Åkerogräs. k Kåltistel, föga taggig, bladen stjelkomfattande, parbladigt inskur

na, blomhufvuden med breda, hjertlika skärmar: Cnicus oleraceus l.

Kärrtistel, bladen nedlöpande, parbladigt inskurna, småtaggiga, blomhufvuden utan skärmar: Carduus palustris L. —Jfr Linnés Vestg. resa 236.

Nicktistel, Sloktistel, med stora, nedböjdablomhufvud: Card.nutans L.

Piggtistel, mycket taggig: Carduus acanthoides L.

Vägtistel, äfven Horntistel, blom-, hufvuden liksom bladen hafva långa, sty£va tornar: Carduus lanceolatus L.

Åkertistel, äfven Gortistel, Skrof-tistel, blomhufvuden i vippa, bladen icke nedlöpande: Carduus arvensis Sm. Serratula arvensis L. Ett af de mest skadliga åkerogräs.

Anm. Flere med Tistlarne ej förvandta, men taggiga växter benämnas äfven Tistel, t. ex. iJlåtistel, Mjölktistel m. fl.

t Tistelboll, m., se Bolltistel.

Tistelborre, m., en med Tistlarne beslägtad ört, skild genom glatt blomfäste och mera luden växt: Onopordon Acanthium L.

Tistelväxter, en afdelning af Blomhålksväxterna, hvars väsentliga kännemärken äro mindre i ögonen fallande, men som vanligen igenkännes på styf och oftast taggig växt samt stora och hårda, oftast taggiga blomhufvud: Cynarocephalce Juss.

f Tisteläpple, n. = Spikklubba.

f Tistron, n. = 1) enligt Liljeblad (Fl. 2 uppl.) Tistelborre; 2) Svarta Vinbär. Jfr Distron.

Tjerp, Tjerprot, f.5 Upl., Jemtl. större arter af slägtet Syra, företrädesvis Hästsyra. (Tara hos Franckenius är troligen samma namn.)

f Tjurgräs, n., Smål. = Ryltåg. (Sannolikt har namnet ursprungligen varit Furgräs.)

Tjnton, n., en i södra Sverige allmän benämning på Strätta. Se LinnésSk. resa 359. Jfr Stut, såsom namnet nttalas i de norra orterna.

f Tjälablomma, f., Tjälabloin-ster, n., Tjälatuppa,f., kallas mångfaldiga vårblomster, såsom Sippor (enligt Franckenius, Tillandz, Bromelius), Movippa (i Upl.), Kabbelök och Häst-hofsört (i Dal.), Violer (enligt Retzius) m. fl.

Tjärblomster, n., Tjärört, f.,

mångåriga örter bland Näglikeväxter-na, med purpurröda blommor, fem stift och vid basen flerrummigt fröhus: Viscaria Roehl. Allmänna Tjärörten (F. vulgaris Roehl.) har stjelken klibbig vid lederna.

To (i stället för ull eller lin) ingår i flera ord, såsom Tonad, gemensamt namn på Hampa och Lin, Tobändel, Tåbengräs == Lin-snarrefva, Tobetel = Tufvigt Angdun, och troligen äfven Tåtel, äldre Totel. Ordet står i nära förbindelse med Do i Dodra (Camelina), Eng. Dodder (Cnscuta), Tysk. Dot, hamptråd o. s. v., hvarföre man kunde vara frestad att antaga ett förloradt stamord po. _

Tobak, m., en allmänt odlad ört, tillhörande Bolmväxterna: Nicotiana l. Utom den Allmänna Tobaken (X. Tabacum l.) odlas Bondtobaken, skild genom rundadt trubbiga blomflikar: N. rustica L.o

Anm. Åtskilliga växter, som brukats såsom surrogat för Tobak, hafva äfven fått namn deraf; så har Amica montana L. kallats Tobaksblomma, samt Achillea Millefolium L. (Dal.) och Tussilago Farfara

l. (enligt Wahlenberg) Bröst-tobak.

Tof, m., benämnas flera tufviga gräs, egentligast kanske Aira ccespitosa L. I Jemtland kallas Aira flexuosa L. Tof-hven, i Skåne Scirpus ccespitosus L. Mossatof. Tof kallas allmänt i Norrland äfven Festuca ovina L. m. fl. gräs.

Toffelblomma, f., en skön och sällsynt, högnordisk ört af Nosseväx-ternas familj, med enbladig och en-

blommig stjelk, liffärgade blommor: Calypso borealis Salisb. — I anseende till blommornas likhet fördes denna ört af Linné till slägtet Guckusko, och namnet Toffelblomma har tillagts båda. Tofhven, se Tof. i Tofsmossa utgår.

Tofsäxing, m., ett grässlägte med axlikt sammandragen vippa, treblommiga, plattade, gyttrade småax: Koe-leria Pers. Den Blågrå Tofsäxingen (K. glauca Dec.) är ett värderadt gräs på sandfält.

Tok, m., en utmärkt, för södra 0-land egendomlig buske af Brumväx-ternas familj och Fingerörtslägtet,från hvars öfriga arter den afviker genom trädstam: Potentillafruticosa L. »Tok kallas på Öland en buske, som,,i hela verlden är mycket ram. Linnés Öl. resa 63. — Tokens qvistar äro mycket sega och användas till qvastar m. m. Namnet synes härleda sig från Angl.Sax. tohs, seg.

Tolta, f., örtslägtet Mulgedium Cass., tillhörande Fibleväxterna, men har blå blommor och fruktfjun. Våra båda inhemska arter tillhöra ensamt Norrland och Lappland, och namnet synes vara af Lapskt ursprung. Wahlenberg skrifver Tort, Torta.

Tolubalsam, m., se Balsamträd.

Tomtört, f. == Harkål. ^ Toppklocka, f., en art af slägtet Blåklocka, med blommorna gyttrade i toppen: Campanula glomerata L.

Topplösa, f., en art af slägtet Videört, eller snarare ett eget slägte, med gula blomklasar endast ur stjelkens bladveck, hvarigenom stjelkens topp är obegränsad: Naumburgia thyrsi-flora (l.) Reich.

i Tordyll, m., efter Lat. Tordy-lium l. Hvarken växten eller namnet finnes i Sverige.

f Tormentill, efter Lat. Tormen-tilla, en art af Fingerörtslägtet; mendå växten har ett godt och allmänt kändt Svenskt namn (Blodrot), finnes intet skäl att införa det främmande.

Torn, m. 1) pl. -ar. Förkrympta, stickande grenar. Spina>. 2) utan pl. Allmän benämning på taggiga buskar. Jfr Törne. »Torn får fritt huggas af hvarjo, hvarmed förstås alla de buskar, som bafva taggar eller ock ej växa till synnerliga träd, dem man får utan syn borträdja utur ängarna; sådane äro Hag-torn, Slånbärstorn, Yigeltorn, Njupon-tom». Linnés Öl. resa 133.

f Tornört, f. Detta namn, en öf-versättning af Lat. Turritis L., har troligen aldrig funnits utom i böcker och är nu platt obrukligt.

Torrvärksgräs, n. = l) Jemtl. Gul Ängsruta, Thalictrum flavum l.

2) Upl. Linnésört.

Torskblad, n., Torskblomma, f., Angerm. = Bläcken. (I Dalarne, der ingen reda synes vara på växtnamnen, eller der man vid deras upptecknande ej förstått att frånskilja tillfälliga och på misstag beroende benämningar, är ifrågavarande namn tillagdt Kabbelöken.)

Torske, se Tröske. Torsklaf, se Laf. Torste, Toste, se Tröske. i Tort, Torta, se Tolta.

Traf (= skida) ingår i flera namn, såsom Gulltraf, Himmelstraf, Roc-kentraf.

i Trampgräs, n.=Fogelört (Polygonum avicuj,are L.) samt flera andra örter, som växa på gårdar, vägar och trampade ställen. Jfr Vägört. —Fogel-örten kallas äfven Trampnäfva, af det origtigt tillkomna namnet Näfva för Polygonum (se Näfva).

Tranbärsris, n., en på mossar växande, ständigt grönskande art af släg-tet Vaccinium L., med liffärgade blommor och tillbakaböjda blomflikar: V. Oxycoccos L. Bären kallas Tranbär,

Tranjuter, Tränjon; de utmärka sig genom sin starka syrlighet. t Tranlials, m. = Näfva.

Tranvicka, se Vicka.

i Tranärt, f. = Tranvicka.

Trebening, m., Skåne = Qvaller. Namnet afser de tredeladt-dubbelt sammansatta bladen.

Trefingerört, f., skild från Fingerörten derigenom att den har blott tre småblad och fem ståndare: Sibbaldia procumbens L.

t Trifolium, rent Latin, och ett obehöfligt namn, då vi ega de Svenska Klöfver, Kolla, Väpling m.fl. på detta växtslägte.

Trift, Tlirift, m., örtslägtet Ar-mcria Willd., med gräslika blad, bar stängel med ett blomhufvud och en-fröig frukt. Odlas i trädgårdar under namn af Engelskt gräs, Gräsnäglika.

Trimjölksgräs, n., ett af Kabbe-lökens många namn, och anmärknings-värdt är, att det genom Skandinaverna blifvit infördt i England. När växten blommar, anses tiden vara inne att mjölka korna tre gånger om dagen.

f Trindgräs, n. = Trådtåg.

Trip-madam, f., ett i Linnés tid vanligt namn på en odlad art af slägtet Fetknopp (Sedum rupestre L.), hvilken användes till sallat. Så väl namnet som användandet äro nu helt och hållet förgätna.

Trollbär, n., ett gemensamt namn på vilda, icke ätliga bär, såsom Ormbär, Trolldrufva, arterna af Solanum l.

Troll drufva, f., en stinkande ört af Ranunkelfamiljen, men med svarta, i klase sittande bär: Actcea spicata h. Bladen trebladigt sammansatta, blom-klasame hvita. Blott ett bär efter hvar blomma.

t Trollkött utgår alldeles.t Trollslända, Trollkäring-slända, f., Medelpad = Kungsljus.

Trollsmör, n., en gul, liksom jäsande slem-massa, som mognad öfver-går till en Röksvamp: /Ethalium septicum Fr.

•h Trollspott utgår alldeles, f Trollspy, f. = Skyfall, i Trollägg, n., den i sitt slemfylda hylle ännu inneslutne Stinksvampen, f Trollört, f.} W ahlenb. = Hexört. Troske, se Tröske. f Trutlaf utgår alldeles.

Try, m., ett med Linnésört förvandt buskslägte, men med saftiga bär: Lo-nicera l. Hos de egentliga Tryarterna äro bären parvis sammanväxta, såsom hos Allmänna Tryen (L. Xylosteum l.) med röda bär; men sammanflyta till ett hos Blå-tryen (L. ccerulea l.) med mörkblå bär. Till detta slägte hör äfven Vrivendel (= Caprifolium), som likväl, emedan, den alltid i folkspråket skiljes från Try, upptages särskildt.

Tryffel, m., en talrik grupp af underjordiska Svampar, som inuti äro köttiga oeh ådriga, ej pulverulenta, oeh som räknas^bland läckerheter: Tuber Mich. Den Äkta Tryffeln (T. cibarium Pers.) insamlas i södra Europa vintertiden efter dertill dresserade hundars anvisning, hvilkas luktorganer upptäcka hvar svampen är att söka. Blott en hvit art Tryffel (Terfezia Leonis Tul.) är ett par gånger anträffad i Sverige, f Trynefrö, n., Upl. = Flenört. Trådlaf, se Laf.

Trådrot, f., ett köttigt, på jorden utbredt svampslägte, tillhörande Disk-svamparne, utan fot, men uppburet af flere rotsträngar: Rhizina Fr. Om detta slägte upptages, kallas det bättre Tråd-rotssvamp.

Trådtåg, se Tåg. f Trädeslök, m. = Skärf-frö.

Trädgårds- tillägges som artnamn åtskilliga odlade växter, t. ex. Träd-gårdsmolla, -mynta, -näglika, -rät-tika, -smultron, -syra m. fl.

i Trädlaf, Trädmossa, Trädsvamp, Lafvar, Mossor och Svampar, som växa på träd, icke någon viss växt.

Trädlimsvainp (Bulgaria inquinans fr.), se Limsvamp.

i Trädros, f. = Törnros, i allmogespråket.

f Trädvefla, f., klängväxt, som fäster sig vid eller omslingrar träd, t. ex. Murgrön.

Träfrätare, m., ett skorplikt utbredt svampslägte, på ytan nätformigt ådrigt eller fålladt, växande på och förstörande trä, synnerligast af Tall: Me-rulius (hall.). Den skadligaste arten deraf är känd under namn af Svamp i hus (M. lacrymans Wulf.).

Träggan (sammandr. af tre-äggan), f., Upl. de arter af slägtet Igelknopp, som ha trekantiga blad -.Sparganium ramosum och simplex Huds.

i Träjon, n.?, Smål., se Hulta-bräken.

Trälmossa, se Mossa, f Tränjon, n., se Tranbärsris. f Trätogräs, n. = Gulmåra. Tröske, Troske, Torske, Trö-ste,

Torste, Toste, n., se Brake. Tröskebuskens barksäft anses som ett specificum mot torsk; deraf namnet.

f Tuberos, f., en utländsk Liljeväxt, högst sällan odlad i Sverige: Po-lyanthes tuberosa L.

Tuf- tillägges åtskilliga växter som artnamn, t. ex. Tufstarr, -ticka, -tåda eller -tåtel, -ängdun m. fl. Se slägtnamnen.

Tulkört, f., en mångårig ört med motsatta, äggrunda blad, hvita blomklasar utgående från bladvecken, frön inom tvenne frukthylsor, omgifna af fjun: Cynanchum Vincetoxicum p. Br.Tulpan, rätteligen Tulipan, m., en allmänt känd och odlad Liljeväxt, skiftande i flera färgförändringar: Tu-lipa Gesneriana L.

Tulpanens skrumpna blad sig mer och mer tillsluta Yid regnets glesa skur.

BELLMAN 4: 76.

Tulpanträd, n., ett prydligt Nordamerikanskt träd med tulpanlika blommor och flere småfrukter: Lirioden-dron tulipiferum l..

Tundersvamp = Fnösksvamp.

Tlingört, f., ett örtslägte af Skruf-blomstriges familj, med sträfhåriga blad, blå och i svalget af uppstående knölar tillslutna blommor, släta frukter: Anchusa L.

Fårtungört {A. arvensis Bieb.), ettårig, späd, med krökt pip.

Oxtungört (A officinalis l.), mångårig, med starka, plogen hindrande rötter; deraf äfven kallad Rast, Jern-rot.

Tuppa, f., i vissa landsorter benämning på blomma.

i Tlippkam, m., öfversättningfrån Latin, liksom Hanekam (se der). Ett alldeles obrukligt namn.

Tuschlaf, se Laf.

f Tusenfolad, n., öfversättning af Myriophyllum. Det Svenska namnet är Vattenslinga.

f Tusengodt, n., Skåne = Katt-mynta enligt Retzius, Jordrefva enligt Linné. ^

T Tusengren, m., Dalarne = Röl-lika.

f Tusengyllen, Tusendygde-gräs, n., ur kräuterbiicher lånade namn på Erythraza Rich., hvilka ej tillhöra Svenska språket och nu äro föråldrade. Vårt folkspråk har bevarat det gamla, dyrbara namnet Arun, som måste föredragas.

Tusenskön, f., hos Franckenius benämning på de utländska arterna af

slägtet A marantus l.; i det nyare språkbruket tillägges namnet flere odlade växter med fylda blommor, såsom Gul Tusenskön (Ranunculus repens L.), Hvit Tusenskön (Achillea Ptarmica L.), Röd Tusenskön (Bellis perennis L.). Men namnet Tusenskön tillhör mera det förnämare trädgårdsspråket än folkspråket.

Jag är en vacker tusenskön,

Som bör i kransen ha min lön.

v. dalin 5: 358.

+ Tuska, f. = Spergel.

Tussilago, f., Latinska namnet på Hästhofsörten. Förekommer hos poeter, t. ex.

Tussilago pryder redan Månget knapphål med sitt gull.

NYBLOM 143.

f Tlista, f., Boh. namn på Klöfver-slägtet, t. ex. Rödtusta = Rödklöfver.

Tveblad, n., ett örtslägte bland Nosseväxterna, lätt igenkändt af tvenne motsittande blad på stjelken: Listera

R. Bb.

T våli j ertbladsväxter, Dicotyle-donece. Se Hjertbladsväxter.

f Tyde, f., Hall. = Hundkäx. Efter Danskan.

f Tysk Pil = Korgpil, i Tyska Klockor, Blek.=Acke-leja.

f Tyska Eofvor, Skåne = Hund-rofva. Se Linnés Sk. resa 112.

i Tysling (Boh.), m., Tyttebär, n. — Lingon.

f Tåbeilgräs, n.; Ångerm. = Lin-snarrefva. Se To.

Tåda, f., ett grässlägte med yfvig vippa, tvåblommiga småax och på kron-skalens rygg fäst borst: Aira L. Kallas vanligen Tåtel, men måste skiljas från slägtet Holcus. Vi ba derföre för förstnämnda slägte upptagit det fornåldriga och ännu i Dalarne brukliga namnet Tåda.Krnståda (vanligen Kruståtel),

spridt växande, med borstlika blad: i-l. flexuosa L.

Tuftåda (vanligen Tnf- eller Täkt-tåtel), tufvigt växande, med platta blad: A. ccespitosa h.

Tåg, m., ett artrikt örtslägte, till utseendet likt Halfgräsen, men med regelbundna, sexbladiga kalkar och tre-rummigt fröhus: Juncus L. De talrika arterna häraf hafva redan af Linné erhållit Svenska namn, men vi anse tillräckligt att anföra de vanligares, af allmänheten urskildas:

Borsttåg, med svl-lika blad, blomvippa i toppen: J. squarrosus L.

Knapptåg, bladlös, med en gyttrad blomknippa på midten af stjelken: J. conglomeratus l. Kallas i södra Sverige Säf.

Ryltåg, med trinda, knutigt ledade blad: J. articulatus L.

Trådtåg, lik Knapptågen, men är mycket spensligare, med trådlik stjelk och få blommor: J. jiliformis L.

Veketåg, lik Knapptågen, men med rik blomvippa på stjelkens midt: J. effusus l. Användes till lampvekar. -j- Tågbär,n.,Vesterb.= Stenhallon. Tång, f., större hafsväxter af Algernas familj, men i inskränktare mening och i skriftspråket slägtet Fucus L.

Som hafstång----------

På sandrefveln föres af svallande sjö.

ling 1: 97.

De vigtigaste arterna äro:

Knapptång eller Klot-tång, den allmännaste arten, med plattad, hel-bräddad, klynnedelad bål med tvenne motsatta blåsor vid förgreningarna: F. vesiculosus l. Kallas äfven Blåstång.

Knöltång, äfven Buletång, är jem-väl tudelad, men ej plattad, och sjelf-va grenarne äro på midten blåslikt uppsvälda: F. nodosus L.

Sågtång, lik Knapptången, men utan blåsor, och de plattade flikarne äro sågade: F. serratus

Tårpil, f. — Sörjande Pil, se Pil.

f Tårört, f. = Sileshår.

Tåtel, m., ett med Tåda förvandt grässlägte, men skildt genom växtens vekhet och fina ludd (<o) samt öfre blomman utan pistill: Holcus L.

Den fina tåtelns växt, som bärs på knutna leder.

OXENSTJERXA 2: 30.

Luddtåtel, ett allmänt odladt fodergräs med ludna bladslidor: H. lanatus L.

Vektåtel, med glatta bladslidor:

H. mollis L.

Anm. Namnet Tåtel har också förts icke blott till Tåda, utan äfven till Sandborst, ^enegräs och Smile, samt af äldre författare till Ängkafle. Det härleder sig troligen från Tåda eller To.

Täfva, f., i sammansättningen Hvi-tatäfva, härleder sig från Isl. pefr, pefja, lukt, och tillägges så väl Kamill-blomster som Surkulla, båda utmärkta genom sin starka lukt.

Täkt-tåtel, se Tåda. fTäpperocka, f., Skåne — Aker-fräken.

i Täpperot, f., har i våra Horor upptagits som namn på Björnloka i stället för folkspråkets oanständiga Täpperöf, men derigenom förlorat sin betydelse. Enligt Linné (Sk. resa 266) var namnet föranledt deraf, att ifrågavarande växt af allmogen användes som medel mot dvsenteri.

fTärne, n., Medelp. = Dyfräken. Tätört, f. (äfven Tätgräs, Tätnacke), en liten ört, lätt känd geuoin sina klibbiga blad, sin enblommiga, bara stängel samtläppformiga och med sporre försedda blomma: Pinguicula vulgaris L. Användes i Norrland till tätmjölkens beredning. (Genom för-vexling har namnet i Vestmanland blifvit öfverfördt till Sileshår.)

i Töflor, f. pl. = Karborre.

Törel, m., ett artrikt örtslägte med alldeles egendomligt bildade blommor och treknölig frukt, lättast kändt af denhvita, skarpa mjölksaft, som utflyter då växten såras: Euphorbia L. Arterna hafva flera namn i folkspråket, såsom Reformsört, Reformsgräs, Ringorms-gräs, Vårtgräs, Mjölkört m. fl. Jfr Mjölkört.

Törne, n. (Törnbuske), allmännast brukligt som plural af Torn (se detta ord) och tages i lika vidsträckt bemärkelse; men i bestämd mening tillägges det de vilda arterna af slägtet Rosa l., t. ex. Lukt-törne, Rosa rubi-ginosa L.

Jag är en törnebuske tvär,

Som likväl vackra rosor bär.

v. DALIN 5: 357.

Se, sjelfva törnet sig i rosor kläder.

GRAFSTRÖM 2: 35.

TÖrnros, f., de dubbla odlade förändringarna och arterna af slägtet Rosa l., på hvilka man i trädgårdsspråket har otaliga benämningar. De bekantare äro: Damascener-ros, Kanelros, Mossros, Månadsros, Provinsros, The-ros, Ättikros, Hvit Törnros m. fl.

Den svällande törnrosen slutit sin mun.

DAHLGREN 1: 255.

u.

i Uddbär, n. = Odon.

+ Ugglebär, n., Ugglerönn,

Ularönn, f., Kalmar län, Blek. = Olvon, Olvonbuske.

Uggleved, m., trä, som under förruttnelse lyser i mörkret. Har orätt ansetts härleda sig från en svampväxt.

t Ulfbär, n., Söderm. = Olvon. Ulflaf, Ulfmossa, se Laf.

f Ullax, Ullgräs, n., nu alldeles obrukliga namn på Ängull.

f Ullbär, n., Vesterg. = Hallon, t Ullkloten., utgår alldeles, i Ulra, f., Norrl., en obruklig benämning på Arre.

Umbell, f., en blomställning, hvari alla blomskaften utgå från en punkt och blommorna sitta i en jemnhög krets. Kallas i allmogespråket Kring-

lor; men då Umbell allmänt antagits i den botaniska terminologien, ha vi ansett lämpligast att bibehålla denna benämning.

Umbellatväxter kallas växter med umbell och tvenne frukter, som skiljas vid mognaden. På Svenska j Kringelväxter, men Umbellater är den | allmännast brukliga benämningen.

j f Underträd,n., utgår alldeles, så-i som tvetydigt, öfverflödigt, obrukligt namn.

Underviol, se Viol. i Upasträd, n., ett mycket giftigt träd på Java: Strychnos Tieute Lesche.v. f Utterbär, n., Vesterb. = Odon. Uäringsgräs, n., Smål. = Dår-repe, Råglosta. Jfr Näringsgräs, Möllers ordbok öfver Halländska landskapsmålet.V.

Vaksill (hos Liljeblad), m., örtslägtet Vaccinium l., hvars samtliga arter hafva sjelfständiga namn: Blåbär, Lingon, Odon, Tranbär.

... de svarta vaccinier (d. ii. blåbär) plockas.

.. ADLERBETH 14.

Valbork, m. (Österg. Valbjörk, Boh. Valborg) = Vägtorn.

Anm. Yalbork, af Isl. börkr (bark), anser jag vara rätta uttalet af detta namn, ty Vägtornsbusken bar ingen likbet med björk. Jfr, bland Vägtornens benämningar i folkspråket, namnet Getbark. Denna buske synes vara Eddans svefn-porn (sömntörne), ocb ordet val är väl liktydigt med dvala.

+ Valkullor, se Dvalkullor.

Yallkrasse, m., en tvåårig Krasse-växt med bara stänglar, platta skidor med smal skiljevägg: Teesdalia nudi-caulis r. Br. Namnet upptages redan af Bromelius; Wahlenberg för det till Gatkrassen.

Vallört, f., ett slägte bland Skruf-blomstrige, utmärkt genom sin slem-miga rot, på stjelken nedlöpande blad (hos de inhemska arterna) och lancett-lika fjäll i blompipens svalg. Symphy-tum officinale L., med röda eller hvita blommor.

Anm. Växten bar ansetts sårläkande, och namnet härledes af valla, samman-välla. Se Ihre.

Yalmo, Yalinoge, m., ett allmänt örtslägte med tvåbladigt blomfoder, fyrbladig blomkrona med talrika ståndare kring en tjock pistill: Papaver L. Alla Valmo-arter hysa hvit mjölksaft.

Denna valmo är präktig och skön.

BELLMAN' 1: 164.

Dess runda anlet friskt liksom en valmo prålar.

STAGNELIUS 1: 105.

t>- Kornvalmo, sträfhårig, med klotrunda, släta frukter: P. Rhoeas L. Odlas ofta till prydnad.

Spikvalmo, med aflånga, styfhåri-ga frukter: P. Argemone L.

O

Akervalmo, med aflånga, glatta v*-frukter: P. dubium L.

Äkta Valmo, stor, glatt, med runda frukter: P. somniferum L. Af denna erhålles opium i Örienten (hos oss är saften mildare).

Åkern bräns ... af den slummergif-vande valmon.

ADLERBETH 56.

— doften af en valmo ...

Söfver smärtan. grafström 2: 9.

Anm. Hos alla äldre författare och af allmogen kallas örten Yalmoge, Valmoga (G-rek. [uy/.MV, Lett. Maggon, Tysk. Mohri). Skrifves vanligen Yallmo; men i min tanke vore Dvalmo (jfr Tysk. Schlafmohn) rigtigast.

Yalnötsträd, n., ett resligt träd, tillhörande Hängeväxterna, med blad liknande Askens, odladt i de södra landskapen för dess stora, ätliga nötter, kallade Valnötter: Juglans regia L.

Valnötsträdets topp med nederfälda nötter

Beströr det vissna gräs, som gulnar kring dess rötter.

OXENSTJERNA 2: 150.

Anm. Ordet val i detta namn utmärker Valsk eller Väl sk och är sålunda alldeles skildt från val i Valbork, Valkullor, Valmo.

Yamstöt, m., Verml., Jemtl. — Odon. (Af vam, våm, buk.)

Vanilj, m., den mjuka massan inuti fröhusen hos en tropisk Nosseväxt: Vanilla aromatica Sw.

f Varg, m., benämning på växter, som äro fiendtliga mot lien: Vievarg, allmänt; Gräsvarg, Dal. = Kärrfrier.

Hit hör äfveno af samma anledning Vargbasse = Akerstallört.

fYargbÖna, f. Detta namn på några odlade utländska arter af slägtet Lupinus i.., hvarifrån namnet är en öfver-sättning, synes böra utgå, då de redan allmänt äro kända under benämningen Lnpiner.t Vargdöda, f. = Nordisk Stormhatt, Aconitum Lycoctonum L. Namnet är en öfversättning från Lycoctonum och har aldrig vunnit burskap i språket.

-fr Varginjölk, f. = Kärrtörel, se Mjölkört.

frVargtrut, m., Skåne = Blåeld.

Vass, Skärvass (jfr Kolvass), m.,

det största af våra inhemska gräs, med hvassa, skärande blad och yfvig, efter blomningen ullig blomvippa: Phrag-mites communis Tri.v.

Jag bland den höga vass förgäfves letar stranden.

OXENSTJERNA 2: 26.

Leker och skär pipor uti vassen.

SEHLSTEDT 1: 10.

Anm. “Namnet skrifves i de gamla land-skapslagarne både Hvass och Fa.w, hos Bromelius Vass, hos Tillandz Hvass. Att det' härledes af adj. Jivass och utmärker det hvassa röret, synes otvifvelaktigt.

-fr Vassarv, Vannarv = Våtarv.

VaSS»Svingel,m.=.?7zm£ra2a arundinacea Fr., se Kase.

•fr VaSSviol, f., Wahlenberg=Blom-vass.

Vatten-andorn, se Andorn.

Yattenarv, m., ett med Stjern-blomman förvandt slägte, skildt genom fem pistiller, femflikigt fröhus: Mala-chium aquaticum Fb.

-fr Tattenbinda, f. = Snärjegräs. Vattenblink, se Blink.

-fr Vattenbläddra, f., Liljeblad = Bläddrerot.

Vattenglunga, f., på vatten flytande, blågröna Alger; derom säges äfven: »vattnet blomtnar».

-fr Vattengran, f., Smål. = Ledgräs.

-fr Vattenhyll, m., Bromelius = Olvonbnske,

Vattenklöfver, m. = Bläcken.

Torde, såsom varande ett mera all-

mänt brukligt namn, böra upptagas som synonym.

-fr Vattenkrasse, m., Retzius == Källkrasse.

•fr Vattenkula, f., algslägtet Ricu-laria Roth. Förtjenar ej upptagas.

Vattenlilja, f., i poesi benämning på vackra vattenväxter; vanligen afses dermed Neckrosen, men lämpligast Svärdsliljan.

fr Vattenlins, m. = Andmat.

•fr Vattenlök, m. = Dyborre. Vattenmärke, n., Sium latifolium l. Se Märke. -fr Vattennöt, f. = Sjönöt. * -frVattenpeppar, m., öfversättning af Hydropiper, = Brännande Pilört. Vattenpilört, se Pilört, t Vattenrotsblomster, n.=Ref-vigt Solöga.

•fr Vattenrysja, f., öfversättning af Eydrodictyon Roth, ett slägte bland Algerna.

•frVattenröllika,f.=Vattenblink. Vattensenap, m., de gulblommiga arterna af slägtet Nasturtium r. Br., såsom N. amphibinm, silvestre m. fl.

-frVattenserf, m., Liljeblad=Hår-serf.

Vattensilke, se Silke. Vattenslinga, f., ett i djupare vatten växande örtslägte med hårfina, par-bladigt delade blad och uppskjutande endast blomaxet ofvan vattenytan: Myriophyllum L. Stjelkarne äro veka, slingrande; deraf benämningen. — Namnet Slånga (Haf-slånga), tillagdt Zostera l., synes vara samma ord som Slinga.

-frVattenslinke, n., se Slinke. Torde vara blott ett olika uttal af Vattenslinga, men föres till en annan, snarlik växt, nemligen Nitella ag.Vattensolögåj se Åmöja. Vattensyra, se Syra. -kVattensåga, f., Liljeblad = Dy-borre.

f Vattentistel, m. Under detta namn skall i Ångermanland förstås både Mjölkfibla och Kärrtistel.

f Vattentulpan, m., Gotland = Neckros. Särdeles opassande benämning.

f Vattenviol, f., Wahlenberg = Vattenblink. •

t Vattenväpling, m. = Bläcken. Yau, m. (n.P), en värdefull färgväxt med«lancettlika blad och små, gröngula, i ett ax sittande blommor med flikiga kronblad: Reseda Luteola L.

Ån Sveriges egen jord för sina strids-_ mäns drägt

Är af det gula vau och veidets azur täckt. oxexstjerna 2: 123. Vaxbuske, m., en i Nordamerika inhemsk buske af slägtet Pors, ur hvars frukter utkokas ett slags vax: Myrica cerifera L.

Vaxpalm, f., en palmart i Sydamerika, af hvars hela stam utsvettas ett vaxartadt ämne: Ceroxylon andi-cola Humb.

Vaxskifling, m., ett slägte bland Skifsvamparne, med saftfulla skifvor: Hygrophorus Fr.

_ f T axäpple, n., en förändring af Äpplen, hvars namn tillhör trädgårdsspråket.

Ve, se Vera.

Vedel, Yele, m. = Ängsvial. —

Enligt Wahlenberg är namnet en flexion af Vial.

t Tefla, f., klängväxt.

Veide, m.(n.P), en bekant färgväxt, tillhörande Korsblomstrige, utmärkt genom sin yfviga vippa och sina en-fröiga, vingade, icke uppspringande skidor: Isatis tinctoria L.

Vekare, m., honträdet af Jolster-pilen. Fröfjunet har användts till lampvekar.

%reketågi, se Tåg. Vekfcåtel, se Tåtel. fVelamsrot, V elantsrot=Vän-derot. Vele, m., se Vedel.

Vera, Yes, Ve, Yerf,.Viva m. fl., en inom olika landskap i oändlighet vexlande benämning på Sippor. Jfr Bot. utfl. 3: 206, not.

tYespelten, m., Vesterg.=Mistel.

»Gemene man trodde, att då denne Ve-speltenen hängdes i huset, skulle det vara säkert för vådeld». Linnés Vestg. resa 31.

Yevling1, f. = Akerbinda.

Yia, Yija, f. Detta namn, som ingår i flera sammansättningar (t. ex. Kasevia) och sannolikt är stamför-vandt med Vial -och med vall (i Kovall) samt, enligt Wahlenberg, äfven med Vele och Hven — allt benämningar på de yppersta foderväxter —, synes beslägtadt med Mösog. vinja, foder.

Yial, m., ett slägte bland Ärtväxterna, med stora parblad och klänge samt stora, mångfröiga baljor: Lathy-rus l. Hit höra de yppersta foderväxter.

Hafsvial, med många breda parblad och blå blommor: L. maritimus Bigel. Kallas af Linné Hafsärter, Strandärter: Pisum maritimum l.

Kärrvial, med smala blad och blå blommor: L. palustris L.

Skogsvial, med mycket långa blad och röda blommor: L. silvestris L.

Ängsvial, med gula blommor: L. pratensis L.

Anm. Namnet Vial, Viar föres i allmogespråket ofta till arter af slägtet Vicka.

" Yicka, f., ett artrikt slägte bland Ärtväxterna, skildt från Vial genom på undre sidan ludet märke (hos Vialen glatt): Vicia l. Af dess arter urskiljas i folkspråket:Fodervicka, ettårig, allmänt odlad foderväxt: V. sativa L.

Kråkvicka, flerårig, finluden, slan-kig växt med talrika hlommor på utdragna skaft: V. Cracca L.

Tranvicka, flerårig, med korta, få-blommiga skaft: V. sepium L.

t Tictoria regia (lixdl.) eller Vattnens Drottning-, en af de största blommor i verlden, tillhörande Neckrosorna, växande i Amazonfloden.

Vide, n., en afdelning af slägtet Pil (Salix l.), hvilken innefattar talrika buskväxter, blommande på bar qvist, med långskaftade fröhus: Vetrix Fb.

Yidet, som sin gång från bäckens sanka brädd Med rötters krypning stjäl ocb röjs i gräsets bädd.

OXENSTJERNA 2: 30.

Bandvide, med glatta knoppar och qvistar, finludna, skrynkliga blad: Salix aurita L. Användes till tunnband, vidjor m. m.

Gråvide, med ludna qvistar, knoppar och blad: £. cinerea L.

Grönvide, med glatta, gröna, men under torkning svartnande blad: S. nigricans (Sm.).

Jordvide, en låg, i jordbrynet krypande buske: S. repens l.

Utom dessa finnas åtskilliga andra arter, såsom Gulvide (S. bicolor Fb.), Lagervide (S. laurina Sm.), Rosmarinvide (S. rosmarinifolia L.) m. fl. Se Bot. utfi. 3: 293 o. följ.

i Videvier, se Vira.

YideÖrt, f., ett slägte bland Hvifve-växterna, med bladig stjelk, gula blommor och vid basen sammanvuxna ståndare: Lysimachia l. Allmänna Videörten har stor blomruska i toppen: L. vulgaris i.. Jfr Penningört och Topplösa.

Yif, m.?, Nerike = Gullpudra. Yifva, se Hvifva. f Yig*eltorn, se Väretorn.

Yija, se Via.

Yikon, n., en ört af Hallonslägtet, med trefingrade blad, röda blommor och utmärkt läckra frukter: Rubusarc-ticus l. Frukten kallas vanligeu Åkerbär, men detta namn är särdeles opassande (i södra Sverige tillagdt Hallon), och önskligt vore att den ypperliga fornnordiska benämningen Vikon (= de heliga bären) allmänt antoges. Jfr Rietz Ordbok.

Vild-, Vill-, ett vanligt epitet till vilda arter, som närma sig en odlad art, eller till vilda stånd af en äfven odlad växt, t. ex. Vildapel, Vildpäron, Vill-hafre,Villdrufva(=Trolldrufva),Vill-humle, Vild Fläder, Vild Körs, Vildt Lin eller Hör, Vild Morrot m. fl.

Vild Cypress, m., Wahlenberg = Klådris.

Yild-dodra, se Dodra.

Yildpalsternacka, se Palster-nacka och Bolmört.

Vildpersilja, f., se Glis.

f Yildpesa, f., Vesterg. == Dår-repe.

f Vildpoley = Dosta. Namnet är upptaget ur Tyska kräuterbiicher och har aldrig tillhört Svenskan. Jfr Sten-poley.

f Yillbär, n., se Trollbär. f Villoreda, f. = Gulmåra. Jag

anser namnet ursprungligen hafva varit Hviloreda, emedan växten begagnats i stället för bolster i sängar. Jfr Slägfrid.

f Villpors, m. = Sqvattram.

f Villsqvattram, m. = Pors.

Yilster, f. = Jolster.

Vinbärsbuske, m., tvenne arter af slägtet Ribs, utan taggar, med ätliga bär: Ribes L.

Röda Vinbär, R. rubrum l.

Svarta Vinbär, R. nigrum l.Vinda, Vindelört, f., ett örtslägte med slingrande stjelk, som flätar sig kring andra växter, och vackra, klocklika blommor: Convolvulus L. Namnet törvexlas ofta med Binda.

Skogsvinda, med hjertlika blad: C. sepium L. Ofta odlad för sina stora, vacjcra blommor.

Akervinda, med pil-lika blad : C. arvensis L. Ett svårt åkerogräs.

f YindgräS, n., enligt Linné benämning i Ångermanland på Linnés-ört, men enligt Rietz rättare Vinngräs (af vinn, värk) och således motsvarande namnen Benvärksgräs (Österb.), Torrvärksgräs (Upl.) på samma ört.

Yingblomma, f., benämnes af Franzén Phyllocactus phyllanthoides Dec. (i trädgårdsspråket Cactus alatus avilld.), hvilken han egnat ett vackert skaldestycke.

Yinpalin, f., en palmart i Ostin-dien, ur hvars afskurna stänglar flyter en sockerhaltig vätska, af hvilken genom jäsning beredes vin: Borassus Jlabelliformis L.

Yinranka, äfven blott Ranka, f.,

en verldsberömd, mångårig klängväxt från Armeniens och Caucasi dalar, af hvilken erhålles Vindrufvan, vinets

moder: Vitis vinifera L. Ingen växt framträder i så talrika artförändringar som Vinrankan. Hvarje folkrace har sina egendomliga spritväxter; Vinrankan är egendomlig för de Caucasiska eller Indogermaniska folken och är den ädlaste, icke förslappande såsom Opium m. fl.

En skönare verld,

Der rankorna skälfva I almarnas topp,

Der bäckarne hvälfva Bland myrten sitt lopp.

STAGXELIUS 2: 183.

Yinruta, f., en mångårig, fordom allmänt, nu sällan odlad växt, med gre-nigt delade blad och flikiga frukter, lätt känd genom sin vidriga lukt: Ruta graveolens L.

Vinter- tillsättes vissa växtnamn, dels för att utmärka artförändringar, dels som artnamn, t. ex. Vinterråg, Vinterhvete, Vinter-rapunzel m. fl.

Yintergröna, f., ett ständigt grönskande örtslägte, närmast beslägtadt med Ljungväxterna, men med breda rotblad, klasvis sittande blommor och fria kronblad: Pyrola L. — Namnet, i alla Germaniska språk antaget för Pyrola, har af okunnighet blifvit fördt äfven till Sinngrön.

Vinterkrasse, se Sommargyllen. Yinterlaf, Vintermossa, se Laf.

Yinternypon, se Nyponbuske.

Vinträd, n., Österg. = Murgrön. — Murgrön har från äldsta tider sam-manbundits med Vinrankan såsom dess symbol. (»Ubi vinum bonum, non opus est suspensa Hedera». Lat. ordspråk.)

Viol, f., ett artrikt örtslägte med fembladiga, oregelbundna, med sporre försedda blommor: Viola l. Jfr Fiol. Bland arterna urskiljas af allmänheten:

Luktviol, utan bladig stjelk; blommorna mörkblå, välluktande: V. odorata L.

Marsviol, äfven Buskviol, lik den

föregående, men utan rotskott; blommorna ljusblå: V. hirta l. — Dessa båda arter blomma tidigt om våren.

Skogsviol (F. silvatica Fr.), med breda, hjertlika blad, och Hundviol (F. canina L.), med aflånga blad, hafva båda bladig stjelk och mörkblå blommor och förenas vanligen.

Styfmorsviol, ettårig, med flikiga biblad och trefärgade blommor: V. tricolor L. Odlas i flera förändringar; äfven af den vilda finnes en afart med små, nästan gula blommor: var. bi-color.

Undeiviol har tvenne slags blommor, från roten fullständiga (med kronblad på enkla skaft), från stjel-ken utan kronblad: F. mirabilis l.•fr Violrot, f-, roten af en i södra Europa växande art utaf Svärdslilja: Iris florentina L.

Violsten, m., kallas nyligen omvältrade stenar (t. ex. vid vägar), som blifvit beklädda af en liten, välluktande, röd Alg (Chroolepus Jolithus As.), hvilken gnuggad blir gul, torkad grågrön.

•1- Vipefett, Vipegräs, n., Skåne = Tätört. •fr Vipestjert, m., Skåne = Ängkrasse.

Vippa, f., ett af Linné med Sippor-na förenadt slägte, skildt genom mång-klufvet svepe och småfrukternas fjun-håriga borst: Pulscitilla Mill. Namnet, brukligt i Nerike och flerstädes, är särdeles karakteristiskt.

Backvippa (Backsippa), med fin-delade blad och klocklika blommor: P. vulgaris Mill. Allmänt känd.

Fältvippa, lik den föregående, men blommorna slutna, med i spetsen ut-böjda kalkblad: P. protensis Mill.

Movippa, med enkelt parbladigt delade blad, utstående kalkblad: P. vernalis Mill.

Yippärt, f., ett till Ärtväxterna hörande slägte, skildt från Vial endast genom saknaden af klänge: Orobus L.

Knylvippärt,medhinnkantad stjelk, knöligrot: O. tuberosus l. Allmänt kallad Gökmat.

Svart Vippärt, med grenig stjelk, 5—8 parblad; svartnar torkad: O. niger l.

Vårvippärt, med enkel stjelk utan hinnkant: O. vernus L.

Vira, f., en afdelning af slägtet Pil (Salix l.), omfattande buskar med smala, vidjelika qvistar, nedtill motsatta blad, sammanväxta ståndare och oskaf-tade frukter: Helix Fb. Den allmännaste arten är Rödvira, Salix purpurea l. Videvier, Linnés Sk. resa 58.

fr Virenbom, m. = Vrivendel. •fr Virretorn, m., se Väretorn.

Visil, m., en mångårig ört med ett hjertlikt blad på den enblommiga stjelken, blomman hvit, Hvit Visil: Parnassia palustris L. Namnet är besläg-tadt med flexionerna af Ves. Viskmossa, se Mossa. Vispmossa, f., arter af Lummer-slägtet; äfven = Björnmossa.

Viva, se Vera; jfr Hultaviva. •fr-Vivang, m.?, Verml. = Dverg-björk.

Woodsört, f., ett mvcket opassande namn på Hällebräken, som ej kan kallas ört.

Vresalm, f., se Alm.

Vrivendel, m., Vrivångeliträd, n., det inhemska namnet på Caprifo-lium, hvilket är ganska karakteristiskt.

Vår-, ett af de vanligare artnamnen, äfven tillagdt artförändringar, t. ex. Vårråg, Vårhvete.

Vår-adonis, se Adonis. Vårbrodd, m., ett allmänt, tidigt blommande grässlag, med sammandragen vippa, hvilket, i synnerhet torkadt, utmärker sig genom vällukt och ger hö dess behagliga lukt: Anthoxanthum odoratum L.

Och myskans välluktgräs, bland fältets vårbrodd född, Af värman utan konst för dina fötter strödd. oxexstjerxa 2: 122.

Vår-fingerört, se Fingerört. Vårfrudagslök, se Vårlök.

•fr Vårhane, m. = Harsyra •fr Vårhvita, f. = Snöklocka.

Vårlök, m., en liten, gulblommig Liljeväxt med lökstam, blommande tidigt om våren: Gagea lutea Ker. Benämnes i folkspråket Vårfrudagslök.

Vårsallat, m., ett ettårigt örtslägte, nära förvandt med Vänderoten, menhar fintrådig rot och saknar fruktfjun: Vnlerianella Todrn. Jfr Rapunzel.

Vårstarr, se Starr.

Vårtgräs, se Törel.

f Yårtlaf (Verrucaria Pers.) utgår.

Vårvippiirt, se Vippärt.

Våtarv, m., ett i södra Sverige allmänt brukligt namn på en art af slägtet Stjernblomma: Stellaria media (l.). Sångfoglars vanliga föda är Våtarv.

Yiidd, ni., är gemensamma benämningen på de växter, som af Linné fördes till slägtet Scabiosa l., hvilka likna Bloinhålksväxterna, men hafva endast fyra fria ståndare. De förra Latinska artnamnen begagnas nu delvis som slägtnamn.

Knappvädd, med enkla, lancett-lika blad och blå blommor: S. succi- j sa L.

Stjernvädd, med findelade blad och ljusblå blommor: S. Columbaria L.

Äkervädd, med parbladigt inskurna blad och gredelina blommor: S. arvensis L.

f Yäddklint, m., enligt Liljeblad och Wahlenberg Stor Knoppört (Centaurea Scabiosa L.).

Väderleksmossa, se Mossa.

Vägbreda, f., Dansk benämning på Groblad, allmänt bruklig i de förra Danska provinserna. Förvridet Väfveredsblad, se Linnés Sk. resa 240.

Vägglaf, se Gull-laf.

t Vägglusgräs, n. = Stinknäfva.

Väggmossa, se Mossa.

t Väggört, f., en öfversättning af Lat. Parietaria, hvilken dock icke är antagen i Svenska språket, = Blidnässla.

•h Yägkrasse, m. = Vägsenap.

Vägsenap, m., ett örtslägte bland Kålväxterna, med små gula blommor, sinala, trinda skidor: Sisymbrium L.

Allmän Vägsenap, med rundtag-gade blad: S. ofjicinale Scor. Kallas i Vesterg. Dufkål.

Finbladig Vägsenap, med mycket findelade blad: S. Sophia L. Frön af denna m. fl. kallas Stillfrö.

Vägtistel, se Tistel.

Vägtorn, m., en taggig buske med blad liknande Apelns (deraf kallad Getapel), men med små fyrbladiga blommor, klasvis sittande på grenarne, och svarta bär: Rhamnus catharticus L.

Vägvårda (Tysk. Wegwarte), f,, en ståtlig växt af Fiblornas familj, med blå blommor utan fruktfjun: Cichorium Intybus L.

iVägÖrt, f., är, i likhet med Trampgräs, ett obestämdt namn,tillagdt Kny t-ling, Fogelört, afdelningen Avicularia I Meisn. under Polygonum L., och så mycket mindre användbart som flertalet af arter växer upprätt.

f Vämblad, n., Dalarne = Neck* blad.

Vänderot, f., ett slägte bland Flädervāxterna, utmärkt genom torr frukt (ej bär) och fruktfjun: Valeriana L. Äkta Vänderot har bladen parbladigt sammansatta, tvåkönade blommor: V. officinalis L. — »Tibast och Vänderot stå mig emot», säger trollpackan i en folksaga.

Väpling,.m. Detta namn är af ålder tillagdt Artväxter med blommor i ett hufvud, således slägtena Trifolium L. och Anthyllis L. Det förra slägtet kallas nu allmänt Klöfver, och arterna Backväpling, Gullväpling, Hvitväp-ling, Rödväpling m. fl. återfinnas under Klöfver. Det är fördenskull allt skäl att bibehålla namnet Väpling för Anthyllis, som icke. eger något annat i skriftspråket användbart namn. A.Vul-neraria L. kallas från äldsta tider Get-väpling och skiljes från Klöfverarterna genom parbladigt sammansatta blad.Yäretorn, m.=Vägtorn. Namnet härledes af Mdur och öfverensstäm-mer med dennes benämning i främmande spr^, men är nn i vårt folkspråk till oigenkännelighet förvridet, såsom Virretorn, Vigeltorn o. s. v. Yärkört, f. = Ältgräs.

Yätteljus, n., den vilda, hvitblom-miga Bellis perennis L., allmän i Skåne. Namnet är i folkspråket på mångfaldigt sätt förvridet (i Skåne enligt Linné Futteljns). Teckningen Vätte-

ljns synes mig vara den enda användbara. Jfr Bot. utjl. 2: 124 not.; 3: 210.

YätterOS, f., en köttig, liffärgad växt, utan örtblad, men rotstocken har tjocka, öfver hvarandra liggande fjäll: Lathrcea Squamaria L. I anseende till Vätterosens underjordiska växt, mystiska utseende, men vackra liffärg, har hon med allt skäl blifvit egnad de underjordiske eller vättarne.

Yävling, se Vevling.

Y.

Yams, se Jams.

Ylle, n., ett Algslägte med ulligt utseende: Ectocarpus Lyngb.

Yx-, Yxne- brukas i flera landskap i st. f. Oxe; sålunda säges Yxlägg lor

Oxlägg, Yxneöron för Oxöron, Yxne-gräs, Yxnepes (= Nosserot) för Ox-gräs“o. s. v. Yxne, af Liljeblad antaget

som namn på Nosseväxter, var olyckligt valdt.

z.

f Zederack, m., bark och blad af Melia Azedarach L., fordom använda i medicin.

f Zedoaria, f., en Ostindisk krydda, rotstocken af Curcuma Zedoaria Rosc. Kallas äfven Sittver.

Zymhel, m., ett örtslägte bland Nosseväxterna, med trådlika rötter och päronformiga, hängande frukter: Epipactis Rich. Jfr Syssla.

O

A.

ibrodd, rigtigare Abrodd.

Åkanna, f., frukten af Ne ekblad och Neekros.

Åker- tillägges mjyigfaldiga växter som artnamn, t. ex. Akerbinda, -do-

dra, -fräken, -gyllen, -hven(=Kösa), -klint (= Klint), -kovall,-kullor,-kål (Brassica campestris L.), -lins (=Akta Lins), -madd, -mjölkfibla, -mynta, -rofva, -rättika, -senap, -skalleblom-ma, -skärffrö, -solöga, -spergel, -stal"ört, -tistel, -valmo, -vinda, -vädd, -ärenpris (Veronica agrestis L.), “ärt m. fl. Se under slägtnannien.

fr Åkerarv, m. = Rödarv^

Åkerbär, n. — 1) i Göta rike Hallon; växa helst i åkrarnes stenrör; 2) i Österbotten och i riksspråket Vikon. Se detta namn.

Tan mot de åkerbär, som, hägnade vid polen,

Bland Fruktgudinnans barn allena rädas solen. oxexstjerxa 2: 54.

-fr Åkerdön, Åkerdöer = Blinddån (se Blindnässla).

Åkerfälle, se Fälle.

fr Akerkåpa utgår alldeles.

fr Åkerleja, se Ackeleja.

fr Åkermönja, f., en meningslös förvridning af det Latinska Agrimonia = Småborre.

f Akerrast, f., en benämning, som i systematiska skrifter högst opassande blifvit tillagd Fårtungörten.

Åkerros = Blåklett (Blåklint).

fr Åkerrym, m. = Akergyllen.

Förkastligt namn.

Åkerrök, se Jordrök.

Åkersilke (efter det Danska Ager-silke), n., tillägges vanligen Jordrök, men stundom äfven de vilda Valmoarterna.

fr Åkersuga, f., benämning på de bland säd växande arterna af slägtena Dån och Flister.

Ålandsrot, se Alant. Åldermjölk, se Mjölke.

Ålgräs, n., en i vatten växande art af slägtet Fräken: Dyfräken.

Ållon, n., frukten af Ek, Bok, Ann-bok och Akta Kastanie, hjilka träd jemte Hasseln benämnas Allonträd. Namnet härleder sig, enligt Ihre, från ala, nutrire, och till grund derför ligger således samma begrepp som för Ekens och Bokens alla äldre namn. Jfr Bot. utfi. 3: 220.

Ållonmärke, n., den i Göta rike allmännast brukliga benämningen på Kropp. Jfr Mjölke.

Ålnate, m., se Nate.—Äfven Grod-naten benämnes stundom Ålnate. Jfr Grodnate.

Åm, m., Öland, Österg. = Ag.

•fr Ainöja, f., benämning i folkspråket på en art af slägtet Solöga (Vattensolöga, Ranunculus Lingua L.) med upprätt stjelk, naggtandade, lancettlika blad. Det har synts mig tvifvelaktigt, antingen namnet bör läsas A-möja eller ock Åm-öga, hvilket passar särdeles väl på ifrågavarande, bland åm (ag, vattengräs) växande art. Jag antog det senare till dess jag fann möja som slägt-namn på andra växter, t. ex. Svalörten.

Åsknässla, Åsknäta, f. = Hjert-stilla.

Ä.

•fr Äckergräs, n.= Åkerkullor.—

Namnet skrifves väl orätt Eckergräs, då det härledes af äckra, hvilande åker-fäit. m

•frÄfjeblomma, f. = Blomvass.

Äfjebrodd, m., en mycket liten ört, växande i uttorkadt slam, med små hvita, rödprickiga blommor: Limosella aquatica L.

•frÄgg blomster, n.=Smörblomma.fÄggling,m.,Liljeblad = Tarald. f Äggplanta, f., en utländsk art af slägtet Solanum L., med stora hvita, ägglika bär: S. Melongena L. t Äggplommon utgår alldeles. t Äggskål, f., Skåne = Svalört. Äkta tillsättes vanligen hufvud-arten i ett slägte, den, hvilken namnet i främsta rummet tillkommer. Det Lat. officinalis öfversättes i Svenskan bäst med äkta.

f Älskling, m., ett föga passande namn på slägtet Myosotis l. Utgår.

fÄlskogsvilla, f. = Spikklubba. Obrukligt namn.

Ältgräs, n., en mindre art af slägtet Solöga,' med nedliggande stjelk, hela, lancettlika blad, mycket skarp, så att den uppdrager blåsor på huden: Ranunculus Flammula L.

Äng-, ÄngS-, ett af de allmännast förekommande artnamn, t. ex. Äng-anis, -bulle (se Bulleblomster), -frä-ken, -glim, -kafle (se Kaflegräs), -salvia, -skallra (= Höskallra), -skära, -stålört, -svingel, -syra, -timjan, -vädd (= Knappvädd); Ängsgröe (= Slåttcrgröe), -kampe (se Kampegräs), -kovall, -lök, -näfva, -näglika, -vial m. fl. Se slägtnamnen. Ängborst, m. = Stagg.

Ängdun, n. (Madun, Ängull), ett slägte blaud Halfgräsen, hvars mogna frukter omgifvas af lång ull: Eriopho-rum l. En art? Tufvigt Ängdun, Tuf-ängdun (E.vaginatum L.) har särskildt flera namn i folkspråket.

Ängkrasse (Makrasse), m., ett örtslägte bland de Korsblomstrige, med krassesmak, men med långa, smala skidor, hvita blommor: Cardamine L.

Ängkummin, m., ett åtskilliga Umbellater tillagdt, obestämdt namn; torde rättast fastställas för slägtet Cni-diuni Koch, som eljest saknar Svenskt namn. Det utmärker sig genom finFries, Svens7ca växtnamnen.

delade blad (dubbelt pardelade) och långa bladslidor. C. venosum Koch.

Ängkål, m., Nerike, Upl. == Sommargyllen.

Ängpipor, Ängtutor, f. pl. = Strätta.

Ängsruta, f., ett örtslägte af Ra-nunkulaceernas familj, med små blommor utan kronblad och med enfröiga småfrukter: Thalictrum L.

Äng-sticka, f., en mångårig ört af Umbellaternas familj,med lukt och gula blommor, närmande sig Libsticka, men lätt skild genom de 2—Bdubbelt par-bladigt delade bladen: Silaus pratensis Bess.

Ängull, f., se Ängdun.

Äpple, Äppleträd, n., se Apel. Ärenpris, m., ett artrikt, till yttre utseendet mycket olikartadt slägte, tillhörande Skeplingsväxterna, men med plätt blomkrona och blott två ståndare : Veronica L. Egentligen tillkommer namnet endast Äkta Ärenprisen (F. o f-jicinalis L.), öfverallt fiuluden, med täta blomklasar ur de ovala bladens veck. Axärenpris, med uppstigande stjelk och axlik blomklase i toppen: V. spicata L.

Bäckärenpris, glatt, med aflånga blad, blomklasar i bladvecken: V. Bec-cabunga L. Växer merendels i källdrag.

Strandärenpris, en med Axären-prisen närbeslägtad art, men upprätt, högre, med 3—4 blad i krans: V.longi-folia L.

The-ärenpris, med stjelken två-sidigt hårig, bladen hjertlika, blomklasar ur bladvecken: F. Chamcedrys l. Har vackra blå blommor, hvarföre den, likasom Ögonblomman, blif-vit kallad Jungfruögon.

Ärt, Ärta, f.,„en ettårig, allmänt odlad ört, typ för Ärtväxternas familj, med stora biblad: Pkum l. Deraf ega vi tvenne arter: V*.Allmän Ärt, med flerblommiga blomskaft, hvita blommor och gul-hvita frön: P. sativum L. Hit höra mångfaldiga artförändringar, såsom Kransärt, Sabelärt, Sockerärt, Sprit-ärtQm. fl.

Akerärt, med enblommiga, sällan tvåblommiga blomskaft, röda blommor och spräckliga frön: P. arvense l.

f Ärtbuske, m., se Kronärt.

I Dalins ordbok föres detta namn till den i södra Sverige odlade Nordamerikanska Robinia Pseud-acacia L., som dock växer upp till ett högt träd, hvilket kallas Akasieträd, men får ej förvexlas med slägtet Acacia. Detta träd bibehåller bäst sitt utländska namn Robinia L.

Ärtskock, se Artskock.

Ärtträd, n., ett vackert träd eller buske af Ärtväxternas familj, med enblommiga blomskaft, gula blommor, trinda ärtbaljor: Caragana arborescens Lam. Sibiriskt Ärtträd.

Ärttörne, n., en mycket taggig buske, tillhörande Ärtväxterna, med

f Öbär, Ölbär, n. = 1) i Roslagen Odon; 2) i Dalarne Röda Vinbär.

Ögonblomma, f., ett allmänt örtslägte, tillhörande de Skrufblomstriges familj, med små blå blommor och slät frukt: Myosotis l. En art med större blommor (il/. palustris Roth) benämnes vanligen Förgät-mig-ej.

Ögonljus, Ögonsjukegräs, n., en liten, ständigt grönskande växt, be-slägtad med Vintergröna, med enblom-mig stjelk, stor hvit, välluktande blomma: Moneses uniflora (l.) Sausb. Användes af folket i ögonsjukdomar.

Ögontröst, f., ett ettårigt örtslägte, tillhörande Skeplingsväxterna, med spetsigt sågade blad, små, mest hvita,

stora, vackra gula blommor: Ulex eu-ropteus L.

Ärtväxter, en af de största och naturligaste växtfamiljer, lätt skild genom sina oregelbundna blommor, hvilka man liknat vid fjärilar (corolla pa-pilionacea), sammanväxta ståndare och baljfrukt (legumen)'. Papilionactce L. Legnminosce Juss.

Ätkäva, f., förvridning af yEthusa = Glis.

Ättikros, f., en odlad art af Törnros : Rosa gallica L.

Ättiksbär, n., frukten af Sommar-hyll, hvilken hos våra äldste författare kallas Attig, Attik: Sambucus Ebulus L.

Äxing, m., gräs med mer eller mindre axlik blomning. Ingår i en mängd grässlägtens namn, såsom Elfäxing, Hafreäxing, Hundäxing, Kamäxing, Tofsäxing m. fl. — Skrifves vanligen exing, men så väl härledning (af ax) som uttal fordra ä.

blåstrimmiga blommor: Euphrasia of-jicinalis L. m. fl. f Ölbär, se Öbär. iölgräs, Ölmegräs, äfven Oline-gräs, n. = Mjödört. — Namnet Ölgräs föres enligt Linné (Fl. Svec. n. 730) äfven till Renfana.

+ Örnblomster, n.=Getväpling. Örnbräken, se Bräken.

Örnlaf, se Laf.

f Örnträ utgår alldeles; tillhör ej oss på minsta vis.

f Oroilbild, m., svampslägtet Auricularia Fr. Förtjenar ej upptagas.

[-iÖronklocka,Örnaklocka(Liu-nés-]

{+iÖronklocka,Örnaklocka(Liu- nés+} Sk. resa 319) = Liten Blåklocka.REGISTER

öfver de Latinska växtnamnen, med hänvisning till deras Svenska benämningar.

Abies excelsa, Dec. Gran.

Acacia, Neck. Se Acacia.

arabica, ayilld.1 o i~* *

> Se Gummi.

— vera, Willd.)

Acanthus, L. Se Bjömklo.

Acer, L. Lönn.

— campestre, l. Nafverlönn. — Na-

ver.

— dasycarpum, Ehrh. Luddlönn.

— platanoides, l. Svensk lönn.

— Pseudoplatanus, L. Tysk Lönn.—

(Sykomor.)

— saccharinum, L. Sockerlönn. Achillea Millefolium, L. Röllika. (Millefolium.) — Backhumle, Back-rinka, Brygger, Brygdtuppor, Bråssor, Brässor, Bröst-tobak (se Tobak), Flengräs, (Flenört), Gantora, (Hostört), Jordhumle, Nosgräs, Näsgräs, Olsmess-um-bell, Osteblomma, Pestilens-blomma, Reformsört, (Renfäna), Skogshumle, Snö-ört, Stengräs, Tusengren.

— Ptarmica, l. Hvit Tusenskön. Achras Supota, L. Sapotiljträd. Aconitum, L. Stormhatt.

— Cammarum, L. Blåmunk, Munk-

hatt, Munkmössa, Munkskalle.

— Lycoctonum, L. Nordisk Stormhatt. —Hundfloka, Lusfloka, Lusgräs, Lushatt, Lusört, Vargdöda.

Aconitum Napellus, L. = A. Cammarum.

— septentrionale, Koell. Lusfloka,

Lusgräs.

Acorus Calamus, L. Kalmus. — Flägg.

(Kalmarerot.)

Actcea spicata, L. Trolldrufva.—Hundbär, Iktebär, Ormbär, Paddbär, Trollbär, Villbär, Villdrufva. Adansonia digitata, L. Apebrödsträd, Kalebassträd.

Adonis, L. Adonis.

— autumnalis, L. Höstadonis. —

Bloddroppar, Gossen i det gröna.

— vernalis, L. Våradonis. — Arons-

ros, Arontorpsros, Kastlöser. Adoxa Moschatellina, L. Desmans-knopp, Desmeknopp.

JEcidium, Pers. Rost. Skålrost.

— Berberidis, Pers. Berberisrost.

xEgopodium Podagraria, L. Qvaller. — Sqvaller, Sqvallerkål, Kirs, Kirskål, Trebening.

/Esculus Hippocastanum, L. Hästka-stanie.

/Ethalium septicum, Fr. Trollsmör. JEthusa Cynapium, l. Glis. — Glise-blad, Vildpersilja. (Athäva.) Aerides odorata, Lour. (Luftblomma.) Agaricus, Fr. Skifling, Skifsvamp. — Skurusopp.

— campestris, L. Champignon. —

Puggehatt.

— esculentus, Wulf. Nagelsvamp.Agaricus gambosus, Fb. Hofsvamp. Musseron.

— muscarius, L. Flugsvamp.

Agave americana, L. Amerikansk eller

Hundraårig Aloe.

Agrimonia Eupatoria, L. Småborre. — Kattrumpa, Akermönja. Agropyrum repens, P. Beauv. Qvick-rot. — Qvicka, Qveka, Qvekare, Qvickhvete, Qvicktåger, Hundgräs, Hundäxing, Hvitrot, llrot, Röte.

Agrostemma Githago, L. Klint, Rödklint.—Akerklint, Kornblomma, Kornros.

Agrostis, L. Hven.

— canina, L. Brunhven. (Hund-

hven).

— stolonifera, L. Kryphven. — Fio-

ringräs.

Aira, l. Tåda. — (Tåtel.) (Smile.)

— ccespitosa, L. Tuftåda. — (Tuf-

tåtel, Täkt-tåtel.) Bunke, Gegal, Hargräs, Tof.

— flexuosa, L. Kruståda. — (Krus-

tåtel.) Hven, Tofhven.

Airopsis, Desv. Smile.

Ajuga, L. Blåsuga. — Käringruka (Kärinkruka, Krukört), Mjölkgubbar.

— pyramidalis, h. (Taklök,Takgran.) Alaria esculenta, (l.) Hafskål.

Alcea rosea, L. Stockros.

Alchemilla Aphanes, Leeks. Jungfru

Mariae kam, Jungfrukam.

— vulgaris, l. Daggskål. — Dagg-

kåpa, Duggört, Jungfru Mariae kåpa, Kåpört, (Dragblad), Käringöron, (Lejonfot), Rynkblad, Skocka, Skåcka.

Alectoria, Ach. Trådlaf. Ståltrådslaf. Alga. Alg.

Alisma Plantag o, L. Svalting. (Stäkra.)

— ranunculo ides, L. Liten Svalting. Alkanna tinctoria, Tausch. Se Alkanna. Alliaria ofjicinalis, Andrz. Hvitlöksört. Allium, L. Lök.

— arenarium, L. Sandlök.

Allium ascalonicum, L. Chalottenlök. (Johanneslök.)

— Cepa, L. Rödlök.

— fistulosum, L. Piplök.

— oleraceum, l. Angslök. — Hund-

lök.

— Porrum, l. Purjolök.

— sativum, L. Hvitlök.

— Schoenoprasum, L. Gräslök. —

Alvarlök, Baisk-lök.

— Scorodoprasum, L. Kejpelök,

Skogslök. — Kejpe, Kep.

— ursinum, L. Ramslök. — Sankt

Britae lök.

Allosorus crispus, Bernh. Krusbräken. Alnus glutinosa, Willd. Al. — Grönal. incana, Tausoh. Arre, Ard. Gråal. — Hvital, (Ulra).

Aloe, L. Aloe.

Aloexylon Agallochum, Loub. Indisk Aloe.

Alopecurus, L. Kaflegräs.

— geniculatus, L.__ Kärrkafle.

— pratensis, L. Angkafle. — Råg-

gräs, Räfrumpa, Räfsvans. Alpinia Galanga, Sw. Se Galanga. Alsinacecs, Pr. Narfväxter.

Alsine, avg. Nörel, Nörla.

Althcea ofjicinalis, L. Altea, Althea.— Althérot, (Ibisrot).

Alyssum incanum, L. Sandhvita. — (Bitterört.)

Amarantus, L. Amarant. — Tusenskön.

— Blitum, L. Bläsa. (Jfr Euxolus.)

— caudatus, L. Kalkonsnabel. Amaryllis formosissima, L. Amaryllis. Amelanchier canadensis, Med. Mespel. Amentacece, L. Hängeväxter. Amomum, L. Se Kardemumma. Amygdalus communis, L. Mandelträd.

Se Mandel, Krakmandel.

— nana, L. Dvergmandel.

— persica, L. Persika, Persikoträd. Amyr is gileadensis, L. Se Meccabalsam. Anacamptis pyramidalis, Rich. Saleps-

rot, Salepsört. 0

Anagallis arvensis, L. Rödarv. —Aker-arv. ,Ananassa sativa, Lindl. Ananas. Anchusa, l. Tungört.

— arvensis, Bieb. Fårtungört. —

(Akerrast.)

— officinalis, L. Oxtungört, Ox-

tunga. — Jernrot, Jungfru Mariae nyckelband, Rast.

Andrecea, Ehkh. Sotmossa. Andromeda, L. Rosling.

— polifolia, l. Allmän Rosling. (Se

Andromeda.) — Svickra.

— tetragona, l. Lumkräkling, Lum-

merlyng.

Androsace septentrionalis, L. Hilsko. Anemone, L. Sippa. — Läck, Låcka, Tjälablomma, Tjälatuppa, Vera, Ves m. fl.

— Hepatica, L. Blåsippa. — Blå-

låcka, Killingblomma.

— hortensis, L. Se Anemon.

— nemorosa, L. Hvitsippa. — Fage-

blomma, Hvitlåcka, Hvitmeja.

— ranunculoides, L. Gulsippa. —

Smörblomster.

Anethum graveolens, L. Dill.

Angelica silvestris, L. Strätta. — Myrstu t, Slökestut, Sqvätta, Tjuton, Angpipor, Angtutor. Antennaria, g^btjj. Kattfotsört, Kattfot.

— dioica, g^ebtn. Kattfotsört, Kattfot.

— Harfot, Hareqvä, Noppa, Pige-pattar.

Anthemis, L. Kullor.

— arvensis, l. Åkerkullor. — Hvit-

ört m. fl. (se der), Äckergräs.

— Cotulal. Surkullor. — Hvitört

m. fl., Hvitatäfva. (Baldersbrå.)

— nobilis, L. Romersk Kamomill.

Se Kamillblomster.

— Unctoria, l. Letkullor, Färgkul-

lor. — Lettblomster, Johannes-blomster.

Anthericum, L. (Hvitrik.)

Anthoceros, l. Lefversyl. Anthoxanthum odoratum, L. Vårbrodd.

— Amurgräs, (Lavendelgräs), Luktgräs, Majgräs.

Anthriscus, Peks. Hundkäx, Hundkäxa.

— Hundkummil, Rack-kummin, Spokter, Spökter, Tyde.

— Cerefolium, Hoffm. (Jfr Scandix.)

Svensk Körfvel.

Anthyllis, L. Väpling. (Jfr Trifolium.)

— Vulneraria,!,. Getväpling. —Har-

väpling, (K attklor),Räfklor, Örnblomster.

Antiaris toxicaria, Leschen. Bohon Upas.

Antirrhinum, L. Skalleblomma.

— Cymbalaria, L. (Cymbel.)

— majus, l. (Lejongap.)

— Orontium, l. Akerskalleblomma.

— Kalfhufvud, Kalfnos.

Apera Spica venti, P. Beauv. Kösa. —

Akerhven.

Apium graveolens,L. Selleri.—(Märke.) Aquilegia vulgaris, L. Ackeleja, Ak-leja. — Akerlej a. Tyska Klockor. Arabis, l. Backbränna.

— Thaliana, L. » — Qvesört.

Arbutus Unedo, l. Se Smultronbuske. Archangelica officinalis, Hoffm. Qvan-

ne. — Angelika, Engelsört, Hel-geandsört, (Slöke). Arctostaphylos alpina, Spbeng. Fjell-mjölonris. — Fjellbär, Ripbär.

— Uva ursi, (l.) Mjölonris. — Mjö-

lon, Mjölbär.

Arcyria, Hill. (Maskull.)

Areca Catechu, l. Arekapalm. — Se Betel.

— oleracea, L. Kålpalm.

Arenaria, L. Sandnarf, Sandört. Arenga saccharifera, Labill. Sockerpalm.

Aristolochia Clematitis, L. Hållsrot. Armeria, Willd. Trift, Thrift. — Engelskt gräs, Gräsnäglika, Strandblomster.

Amica montana, L. Hästfibla. — Horsa-fibla, Hästblomster, Märrblom-ster, Burmänner, Gullgubbar, Hårväxter, Midsommarsblomster, Sankt Hans blomster, (Nys-blad), Ringblomma, Slåtterblom-ster, Slåttergubbar, Solsicka, (Tobaksblomma).

Arnoseris pusilla, Gmuts-. Klubbfibla. Artemisia, L. Gråbo. o

— Abrotanum, l. Abrodd, Abrodd,

(Ambrett).

— Absinthium, L. Malört.

— campestris, L. Fältgråbo.—Bynke.

— maritima, l. Strandgråbo.—Bynke.

— Santonica, L. Se Maskfrö.

— vulgaris, L. Allmän Gråbo. —

Bnnrot, Buris, Bönrot, Gråböna. Artocarpus incisa, L. fil. Brödträd. Arum maculatum, L. Munkmössa. — Dansk Ingefära.

Asarum europceum, L. Hasselört. Asclepiadea, R. Bb. Hyisväxter. Asclepias syriaca, l. Silkesört. Asparagus officinalis, L. Sparris. Aspergillus, Mich. Mögel. Grynhufvud. Asperugo procumbens, L. Rifva. — Ormöga, Paddfot.

Asperula, L. Madra.

— odorata, l. Myskemadra. Myska.

— tinctoria, L. Färgmadra. Asphodelus, L. (Affodil.)

Aspidium, Sw. Ormbunke, Ormkagge. Asplenium, l. Bergspring. — Lånke,

Stenbryt.

— Felix femina, (l.) Majbräken.

— Ruta muraria, L. Mur-ruta. Aster, L. Aster. — (Stjernblomma.)

— chinensis. l. Stjernros. — Se Cal-

listephus.

— Tripolium, L. Strandkil. Astragalus bceticus, L. Se Kaffe vicka.

— glycyphyllus, L. Backsöta. —

(Svensk Lakrits.) Bälarefvor. Atriplex, l. Molla.

— hortensis, L. Trädgårdsmolla.

— patula, L. Svinmolla. (Jfr Svin-

mell.) — Gullfrö.

— portulacoides, L. (Buskmolla.)

— rosea, l. Silfvermolla.

Atropa Belladonna, l. Belladonna. —

Dvalbär, Galnebär.

— Mandragora, L. Alruna. Auricularia, Fk. (Öronbild.)

Avena, L. Hafre.

— elatior, l. Knylhafre. — Fromen-

tal. (Hafregräs.)

— fatua, l. Flyghafre. — Landhafre.

— nuda, L. Skal-lös Hafre.

— orientalis, Schkeb. Turkisk Hafre.

— sativa, L. Allmän Hafre.

— strigosa, Schreb. Purrhafre. Azalea procumbens, L. Krepling.

B.

Bceomyces roseus, Pebs. Klubblaf. Ballota ruderalis, Sw. Bonässla. — Svart-andorn.

Balsamodendron gileadense, Kuxth. Se Balsamträd, Meccabalsam.

— Myrrha, Li.vk. Se Myrrha. Bambusa, Schreb. Bambu, Bamburör. Barbarea, R. Bb. Sommargyllen.

— prcecox, R. Bb. Krassesommargyl-

len. — Vinterkrasse.

— vulgaris, r. Br. Allmänt Sommar-

gyllen. — Ängkål.

Bartsia alpina, L. Svarthö. — Bergskälla.

Batrachium, (dec.) Grodnate. — (Ålnate.)

Batrachospermum, Roth. Sli, Slima. Bellis perennis, L. (den vilda) Vätte-ljus. — (Futteljus.)

— — (den odlade) Rödpyttor,

Röd Tusenskön. Berberis vulgaris, L. Surtorn. — Berberis.

Beta, L. Foderbeta, Hvitbeta, Rödbeta. Betonica officinalis, L. Humlesuga. — • Jordhumle.

Betula, L. Björk.

— alpestris, Fk. Fjellbjörk.

— nana, l. Dvergbjörk. — Fjellrapa,

Fredagsbjörk,Långfredagsbjörk. Horbjörk, Källingbjörk, Mvr-björk, Klingris, Ripris, Vivang.

— odorata, Bechst. Glasbjörk, Svall-

björk. — Kartbjörk.Betula pubescens, Ehrh. Marbjörk.

— verrucosa, Eheh. Masurbjörk. —

Hängbjörk, Slokbjörk. Betulineas, Rich. Hängeträd, Kummer-träd*(se Björk, Kummer). Jfr Amentacece.

Biatora icmadophila, Fe. Myrlaf. Bidens, L. Brunskära. — Bromsar. Bignonia, L. Se Jakaranda.

Bistorta, Toubx. (Jfr Polygonum.) Se Ormrot.

Bixa Orellana, L. Orleanaträd. Blechnum boreale, Sw. Kambräken.

(Kamblad.) — Björnkam. Blitum capitatum, L.j Sminkbär— virgatum, L. J Blysmus, Panz. Flätting.

Boletus, Dill. Rörsopp. — (Mjölksopp.)

— bovinus, L. iKosopp,Kosvamp. Oranulatus, L.V (KoJj1cka,

— luteus, L. J

Boraginece, Adans. Skrufblomstrige. Borogo ofjicinalis, L. Stofferblomma. Borassus flabelli formis, L. Vinpalm. Botrychium, Sw. Låsbräken. — Låsgräs. Botrytes, Mich. (Drufbild.)

Bovista, (l.) Bofis.

Brachypodium, P. Beauv. Axlosta. — Sparrlosta. 1 o Brassica campestris, L. Åkerkål. — Kålsat.

— Napobrassica, L. Kålrot. — Kål-

rabbi, Rotabagge.

— Napus,iu. Gotlandsrofva.— Lång-

rofva, Spillrofva, Akerrofva. — Rofkål, Rotkål.

— — v. ohifera, Moexch. Rapsat.

— oleracea, L. Allmän Kål.—Blom-

kål, Blåkål, Hufvudkål, Hvitkål, Kruskål, Rosenkål, Savoykål.

— Rapa, L. Allmän Rofva.

Briza media, L. Darrgräs. — Bäfve-gräs, Skälfvegräs. — Kärl eksgräs. Bromus, l. Losta. — Lösta, Lyxa, Löxa.

— secalinus, L. Råglosta. — Faxe, Gasse, Gåshafre, Svingel,Uärings-?räs.

Bryacece, Baetl. Bladmossor, Löf-mossor.

Bryonia alba, L. Hundrofva. — Helge-refva, Qvesrot, Tyska Rofvor. Bryum, L. Rvmossa.

Bulgaria, Fe. Limsvamp.

— globosa, Fe. Klotlimsvamp.

— inquinans, Fe. Trädlimsvamp. Bulliarda aquatica, Dec. Fyrling. —

Gropört.

Bunias orientalis, L. Bunias, Bunaris.

— Ryssar, Ryssgubbar. (Lång-rofva.)

Bunium, L. (Bunjeört.)

Bupleurum tenuissimum, L. Harfloka.

— (Byll.) •

Butomus umbellatus, L. Blomvass.

— (Kamelblom), Säfjablomma, Vassviol, Äfjeblomma.

Buxbaumia, L. (Buxbomsmossa.) Buxus sempervirens, L. Buxbom. (Byssus, Mich. Dammossa.)

O.

Cadus, l. Cactus, Cacteer. — Se Fackeltistel.

— alatus, Willd. Vingblomma.

— flagelli formis, L. Rosengissel. —

(Paradisorm.)

— Opuntia, l. Se Indiska Fikon. CcBsalpinia brasilienA ge Röd Bresiljaj

s[s: L- (Fernbock.

— echinata, Lam.)

— Sappan, l. Se Sappan. [--Cakile-] {+- Cakile+} maritima, Scop. Marfiol. — Vild

Lackfiol. (Röd Bunias.) Calamagrostis, Adass. Rör.

— arenaria, Roth. Sandrör.—(Helm),

Margräs, Marhalm, Sandhafre, Strandhafre.

— epigejos, R9TH. Bergrör.

— silvatica, Dec. Piphven. Calamintha, Lam. Harmynta. — Berg-

mynta.

— Acinos, Claibv. Harmynta. — Har-

timjan.Calamus Draco, Willd. Se Drakblod.

— Rotang, L. Rottingpalm. Se Rot-

ting, Spanskt Rör.

— Rudentum, Lour. Kabelrotting. Calendula, L. Ringblomma. — Sol-

sicka.

Calicium, Pers. Nubblaf.

Calla palustris, L. Missne. — Mäss. Callistephus chinensis, Nees. Stjernros. Callitriche, L. Lonke. — (Kälört.) Callitris quadrivalvis, Ven-t. Se Sand-arak.

Calluna, Salisb. (Jfr Erica.) Ljung. — Ling, Lyng, Löng.

— vulgaris, Salisb. Allmän Ljung.

— Graune, Grån, Grän, Gröne, H äs tlj ung, Horslj ung,Rosslj ung, Rossling, Mo-ris.

Calophyllum Calaba, L. Se Calaba-balsam.

Caltha palustris, L. Kabbelök.—Kabbe-lek, Kalfleka, Krabbelök. Bäckblomma, Bäckros, Fölsungaföt-ter, Gulalåga, Klådblomster, Skabb-blomster, Mjölkblomster, Mjölkros, Necktuppor, Påsktup-por, Smörfånga, Trimjolksgräs, Tjälablomma.

Calypso borealis, Salisb. Toffelblomma.

(Jfr Guckusko.)

Camelina, Cbantz. Dodra. — Dodder, Dotter m. fl.

— foetida, Fr. Lindodra. — Lin-

dotter, Hörkäring.

— sativa, Fr. Akerdodra.

— silvestris, yPallr. Vild-dodra. Camellia, L. Se Camellia.

Campanula, l. Blåklocka. Klocka.

— glomerata, L. Toppklocka. —

Mosisroser.

— latifolia, L. Hässleklocka. —

Hässlekål. — Syssla.

— persicifolia, l. Stor Blåklocka.

— Syssla.

— rapunculoides, L. Knylklocka. —

Rapunzel.

— Rapunculus,L. Rofklocka (Klock-

rofva, se Rofva). — Rapunzel.

Campanula rotundifolia, L. Allmän eller Liten Blåklocka. — Dom-bjälla, Märrbjälla, Fingerhatt, Skälla, Oronklocka.

— Trachelium, L. Nässleklocka. —

Kantklocka.

Camphora officinarum, Nees. Se Kam-fert.

Cannabis sativa, L. Hampa. — Tonad. Cantharellus vibarius, Fr. Kantarell. Capparis spinosa, L. Kaprisbuske. Capsella Bursa pastoris, Med. Taskört. — Taskegräs, (Jernört), Lomme, Lummegräs, Nåldyna.

Capsicum annuum, L. Se Cayenn-peppar. „

Caragana arborescens, Lam. Artträd. Cardamine L. Angkrasse, Makrasse. — ' Braxenblomster, Bräsma, Pige-särkar, Vipestjert.

— amara, L. Bäck-krasse. Cardamomum,Salisb. SeKardemumma. Carduus, L. (Jfr Cirsium.) Tistel. —

Stingsel.

— acanthoides, L. Piggtistel.

— acaulis, l. Jordtistel.

— arvensis, Sm. (Serratula arvensis,

l.) Åkertistel. —Gortistel,Skrof-tistel, Stingskallar.

— crispus, L. Krustistel.

— heterophyllus, L. Borst-tistel. —

Borste, Brudborste, Gullborste.

— lanceolatus, L. Vägtistel.—Horn-

tistel.

— nutans, L. Nicktistel, Sloktistel.

— palustris, L. Kärrtistel. — Vat-

tentistel.

Carex, L. Starr. — Bunke, Fennä}> Fänne, Pärr.

— acuta, l. Blåstarr.

— arenaria, L. Sandstarr. — Svensk

Sarsaparill.

— ccespitosa, L. Tufstarr.

— canescens, L. Gråstarr.

— ericetorum, Poll. Backstarr.

— flava, L. Knaglestarr.

— maritima, Mull. Hafsstarr.

— pallescens, L. Blekstarr.Carex prcecox, Jacq. Vårstarr.

— Pseudocyperus, l. Slokstarr.

— vesicaria, L. Blåsestarr. — Lapp-

skogräs, Lappskostarr, Skogräs.

— vulpina, L. Räfstarr.

Carlina, L. Stjerntistel. — Blomtistel, Spåmanstistel, (Karlintistel). Carpinus Betulus, L. Annhok. (Afven-bok,

Hagebok.) — Hvitbok. Charme. — Allon.

Carthamus tinctorius, L. Safflor. Carum Bulbocastanum, Koch. Jordnöt.

— Carvi, L. (Jfr Cuminum.) Kum-

mil. — Karv, Karve, Komjan, Spiskummil.

Caryophyllus aromaticus, L. Se Krydd-näglika.

Cassandra calyculata. Dos. Andvide. Cassia, L. Kassiaträd. — Se< äfven . Sennetsblad.

Castanea vesca, g-ertx. Akta Kastanie-träd, se Kastanie. — Allon. Casuai'ina equiseti folia, Eobst. Fräken-träd.

Catabrosa aquatica, P. Beauv. Narf-gräs. — (Källgräs.)

Caucalis, L. (Flockört.)

Cedrus Libani, Loud. Ceder.

Celastrus, L. Se Celaster.

Centaurea, L. Knoppört.

— Cyanus, L. Klett, Blåklett, Blå-

klint, (Slätt). — Blågubbar, Blåhattar, Blåkorn, Blå Kornblomma, Blålilja, Blå Ringblomma, Blåtoppar, Blåört, Båtsmanshatt, Båtsmansmössa, Dufstol, Kornblomma, Kornros, Åkerros.

— Jacea, L. Rödklett, Gulskära,

Jernört. — Färggräs, Knappar.

— Scabiosa, L. Stor Knoppört, Stor-

hufvud. — Hårkullor, Jernrot, Knappar, Knoppgräs, Väddklint. Centunculus minimus, L. Knutarv, (Centunkel). Duvagräs. Cephaélis Ipecacuanha, Rich. Se Ipe-cacuanha, Kräkrot. Cephalanthera, Rich. Syssla.

Cerastium, l. Hönsarv. —Hönstarmar, Nagelgräs.

Cerasus, Toukn. Körs, Körsbärsträd.

— avium, Moench. Fogelkörs, Fogel-

bär.

— Laurocerasi^^ois. Lagerkörs.

— Padus, Dec. ^Rgg.

— vulgaris, Mill. Allmän Körs. —

Körsbär. Bigarrå, Morell. Ceratonia Siliqua, L. Se Johannes-bröd.

Ceratophyllum, L. Hornserf. — Flo-hår, (Hårört).

Cereus flagelli formis, Mill. Se Rosengissel.

Ceroxylon andicola, Humb. Vaxpalm. Cetraria glauca, ach. Näfverlaf.

— islandica, Ach. Islandslaf. — He-

delaf, Hedemossa.

— juniperina, (l.) Enlaf.

— nivalis, (l.) Snölaf. Chcerophyllum, L. Hundloka. Chcetophora, Aa. (Limblad.) Chamcemelum inodorum, Vis. (Jfr Tri-

pleurospermum.) Baldersbrå. — Hvitört m. fl. (se der). Chamcenerion angustifolium, Scop. (Jfr Epilobium.) Kropp. — Almecke, Almocke, Almycke, Elgrams, Elg3tjelk, Getstabb, Himmels-gräs, Himmelstraf, Himmelsört, (Hästsvans), Hömjölke, lmjölke, Illermjölke, (Kalfrumpa), Mjölke, Mjölkgräs, Råmjölksgräs, (Räfrumpa), Aldermjölk, Ållon-märke.

Chamorchis alpina, Rich. Ripört. Chara, l. Sträfse. — Lavring. Cheirafithus Cheiri, L. Gyllenlack. Chelidonium majus, L. (Jfr Ficaria.) Skelört. — (Flenört), Reformsört, Silledön, Sönnerdön. Chenopodiacece, Dumobt. Mollaväxter. Chenopodium, L. Mell, Mellre.

— ambrosioides, L. Luktmolla.

— Bonus Henricus, L. Lungrot,

Mjölkrot. — God Henrik, Stolt Henrik.Chenopodium rubrum, L. Rödmell. — Jfr Sminkbär.

— urbicum, L. Bymell.

— viride, L. Svinmell. Jfr Svin-

molla. — (Mj ölgräs.)

— Vulvaria, L. Stinkmell. — Stäg-

gan.

Chimaphila umbellata, Nutt. Rylört.— Statt upp och gack!

Chorda Filum, (l.) Sudare, Sultråd. Chroolepus Jolithus, Ag. Se Violsten. Chrysanthemum, L. Krageblomma.

— Leucanthemum, L. Prestkrage,

Prestkrageblomma. — Oxöga, Prestnacke, Prestskalle.

— segetum, l. Gullkrage, Gul Krage-

blomma. — Jfr Solsicka. — Etterört, Fattigmanstryssel, Gulle-blomma, Gulört, Kornblomma, Kornros, Oxöga, Ringblomma, Skummeslöfsört.

Chrysosplenium alternifolium, L. Gull-pudra. — Vif. (Jordnafle.)

Cicer arietinum, L. Kikärt. — Kaffe-vicka.

Cichoriacece, Vaill. Fibleväxter. Cichorium Intybus, L. Vägvårda. — Cikoria. Blå Jernört.

Cicuta virosa, L. Sprängört. — Bolm-rot, Bunarot, Neckarot. — Jfr Odört.

Cinchona, L. Ghinaträd (se China). Cineraria, L. (Jfr Filago.) Nocka. — (Askört.)

Cinna pendula, Tbin. Sötgräs. Cinnamomum ceylanicum, Nees. Kanel-träd (se Kanel).

Circcea, L. Hexört. — Trollört. Cirsium, Toubx. (Jfr Carduus.) Tistel. Citrus Aurantium, L. Orangeträd, Pomeransträd. — Se Apelsin, 0-range.

— Limonum, Risso. Limon.

— Medica, l. Citronträd (se Citron). Cladium Mariscus, R. Bb. Ag. — Am. Cladonia pyxidata, (l.) Bägarlaf.

— rangiferina, (l.) Renlaf, Renmossa.

Cladonice coccifera. Coccionell-lafvar. Clathrus, Mich. Gallersvamp. Clavaria, l. Fingersvamp. — Bockskägg.

Clematis flammula, L. (Brännört.) Clinopodium vulgare, L. Dosta, Ring-dosta. — Ringborste, Stenpolev, Vildpolev.

Cnicus benedictus, Gäetx. Cardbenedikt.

— oleraceus, L. Kåltistel.

Cnidium venosum, Koch. Angkummin. Cocculus, Dec. Se Kokelkärnar.

— palmatus, Dec. Se Kolumbo. Cochlearia, L. Skörbjuggsört. — Lef-

felkrut, Skedört.

— officinalis,!,. Akta Skörbjuggsört. Cocos butyracea, L. fil. Smörpalm.

— nucifera, L. Kokospalm. Coeloglossum viride, Haetm. Grönkulla. Coffea arabica, L. Kaffeträd. Colchicum autumnale, L. Tidlösa. —

Nakna Jungfrun, Nakling. Collemacece, Fk. Limlafvar.

Colutea arborescens, L. Blåsärt. Comarum palustre, L. Kråk-klöfver. — Kråkfötter, Hummeltuppor, Kallgräs, Mjölkpungar.

Conferva Linum, L. Hafslin.

Coniferos, L. Barrträd.

Conioselinum Gmelini, Fb. Finnkarv. Conium maculatum, L. Odört. — Jfr Sprängört.

Convallaria bifolia, L. (Smilacina, Desf.) Ekorrbär. — Hjertbär.

— majalis, L. Konvalje, Liljekon-

valje. — Bockblad, Gliseblad, Haröra, (Hjertansfröjd), Kik i rammen, Majblomster, Majlilja, Rams (se Polygonatum). Convolvulus L. Vinda, Vindel ört.

— arvensis, L. Akervinda. — (Dx-a-

binda), Fårtarmar, Fårtunga, Jungfru Marioe särk, Käringtarmar, (Löfbinda), Snarvinda, (Snarbinda), Snarbindel.

— Batatas, L. Batatas.

— purpureus, l. Purpurvinda. —

Menniskolif.Convolvulus Scammonia, L. Se Scammonium.

— scoparius, L. fil. Se Rosenträd.

— sepium, L. Skogsvinda.

— tricolor, L. Dagslilja.

Coprinus, Pe. Bläcksvamp. Corallorrhiza innata, R. Bb. Korallrot. Cordyceps purpurea, Fb. (Jfr Spermoe-

dia.) Mjöldryga. Se Honungs-dagg.

(Coremium, Link. Luddborste.) Coriandrum sativum, L. Koriander. Cornus, L. Kornell.

— mascula, L. Akta Kornell.

— sanguineo, L. Röd Kornell. — (Benved), Eknas, Hårdved,Struss. Galnebär.

— suecica, L. Hönsbär, Hönson. —

Alrot, Skrubber, Skrubbär, Smörbär, Svinbär.

Coronilla Emerus, l. Kronärt. — Artbuske.

Coronopus depressus, Moexch. Kråk-krasse. — Kråkfötter, Kråk-klor, (Hjorthorn, Hundatand). Cortinarius, Fb. Spindelsvamp. Corydalis, Vext. Nunneört.

— bulbosa, Pebs. Fingemunneört.

— cava, (l.) Hål Nunneört. — Hål-

rot, Hålört.

— fabacea, Pebs. Liten Nunneört.

— nobilis, Pebs. Sibirisk Nunneört. Corylus Avellana, L. Hassel, Hasselbuske. — Hässle. Lambertsnöt.

Corymbiferce, Jrss. Boväxter. Corynephorus canescens,p.Beauv. Sandborst. —'Borstgräs, Borst-tåtel, (Klubbgräs).

Corypha umbraculifera, L. Parasollpalm, Solfjäderpalm/ Cotoneaster vulgaris, Lindl. Oxbärsbu-ske, Oxelbärsbuske. — (Mespel.) Cotyledon, L. Se Nafvelgräs. Cotyledonece. Hjertbladsväxter. Crambe maritima, L. Strandkål. Crassulacece, Dec. Fetbladsväxter. Cratcegus, L. Hagtorn. — Hagtorns-bär, Horsabär.

Cratcegus monogyna, Jacq. Spetshag-torn.

— Oxyacantha, L. Rund Hagtorn. Crepis, L. Klofibla.

— biennis, L. »

— tectorum, L. » — Fälle, Akerfälle. Crocus, L. Saffran.

— sativus, l. Akta Saffran.

Croton Eluteria, Sw. Se Cascarill.

— sebiferum, L. Talgträd.

— Tiglium, L. Se Crotonolja. Cruciferce, Adans. Korsblomstrige. Cryptogamce, L. Groddtrådsväxter. Cucumis, l. Gurka.

— flexuosus, L. Slang-gurka.

— Melo, l. Melon.

— sativus, l. Allmän Gurka. Cucurbita Lagenaria, L. Kalebass.

— Pepo, l. Pumpa. — Kurbits. Cucurbitacece, L. Gurkväxter. Cuminum Cyminum, L. (Jfr Carum.)

Kummin.

Cupressus sempervirens, L. Cypress. Curcuma longa, L. Se Gurkmeja.

— Zedoaria, Roso. Se Zedoaria. —

Sittver.

Cuscuta, L. Snarrefva.

— Epilinum, Weihe. Linsnarrefva.—

Dåska, Hörsilke, Linbinda, To-bändel, Tåbengräs.

— Epithymum, (l.) (Ljungsilke.)

— major, Dec. Allmän Snarrefva.

— Bindsleskorf, Hummelbinda, Nässlesilke, Skorf,Pinskorf,Gult Snärjegräs.

— Trifolii, Bab. Klöfversnarrefva. Cyathus, Hall. Brödkorgsvamp. —

Korgsvamp.

Cycas circinnalis, L. Se Sagogryn. Cydonia vulgaris, Pebs. Qvittenträd. Cynanchum Vincetoxicum, R. Bb. Tulk-ört. — Horskonung, Ormstings-gräs, Ormstingsrot.

Cynara Scolymus, L. Kronartskock. Cynarocephalce, Juss. Tistelväxter. Cynoglossum officinale, L. Munkfnat.

— Munklöss, Prestlöss, Hundtunga, Lusgräs.Cynosurus cristatus, L. Kamäxing. — (Kamgräs.)

Cyperacece, Jvbb. Halfgräs.

Cyperus esculentus, L. Jordmandel. — (Mandelsäf.)

— fuscus, l. Cypergräs.

— Papyrus, L. Papyrus. (Pappers-

säf.)

Cypripedium Calceolus,' L. Guckusko. — Jungfru Mariae sko, Lapp-hätta, Ormskalle, Sorgskräpp. Cystopteris, Bebnb. Stenbräken. Cytisus, l. Cytis.

— Laburnum, L. Gullregn. — (Bön-

träd.)

D.

Dactylis glomerata, L. Hundäxing. Dcedalea, Pebs. (Jfr Trametes.) Fock.

— quercina, Pebs. Ekefock.

Dahlia variabilis, Desf. Dahlsros, Dahlia. — Georgin.

Daphne Mezereum, L. Tibast, Tirsbast.

— Kivelbast, Källerhals, (Lagerört), Pepparbuske.

Datura Stramonium, L. Spik-klubba.

— Manschetter, Tisteläpple, (Al-skogsvilla).

Daucus Carota, l. Morrot. — Barkenrot, Fogelbo, Gulerot. Délphinium, L. Riddarsporre.

— Ajacis, L. Romersk Riddarsporre.

— Consolida, L. Allmän eller Vild

Riddarsporre.

— Staphysagria, L. Staffansfrö. Dentaria bulbifera, L. Tandrot. —

(Tandört.)

Dianihus, l. Näglika.

— arenarius, L. Sandnäglika.

— Armeria, L. Saronsnäglika. —

Saronsblomster.

— barbatus, L. Borstnäglika. —•

(Busknäglika), Studenter, Stu-dentnäglika.

— Caryophyllus, l. Trädgårdsnäg-

lika.

Dianthus deltoides, L. Ängsnäglika.

— plumarius, L. Fjädernäglika.

— superbus, L. Praktnäglika. Diapensia lapponica, L. Polört. Diatoma, Dec. (Skörsilke.) Dicotyledonece. Tvåhjertblads växter. Dicranum, Hedw. Viskmossa. Dictamnus albus, L. Nattfackla. —

Diptamn, Diptan.

Digitalis purpurea, L. Fingerhatt. — Fingerborgsblomma, Finger-borgsört, Biskopsört.

Digitaria humifusa, Pebs.1 Blodhirs>

— sanguinalis, Scop. / ' Digraphis arundinacea, Tbin. Flen,

Flengräs. — Rörflen, Fäck, Rörfläck, Rörflok.

— arundinacea v.picta, L. Randgräs.

Dioscorea alata, L.\ e T v

' > Se Jams, Yams.

— sativa, L. J

Diospyros Ebenum, L. fil. Ebenholz. Diplotaxis, Dec. Kålsenap.

Dipsacus, l. Kardtistel. — Kardskära.

— fullonum, L. Fabrikskardtistel. Discomycetes, Fb. Disksvampar. Ditiola radicata, Fk. Nubbsvamp. Draba, l. Nagelört. — Qvesört, (Sandris).

— verna,L. Rågblomma.—Snöhvita. Dracocephalum Ruyschiana L. Drak-

blomma. — (Blåsgom), Drak-nos, Märrpissegräs.

Drosera, l. Sileshår. — Dagghår, Daggros, Daggört, Jungfru Mariae sileshår, (J. M. sänghalm), J.-M. tårar, Soldagg, Tårört, (Tätört).

Drupacece., L. Stenfruktträd.

Dryas octopetala, L. Fjellvippa.

E.

Echinochloa Crus galli, (l.) Hönshirs.

— Fogelhirs.

Eckinops sphcerocephalus, L. Bolltistel.

— Tistelboll.Echinospermum, Sw. Piggfrö.

Echium vulgare, L. Blåeld. — Blå

— Huggormsört, Blåkunta, Klå-kunta, Blåtistel,Räfrumpa,Snok-ört, Vargtrut.

Ectocarpus, Lyxgb. Ylle. — Hafssilke. Elceis guineensis, L. Oljpalm. Elaphomyces, Nees. Haräpple. Elatine, l. Lonkeserf. — (Heltiug.) Eleocharis, R. Br. Knappsäf.

— palustris, R. Be. Allmän Knapp-

säf. — Sälta, (Sälting). Elsholtzia cristata, Willd. Kryddmynta. Elymus arenarius, L. Strandråg. — Elm, Helm, Sandelm, (Sand-hafre).

Empetrum nigrum, L. Kråkris. — Kräkling, Loppris. — Kråkbär, Kräkon, Skräkon.

Encalypta, Schbeb. Ljussläckaremossa. Enodium caeruleum, Pebs. Senegräs, Blått Senegräs, Sener. — (Blå-slok, Blåtåtel.) Jfr Sötgräs. Epilobium, l. Dunört.

— angusti folium, L. (Jfr Chamcene-

rion.) Kropp.

— hirsutum, L. Luden Dunört. Epipactis, Rich. Zymbel.

Epipogium aphyllum, Sw. Skogsfrublomma, Snufveblomma.

Equisetum, L. Fräken, Fräkne. — Fen-nä, Fänne, Knarfvel, Knäcke-gräs, (Ledgräs).

— arvense, L. Akerfräken. — Pugge-

rocka, Täpperocka, Räfrumpa.

— hiemale, I,. Skaf-fräken. — Ro-

ne, Skafgräs, Skafrör, Skurgräs, Skäfte.

— limosum, l. Dyfräken. — Stehjok,

Ströppel, Ströpple, Tärne, Algräs. — Fräkenbotten.

— palustre,!,. Kärrfräken. — Roxne.

— pratense, Ehbh. Angbräken. —

Gökbet.

— silvaticum, l. Skogsfräken. —

Grangräs, Hästgröning, Hästsvans, Hästrumpa.

Erica, l. (Jfr Calluna.) Ljung. Eriker.

Erica Tetralix, l. Klockljung. — Ko-pattar.

Erigeron* L. Binka.

— acris, l. Rödbinka. — Rödbo. Erineum, Peks. Bladgrus. — Se Gökblod. „

Eriophorum, L. Angdun. — Hardun, Harull, Hvithufvud, Madun, Myrdun, Myrkulla, (Ullax, Ullgräs), Ängull.

— alpinum, L. Snip. — Rumpull.

— vaginatum, L. Tufvigt Angdun,

Tufängdun. — Hadd, Svarthuf-vud, Tobetel.

Erodium cicutarium, Hebit. Skatnäfva.

— Kammar, Kamnäfva.

Ervum, L. Lins.

— hirsutum, L. Duflins. o

— Lens, L. Äkta Lins. Akerlins.

— tetraspermum, L. Sparflins. —

Musärt, Musapjask.

Eryngium maritimum, L. Manskraft. Erysimum, l. Gyllen. — (Rym.)

— cheiranthoides, L. Åkergyllen. —

(Akerrym.)

— hier a cifolium, L. Berggyllen. Erysiphe, Hedw. fil. Mjöldagg. (Jfr

Honungsdagg.)

Erythraea, Rich. Arun. — Tusengyllen, Tusendygdegräs.

Eugenia Pimenta, Dec. Se Kryddpeppar, Jamaikapeppar.

Euonymus europceus, L. Benved. — (Alster, Käringtand), Spelbom. Eupatorium cannabinum, l. Floks, (Flåckel). — Hjorttröst, (Hamp-ört).

Euphorbia, l. Törel. — Kattpattar, Mj ölkört, Silfverdyna, Tandgräs, Vårtgräs.

— antiquorum, L. Se Prustkåda.

— Helioscopia, L. Reformstörel. —

Reformsgräs, Reformsört, Ring-ormsgräs.

— officinarum, L. Se Prustkåda.

— palustris, L. Kärrtörel. — Varg-

mjölk, Djefvulsmjölk.

— Pep lus, L. Räfmjölk.Euphrasia officinalis, L. Ögontröst.— Ajamej.

Euxolus, Rafi.v. Bläsa. Jfr Amarant. Evernia furfuracea, Fk. Klilaf.

— prunastri, Ach. Slånlaf.

— vulpina, (l.) Ulflaf, Ulfraossa.

F.

Fagopyrum esculentum, Moen-ch. Bo-hvete, Bokhvete.

Fagus silvatica, L. Bok. Rödbok. — Gjortar, Skafvel, Allon. Falcaria Rivini, Host. Skär-floka. Ferula Asa foetida, L. Se Dyfvelsträck. Festuca, l. Svingel. (Ax-, Manna-, Svins vingel.)

— littorea, w e. Strandsvingel.

— ovina, L. Fårsvingel. — Fårgräs,

Linnés fårgräs, Tof.

— pratensis, Huds. Angsvingel. Ficaria ranunculoides, Roth. (Jfr Chelidonium.) Svalört. — (Korskål), Kålranunkel, Möja (se Amöja), Äggskål.

Ficus bengalensis L. Se Gummi lacca.

— carica, L. Fikonträd.

— indica, L. Se Gummi lacca.

— Sycomorus, L. Sykomor.

Filago, l. Musört. — Harfot, Luddört, Nocka (F. montana, L.).

Filices, L. Bräkenväxter.

Fistulina hepatica, Fk. Oxtungsvamp. Fluminia arundinacea, Fr. Kase. — Rörsvingel, Vass-svingel. Foeniculum ofjicinale, All. Fenkål. Fontinalis antipyretica. L. Lönke. Fragaria, L. Smultron.

— collina, Ehbh. Backsmultron. —

Backbär, Hättebär, Nejkon, Naj-kon, Smällon.

— elatior, Ehkh. Trädgårdssmultron,

Jordgubbur.

— vesca, L. Marksmultron. — Jord-

bär, Rödbär, Smockbär, Snugg-bär. Se Snytterbär.

Fraxinus excelsior, L. Ask. — Orne.

— Ornus, L. Mannaträd.

Fritillaria, L. Kronlilja.

— imperialis,L. Kejsarkronlilja, Kej-

sarkrona.

— Meleagris, L. Kungskronlilja,

Kungskrona; — Kungs-, Kungsängs-, Brädspels-, Damspelslilja. Fucus, L. Tång.

— nodosus, L. Knöltång, — Bule-

tång.

— serratus, L. Sågtång.

— vesiculosus, l. Knapptång, Klot-

tång. — Blåstång, Hauter, Höter, Slake.

Fumaria, l. Jordrök. — Gallgräs, Äkerrök, Åkersilke (Agersilke). Fumariacece, Dec. Kronsporreväxter. Funaria hygrometrica, Hedw. Väder-leksmossa.

Fur cellaria fastigiata, Huds. Kräkel.

G.

Gagea lutea, Ker. Vårlök. — Gårdlök, Kråklök, Vårfrudagslök. Galanthus nivalis, L. Snödroppe. Galbanum ofjicinale, Don. Se Galban. Galeobdolon luteum, Huds. Gulsuga. Galeopsis, l. Dån. — Korsört. — Se Åkersuga.

— versicolor, Curt. Hampdån. —

Hampnässla, Hampört, Pipdån, Pipsör, Piptå.

Galipea officinalis, Han-oock. Se An-gusturabark.

Galium, L. Måra.

— Aparine, L. Snarmåra. — Snara,

Snärjegräs, Snärpegräs, (Menni-skovän), Tina, Vattenbinda.

— boreale, L. Allmän Måra. — Let-

gräs, Letniåra.

— Mollugo, l. Hvitmåra.

— verum, L. Gulmåra. — Honungs-

gräs, H viloreda (Villoreda), Jungfru Marioe sänghalm, Klämmer-ris, Löpegräs, Mjölkysta, Släg-frid (Sligefrö), Frillogräs, Sötört, Trätogräs.

Garcinia Cambogia, Desv. Se Gummi gutta.

Gasteromycetes, Fe. Buksvampar. Geaster, Mich. Jordstjerna.

Genista, L. Ginst.

— germanica, L. Tagg-ginst.

— pilosa, L. Knutginst.

— tinctoria, L. Färgginst. — Glösen,

Prengräs. lentiana, L. Stålört. — Gentian. Söte, Sötrot. ..

— Amarella, L. Bitter Stålört, Ang-

stålört. — Jordgalla, Steckgräs, Steckelgräs, Stynggräs.

— campestris, L. Allmän Stålört,

Fältstålört. — Halsgräs, Håls' gräs, Steck-, Steckel-, Stynggräs, Oransört, Stickelblomma.

— lutea, L. Se Baggsöta.

— Pneumonanthe, L. Klockstålört.

— Höstklocka.

— purpurea, L. Adel eller Norsk

Stålört. — Baggsöta.

Gsntianece, Jtrss. Bitterväxter. Geranium, L. Näfva, Näbb. — Storknäbb, Tranhals.

— columbinum, L. Dufvefot.

—'pratense, L. Angsnäfva. — Jans-messeblomster, Midsommarsblomster.

— Robertianum, L. Stinknäfva. —

Räfpiss, Vägglusgräs.

- 'sanguineum, L. Blodnäfva. — Orm gräs.

— silvaticum, L. Skogsnäfva. — (A-

bramsrot, Bruntuppor), Gibber-gräs, Morhattar, Olsmessasko-por, Olsskopor.

Gium, l. Kummer.

— rivale, l. Fårkummer. — Brud

och Brudgum, Fårpungar, Sam-metspungar, Humleblomster, Kattballar.

— urbanum, l. Näglikekummer.

Gladiolus, L. Sabellilja.

Glaucium luteum, Scop. Möblomma. Glaux maritima, L. Strandkrypa. — Strandling.

Glechoma hederacea, l. Jordrefva.— Hostört, Tusengodt.

Globularia vulgaris, L. Berg-skrabba.

— Blåboll, (Klotblomma). Glyceria aquatica, Wahlb. Kasevia, Kasevija. — Fläjegräs, (Jette-gröe).

— fluitans, R. Bh. Mannagräs. —

(Mannagröe,Mannasvingel), Gåsgräs, Svinsvingel.

— maritima, Wahlb. (Sandgröe.) Glycyrrhiza glabra, L. Lakritsört. Gnaphalium, L. Noppa.

Goodyera repens, R. Be. Knärot. Gossypium, L. Se Bomull.

Graminece, Juss. Gräs.

Graphis, Ach. Skriftlaf.

Gratiola ofjicinalis, L. Jordgalla. Grimmia, Hedw. Raggmossa. Guajacum officinale, L. Pockenholz*

Franzosenholz.

Gymnadenia, R. Be. Brudsporre. — Brudgran, Jungfru Marice brudgran.

Gypsophila, L. Såpört. — (Fänting.)

— muralis, L. (Murört.)

— Struthium, L. Se Såpört. Gyromitra esculenta, Fe. Stenmurkla. Gy rophor a, Ach. Nafvel-laf.

— vellea, Ach. Fäll-laf.

H.

Habzelia cethiopica, Dec.1 ge peppar — aromatica, Dec. | *

Htematoxylon campechianum, L. Kam-peschträd. — Se Blå Bresilja. Halianthus peploides, Fe. Saltarv. — Strandportlak. ffalidrys siliquosa, Lyngh. Skolme. Haloscias scoticum, Fk. Strandsticka. Hebeloma, Fe. Fränskifling.Hedera Helix, L. Murgrön. — Heder, Gundelref, Olivlöf, Rind, Träd-vefla, Vinträd.

Hedysarum gyrans, L. (Dansklöfver.) Helianthemum, Tourn. Solvända. — Helgatrefaldighetsblomster. Helianthus, l. Solros. — Solblomma, Solkrona, Solsicka.

— tuberosus, l. Jordartskock. —

Jordäpple.

Helichrysum arenarium, Moench. Hedenblomster.

Helix, Fr. Vira.

Helleborus, L. Prustrot.

— niger, L. Svart Prustrot.

— viridis, l. Grön Prustrot. Helosciadium inundatum, Koch. Kärr-

floka. — Krypfloka.

Helxine, L. Se Binda.

Hepatica nobilis, Fbanok.. Till. Se Gyl-lenklöfver.

Hepaticce, Juss. Lefvermossor. Heracleum, Sphondylium,!,. Björnloka. —- Björnfioka, Björnram, Björn-stut, (Harkummil), Hundloka, Qvesgräs, Täpperot, Täpperöf. Herminium Monorchis, R.Br. Honungs-blomma. — Desmanslcnopp. Herniaria glabra, L. Knytling. — Vägört.

Hesperis, L. Nattfiol.

— matronalis, L. Allmän Nattfiol.

— Silkesblomster.

— tristis, L. Akta Nattfiol. Hieracium, l. HökfiCla. — Hökblomster, (Nackel, Nackblomster), Nolanaber.

Hierochlododorata, Wo. Myskegräs.— Myska, Amurgräs, Desmegräs, Jungfru Mariae gräs, Luktgräs, Maj gräs.

Hippomane Mancinella, L. Mancenilj-träd.

Hippophaé rhamnoides, L. Haftorn. — Finnbär.

Hippuris vulgaris, L. Ledgräs, Ledkrans.— Hästsvans, Hästrumpa, Räfrumpa, Vattengran.

Hirneola Auricula Judce, Berk. Judas-öron.

Holcus, l. Tåtel.

— lanatus, L. Luddtåtel.

— mollis, L. Vektåtel.

— Sorghum, L. Durrha, Durrhakorn,

Kafferkorn.

Holosteum umbellatum, L. Fogelarv. Hordeum, L. Korn. — Bjugg, Bygg. — Slökorn.

— distichum, L. Gumrik-korn. —

Gumrik, Gumring, Flätting.

— hexastichum, L. Himmelskorn. —

Sexradigt Korn.

— vulgare, L. Allmänt Korn. —

(Grofkorn.)

— Zeocriton, L. Skyffelkorn. — Plu-

magekorn.

Hottonia palustris, L. Blink, Vatten. blink. — V attenröllika, V attenviol.

Humulus Lupulus, L. Humle. Hyacinthus orientalis, L. Hyaciut. Hydnum, L. Taggsvamp.

Hydrocharis Morsus rance, l. Dyblad.

— Grodblad, Penningblad. Hydrocotyle vulgaris, L. Spikblad. — Jordnafle, Nafvelgräs,Nafvelört. Hydrodictyon, Roth. Vattenrysja. Hygrophorus, Fr. Vaxskifling.

— subgen. Hygrocybe, Fr. Saftskif-

ling.

Hymenogastres, Vitt. Jordäpple. ' Hymenornycetes, Fr. Hattsvampar. Hyoscyamus niger, L. Bolmört. — VildPalsternacka,(Hjernbrylla), Hönsbane.

Hypericum, L. Johannesknopp, Jo-hannesört. — J ohannesblomster, Jordhumle.

— perforatum, L. Akta Johannes-

knopp. — Hirkenpirk, Pirkum, Mansblod.

— quadrangulum, L. Fyrkantig Jo-

hannesknopp. — Blodknopp, Mansblod.

Hypnum, l. Grenmossa. Trälmossa.

— parietinum, 1.1 vg Ma.

— prohferum, L.j DOHypochceris, l. Slåtterfibla. — Fruekål. — maculata, L. Allmän Slåtterfibla. — Gullgubbar, Slåttergubbar, Slåtterkullor.

Hyssopus officinalis, L. Isop.

I.

Jberis nudicaulis, L. Se lber.

Ignatia amara, L. Se Ignatii-böna. Ilex Aquifolium, L. Krist-torn. — (Ilek.)

— paraguariensis, St. Hil. Se The-

buske.

Illiciam anisatum, L. Se Stjernanis. Impatiens Balsamina, L. Balsamin.

— Noli tangere, L. Springkorn. Imperatoria Ostruthium, L. Mästerrot. Indiyofera, L. Se Indigo.

Intybus prmmorsus, Fr. Fiblespira. Inula Helenium, L. Alant. —oAluna-rot, Elinsrot, Helenerot, Ålandsrot, Hållsrot.

— salicina, L. Kråkfötter.

Ipomoea Pur ga, Hayxe. Se Jalappa. Iris, L. Svärdslilja.

— fiorentina, L. Se Violrot.

— Pseudacorus, l. Gul Svärdslilja.

— Bocksvärd, Bäcklilja, Bäck-svärla, Flägg, Fläje, Vattenlilja.

— sibirica, L. Blå Svärdslilja. Irpex, Fr. Rörtand.

Isatis tinctoria, L. Veide.

(Isidium. Korall-laf.)

Isoétes lacustris, L. Braxengräs. — Andgräs.

IsonandraGutta,Hook. Se Gutta percha.

J.

Jacaranda, Juss. Se Jakaranda. Jasione montana, L. Monke. — Blåknappar, Blåmonke, Munkhatt. Jasminum odoratissimnm, L. Välluktande Jasmin.

Fries, Svenska växtnamnen.

Jonidium, Vent. Se Ipecacuanha. Juglans regia, L. Valnötsträd. Juncus, L. Tåg.

— articulatas,!,. Ryltåg. —Tjurgräs.

— bufonius, l. Kryptåg.

— conglomeratus, L. Knapptåg. —

Säf.

— effusus, L. Veketåg.

— filiformis, l. Trådtåg. — Trind-

gräs.

— squarrosus, L. Borsttåg. Jungermannia, L. Snigelmossa. —

(Jungermansmossa.)

Juniperus communis, L. En, Enbuske. — Se Kikbär, Orkorn.

— Sabina, L. Säfvenbom.

K.

Kobresia, Willd. Säfstarr.

Kochia hirsuta, Nolte. Luden Saltört.

(Jfr Schoberia.)

Koeleria, Peks. Tofsäxing. — (Kamgräs, Kamtåtel.)

— glauca, Dec. Blågrå Tofsäxing. Krameria triandra, Ruiz o. Payon. Se Ratanhiarot.

L.

Labiatce, adans. Sugeväxter. Lactarius, Pers. Mjölkskifling, Mjölk-sopp.

— deliciosus, (l.) Riska.

— piperatus, Scop.) ^ v

i „ > Pepparlmg.

— tarjns, Fr. J 11 °

— volemus, Fr. Brötling.

Lactuca, L. Laktuk.

— muralis, Dox. Skogslaktuk. —

Prendling.

— sativa, l. Sallatslaktuk.

— — v. capitata, L. Hufvudsallat.

— Scariola, L. Vild Laktuk.

— virosa, L. Giftig Laktuk.

11Laminaria saccharina, Lamhx. Sockertång. o

Lamium, l. Plister. — Se Akersuga.

— album, l. Hvitplister. — (Blind-

nässla), Korsnäta, Pipnässla, Akerdöer, Akerdön.

— purpureum, L. Rödplister. Lappa, Tourn. Karborre, Kardborre.

— Giktrot, Thordönsskräppa, Töflor.

Lapsana communis, L. Harkål. — Tomtört.

Larix europcea, Dec. Lärkträd. — Se Venetiansk Terpentin. Laserpitmm latifolium, L. Spenört. — Hjortrot, Tapsan.

Lathrcea Squamaria, L. Vätteros. — Fjällört, (Rylört, Liljeblads Fl. 2 uppl.) ^

Lathy rus, l. Vial.

— maritimus, Bigel. Hafsvial. —

Hafsärter, Strandärter.

— odoratus, l. Luktvial, Lnktärt.

— palustris, l. Kärrvial.

— pratensis, L. Angsvial. — Gigels-

ärt, Gräflingshö, Vedel, Vele.

— silvestris, L. Skogsvial.

Laurus nobilis, L. Lager.

Lavandula ofjicinalis, Chaix. Lavendel. Lavatera thuringiaca, L. Stockros. Lecanora cinerea, (l.) Gråstenslaf.

— hcematomma, Ach. Blodplättlaf.

— subfusca, Ach. .Bull-laf.

— tartarea, Ach. Ornlaf. — Se Bytte-

let.

— ventosa, Ach. Blåslaf.

Lecidea geographica, ach. Landkarte-laf.

Le dum palustre, L. Sqvattram, Sqväck-ra. — Getpors, Klammer-ris, Kägrabuske, (Lummer),Villpors, Vild Rosmarin.

Leguminosce, Joss. Artväxter.

Lemna, L. Andmat.—Andhafre, Pugge-mat, Vattenlins.

Leontodon autumnalis, L. Höstfibla. — Blundblomma, Mjölkblomster, Mjölkört, Smörblomma, Stadu-flur.

— hispidus, L. Se Höstfibla. Leonurus, l. Hjertstilla, Hjertsprångs-

gräs. (Lejonsvans.)

—* Cardiaca, L. Hjertstilla. — (Bonässla), Hampnässla, Asknässla, Asknäta.

Lepidium, l. Krasse.

— campestre, R. Br. Fältkrasse. —

Salomons ljusstake, Stillfrö.

— latifolium, l. Bitterkrasse. —

Bittersalsa, (Bredkrasse).

— ruderale, L. Gatkrasse. — So-

krasse, Vallkrasse.

— sativum, L. Allmän Krasse. Lepigonum, Fr. Fjällnarf. — Nörel.

(Lepraria, Aoh. Mjöl-laf.)

Lepturus, R. Br. Ormax.

Leucobryum glaucum, Hampe. Svallmossa.

Leucojum, l. Klocklilja.

— vernum,L. Snöklocka.—Vårhvita. Levisticum officinale, Koch. Libsticka. Libanotis montana, All. Säfferot. Lichenes pyrenocarpi. Kärnlafvar. Ligustrum vulgare, L. Liguster. —

Prentebär.

Liliacece, Dec. Liljeväxter. — Se Lökväxter.

Lilium, l. Lilja.

— bulbiferum, L. Brandgul Lilja.

— candidum, L. Hvit Lilja.

— Martagon, L. Kroll-lilja. Limosella aquatica, L. Afjebrodd. —

Dyplanta.

Linaria, Todrn. Sporreblomma.

— vulgaris, Mill. Flugsporreblom-

ma. — Flugblomster, (Fluglin), Brudljus, Kalatänder, Lingräs, Linört, Solgräs.

Linncea borealis, l. Linnea, Linnés-ört. —Anisblomster, Jordkrona, Benvärksgräs, Giktgräs, Torr-värksgräs, Hvita Klockor, j\Io-bjälla, Myrtåger, Skogsmysk,Rohaltgräs, Stighåltgräs, Vind-(Vinn)gräs.

Linosyris vulgaris, Dec. Gullborste. Linum usitatissimum, L. Lin. — Hör.

Knöple. Tonad.

Liriodendron tulipiferum, L. Tulpanträd.

Listera, R. Br. Tveblad.

Lithospermum, l. Stenfrö. — Glansfrö, Perlgräs.

— arvense, l. Horleta, Sminkrot. Littorella lacustris, L. Strandpryl. Lobelia Dortmanna, L. Notblomster. Lolium, L. Repe.

— Linicola, Son-d. Linrepe.

— perenne, L. Allmänt Repe, Ren-

repe. — Rajgräs.

— temulentum, L. Dårrepe. —Losme,

. Skäde, Svemmel, Uäringsgräs, Näringsgräs, Vildpesa.

Lonicera, L. Try.

— ccerulea, L. Blåtry.

—Caprifolium, L. Caprifolium. — Pukaris.

— Periclymenum, L. Vrivendel,

Svensk Caprifolium. — Viren-bom, Vrivångliträd, Käringtand, Matledsqvistar, Nattfiol.

— Xylosteum, L. Allmän Try. —

(Benved), Hårdved, (Rosenbenved, Rosentry).

Lotus corniculatus, L. Gigelsärt. — Gulhane, Göksmör, Kattklor, Kä- ; ringtand.

Lunaria, L. Månfiol.

Lupinus, l. Vargböna. Lupin.

Luzula, Dec. Fryle. — Harbrodd. Lychnis Flos cuculi, L. Gökblomma. — Gökblomster.

Lycogala, Mioh. Gorbilla.

Lycoperdinei, Fr. Röksvampar. — Blindmjöl, Blindsvamp. Lycoperdon, Tourn. Fessopp.—Käring-fis, Käringrök.

Lycopodium, L. Lummer.

— annotinum, L. Reflummer. — Kalf-

refvor, Refgräs, Vispmossa. |

Lycopodium clavatum, L. Mattlumjner. — Kalfrefvor, Mattgräs, Refgräs, Vispmossa. — Lumrik, Maskmjöl, Nicht, Pigekrut.

— complanatum, L. Jemna.

— Selago, l. Luslummer. — Lopp-

gräs, Lusgräs.

Lycopus europmus, L. Strandklo. —' Vattenandorn.

Lysimachia, L. Videört.

— Nummularia, L. Penningört.

— vulgaris, l. Allmän Videört. —

Gullspira, (Lysblomster). Lythrum Salicaria, L. Fackelros. —Fackelblomster, Fackelört, Strandblomster.

M.

Maclura tinctoria, Dox. Se Gelbholz, Gulholz. — Gul Bresilja. Malachium aquaticum, Fr. Vattenarv. Malaxis, Sw. (Jfr Sturmia.) Myggblomma.

Malva, L. Kattost.

— Alcea, l. Rosenkattost. — Blek-

kattost. (Jfr Stockros.)

— borealis, Wallm. Liten Kattost.

— moschata, l. Desmekattost, Des-

ma, Desmeros. (Jfr Stockros.)

— silvestris, L. Röd Kattost.

— vulgaris, Fe. Allmän Kattost. Malvacece, Juss. Kattostväxter. Manihot utilissima, Pohl. Se Maniok,

Tapioka.

Maranta arundinacea, L. Se Arowrot. Marchantia, L. Jordlunga. (Marchants-mossa. — Elfnäfver.) Marrubium vulgare, L. Kransborre.— Hvitandorn, Stjelkborre. Matricaria Chamomilla, L. Kamill-blomster, Kamillblomma. — Sötblomster, Sötkullor, Söt-tuppor, Sötört, (Gårdblomster), Hvitört

o. s.v., Hvitatäfva, Kalablomster, Kommenteblomster, Luk-t-tup-por, (Munkskalle).Matricaria inodora, L. Se Baldersbrå.

— Parthenium, L. Se Mattram. Jfr

Battram.

Matthiola incana, R. Br. Löfkoja. — Lackfiol. Jfr Gyllenlack. Medicago, L. Smäre. — Käringtand.

— falcata, l. Fodersmäre, Svensk

Smäre. — Kosmör, Linnés höfrö, Ljungpinnar, Rast, Refgräs.

— sativa, l. Blåsmäre. — Lucern,

Luzem.

Melaleuca Leucadendrum, l. Se Ca-jeputolja.

Melampyrum, L. Kovall. — Skepling.

— arvense, L. Akerkovall. — Ko-

hvete, Korp, Korphvete, Puk-hvete, Skälle.

— cristatum, l. Korskovall. — Kors-

ört.

— nemorosum, L. Lundkovall. —

Amört, Landsknektar, Svenske militärer, Natt och dag.

— pratense, L. Angskovall. — Ek-

suga, Ekört, Hultasuga, Mjella, Hultamjella, Mjölkvial, Nyckelgräs, Oragräs, Orragräs, Orengräs, (Ko-,' Korp-, Pukhvete).

— silvaticum, L. Skogskovall. — Ek-

ört.

Melandrium, Roehl. Klintblära.

Melia Azedarach, L. Se Zederack. Melica, L. Slokgräs.

— ciliata, L. Grusslok.

— nutans, L. Bergslok.

— uniflora, Retz. Lundslok. Melilotus, (l.) A mur. — Melilot, Ho-

nuugsklöfver, Honungsblomster, Honungsgräs.

Melissa, L. Se Hjertansfröjd.

— officinalis, L. Citronmeliss. Menispermum Cocculus, L. Se Kokel-

kärnar.

Mentha, L. Mvnta.

— arvensis, l. Akermynta. — Horsa-

mynta.

— aquatica, L. Hästmynta.

— — v. subsativa, Fk. Vild Hjer-

tansfröjd.

Mentha crispa, L. Krusmvnta.

— gentilis, L. Trädgårdsmynta.

— piperita, L. Pepparmynta.

— Pulegium, L. (Poleja.)

— sativa, L. Myskmynta. — Hjer-

tansfröjd.

— silvestris, L. Grå Mynta.

— viridis, l. Grön Mynta.

Menyanthes trifoliata, L. Bläcken. — Bockblad, Getblad, Getklofving, Getklöfver, Getkål, Korsbläcker, Saltbläcker, Kråkfötter, Munkkål, Räfblad, TorskbUd, Torskblomma, Vattenklöfver, Vatten-väpling.

Mercurialis perennis, L. Bingel. Merulius, (hall.) Träfrätare.

— lacrymans, (avulf.) Svamp i hus.

— Golfsvamp, Hussvamp. Mesembryanthemum crystallinum, L. Isört.

Mespilus canadensis, L.l ,

— germanica, L. f * ‘ Milium effusum, L. Hässlebrodd. —

Amurgräs, Luktgräs.

Mimosa pudica, L.l Känselblomma,

— sensitiva, L. f Sensitiva. Mnium, l. Stjernmossa.

Molinia, Schrank. Jfr Sötgräs. Momordica Balsamina, L. Se Balsamäpple.

Moneses uniflora, (l.) Salisb. Ögonljus, Ögonsjukegräs. jl/oraocotyZedcmeee.Etthjertbladsväxter. Monotropa Hypopitys, L. Tallört. — Lungört.

Montia fontana, L. Källelunk. — (Kallgräs.)

Morchella esculenta, Pebs. Murkla. Morus alba, L. Hvitt Mulbärsträd.

— nigra, L. Svart Mulbärsträd. Mucor, Mich. Mögel. — Skimmcl. Mulgedium, Cass. Tolta. — Tort, Torta. Musa fyaradisiaca, L. Pisang.

— Sapientum, l. Banan, Bananas.—

Paradisfikon.

Muscari botryoidcs, Mill. Perldrufva. — (Drufhyacint, Perlhyacint.)Musci, L. Mossor. „

Myosotis, L. Ogonblomma. — (Älskling.) Fansögon, Jungfru Mariae ögon, Huggorm sört.

— palustris, Roth. Skön Ögonblom-

ma, Förgät-mig-ej.

Myosurus minimus, L. Mustippa, Mus-rumpa.

Myrica cerifera, L. Vaxbuske.

— Gale, l. Pors. — Skogshumle,

Knagel, (Körning),Villsqvattram. Myricaria germanica, Desv. Klådris.— Indalsris, Vild Cypress. Myriophyllum, L. Vattenslinga. — Tusenblad.

Myristica moschata, Thdnb. Muskot-träd.

Myrospermum peruiferum,

Dec.

— toluiferum, Rioh.

Afyrrhis odorata, Scop. Spansk Körfvel. Myrtus communis, L. Myrten.

N.

Najas, L. Najas, Nateserf. — (Jfr Hafshår.)

Narcissece, Juss. Narciss växter. Narcissus, l. Narciss.

— Jonquilla, L. Jonqvill.

— poéticus, i,. Hvit Narciss, Pingst-

lilja.

— Pseudonarcissus, l. Gul Narciss,

Påsklilja.

— Tazetta^L. Tazett.

Nardostachys Jatamansi, Dec. Nardus. Nardus stricta, L. Stagg. — Elgborst,

Finnborst, Finnskägg, Hära, Kaff-skägg, Kalfskägg,.. Lapphår, So-stagg, Svinborst, Angborst. Narthecium ossifragum, (l.) Strandlilja. — Jfr Iglegräs, Ilagräs. Nasturtium amphibium, r. Br. Vattensenap.

— Armoracia, Fb. Pepparrot.

— officinale, r. Br. Källkrasse. —

Vattenkrasse.

Nasturtium silvestre, r. Br. Vattensenap.

Naumburgia thyrsiflora, (l.) Reich. Topplösa.

Nemece, Fr. Groddtrådsväxter.

Nemopkila, Bart. Kärleksblomma.

Neottia Nidus avis, (l.) Nästrot.

Nepeta Cataria, L. Kattmynla. (Näfta). — Kattleka, Kattlusta, Lösse-gräs, (Nyttegräs), Tusengodt.

Nephroma arcticum, Ach. Jettelaf. — Jettebröd.

Nerium Oleander, L. Se Oleander. — (Rosenpil, Roslager.)

Neslia paniculata, Desv. Korndodra.

Nicotiana, L. Tobak.

— rustica, L. Bondtobak.

— T abacum, L. Allmän Tobak.

Nigella damascena, L. Jungfrun i det

gröna. Jungfrukorg.

— sativa, L. Se Svartkummin.

Nigritella angustifolia, Rich. Brunkulla. — Brunstolar.

Nitella, ag. Slinke, Vattenslinke.

Nostoc commune, Vauch. Skyfall. — Trollspy.

Nuphar luteum, Sm. Neckblad, Neck-blomster. — Läblad, Lä(de)rblad, Sjöblad, Sköldblad, Vämblad.— Akanna.

Nymphcea alba, L. Neckros. — Bäckblomma, Bäckros, Vattenlilja, (Vattentulpan). — Sjöållon, Akanna.

— Lotus, l. Lotusblomma.

Nymphceacece, Deo. Hästskoblad.

O.

Ocotea Puchury, Mabt. Se Kryddböna. Octaviana variegata, Vm. Ekorrsvamp. Ocymum Basilicum, L. Basilik. Odontites, Pers. Rödkulla.

(Enantlie Phellandrium, Lam. Stäkra.

— Kaxstäkra, (Ranke). (Enothera biennis, L. Gulltraf. — (Gul Nattfiol, Gul Rapunzel.)

Balsam-

träd.0'idium Tuckeri, Berk. Se Mjöldagg. Olea europcea, L. Oliv, Olivbuske, Oljoträd. — Oleaster. Onagrarice, Juss. Kroppväxter. Onobrychis sativa, Lam. Helghö. Ononis, l. Stallört.

— arvensis, L. Akerstallört. —Horsa-

gräs, Lievarg, Ljungpinnar, Rast, (Taggpuke), Vargbasse.

— hircina, Jacq. Stinkstallört. —

Karbas, Räfblomster.

Onopordon Acanthiurn, L. Tistelborre. — Bomullstistel, (Sempertin), Tistron.

Onygena, Pers. Hofsvamp. Opegrapha, Ach. Skriftlaf. Ophioglossum, L. Läketunga. — Orm-skallrebräken, Ormtunga. Ophrys Monorchis, L. Se Desmans-Ofris.

— Myodes, (l.) Flugblomma. —

(Ofris.)

Opuntia coccinellifera, Dec. Nopal. Orchidece, L. Nosseväxter.

Orchis, l. Nyckelblomster. — (Yxne.)

— maculata, L. Fläckigt Nyckel-

blomster. — Djefvulens hand, Guds hand, Herrans hand, Handknopp, Johannesnycklar, Petri nycklar, Jungfru Mariae bröst, J. M. förkläde, J. M. hand, J. M. rock.

— mascula, l. Se Salep, Spansk ryt-

tare.

— Morio, l. Se Salep.

— ustulata, l, Svedt Nyckelblom-

ster. — Krutbrännare. Origanum Majorana, L. Mejram.

— vulgare, L. Konig, Koning. —

Frimodig, Konungsgräs, Märr-mynta, (Dosta).

Ornithogalum, L. Stjernlök. — Hvita Dufvor.

— nutans, L. Aftonstjerna.

— umbellatum, l. Morgonstjerna. Ornithopus, L. Klovicka.

— ebracteatus, Beot. Seradella.

— perpusillus, l. Fogelklovicka.

Orobanche, L. Suyltrot.

Orobus, l. Vippärt. — (Gasse.)

— niger, L. Svart Vippärt.

— tuberosus, L. Knvlvippärt. —

Gubbtänder, Gökmat.

— vernus, L. Vårvippärt. — Kråk-

ärt.

Oryza sativa, L. Ris.

Oscillatoria, Vauch. Stadun.

Osmunda regalis, L. Safjabräken. — Safsabuske, Runarot.

Oxalis Acetosella, l. Harsyra. — Gökmat, Göksyra, Harväpling, Sur-klöfver, Syrsälta,Syrsälting,Vår-hane.

Oxyria digyna, (l.) Fjellsyra. Oxytropis, Dec. Kloärt.

P.

Pceonia officinalis, Retz. Pion.

Palma, Atjbl. Palm, Palmträd.

Panax Ginseng. Se Ginseng.

Panicum miliaceum, l. Hirs.

Papaver, L. Valmo, Valmoge. — Fallblomster. o

— Argemone, L.oSpikvalmo.—1 Aker-

— dubium, L. Akervalmo. —J silke.

— Rhoeas, L. Kornvalmo.

— somniferum, L. Akta Valmo. Papilionacece, l. Artväxter. Parietaria officinalis, L. Blidnässla.

— Väggört.

Paris quadrifolia, b. Ormbär. — Fans onda bett, Hållbär, Korsört,Trollbär.

Parmelia centrifuga, (l.) Vinterlaf.

— conspersa, Ach. Pricklaf.

— olivacea, ach. Olivlaf.

— omphalodes, Ach. Brun Letlaf. —

(Nafvel-laf.)

— parietina, ach. Gull-laf. — Väsra:-

laf.

— physodes, Ach. Qveslaf.

— saxatilis, Ach. Letlaf. — Färg-

mossa, Letmossa, Stenmossa.Parnassia palustris, L. Visil, Hvit I Visil. — Hjertblad, Hårnacker, Jungfru Mariae hjerta, Slåtter-blomster.

Passifiora caerulea, L. Passionsblomma. — Korsblomma, Kristi korsblomma.

Pastinaca sativa, L. Palsternacka. Paxillus involutus, L. Pluggskifling, Pluggsvamp.

Pedicularis, l. Frier. —Lusgräs. (Staf.) — palustris, L. Kärrfrier. — Jern-ört, Kallgräs, (Ledgräs), Gräsvarg, Lievarg, Skomakarskägg.

—r Sceptrum Carolinum, Rudb., l. Kungsspira, Kung Carls spira.

— Myrkong.

- silvatica, L. Skogsfrier. — Granfrier, Grangräs, Granvarg, Granört.

Pelargonium, Hebit. Pelargonie. Jfr * Geranium.

Peltigera, avilld. Sköldlaf.

— aphthosa, (l.) Torsklaf. — Elf-

näfver.

Penicillium, Link. Mögel.

Pentadesma butyraica, R. Be. Smörträd. Peplis Portula, L. Rödlonke$

Persea Cassia, Spk. Kasia, Kasielager. Personatas, L. Skeplingsväxter. .

Petasites frigida, Fk. Skråp, Skräppa.

— officinalis, Mokn-cu. Pestilensrot,

Pestört.

Petroselinum sativum, Hoffm. Persilja.

— Kruspersilja, Rotpersilja. Peucedailumpalustre, Moench. Mossrot.

— Finsk Ingefära. (Mjölkrot.) Peziza, l. Skålsvamp. — Skålbild. Phaca frigida, L. Fjellvicka.

Phalaris canariensis, L. Kanariegräs. Phallus impudicus, L. Stinksvamp. —

Trollägg.

Phascum, l. (Jordmossa.)

Phaseolus, l. Turkisk Böna, Sabel-böna. — Störböna.

— nanus, L. Krvpböna.

Philadelphus coronarius, L. Schersmin. Phleum, L. Kampegräs. Kämpegräs.

Phleum phalaroid.es, Koel. Flenkampe.

— pratense, L. Angskampe. — Ti-

motej.

Phoenix dactylifera, l. Dadelpalm. Phragmites communis, Tri*. Vass, Skärvass. — Kase, Kers, Strandrör. Phyllerium, Fe. Bladludd. Phyllocactus phyllanihoides, Dec. Se Vingblomma.

Phyllodoce ccerulea, (l.) Fjell-ljung. Phy salis Alkekengi, L. Se Judekirs. Physcia ciliaris, Fp.. Hårlaf. Physostigma venenosum, Balfour. Se • Calabar.

Phyteuma, L. Se Rapunzel.

Picris hieracioides, L. Bittermjölke.— Snoktistel.

Pilosella, fe. Musfibla. — Musöron, Hundfötter.

Pilularia globulifera, L. Furgräs. — Kloting.

Pimpinella Anisum, L. Anis.

— Saxifraga, L. Änganis. — All-

botsrot, Bockrot, Amört. Pinguicula vulgaris, L. Tätört. — Tätgräs, Tätnacke, Fetgräs, Fetnacke, Fetört, Kråkört, Sätgräs, Sätört, Vipefett, Vipegräs.

Pinus canadensis, l. Kanadagran, se Kanadabalsam.

— Cedrus, l. Ceder.

— Cembra,L. Se Ungersk Terpentin.

— Pinea, L. Pinie.

— silvestris, l. Fur, Fura, Tall. Piper, L. Peppar. — Hvit-, Svart-,

Lång-, Svartpeppar.

— Betle, l. Se Betel.

— Cubeba, l. fil. Se Kobeber, Ku-

beber.

Pistacia Lentiscus, L. Se Mastix.

— Terebinthus, L.l Se Cyprisk Ter— vera, L. .. j pentin.

Pisum, L. Ärt, Ärta.

— arvense, L. Åkerärt.

— maritimum, L. Se Hafsvial.

— sativum, L. Allmän Ärt. — Kant-,

Krans-,. Kron-, Sabel-, Socker-, Spritärt.Plantago, L. Groblad.

— Coronopus, l. Flikigt Groblad.—

Kråkfötter.

— lanceolata, L. Spetsgroblad.

— major, L. Allmänt Groblad. —

Dragblad, Läkeblad, Läkeblacka, Vägbreda.

— maritima, L. Sutt, Suttgroblad.

— media, l. Kämpegroblad. — Käm-

par, Slåsskämpar.

— Psyllium, L. Loppfrögräs, se un-

der Loppgräs.

Platanthera, Rich. Nosserot. — Midsommarsblomster, Nattfiol; Oxgräs, Ståndpes, Ståndpers, Yxne-pes.

Pleurospermum austriacum, Hoffm.

Slöke, Slökesticka.

Poa', L. Gröe.

— angustifolia, L. Slåttergröe.

— annua, L. Hvitgröe. — Gårdgräs,

Trampgräs.

— compressa, L. Berggröe.

— nemoralis, L. Lundgröe. ..

— pratensis, L. Slåttergröe. Angs-

gröe.

Polemonium caeruleum, L. Blåljus. — Blå Riddare, Blågull. Kosjuss. Polyanthes tuberosa, L. Tuberos. Polygala, l. Jungfrulin. — Fogelört, Jungfru Mariae hampa, hör m. fl., Mjölköka.

— Senega, L. Se Senegarot. Polygonatum, Tourn. Rams. — Bockrams, Getrams, Bockblad, Salo-mons sigill.

Polygoneae, Odss. Slideknäväxter. ' Polygonum amphibium, L. Vattenpilört.

— aviculare, l. Fogelört. — Gård-

gräs, Trampgräs, (Trampnäfva), Vägört.

— Bistorta, l. Akta Ormrot.—(Orm-

näfva), Ormört. o

— Convolvulus, L. Akerbinda. —

Snoddergräs, Vevling, Vävling.

— dumetortim, L. Löfbinda.

— Hydropiper, l. Brännande Pil-

ört. — Bitterblad, (Bitternäfva),

Bränna, Brudtvål, Jungfrutvål, Loppgräs, Vattenpeppar. Polygonum lapathifolium, l. Rockor,. Ryklor.

— Persicaria, L. Mild Pilört. —

Rödknä, Rödknäa, (Röknäfva).

— viviparum, l. Liten Ormrot. —

Höfrö, Mortåg, Myrtåg, Svinrot. Polypodium, l. Stensöta. — Sötbräken.

— Dryopteris, L. Ekebräken. —

Skogslöper.

— Phegopteris, L. Hultabräken. —

Träjon.

— vulgare, L. Stensöta. — Bergsöta,.

Kariserot (Lakritsrot). Polyporus, Fr. Ticka.

— betulinus,Yn. Björkticka. — Kork-

sopp, Nåldyna.

— confluens, Fr. Tufvig Ticka, Tuf-

ticka.

— fomentarius, Fr. Fnöskticka,.

Fnösksvamp. — Tundersvamp.

— frondosus, Fr. Yppig Ticka.

— gigantens, Fr. Jetteticka.

— ovinus, Fr. Fårticka.

— squamosus, Fr. Fjällticka.

— sulfureus, Fr. Svafvelgul Ticka. Polysiphonia, Ag. Hafssilke. Polytriclium commune, L. Björnmossa.

— Dufråg, Gucknråg, Gökråg, Guckulin,Kråkbjugg,Kråkhveter Kråkkorn, Sopmossa,Viskmossa, Vispmossa.

Pomacece, L. Kärnfruktträd.

Populus, L. Poppel.

— alba, l. Silfverpoppel. Hvitpop-

pel.

— balsamifera, l. Balsampoppel.

— nigra, L. Svartpoppel. — Poppel-

pil. Flugträd.

— pyramidalis, Roz. Pyramidpoppel.

— tremula, L. Asp.

Portulaca oleracea, L. Portulak. Potamogeton, L. Nate.

— gramineus, L. Gräsnate.

— lucens, l. Grofnate.

— natans, h. Gäddnate. — Abborr-

nate.Potamogeton pectinatus, L. Borstnate.

— per foliatus, L. Alnate.

— rufescens, Schkad. Abbornnate. — • (Abborrgräs.)

Polentilla, L. Fingerört.

— anserina, L. Silfverört.— Gåsört,

(Gåsgräs), Nippramsgräs.

— argentea, l. Femfingerört, Silfver-

fingerört.

— fruticosa, L. Tok.

— reptans, L. Refvig Fingerört.

— Tormentilla, Neck. Blodrot. —

Rödrot, (Tormentill).

— verna, l. Vårfingerört.

Poterium Sanguisorba, l. Pimpinell.

— Bibinell.

Prenanthes, L. Se Prendling. Primula, L. Hvifva, Vifva.

— Auricula, L. Aurikel, Aurikel-. hvifva. — Hanekam.

— farinosa, L. Maj hvifva. — Jung-

fru Mariae blomma, Lärkblom-ster, Majblomster, Melblomster, • Svalblomster.

— veris, l. Gulhvifva, Gullhvifva. —

Gökblomma, Himmelsnycklar, Jungfru Mariae nycklar, Nyckelblomma, Kattstöflar, Käringtand, (Majnyckel), Oxlägg, (Yxlägg), Oxlägga, Sempertuppa. Primulacece, Vent. Hvifveväxter. Proteacece, Juss. Silfverträd.

Prunella vulgaris, L. Brunört. Brun-tuppor. — Jordhumle, Skogshumle (?), Käringrock.

Prunus, L. Slån.

— Armeniaca, L. Aprikos.

— domestica, L. Plommonträd.

— insititia, l. Krikonträd. — Tysk

Slån.

— spinosa, l. Slån. — Stärkebärs-

buske. Körne. — Stärkebär. Pteris aquilina, L. Bräken, Örnbräken.

— Enstabb, Enstapel, Getstabb, Ormris.

Pterocarpus Draco, L. Se Drakblod.

— santalinus, L. pil. Se Sandelträ. Puccinia Graminis, Pers. Påfälle.

Pulicaria vidgaris, g^ktn. Loppört. — Brudgumpors.

Pulmonaria, L. Lungört.

Pulsatilla, Mill. Vippa.

— pratensis, Mill. Fältvippa.

— vernalis, Mill. Movippa. — Ljung-

snöre, Tjälablomma, Tjälatuppa.

— vulgaris, Mill. Backvippa. Back-

sippa. — Gökskälla, Göksnöre, Oxöron.

Punica Granatum, L. Granatträd. Pyrenomycetes, Fb. Kärnsvampar. Pyrethrum Parthenium, Sm. Battram, Berthram. Jfr Mattram.

— roseum, Bieb. Se Insektpulver. Pyrola, l. Vintergröna.

Pyrus communis, L. Päronträd. — Päron. Bergamot. Stenpäron.

— Cydonia, l. Qvittenträd.

— Malus, l. Apel, Appleträd, (A-

bull). — Skogsapel: Beskapel, Surapel. —Apple. Astrakan.Vax-äpple.

Q.

Quassia amara, l. Se Qvassia. Quercus coccifera, l. Se Skarlakan s-ek.

— liex, l. Jernek, Stenek.

— Robur, l. Ek. — Akarne, Allon.

— Suber, l. Korkek, se Kork.

R.

Racomitrium, Bkid. ^aggmossa. Radiola millegrana, s.m. Jordknöple. Ramalina, Aoh. Brosklaf. Ranunculaceas, Juss. Ranunkulaceer. Ranunculus, L. Solöga. — Ranunkel.

— acris, L. Allmänt Solöga. — Gull-

skålar, Majblomster, Midsommarsblomster, Smörblomster, Smörört. o

— arvensis, L. Akersolöga.

— bulbosus, l. Knylsolöga. — Sol-

hvifva, Solvisa.Ranunculus Flammula, L. Ältgräs. — Iktegräs, Värkört. Källelunk.

— Lingua, L. Vattensolöga, Amöja.

— repens, h. Refvigt Solöga. — Gnl

Tusenskön. Refgräs, Vattenrots-blomster.

— sceleratus, l. Blåseranunkel. Eaphamis, L. Rättika. o

— Raphanistrum, L. Akerrättika. —

Rocka. Krampfrö.

— sativus, L. Trädgårdsrättika. —

Radis, Radisa, Rädisa.

Reseda Luteola, L. Vau.

— odorata, L. Reseda.

Rhamnus catharticus, L. Vägtorn. —

Varetorn, Vigeltorn, Virretorn, Getapel, Getbark, Kråktorn, Krä-ketorn, Letteträd, Ormbärsträd, Valbork.

— Frangula,Jj. Brake, Brakved. Trö-

ske. — Brågon, Bråke, Bråkbuske, Gulbark, Sprakved, Svartal. Rheum, l. Rhabarber.

— palmatum, L. Akta Rhabarber.

— Rhaponticum, l. ' Matrhabarber. Rhinanthus Crista galli, L. Höskallra.

Angskallra. — Göingebvxor, Hanekam, Tuppkam, Kattstöflar, Penninggräs, Skallergräs, Skälle. Rhizina, Pr. Trådrotsvamp (se Trådrot).

Rhizophorece, R. Bk. Se Mangrovesko-gar.

Rhodiola rosea, L. Rosenrot. Rhododendron, l. Alpros. — Rosenträd.

— lapponicum, wc. Lapsk Alpros. Rhodymenia, Gekv. Söl.

Rhus Coriaria, l. Se Sumak.

— Cotinus, l. Se Fustelholz. Rhynchospora, vAHl.]

— alba, Vahl. > Mvrag.

— fusca, Vahl. J Ribes, l. Ribs, (Risp).

— alpinum, i„. Måbärsbuske. — Må-

bär. Degbär, Kalfbär, Kungshär.

— Grossularia, L. Krusbärsbuske.

Ribes nigrum, l. Svarta Vinbär. — Distron, Tistron, Solbär.

— rubrum, l. Röda Vinbär. — Obär,

Öbär, Ölbär. .

— Uva crispa, L. Stickelbärsbuske. Riccia, l. Jordstråla.

Richardsonia, Kunth. Se lpecacuanha. Ricinus, L. Se Kurbits.

— communis, L. Ricin.

— Mappa, L. Duk-ricin.

Rivularia, Roth. Vattenkula.

Robinia Pseud-acacia, l. Akasieträd.

Se Artbuske.

Roccella, Dec. Orseljlaf. — Se Orselj. Roestelia cornuta, Ehbh. Rönnpensel-rost.

— penicillata, Eb. Penselrost.

Rosa. l. Nyponbuske, Törne, Törnbuske. Törnros, Trädros. — Se Kanelros, Mossros.

— canina, L. Nyponbuske. — Vinter-

nypon. — Körne, Nypetorn. — Nypon. Göpon, Juglon. — Sömntorn.

— centifolia, l. Provinsros.

— cinnamomea, L. Smörnypon.

— damascena, Ait. Månadsros.

— gallica, L. Attikros.

— indica, L. Theros.

— mollissima, v,'illd. Sommarnypou.

— rubiginosa, L. Lukttörne.—Engel-

torn, Neglantyr.

Rosmarinus officinalis, L. Rosmarin.

— silvestris. Vild Rosmarin (Sqvatt-

ram).

Rubia tinctorum, L. Krapp.

Rubiacece, Juss. Måraväxter.

Rubus, L. Hallon. o

— arcticus, l. Vikon. Åkerbär. —

Byttbär, Jungfru Marioe bär.

— ccesius, l. Blåhallon. — Käring-

tarmar, Ljungpinnar. — Kalf-hjortron, Käringbär, Käringhallon, Psalmbär, Skottlnfva.

— castoreus, l^st. Bäfverbär.

— Ckamcemorus.L. Hjortron. — Jal-

bär, Molter, Multer, Snotter, Snytterbär (?).Rubus fruticosus, L. Björnbärsbuske. Björnbär, (Brumbär), Björnhallon.

— idceus, l. Allmän Hallonbuske.

Hallon. — Bram-, Bring-, Brinn-, Brom-, Brum-, Bränn-, Fall-, Fäll-, Hind-, Hing-, Hinn-, Ullbär. Åkerbär.

— plicatys, aveihe. Se under Käring-

bär.

— saxatilis, l. Stenhallon. — Sten-

bär, Jungfru Marise bär,Klasbär, Kobär, Tågbär. Klason, Koddon.

— suberectus, Anders. Se under Kä-

ringbär.

Rumex, l. Syra.

— Acetosa, l. Angsyra. — Harfot.

— Acetosella, l. Kråksyra, Bergsyra.

— Svinsyra.

— crispus, L. Krussyra. —(Skräppa).

— ' domestictis, Hartm. Skräppesyra.

— Skräppa.

— Hippolapathum, Fk. Hästsyra. — . Tjerp, Tjerprot.

— Hydrolapathum, Huds. Vattensyra.

Dynaskräppa.

— maritimus, l. Hafssyra.

— Patientia, L. Patientia.

Ruppia, l. Hårnate.

Ruscus aculeatus^L. (Mustörne.) Russula, Fr. Kremla.

Ruta graveolens, L. Vinruta.

. s.

Saccharum officinarum, L. Sockerrör. Sagina, l. Hönsbet, Hönsgräs. Sagittaria sagittifolia, L. Skäkteblad. Sagus Rumphii, Willd. Sagopalm (se Sagogryn).

Salicornia herbacea, L. Glasört. Salix, l. Pil, Pilträd, Sälg, Vide, Vira.

— acutifolia, avh.ld. Daggpil.

— alba, L. Hvitpil.

— amygdalina, L. Mandelpil. —

(Bandpil.)

Salix angustifolia, Fr. Marvide.

— aurita, l. Bandvide.

— babylonica, l. Sörjande Pil, Ba-

bylonisk Pil. — Tårpil.

— bicolor, Fk. Gulvide.

— caprea,L. Sälg.—Sall,SäId, Sälle.

— cinerea, L. Gråvide.

— fragilis, L. Knäekepil.

— lanceolata, Fr. Holländsk Band-

pil.

— laurina, Sm. Lagervide.

— nigricans, Sm. Grönvide.

— pentandra, l. Jolster, Jolsterpil.

— Halster, Hilster, Hjelster, lister, Juster, Vekare, Vilster.

— pruinosa, Wesdl. Daggpil.

— purpurea, l. Rödvira. — Videvier.

— repens, L. Jordvide, Krypvide.—

Lievarg.

— rosmarinifolia, L. Rosmarinvide.

— undulata, Ehrh. Gul Bandpil.

— viminalis, l. Korgpil. — Tysk

Bandpil.

— viridis, Fr. Grönpil.

Salsola Kali, l. Sodaört. — (Salsel.) Salvia, l. Salvia. „

— ofjicinalis, L. Äkta Salvia.

— pratensis, l. Angsalvia.

— Sclarcea, L. (Sclarcea vulgaris,

Mill.) Se Skarlakansgräs. Sambucus, l. Hyll.

— Ebulus, L. Sommarhyll. — Manna-, ‚blod, Danskablod. — Attiksbär.

— nigra, l. Fläder, Fläderhyll. —

Fulbom.

Samolus Valerandi,L. Punga.—Samos-ört, Samol.

Sanguisorba ofjicinalis, L. Blodstilla, Blodtopp.

Sanicula europcea, l. Sårläka. — (Läkeört.)

Santalum album, L. Sandelträd. Sapindus Saponaria, L. Såpträd. (Saponaria ofjicinalis, L. Såpnäglika. Sarcopodium avenaceum, Fr. Hafre-hatt. -Sargassum vulgare, Ag. Se Gräshafvet.

— (Hafsgräs.)Sassafras officinalis, Nees. Sassafras. Satureja hortensis, L. Safver.—Kyndel. Satyrium, L. Se Satyrört.

Saussurea alpina, Deo. Fjellskära. Saxifraga, L. Bräcka.

— Cotyledon, l. Bergbräcka. — Berg-

dusk.

— granulata, L. Knylbräcka. —Anis-

ros, Hållsknoppar, Lärftsblom-ma, Midsommarsblomster.

— Hirculus, l. Myrbräcka.

— oppositifolia, L. Stenbräcka. Scabiosa, l. Väddo. — Knappar.

— arvensis, L. Akervädd. — Brud-

gumsknappar.

— Columbaria, L. Stjernvädd. —

Fältvädd. #>

— succisa, L. Knappvädd. — Ang-

vädd. Blåhattar, Blåknappar, Båtsmän, (Djefvulsbett). Scandix Cerefolium,Jj. Svensk Körfvel.

— Pecten, l. Nålkörfvel. — Jungfru-

kam.

Sceptrum Carolinum, se Pedicularis. Schedonorus, p. Beauv. Svingel-losta.

— inermis, p. Beauv. Fodersvingel-

losta.

Scheuchzeria palustris, L. Kallgräs. Schizophyllum, Pb. Klyftsvamp, se Klyfblad.

Schoberia maritima, c. A. Mey. Glatt Saltört. (Jfr Kochia.)

Schoenus,* L. Knappag.

Scilla, l. Blåstjerna.— Stjernhyacint.

— italica, L. »

— maritima, L. Hafslök.

Scirpus, l. Säf.

— ccespitosus, l. Ramme. — Mossa-

tof.

— lacustris, l. Sjösäf. — Kolvass.

— maritimus, L. Hafssäf.

— silvaticus, l. Skogssäf. Scitaminece, l. Kryddliljor (se Ingefära).

Sclarcea, Mill. Se under Skarlakans-gräs.

Scleranthus, l. Knavel. Knaflegräs.— Tandgräs.

Sclerotium Semen, Tode. Kålfrösvamp. Scolopendrium officinarum, Sw. Mjelt-bräken, (Mjeltgräs).

Scorzonera hispanica, L. Scorzoner-rot. — Ringormsrot.

— humilis, l. Kornfibla. — Svin-

blomster, Svinrot.'

Scrophularia nodosa, l. Flenört. — Sodöda, Thorsnässla, Trynefrö. Scutellaria, L. Frossört.

— galericulata, l. Allmän Frossört.

— Feberört, Fredlös, Getnos. Scytonema, Ag. (Hornsilke.)

Secale cereale, L. Råg.

Sedum, l. Fetknopp.

— acre, l. Bitterfetknopp. — Hall-

borre, Munkpeppar, Pallgräs, (Skörbjuggsört), Stenört.

— album, l. Hvitfetknopp. — Hälle-

knopp, (Hällegräs), Mörtgräs.

— annuum, L. Småknoppar.

— rupestre, l. Bergknopp. — Trip-

madam.

— sexangulare, L. Kantfetknopp.

Kantknopp.

— Telephium, l. Kärleksört. — (Af-

fodii), Bockebläcke, se Bockblad, (Huslök), Käringkål, Sankt Hans ört, (Taklök).

Selaginella spinulosa, Al. Braun. Små-lummer.

Selinum Carvifolia, l. Krusfrö. Sempervivum tectorum, L. Taklök. — Huslök, Semperviv.

Senecio, L. Boört.

— Jacobcea, L. Stånds. — Gullbo,

G ull gro.

— vulgaris, l. Korsört. — Boört,

Crucifixört, Stenört, (Blodgräs). Senticosce, L. Brumväxter.

Serratula, l. Skära. — Själa, Själe-gräs, Skärda.o

— arvensis, l. Åkertistel. Se Car-

duus. "

— Unctoria, L. Ängskära.

Sesamum orientale, L. Sesam. Sesleria ccerulea, Ard. Elfäxing, (Elf-

gräs).

OSetaria, b. Beauv. Kafvelhirs. —(Krans-hirs.)

Sherardia, L. Madd.

— arvensis, l. Åkermadd. — Blå-

madra.

Sibbaldia procumbens, l. Trefingerört. Silaus pratensis, Bess. Ang-sticka. Silenacece, Lindl. Näglikeväxter.

Silene, l. Glim, Glimster.

— Armeria, L. Rödglim.

— injlata, Sm. Tarald. — Baggpun-

gar, Gumsepungar, Harpungar, Bläror, Dufägg, Smälla, Äggling.

— maritima, With. Tarald.

— nutans, L. Ang-glim.

— rupestris, l. Klippglim.

Silybum marianum, Gjertn. Sempertin.

— Jungfru Mariae tistel, Marien-tistel.

Sinapis, l. Senap. — Simp.

— alba, l. Hvitsenap.

— arvensis, l, Åkersenap. — Gul-

ört, Prestkål.

— nigra, l. Svartsenap.

-Siphonia elastica, Pers. Se Kautschu. Sistotrema, Pers. Se Rörtand. Sisymbrium,!,. Vägsenap. — Vägkrasse.

— ofjicinale, Scop. Allmän Vägsenap.

— Dufkål, Hund-dill.

— Sophia, l. Finbladig Vägsenap.

— Stillfrö.

JSium, l. Märke.

— latifolium, L. Vattenmärke. —

Strätta.

— Sisarum, l. Sockermärke, Socker-

rot. ^

Smilacina, Desf. Se Convallaria. Smilax China, l. Se Chinarot.

— Sarsaparilla, l. Se Sarsaparill. Soja hispida, Moench. Sojaböna. Solanacece, Juss. Bolmväxter. Solanum, L. Solan.

—. Dulcamara, L. Besksöta. Qves-ved. — Bittersöta, Bosört, Mat-ledsqvistar, Pukaris. — Galne-, Håll-, Orm-, Troll-, Villbär.

— Lycopersicum, L. Kärleksäpple.

• — Melongena, L. Äggplanta.

Solahum nigrum, l. Nattskatta, Natt-skategräs. — Hansletsbär, -gräs.

— sodomceum, L. Sodomsäpple.

— tuberosum, l. Potates. — Jord-

päron, Jordäpple, Pantoffler. — Potatesblast, -kål, -ris.

Solidago, L. Gullris.

— canadensis, l. Kanada-gullris.

— Virgaurea, L. Allmänt Gullris. —

Gullbo, Gullgro, Jungfru Marire ris, Jungfruris, Räftunga. Solorina crocea, Ach. Saffrans-laf. Sonchus, l. Mjölkfibla. — (Sonke), Mjölktistel. Svintistel. 0

— arvensis, l. Fet Mjölkfibla, Åker-

mjölkfibla. — Fet-tistel, Skrof-tistel.

— oleraceus, l. Allmän Mjölkfibla.

— Vattentistel.

Sorbus, l. Oxel. Rönn.

— Aria, Crantz. Norsk Oxel.

— Aucuparia, L. Rönn.

— fennica, Kalm. Finsk Oxel. —Oxel-

rönn, Suroxel.

— scandica, Pr. Svensk Oxel. Sparganium, l. Igelknopp. — Flä,

Fläk.

— natans, L. Flotagräs. — Soppe-

gräs.

— ramosum, Huds. Träggan. — Sparr-

gräs, Svärdgräs.

— simplex, Huds. Träggan. Spartium scoparium, L. Har-ris. Spathularia, Pers. (Spadklubba.) Spergula, l. Spergel.

— arvensis, l. Akerspergel. — Fryle,

Hvitglygg, Knutarv, Nägde, Pin-skorf, Pjuska, Pjåsk, Spurry, Tuska.

Spermoedia Clavus, Pr. (Jfr Cordy-ceps.) Brandkorn. — Bockhorn, Hungerkorn, Korntagg, Mjöl-dryga, Mjölöka.

Sphcerobolus, Tode. Klotboll. Sphcerophoron, Pers. Kraslafvar. — (Hylslaf.)

Sphagnum, l. Hvitmossa, Rödmossa. Spigelia Anthelmia, L. Se Maskrot.(Spiloma. Fläcklaf.)

Spinacia oleracea, L. Spenat.

Spircea, L. Spirea.

— Filipendula, l. Brudbröd. — Gal-

tebröd, Galteknapp, Jordgaltar, (Konvalje), Or-mylja, Somalia, Somilla, Svinbröd, Svinkrässla, Svinmandlar.

— salicifolia, l. Röd Spirea.

— Ulmaria, L. Mjödört. — Al-, Al-

skogs-, Bytte-, Elg-, Kall-, Lukt-, Multe-, Olme-, Ölme-, Ölgräs; Brake, Karsöta, Karört, Kassöta, Majblomster.

Splachnum Zw-j Bullmossa,Bnllemossa. teum, l.I —Parasollmossa, Sol— rubrum, J skärmsmossa, Jung-

l. j fru Mariae barnmössa. Stachys, L. Syska.

— arvensis, L. Knylsyska. — Svin-

knyler.

— silvatica, L. Stinksyska. — (Skar-

lakansgräs), Stinknässla. Stapeliä, l. (Asblomma.)

Statice, l. Mar-risp. — (Stadd.) Stellaria, L. Stjernblomma. Stjernört.

— ffolostea, l. (Perer, Peror.)

— media, (l.) Nata. Våtarv. — Vann-

arv, Vassarv, Mire. Stenhammaria maritima, Reich. Fjärva.

— Hilsko (jfr Androsace). Stereocaulon, Ach. Påsklaf. — Fastlagsris.

Sticta pulmonacea, Ach. Lunglaf. Stipa, l. Borstgräs.

— pennata, l. Fjäderborstgräs. Jfr

Fjädergräs.

Stratiotes aloides, l. Dyborre.—Svensk Aloe, Vattenlök, Vattensåga. Struthiopteris germanica, Willd. Foderbräken. — Getmat, Getrofva, Strutbnnke.

Strychnos, L. Se Curare.

— Nux vomica, L. Se Räfkaka.

— Tieute, Leschex. Upasträd. Sturmia, Reich. (Jfr M alaxis.) -Myggblomma.

Styrax Benzoin, Dryand. Benzoe.

— ofjicinalis, L. Se Storax. Subularia aquatica, L. Sylört. Swietenia Mahagony, L. Mahogny. Symphytum officinale, L. Vallört. — Ben välla, Fetrot, Svartrot. Synantherece, Rich. Blomhålksväxter, Hålkblomstrige.

Syringa vulgaris, L. Syren.

T.

Taberncemontana utilis, Aejj. Koträd. Tagetes, l. Sammetsblomma, Sam-metsros.

— erecta, l. Gul Sammetsblomma. - patula, l. Brun Sammetsblomma.

Tamarix mannifera, Ehrex-b. Tamarisk.

Tanacetum vulgare, L. Renfana. — Desmegräs, Himmelskrus. — Se Maskfrö.

Taraxacum officinale, Web. Smörblomma. — Smörblomster, Hajtand, Lejontand, Kopiss, Maskros, Mjölkblomster, Mnnkhuf-vud, Skallnacke, Svinros, Aggblomster.

Taxus baccata, l. Id, Idgran.t— Barrlind. Tax.

Tectona grandis, L. Tekträd. Teesdalia nudicaulis, r.Br. Vallkrasse. Tephroseris, Reich. Se Nocka. Terebinthus, Moench. Se Terpentin. Terfezia Leonis, Tul. Se Tryffel. Tetragonia expansa, Ait. Nyzeeländsk Spenat.

Tetragonolobus, Scop. Klöfverärt. — Sparris ärt.

— purpureus, Moexch. Spergelklöf-

verärt. — Spergelärt.

— siliquosus, Roth. Strandklöfverärt. Teucrium Chamcedrys, L. Gamander

(jfr Löksuga).

— Scordium, l. Löksuga. — Lack-

lök.Thaliclrum, L. Ängsruta.

— flavum, l. Gul Ängsruta. — Ikte-

gräs, Torrvärksgräs. (Thamnidium, Liuk. Limludd.)

Thea chinensis, b. Se Thebuske. Theobroma Cacao, b. Kakaoträd. Thesium alpinum, L. Spindelört. Thlaspi, l. Skärffrö. — Lomme, Lom-megräs, Lummegräs.

— arvense, L. Åkerskärffrö. — Pen-

ninggräs, Skillingar, Skälle, Trä-deslök.

Thymus, L. Timjan.

— Chamcedrys, Fb. Ängtimjan.

— Serpyllum, b. Backtimjan. —

(Svarthö.)

— vulgaris, L. Timjan.

Tilia, L. Lind. — Bastträd.

— grandifolia,~EuTiu. Holländsk Lind.

— parvifolia, Ehkh. Skogslind.

— vulgaris, Hayne. Allé-lind. — Hol-

ländsk Lind.

Tofieldia borealis, Wg. Björnbrodd. Tordylium, L. Se Tordyll.

Torilis Anthriscus, Gmel. Rödfloka. Tortula ruralis, Ehbh. Droppmossa. Tragopogon, l. Hafrerot. — (Bockskägg), Salsofi.

— porrifolius, l. Odlad Hafrerot.

— pratensis, L. Vild Hafrerot. Trametes, Fb. (Jfr Dcedalea.) Fock.

- suaveolens, Fb. Sällefock.

Trapa natans, b. Sjönöt.— Vattennöt. Tremella, (dill.) Skälfving.

- Auricula, Se Judasöron. Trichia, Hall. Se Maskull.

Trientalis europcea, L. Dufkulla. —

Morkulla, Hultaviva, (Stjernros). Trifolium, L. Klöfver. (Jfr Anthyllis.) — Klofving. Jordlefver. Tusta.

— agrarium, b. Gullklöfver, Humle-

klöfver. — Gullkolla, Gullväp-ling, Jordhumle, Skogshumle (?).

— arvense, b. Harklöfver. — Har-

väpling, FLåsgräs, Flåsklöfver, Noppa.

— fragiferum, L. Smultronklöfver.

Trifolium, hybridum, L. Alsikeklöfver. Svensk Klöfver. — Blekväpling.

— medium, (l.) Skogsklöfver. Berg-

klöfver.

— montanum, l. Back-klöfver. —

Backväpling.

— pratense, b. Rödklöfver. — R.öd-

fikor, -kolla, -tuppa, -tusta, -väp-ling; Honungsblomster, Ho-nungsgräs.

— repens, L. Hvitklöfver. — Hvit-

fikor, -kolla, -väpling. Triglochin, L. Sälting. — Saltgräs.

— maritimum, b. Strandsälting.

— palustre, L. Kärrsälting.

Triod,ia decumbens, p. Beauv. Knägräs. Tripleurospermum inodorum, Schultz.

(Jfr Chamcemelum.) Baldersbrå. Trisetum, Pebs. Hafreäxing.

—flavescens, p.Beauv. Gul Hafreäxing. Triticum, L. Hvete.

— caninum, L. Hundhvete.

— Spelta, b. Spelt.

— turgidum, L. Kubbhvete. — Sam-

metshvete, Skägghvete.

Trollius, L. Bulleblomster.

- asiaticus, b. Gullbulle.

— europceus-, b. Ängbulle. — Dval-

kullor (Hval-, Valkullor), Laxblomster, Smörbollar, Smörbul-. lar.

Tropoäolum majus, L. Skölding, Sköldört. Indiansk Krasse.

Tuber, Mich. Tryffel. — (Jordsvamp.)

— cibarium, Pebs. Äkta Tryffel. Tulipa Gesneriana, L. Tulpan. Tunica, Scop. Saronsblomster.

Turritis glabra, b. Rockentraf.—Karbas, (Tornört). — Stillfrö.

Tussilago Far fara, b. Hästhofsört. — Bröstört, Bröst-tobak (seTobak), Hostört, Fålafötter, Hästblad, Ringblomma, Tjälablomster. (Se Skråp, Skräppa.)

Typha, l. Kafveldun, Kasedun. — Dunstockar, Dynaman, Kabbar, Klubbgräs, Krutläskare. Typhacece, St. Hil. Kolfväxter.u.

Ulex europceus, L. Art-törne.

Ulmus, l. Alm.

— campestris, Sm. Korkalm.

— effusa, Willd. Vresalm.

— montana, Sm. Allmän Alm.

Ulva, L. Blacka. Bunkie.

— pruniformis, L. Sjöplommon. Umbellatce, l. Kringelväxter,Umbellat-

växter.

Umbilicaria pustulata, Hoffm. Tuschlaf. Umbilicus, Dec. Jordnafle.

Urceolaria calcarea, Ach. Kalklaf. Uredo, Pers. Brandrost.

Urtica, L. Nässla. — Nät, Näta, Nätla.

— cannabina, L. Hampnässla.

— dioica, L. Brännässla.

— urens, L. Etternässla.

Ustiea barbata, Ach. Skägglaf. — Ragg-laf. ' '

Ustilago, Bauh. Brand. Brand i säd. Fiblebrand.

— Caries, Dec. Kolbrand.

— Segetum, Fr. Sotbrand. — Sot,

Sotax.

Utricularia, l. Bläddrerot. — Vatten-bläddra.

V. w.

Vaccinium, L. Vaksin.

— Myrtillus, l. Blåbärsris. — Blå-

bär. Rackbär, Slinnor, Slyngon, Slynnen.

— Oxycoccos, l. Tranbärsris.— Tran-

bär, Tranjuter, Tränjon, Myrbär.

— uliginosum, L. Odonbuske. — 0-

don, Odensbär, Blåbuk, Bäljon, Böljon, Gorvälta, Obär, Otter-bär, Utterbär, Svålon, Uddbär, Vammstöt, Öbär, Ölbär.

— Vitis idosa, Jj. Lingonris. —Bremle,

Krösonris. — Lingon, Lingbär, Krösa, Kröson, Kröser, Tysling, Tyttebär.

Wahlbergella, Fk. Fjellklint.

Vahlodea atropurpurea, Fr. Fjelltåtel. Valeriana, L. Vänderot.

— officinalis, l. Akta Vänderot. —

Velamsrot, Velantsrot, Sqvätt-lök, Stämgräs.

Valerianeos, Dec. Fläderväxter. Valerianella, Tourn. Vårsallat. — (Ra-punzel.)

Vallisneria spiralis, L. Spiralört. Vanilla aromatica, Sw. Se Vanilj. (Variolaria, Ach. Kopplaf.)

Veratrum, l. Nvsrot. — Nosgräs, Näsgräs. — Prustrot.

— album, l. HvitNysrot. — Strand-

kil. '

— nigrum, L. Svart Nysrot.

— Sabadilla, Retz. Se Sabadillfrö. Verbascum, l. Kungsljus. — Ljusbrand, Trollslända, Trollkäring-slända. ^

— Lychnitis, L. Hvitt Kungsljus.

— nigrum, L. Mörkt Kungsljus. —

Kattrumpa, Räfrumpa.

— Thapsus, L. Filtbladigt Kungs-

ljus. — Lungört.

Verbena, L. Jernört.

Veronica, L. Arenpris.

— agrestis, L. Akerärenpris.

— Beccabunga, L. Bäckärenpris. —

Bäckböna, Bäckgröna, Limmika.

— Chamcedrys, L. Theärenpris. —

Gamander, Jungfruögon.

— longifolia, L. Strandärenpris.

— officinalis, l. Akta Arenpris. —

Jordkrypa.

— spicata, L. Axärenpris. — Katt-

rumpa.

— triphyllos, L. (Hönsruta.) Verrucaria, Pers. (Vårtlaf.) Verticillatas, L. Sugeväxter.

Vetrix, Fr. Bandpil. Vide. — (Mandelpil.)

Viburnum Opulus, L. Olvonbuske. — Elnaträd, lllnaträd, Snöbollsträd, Ugglerönn, Ularönn, Vattenhyll. — Olvon, Olgon. Qvalkebär, Ugglebär, Ulfbär.Vicia, L. Vicka.

— Cracca, L. Kråkvicka. — Fogel-

vicka, Harvia, Jogere, Kråkärt.

— Faba, L. Bondböna. Hästböna.

— sativa, L. Fodervicka.

— sepium, L. Tranvicka. — Tranärt. Victoria regia, Lindl.

Vinea, L. Singrön. — Igrön, Ivgrön, (Vintergröna).

Viola, L. Viol.

— canina, L. Hundviol. — Läns-

mansstöflar.

— kirta, l. Marsviol, Buskviol.

— mirabilis, L. Underviol.

— odorata, L. Luktviol.

— silvatica, Fb. Skogsviol. — Läns-

mansstöflar.

— tricolor, l. Styfmorsviol. — Min-

nesviol. Skateblomster. Sammetsviol.

— —: v. bicolor.

Viscaria, Rojdhl. Tjärblomster, Tjärört.

— vulgaris, Rokhl. Allmän Tjärört.—

Beckblomster, Bekrisper, (Flug-fänga).

Viscum, album, l. Mistel. — Fogellim, Vespelten.

Vitis vinifera, L. Vinranka.

— — v. apyrena, l. Korinter.

Woodsia ilvensis, R. Bk. Hällebräken. — (Woodsört.)

X.

Xanthium, L. Gullfrö.

Xylostroma giganteum, Tode. Snufve-läder. — Pukaläder.

z.

Zannichellia, l. Hårserf. — Vatten-serf.

ZeaMays, l. Majs. —(TurkisktHvete.) Zingiber officinale, Rosc. Se Ingefära. Zizyphus Lotus, Lam. Lotusbuske.

— vulgaris, Lam. Se Bröstbär. Zostera, l. Bändling. — Bandtång, Grästång, Gräsja, Hafsgräs, Sjögräs, Slånga, Haf-slånga, Tare. Zygnema, Ao. (Partrådar.)

 Rättelser.

Sid. 31, sp. 1, r. 1 står i några ex. Akervinda för Akervinda

» 71, » 2, » 15 » » « » S » Så

» 167, k 2, » 2 » » » » Angskampe » Angskampe

i) 65, » 1, » 12 » Kampe för Kampegräs

»> 99, » 1, » 31 » Rasta » Resta

Följande icke angifna hänvisningar Allé-lind, se Lind. Bitterfetknopp, » Fetknopp. Blåmadra, » Madd.

Fjellbjörk, » Björk.

Fältstålört, » Stålört.

Färg-ginst, » Ginst.

Gräsnäglika, » Trift.

Gräsvarg, » Varg.

Humleklöfver, » Klöfver. Hvitfetknopp, » Fetknopp.

äro att på sina ställen märka: Hvitfikor, se Fikor.

Hvitplister, » Plister.

Hängbjörk, » Björk.

Kartbjörk, » Björk.

Klotlimsvamp,» Limsvamp. Knutginst, » Ginst.

Knylsyska, » Syska.

Krussyra, » Syra.

Kärrtörel, » Mjölkört.

Sandelm, » Strandråg.